

Universitätsbibliothek Paderborn

Annalium Paderbornensium Pars ...

Complectens Inprimis Fusiorem Episcoporum Paderbornensium, Deinde Succinctiorem Historiam Reliquorum Per Westfalianum Antistitium, Tum Res Gestas Aliorum In Eadem Hac Regione Clarorum Virorum, Postremo Pontificum, Imperatorum, Principum &c. Gesta, maxime ea, quae Westfalianum contingunt

[772 - 1227]

Schaten, Nicolas

Nevhvsii, 1693

Liber IX. [1160 - 1203]

urn:nbn:de:hbz:466:1-7760

unt omnia
ni, Harde-
ilbacensis;
aum & be-
t Necrolo-
tis ad Mar-
memoriae
mortis hic
tres annos
b eo gestas
isse memo-
o 1160 ob-
rarium, qui
ffet ea, que
s Episcopus
re, quæ an-
am Papien-
dictiones,
rpus omni-
cœnobium
rem suum
terra altius
admodum
ur, Sepul-

per triginta
animicum
pietas un-
Comitem
etam habu-
el in Eccle-
; quorum
astimonia,
nem vitam
res magnæ
. Extat præ-
erbergensis
Quorum
io in diplo-
us videlicet
ANNA-

815

ANNALIUM
PADERBORNENSIVM
LIBER IX.

EVERGISUS
XVII,

SIFRIDVS
XVIII,

BERNARDUS II
XIX,

EPISCOP. PADERBORN.

LXXXI

EVER-

EVERGISVS
XVII,
EPISCOPUS PADERBORN.

Annus Christi 1160.

Alexandri III Pont. 1.
Friderici I Reg. 9. Imp. 6.
Evergisi Ep. Pad. 1.

In locum
Bernardi
Episc. de-
functi,
Cleri ele-
ctione,
sufficitur
Ever-
gisius.

Qui pri-
mo sta-
tim Epi-
scopatus
sui anno
fundatio-
nem Har-

Osteaquam per absentiam Imperatoris in Italia sublatus est mense Septembri Bernardus Episcopus, Praesules & Canonici unâ consensiōne elegere mox Evergisum ē gremio Collegij sui, virum ætate & moribus gravem, multumque inter suos probatum ab usu omnium rerum, & virtutum conspectu. Nam supra vī-
ginti annos jam tum, cūm legeretur Episcopus, Canonicum egisse in Cathedrali Collegio Paderbornensi, testantur tabulae Gerdensi Cœnobio anno Mcccxx à Bernardo Episcopo consignatae, quibus Evergisus inter Canonicos testis subscrīpsit. Anno deinde Mcccxxvi eidem Cœnobio datæ literæ, annoque pōst Mccly
à Bernardo Episcopo Monasterio S. Mariæ tabulae fundationis scri-
ptæ: in utrisque rursus inter primarios Canonicos Evergisus testis introductus; ut verisimilē habeas, Evergisum, ob probatam tot annis in clero vitam, ab ipso Bernardo Episcopo sibi Successorem esse commendatum. Ex qua verò familia sit ortus, nec in annalium no-
strorum memoriā, nec ab alijs notatum reperio. Quanquam pro-
num sit afferere, ex veteri aliqua nobilitate genitum: quales tum ple-
rique in Collegio Cathedrali censebantur, qualesque tum passim per
Saxoniam ob potentiorum studia legebantur Ecclesiarum præsules.

Sacrum Episci munus, quod per xviii annos gessit, auspicatus
est à religionis studio, conservandā cleri disciplinā, fovendisque reli-
giosorum Cœnobij; quemadmodum hæc ab antecessore & majori-
bus acceperat. Quapropter hoc ipso statim anno sui Episcopatus,
gratā & honorificā erga Bernardum memoriam, Cœnobij Hardehusani
funda-

fundationem bonaque omnia ab ipso donata Episcopali auctoritate dehusani
præmuniri voluit.

In nomine sancte et individua Trinitatis. Evergīsus Dei gratia Paderbronnensis Ecclesiae electus. Providē et rationabiliter Ecclesiae Dei sanctorum Patrum providit auctoritas, ut possessiones Ecclesiārum in suo jure per privilegiorum auctoritatem eis conserventur; et quoniam mundus in maligno positus est, omnis malignandi facultas canonica severitate amputetur. Noverit igitur omnium Christi fidelium universitas, quod quæcumque venerabilis antecessor noster inclitæ recordationis Dominus Bernhardus Episcopus Ecclesiae Hersfeldensi iuste contulerat, quam pro remedio animæ sua et omnium antecessorum suorum in honore beatissimæ Dei genitricis et semper Virginis Mariæ construxerat, prompto animo et bona voluntate approbamus, et Episcopalis auctoritatis munimine confirmamus. Sunt autem hæc ipsa: curia in Hersfeldensi cum omnibus suis appendicijs, curia in Scherwe cum Ecclesia, predium in Rinbecke, Rocenhagen, Scievelinchusen, Hadagessen, Sledale. Hæc omnia cum suis appendicijs. Insuper in Saltcoten unam domum ad manendum, tres ad sal coquendū, unam domum in Patherburnen juxta viam, quæ de foro ducit in urbem, partem quoque campi qui dicitur Tbrubeim, quantum est à via, quæ de Ogenbuson ducit per Colfide, versus Austrumper pascua gregum. Tertiam quoque partem agrestium equorum, quod leges equicium vocant. Acta sunt hæc anno Dominicæ Incarnationis MCLX. coram testibus subscriptis, quorum nomina sunt hæc, Sifridus Præpositus, Alcmarus Decanus, Thietmarus, Uffo, Mane goldus, Altmannus, Thietmarus de Buren, Iohan, Herman, Hartman, et alij quam plures.

Hicce tabulis, dum se electum scribit Paderbornensis Ecclesiae antistitem, satis simul indicat initia Episcopatus ante confirmationem & consecrationem, quæ auct hoc ipso anno, aut proximo consecuta est; tametsi ut multa alia de Evergiso, ita ob negligentiam Scriptorum desideramus, quo tempore & à quibus post consecratus sit Episcopus. Incidit Episcopatus ejus in conturbata schismatis tempora, Imperatore hærente in Lombardia; in qua expugnatæ excisaq; Cremona post educta xx millia hominum, urbs Lauda præmunita, ex eoque Mediolanum vario belli eventu obfessum.

Annus Christi 1161.

Alexandri III Pont. 2.

Friderici I Regis 10. Imp. 7.

Evergisi Ep. Pad. 2.

Anno autem proximo, postquam Imperator copijs ex Germania est auctus, vere incunte, urbem arctius obsidere cœpit; ingens enim armatorum multitudo, à proceribus priori anno remissis, est ad ducta: præterque Daniëlem Pragensem Archiepiscopum, Fridericum Sueviæ Ducem, Henricum Ducem Saxoniæ, Adolphum Comitem Ursberg, Otto a S. Blasio.

Ll. II 2

Holsatiæ,

Holsatia, ceterosque Principes, memorantur in diplomate Cæsaris (quod Burchardo Argentinensi Episcopo Laudæ in comitijs v Calend: Junij dedit) Reinoldus Colonensis, Fridericus Monasteriensis, & Wernerus Mindensis, Episcopi, cum copijs suis accessisse. Min. densis etiam in eorum fastis memoratur consanguineus Imperatoris; quo sanguinis nexus Fridericus Monasteriensis Episcopus verisimiliter Imperatorem secutus fuerit; ut hi Episcopi à schismatis labi immunes non fuerint. Palam Gero Halberstadiensis Episcopus, qui, submoto Ulrico, vero pioque Episcopo, obtrusus erat, schismaticum se professus, eoque à Victore Pseudopontifice pallij usudonatus est. Ita contagio schismatis per Saxoniam serpere coepit. Nihil his com. motus Evergillus Episcopus noster, in fide Alexandri veri Pontificis stetit, Bernardi antecessoris vestigijs inhærendo; quanquam plerique jam per Saxoniam Episcopi, ad gratiam Imperatoris & suorum Archiepiscoporum, Victorem Pseudopontificem coluerint; inter quos & Hermannus Verdensis Episcopus Legatus Romam pro Pseudopontifice ab Imperatore & Archiepiscopis missus.

Chron.
Mont. Se-
ren.
Albert.
Stad. ad an.
Christi
1161.
Chron. Pe-
gav.
Sigen.
Radev. lib.
2.6.34.

Annus Christi 1162.

Alexandri III Pont. 3.

Friderici I Regis 11. Imperat. 8.

Evergili Ep. Pad. 3.

Miserabile urbis Mediolanensis excidium. Otto à S. Blasio. Signius. Robertus de monte. Ursbergensis. Baronius. Radevici appendix. Corpora SS. trium Regum Mediolano Coloniam transportantur.

Tandem consequenti anno Mediolanenses extrema fame, qua ad canes etiam comedendos adegerat, pressi, impositis jugulo gladiis, supplices urbem, sc., suaque omnia ad Cæsaris arbitrium quarto Martij dedunt. Tertio post die promiscua civium multitudo, flebili agmine, prælata D. Ambrosij effigie, ac singulis crucem manu gestantibus, prostrati ad pedes Imperatoris non aliud obtinenter, quam ut jussi sint obsides dare: portas, mœnia, turres suis manibus destruere: fossas æquare solo: urbe emigrare. Ac ne spes redeundi superesset, ædificia, præter paucas basilicas, è fundamentis eversa sunt. Ita nobilis illa urbs D. Ambrosij, & tot sanctorum Episcoporum sedes vasta jacuit, & per quatuor mundi plagas aratro proscissa. Miserabile hoc excidium, quod hostibus lacrymas extortis, Barbarossa, ad omnia inexorabilis, spectare potuit, non sine crudelitatis ad posteros famâ. Principis quippe est severitatem ita temperare, ut poena perveniat ad paucos, exemplum ad multos. Hoc Cremonæ & Mediolani funesto spectaculo ceteræ urbes, ac tota Lombardia in obsequium & fidem ultro venere.

Inter militum spolia celsere Episcopis Divorum corpora & reliquiae, quibus urbs illa plena erat. Ex his corpora trium Regum, magnus ille Germaniae thesaurus, à Reinoldo Archiepiscopo Coloniam transportata. Alijs Episcopis alia Divorum pignora in sacram prædam venere, quibus Germania Saxoniaq; exornata est.

Ever-

Evergisus Episcopus noster, cui nihil cum bello illo commune, domi permanxit apud suam Ecclesiam; eoque impensius Alexandrum Pontificem coluit, quo certius intellexit Alexandrum sub initium anni in Gallias profectum esse, & in conventu Burgundico, quo ipse Cæsar concesserat, Galliæ, Daniae, & Angliae, ceteroq; orthodoxos Reges, Principes, & populos in Alexandri veri justique Pontificis fide decrevisse persistere, frustra licet obnidente Friderico Imperatore cum suis schismaticis Episcopis, à quo Franciæ Rex sollicitatus ad schisma. Et suscepserat quidem in illo conventu Waldemarus, **Kanuti Martyris filius**, Regnum Daniæ & Norvegiae à Friderico Imperatore, valida adhuc Imperij majestate, quæ Reges illos diceret; schisma tamen perosus Apostolicam sedem coluit. Atque ut de Evergisi obsequio in Pontificem, & Pontificis in Evergismum constet, Alexander hoc anno Evergiso, haud secus quam Bernardo fecerat, novas indulgentias impertitus est; ita enim Gobelinus noster. *Idem Gobel. stat.* Alexander Pontificatus sui anno tertio, V. Calendas Junii, concessit visa. *6.6.62.* tantibus eandem Ecclesiam Paderbornensem in eodem festo die Annuntiationis, et octo diebus precedentibus, et octo diebus sequentibus ejusdem festi diem pro qualibet die, unum annum, et XL dies indulgentiarum. In hunc modum dum alij pro Pseudopontifice laborant, atmaque versant, Evergisus sacriss intentus est cum Alexandro Pontifice, plus confisus literis ejus, ad se aliosque Episcopos datis, quibus suam electionem probarat; quam ut se Schismaticorum persuasionibus, militiæe permitteret.

Et hoc ipso anno Evergisus, dum multò sapientius domi sacra procurat, offert se illi pius e nobilitate vir cum nobili conjugè ad statum vita religiosæ amplectendum; quorum donationem, Cœnobio Abdinghoviano factam, præclaro simul modestiæ suæ ac pietatis documentoratam habet, cōque hic referre intererit,

In nomine sancte et individuae Trinitatis. Evergitus Dei gratia Pa-
derbornensis Ecclesie humilis minister. Si denarium diurni laboris cum la-
borantibus in vinea Domini percipere volumus, pondus diei et astus portan-
tibus vigilantiâ pastoralis sollicitudinis assistere haud segniter debemus. On-
de omnium fidelium Christi, tam præsentium quam futurorum, universitati
notum esse volumus, qualiter quidam homo nobilis, Erpo nomine, cum uxore
sua Gertrude, æque nobili, regularis vita propositum et consortium in Eccle-
sia beatorum Apostolorum Petri et Pauli, qua in suburbio nostræ Sedis sita
est, expetens, contulit usui et honori ejus Ecclesiam multa hæreditaria, quæ in
his tabulis recensentur bona. Hanc donationem, Abbatii Conrado
factam, auctoritate pontificali, & severa comminatione ultionis di-
vinæ firmat. Testes Siffridus Præpositus, Almarus Decanus, Reimbertus
Præpositus, Uffo Cellerarius, Heribertus, Bernardus, Meingoldus, Alt-
mannus,

mamus, Reinerus Canonici, ceterique Ministeriales. Aëla sunt hæc Anno ab Incarnatione Domini MCLXII, Indictione X, imperii VIII, Episcopatus nostri tertio.

Annus Christi 1163.

Alexandri III Pont. 4.

Friderici I Reg. 12. Imper. 9.

Evergisi Ep. Pad. 4.

Dædechin.
Otto à S.
Blasius.
Chron.
Mont. Seren.
Sigonius.
Serrari.
Mog. hist.
Impera-
tor Ar-
chiep. &
cives
Mogun-
tinos per-
sequitur.

Imperator postquam in Burgundia conventu frustratus est suis conatibus adversus Alexandrum Pontificem, Wormatiam concessit ad Paschatis celebritatem peragendam. Inde Moguntiam acceleravit ad conventum Principum: in quo dira sententia adversus Moguntinos cives pronunciata, ob necem Arnoldi Archiepiscopi ante biennium perpetratam. Quippe jussu Imperatoris urbis mœnia dejecta: cives pauci, qui remanserant, partim ad mulctam, partim ad capitale supplicium postulati: urbs in solitudinem versa. Cremonæ & Mediolani propè excidium spectabatur in Moguntia, quod ceteri civium cum uxoribus & liberis profugerant; mansitque florentissima urbs per xxvii annos mœnibus & incolis nudata: nec multo post Conradus Moguntinorum Archiepiscopus, ac Metropolitanus noster, præsul egregius, quod ad Alexandri veri Pontificis partes transiisset, dejectus est sede sua, in ejusque locum repositus est, Cæsaris auctoritate, Christianus ejus Cancellarius, vir quidem magnis naturæ dotibus clarus (quippe qui Latina, Græca, Italica, Gallica, & Belgica lingua, ut materna, loquebatur, manu etiam militari promptus) sed schismatis labore defoedatus. Conradus exinde ad Alexandrum Pontificem se contulit, à quo ob fidei constantiam in Cardinalem numerum est cooptatus, factusque Sabinensis Episcopus; neq; unquam post tributum & jus Moguntinæ Sedis remittere voluit; donec post obitum Christiani in Moguntinam Sedem receptus rediret. Misera interim Moguntina diœcesis, quod in ea Episcopus non esset, qui clericos ordinaret, chrisma consecraret, penitentes admitteret, sacras virginis velaret, Ecclesiæ dedicaret, Christiano Archiepiscopo Imperatorem & aulam sectante. Hujus Metropolitanæ sui exemplo Evergilius quoque Episcopus noster confirmatus, Alexandro Pontifici adhæsit multo constantius.

Imperator post hæc mensē Octob. cum conjugé in Italiā proficisciatur, ut Christianus Cancellarius & Moguntinus Archiepiscopus illi cum Reinoldo Coloniensi Archiepiscopo aderat. Omnis horum labor in tuendo Victore Pseudo pontifice, qui Laudæ Imperatorem convenit; & Reinoldus Archiepiscopus, dum Lombardiam, Marchiam & Thusciam perlustrat, omnes quotquot reperit Episcopos Victori adversos concitat; ut verè quidam vetus apud Baronum Scriptor Reinoldum omnium schismaticorum antesignanum dixerit. At

At vero qui lupi per hanc varij vagique pastoris absentiam à suis ovibus intrarint ovile Coloniensis Ecclesiæ, tradidére Trithemius & Cæsarius. Nam per id tempus ex Belgio & Flandria potissimum venere Coloniam hæretici, flagitosi homines, ex Tanchelini secta nondum extincta, qui se Catharos, hoc est, mundos, dixeré, cùm doctrina & moribus mortalium essent foedissimi; præterquam enim quod mixta vagaque libidine viverent viri acfeminæ, Anabaptistarum primorum instar palam docebant, Sacerdotes, Clericos, & Monachos esse orbis impostores, & diaboli laqueos: Sacraenta Ecclesiæ vana esse ludibria: in Eucharistia nec corpus Christi nec sanguinem ulla potestate Sacerdotis posse dari; & quæ præterea hujus impia sectæ nefanda dogmatæ erant, jam latius etiam per Bohemiam, Thuringiam & Alsatiæ sparsa. Coloniae primū detecti, cùm in horrore quodam conventicula agerent; horum magistri, & capita sectæ, Arnoldus Marsilius & Theodoricus quidam: hi postquam deprehensi, vocantur ad judicium & certamen, & cùm in congressu doctorum virorum, vieti rationibus, persisterent pertinaces, igni adjudicantur. Ducti igitur Nonis Augusti octo ex his viri & duæ foeminæ ad rogum, Arnaldo etiam semiustos ad constantiam horante. Dum flammis absumerentur, aderat inter eos puella quædam elegantis formæ, cui ob ætatem parcitum erat, si resipiseret; at illa ex præsentibus sciscitata, ubi esset Arnoldi cadaver; quo monstrato, vultum veste obtegens, insilij in medias flamas, ultroque orci victima accessit. Tanta haeresis obstinatio; quæ diaboli fraude suos etiam martyres habet; uti & nostra haeresis ætate compertum est. Non enim supplicium facit martyres, sed causa; & martyr esse lib. de dupl. non potest, qui in Ecclesia non est. Quare ejusmodi mors non est martyr.

Hoc præterea anno Henricus Leo, Dux Saxoniæ nostræ, frequentem Episcoporum conventum procerumq; congressum Hanoveræ habuit; seu id ante expeditionem Sclavicam factum sit, seu post eam. Hujus quippe conventus testimonia sunt tabulæ Ducis, quibus Cœnobio Flechtorpiensi nostra Diœcesis decimas villæ Flechtorianaæ, & privilegia à Bernardo Episcopo nostro data, sua auctoritate rata habet. *Hujus rei testes sunt viri, qui curia istuc interfuerunt: Evergilius Paderbornensis, et Wernerus Mindensis, Episcopi. Conradus Abbas Corbeiensis, et Conradus Abbas Paderbornensis in Abdinghoff. Comes Otto et frater ejus, Henricus de Ravensberg, Comes Henricus et frater ejus, Henricus de Arnesberg, Comes Volcmarus et frater ejus, Widekin-dus de Stahlenberg, Comes Adalbertus de Everstein.*

Salubri hujus anni consilio Henricus Leo Dux Saxoniæ, contracto ex Saxonia exercitu, occidentalem Sclaviam ingressus; occi-
foque

In utra-
que Sclav-
ia, studio

Henrici soque Nicloto Sclavorum Principe, castra, quæ ille incenderat ever-
Leonis,& teratque, reparare cœpit. Divisaque inter milites terræ, castris impo-
Alberti siti sunt præfecti, Cuscinensi Adolphus Brunswicensis advocatus,
Ursi, reli- Suerinensi Guncelinus, Meckelenburgensis Henricus nobilis de Sca-
gio Chri- ten, alijs alij. Instituti ad religionem firmandam tres Episcopatus,
ftiana re- Aldenburgenis, Raceburgenis, & Meckelenburgensis, impetrata
stituitur. ad id Jmператорis facultate; quanquam Aldenburgenis jam ab Ot-
Helmodus tone M. institutus floruerat in Metropoli illa Obotritorum. Hi novis
lib. i. decimis & fundis, sed levibus admodum, dotati; evocatique ob id
Chron. ad Leonem Geroldus Aldenburgenis, Evermodus Raceburgenis,
Monti; Se- & Berno Meckelenburgensis, Episcopi, ad clientelarem fidem dicen-
rent. dam Duci; id licet ob regalia Jmператорij juris eslet, Dux tamen po-
Albertus stulare ausus; eoque Episcopi non nisi invitî præstitere, ne surgentem
Stadenfir. Ecclesiam turbarent in limine religionis. Haud multò post Alden-
Chron. Sclav- burgenis Episcopi sedes, rogatu Geroldi, Lubecam translata, ad flo-
vorum. rentem civibus urbem, in eaque duodecim Clericorum Collegium
Historia à Duce conditum. Accessere per id tempus Rugiani populi, & se in
Archiep. fidem Ducis dedere, quos Waldemarus Daniæ Rex Christi religione
Brem. imbuendos suscepit; quod salutare tamen opus in opia Sacerdotum
Crantz, in illi intermittendum fuit. Pulcherrimum hoc Henrici Leonis ope-
Saxonia. rum fuit. Verum quod institutionem horum Episcopatum cum
introducetis Episcopis, eaque, quæ Pontificis Romani ac Metropoli-
tani Hamburgensis erant, sibi sumpercerit, haud leviter jura sacra læsit,
quæ in hac temporum, & schismatis perturbatione dissimulanda
fuere.

Pari rerum successu Albertus Marchio, cognomento Ursus, Orientalem Sclaviam cum exercitu ingressus, omnem illam regionem perdomuit, & ad Christi religionem reduxit. Instauratus Bran- deburgensis & Havelbergenis Episcopatus; & quia regio illa incolis propè vacua erat, traducti Coloni ex Hollandia, Selandia, Flandria, alijsque Christianorum provincijs. Quemadmodum & Henricus de Scaten, quod Helmodus scribit præsens eorum temporum inspactor, ex Flandria adduxit Colonias in Sclaviam Occidentalem, ut mixti inter Christianos barbari Christi religionem dissererent; quo consilio, ut supra relatum est, ex Frisia & Westfalia magna incolarum multitudo in hasce provincias traducta. Mirificè post hæc utraque Sclavia pace, religionis cultu, hominum multitudine, & omni rerum abundantia florere cœpit; haud secus, quam Waldemarus, Danorum Regum optimus, ex quo post Suonem sœvum & Kanutum martyrem in conventu Burgundico à Friderico Jmperatore subrogatus erat, latissimè Christi religionem per Daniam, Sueciā & Norwegiam propagavit.

Annus

Annus Christi 1164.

Alexandri III. Pont. 5.

Friderici I. Regis 13. Imper. 10.

Evergisi Ep. Pad. 5.

Quæ dum prōspèrè aguntur in utraque Sclavia, obturbatur Eccl^{esi}a novo schismatis incendio. Cūm iv Calend. Maji extinctus erat Victor Pseudopontifex, Romana Schismaticorum secta elegit Guidonem Cremonensem, alterum e Cardinalibus Schismaticum, qui Victorem obtruscerant, dictusque est ab his Paschalis III. Poterat exitiale schisma consopiri, nisi Fridericus Imperator hujus denuo Pseudopontificis patrocinium, eadem, quā Victoris, pertinaciā suscepisset. Hærebachoc anno Imperatori in Italia; cumquē multæ civitates Lombardiae præfectorum à Cæsare impositorum injuriis exagitarentur, rebellionemque denuo moliri coepissent, mense Octobri in Germaniam rediit ad instaurandum exercitum.

Per hanc Cæsarlis absentiam Rheni limites infestavit Conradus, Conradi Rheni Palatinus, Imperatoris frater, collitus cum Reinoldo Coloniensi Archiepiscopo; seu quod Colonensis potentiam non ferret, seu quod eastrum Rineccium, ut auctor vetus habet, Archiepiscopus scriptis ex Italia literis per D. Philippum Heinsbergium Decanum premuniri jussisset. Eo objecto munimento, ut Panthaleon refert, ita exacerbatus est Palatinus, ut collecto exercitu prælij locum indixit Andernacensem campum. At quæ industria & gratia erat Coloniensium præstulum & Canonicorum apud vicinos populares ac Westfalos, brevi ingens confluxit exercitus, quo non modo campus, sed & Rhenus navibus confertus stetit; censaque feruntur cxx millia armatorum. Cum hoc exercitu processum est Andernacum, Duce Philippo Heinsbergio; expectatusque per xii dies Palatini adventus; sed is, qui tantas minas spirarat, ne eminus quidem se ostendere ausus, bellum finem ex timore habuit; maluitque ignaviae notam, quam aleam prælij subire; nec Imperator ex Italia reversus aliud pro fratre ausus, quam ut Reinoldum Archiepiscopum verbis objurgaret.

Sed & aliud absente Imperatore bellum in Westfalia exaserat, Henricus Arensbergius Comes Henricum fratrem, qua ex causâ in certum, conjecterat in carcerem, in quo haud multò post extinctus scribitur a Gobelino; idque à reditu Hannoverani conventus recens factum esse constat ex literis supra allatis. Quæ facinoris atrocitas excivit vicinos Principes in arma Reinoldum Coloniensem, Fridericum Monasteriensem, Wernerum Mindensem, Evergismum Paderbornensem, Episcopos: hi junctis copijs suis cum Henrico Leone Westfaliæ & Angariæ Duce, quem Polemarchum habuere, Arensbergam obsidione incingunt, expugnataque munitissima arce, Co-

M m m m

mitem

Annus

*Crantz in
Merop.
lib. 6. c. 46.
Cleinsorg.*

mitem captivum abstrahunt (quem jam antè etiam Imperator prosciri pserat.) At Comes, postquam Imperoris clementiam appellavit, Reinoldo Archiepiscopo omnia sua in manus obtulit: Reinoldo quoque apud Imperatorem interveniente, restitutus est. Neque tum Comitus Arensbergensis, neque post obitum Comitis Coloniensi Ecclesie cessit, quod Crantzius visus est dicere, sed hæc ad posteriora tempora, aliamque conventionem referenda sunt.

Annus Christi 1165.

Alexandri III. Pont. 6.

Frideric I. Reg. 14. Imper. 11.

Evergisi Ep. Pad. 6.

*Otto à S.
Blasio.
Godefr.
Panth.
Baron. ad
ann. 1166.
Sigonius.*

Turbidus nunc sequitur annus ex pertinaci atrocique Friderici Imperatoris odio in Romanum verumque Pontificem. Nam post quam dicit Alexandrum Pontificem repetitum à Romanis, & flagrantissimis omnium animis, magnaue populi gratulatione repositum esse in sedem S. Petri, abjurato Paschali Pseudopontifice; Imperator peracta apud Saxones Quadragesimam, ac 7. Iulæ sacrâ Palmarum Imphodi die, Heribopolim maturavit ad conuentum Episcoporum ac Princium & pum, per festa Pentecostes indicatum; in quo tanquam furijs agita- acta cōtra Alex- tus Imperator causam Pseudopontificis egit. Actum igitur in Con- andrûm verumq. ciliabulo illo, quod Imperator XI. Episcoporum gloriatur, primum de pace inter Imperatorem & Pontificem; idque consilio Reinoldi etiam Coloniensis Archiepiscopi tentatum, quod diceret Salisbur- gensem & Moguntiūm Archiepiscopos totamque Alemanniam Alexandro Pontifici hærere. Sed his spretis Imperator voluit, ut omnes, qui aderant Episcopi, Paschali Pseudopontifici jurarent fidem. Quam in rem postulatus primum Wicmannus Magdeburgensis Archiepiscopus, qui recens ex Palestinæ peregrinatione redierat, totus à Pseudopontifice aversus. At cum ille detrectaret juramentum, nisi prius Reinoldus Coloniensis Archiepiscopus se consecratum Episcopum sisteret, ac jurejurando præiret; tum verò Imperator stoma- chari aduersus Coloniensem, proditionis eum ac perfidiae insimulare palam; quod qui sibi primum schismatis auctor fuisset, modo refi- lirez, pronus in Alexandrum. Ac Coloniensis non prius jurate vo- luit, quam ipse Imperator juramentum diceret. Ad quæ Imperator, omnibus, inquit, Episcopis juranda est Paschali Pontificifides. Ita Coloniensis, ira & minis Imperatoris victus, Pseudopontifici juravit. Postquam ventum ad ceteros Episcopos, reclamant omnes, ex- cepto Verdensi, palam, malle se omnibus regalibus spoliari, quam- juramentum dicere. Sed tanto minacius urget Imperator. Multum- que restitutus Magdenburgensis, in omnem partem se vertendo; at tan- dem certis quibusdam legibus cum Bambergensi inter obortas la-

crymas

crymas fidem Paschali addicit. Post illos Verdensis, & Gero Halberstadiensis, quorum uterque obtrusus erat Episcopus, libere jurant. At Virdunensis & Frisingensis Episcopi palam detrectando jurementum recelsere. Ad hunc modum alij vel subduxere se, vel invitati, diversaque mente sponsonem fecerunt. Hillinus Trevirensis Archiepiscopus, ne in hunc scopulum incurreret, non accessit. Ait nemmo constantior Conrado Salisburgensi Archiepiscopo; is licet Cæsar is esset consanguineus, palam detestans schisma, Alexandrum Pontificem veneratus est. Quemadmodum & Conradus Moguntinus Archiepiscopus ulro, ut diximus, in exilium ire maluit, deserto Archiepiscopatu, quam Pseudopontifici se jungere; & qui Christianus Archiepiscopus in ejus locum obtrusus, is Schismaticus erat, antichristi potius, quam Christiani nomine dignus, uti Sarisberiensis scribit. Nec Colonensis Archiepiscopus ultra duos provinciales Episcopos suos habuit, qui jurarent; ut ægre reperias, quinam illi xl Episcopi fuerint, quos epistola Imperatoris jaçtat jurate receperisse Pseudopontificem, vana potius quam vera voce scribentis hanc epistolam. Interim Imperator publico edicto jubet omnes Praefules, Abbates, Clericos, Monachos, milites, abjurato Alexandro, Paschalem recipere; id si detrectent, omni honore, beneficio, & privilegiis excidant. Hac pertinacia mentis & insania totam Germaniam conturbavit Imperator, schismate in Principes & proceres diffuso, quotum alij Alexandrum, alij Paschalem Pseudopontificem coluerent.

Utrumne Evergitus Episcopus noster Conciliabulo huic interfuerit, non reperio in annalium nostrorum memoria. Haud aliud misere illo statuere fas est, quam quod Alexandro vero justoque Pontifici, ut cœpisse diximus, constanter cum suo Metropolitanu inhaeserit. Vir publicis se non multum miscens, nec aulam sectatus; sed Pseudointradiccesin suam se continens, sacris operam dando. Adhæc do, pontifici meslico malo afflictus, retentusque; nam hoc anno, quod Gobelinus noster scribit; Civitas Paderbornensis à parte occidentali ultra forum Kersecum Ecclesia forensi, et Ecclesia S. Petri et Pauli miserabiliter igne consumptæ est. Quartum hoc incendium est urbis, quod cum civibus, tum Cœnobio Abdinghoviano funestum fuit; quando, ut alij perhibent, in Evergetiam Cœnobium Ecclesia SS. Petri & Pauli in cineres consedit. Quarante Evergitus, pro insigni ceterorum Episcoporum caritate, Ecclesiam & Cœnobium sibi instaurandum sumpsit. Subinde ad fines diœcesis profectus Evergitus opus Cœnobij Hardhehusani, quod ab antecessore suo prope perfectum erat, ipse omni, qua hactenus cœperat, diligentia & liberalitate absolvit; ac lætus eo omnem fabri Ecam deductam esse, 18 Calend. Decembris Basilicam ac Cœnobium cœlislam solemni ritu dedicavit; quibus sacris cœremonijs simul princeps & Cœara B. Virginis, & duo, quæ ad latera erecta erant, altaria, alterum ho- nori Hardhehusani.

husanum nori Apostolorum, alterum S. Martino, inclusis Sanctorum lipsaniis, consecrata; sicuti haec ab auctore vita prioris Episcopi inter monumenta ejus Cœnobij annotata accepimus.

Imperator vero soluto Herbipolensi conventu, cum suo Pseudopontifice Paschali ad inferiores Rheni partes profectus, Coloniam pervenit. Qua in urbe Reinoldus Coloniensis Metropolitanus, postquam in Quadragesima Sacerdos erat inunctus à Philippo Osnabrugensi Episcopo, praesente Imperatore & Imperatrice, tandem Episcopus consecratur. His peractis Neomagum descendit ad Frisiae regiones; ubi dum Imperator dissidentes inter se Godefridum Ultrajectensem Episcopum & Florentium Hollandie Comitem pace devinxit, Imperatrix in veteri Regum Francorum ac Cæsarum palatio Henricum filium parit.

*Heida in
Godefr.
Godefr.
Panib.*

Annus Christi 1166.

Alexandri III. Pont. 7.
Friderici I. Reg. 15. Imper. 12.
Evergili Ep. Pad. 7.

Fine præcedentis anni Fridericus Imperator Aquisgranum ad comitia Principum digressus. Magna in his celebritate Caroli M. ossa iv Calend. Jannuarij ē mausoleo, quod in medio Basilicæ eretum conspicitur, educita, & in argenteo feretro per Reinoldum Coloniensem, & Alexandrum Leodiensem Episcopum solemnī ritu ad venerationem reposita sunt, sollicitante id cum primis Friderico Imperatore; seu curiositate ductus id fecerit, seu ut ad publicum cultum extolleret Carolum. Nam ab hoc elevatorum ossium honore, quam translationem etiam vocant, in multis Belgij & Germaniae & Franciae Ecclesijs publice Carolus Divum honoribus coli cœpit; cui multum derogatur, quod id auctoritate Paschalis Pseudopontificis, & duorum schismaticorum Episcoporum opera factum sit, falliturque honoribus afficitur,

Agente Friderico Imp. Ca-
tulus M. Stadens. Merians. Cleinsorg.
Gobelinus. Henr. de Hervord. Albert.
Saxo am, q. Wind-
rum in co-
clesia Bren-
liberi-
cipu-
conspi-
simere-
bertu-
burg-
genfis-
cibus

Verum cum ceteri exinde Pontifices & Episcopi non improbarent, ut in alijs, cultus invaluit. Omnia haec Imperator magnifico diplomate, quod passim extat apud Scriptores, exposuit, sanxitque. Multis in hoc diplomate recenset Fridericus gloria Caroli M. bel- la & res mirifice gestas pro religione christiana inter barbaras Westfaliæ gentes proferenda & firmanda, quibus verus etiam Apostolus Saxonie, Frisiae & Westfaliae appellatus sit; eò sibi hunc Imperatorem unicè imitandum proposuisse: adductumque, ut auctoritate Paschalis Pontificis, & consilio Principum tam Ecclesiasticorum quam politicorum in Divorum numerum referri procurarit. Tabula haec Aquisgrani Anno Dominicæ Incarnationis MCLXVI, Indictione XIV, regni ejus XIV, imperij vero XI, vi Idus Jannuarij consignata sunt.

sunt. Hinc alij cum Bucherio & Molano apothecosin hanc ad annum MCLVI, alij ad exitum superioris anni referunt. A Molano etiam ad 27 Julij prorogatur; quæ alia erit, cùm Imperator per festa natalitia Christi se hæc egisse fateatur in diplomate. Multa tum Imperator & Augusta Beatrix munera obtulit: Ossaque Caroli argentea exinde tumba inclusa, publicoque honori proposita sunt. Jam verò, quod Fridericus Imperator profiteatur se Carolum M. sibi proposuisse, inter omnes maximè religiosissimos Cæsares ad imitationem, multum fecellit speciosa promissa; quando immortalis Carolo M. apud posteros gloria fuit Apostolicam Sedem defendisse, quam nullus Christianorum Regum ac Cæsarum acerbius divexavit, quam ipse Ahenobardus, tribus Pseudopontificibus contra verum Pontificem introducatis propugnatisque.

Quam in rem hoc anno, peracta celebritate, Aquisgrano Ul-
mam discessit; compositisque inter se Hugone ac Welfone Duce,
reliquum annitempus in apparatu belli posuit, ad quartam in Italiam
expeditionem faciendam. Cujus haud alia causa fuit, quam ut, de-
jecto Alexandro, Paschalem Pseudopontificem Sedi Petri impone-
ret, exurgentisque Græcorum & rebellium in Italia motus com-
primeret. Quare cum ingentibus copijs præmissi in Italiam Reinoldus
Colonicensis, & Christianus Moguntinus, Archiepiscopi, belli
adversum Pontificem tubæ. Ipse Mense Novembri cum exercitu
consecutus est, & per factos Adventus dies Papiæ consedit, in veteri
Longobardorum Regum palatio; tanquam ex eo Caroli M. bella
auspicaturus, quæ longè divetsis in sedem Apostolicam studijs su-
mebantur.

Inter hæc Saxonia intestinis bellis concussa, erupitque gravis
Saxonum in Henricum Leonem conspiratio; is enim, quod immen-
sis divitijs locuples, victorijs clarus, geminoque Ducatu Bavariae &
Saxoniae potens, regio se dominatu ferebat, inter populares invidi-
am, quam fortuna pepererat, accedit fastus. Nam præter Hermanni
Winceburgici, Siegberti Hammaburgensis, Ottonis Aslensis, alio-
rumque amplas possessiones aditas; præterque Lubecam & Stadam
in comitatu Bremensi Archiepiscopo præceptam, inhiabat bonis Ec-
clesiasticis, perosus Episcoporum opes; nullique erat gravior, quam
Bremensi Archiepiscopo, cui & bona & jura Ecclesiæ præipuerat,
liberè, ut diximus, de Episcopatibus disponendo. Quare tam Prin-
cipum, quam Episcoporum odia in se traxit: convenienteque in hanc
conspiracyem Wicmannus Magdeburgensis, Hermannus Hilde-
simensis Episcopi: Ludovicus Comes principalis Thuringiae, Al-
bertus Marchio Brandenburgensis ac filii ejus, Otto Marchio Cam-
burgensis ac fratres ejus, Albertus Palatinus, Comes Someresbur-
gensis, Otto Comes de Asle, Christianus Comes Aldeburgensis, Wi-
dekindus

Otto à S.
Blasio.
Ursberg.
Godefrid.
Sigonius.

Hebold.
lib. 2, c. 6.
Albertus
Staderus.
Crantz, lib.
6 Saxon.
c. 20. & 21.
Chron.
Mont. Se-
ren.
Hentricus
Leo fastu
suo reli-
quos ad-
versum se
Principes
conceitat.

dekindus de Dasenberg, multique præterea proceres cum magno nobilitatis numero. Inflammabat conjuratorum animos & consilia Reinoldus Coloniensis Archiepiscopus, scriptis clam ad fœderatos literis, veritus ne potentiam suam aut Leo in se verteret, aut gratia sua apud Cæsarem obstrueret. Igitur postquam Cæsar jam in Italiā concesserat, prorumpunt conjurati Principes Orientalis Saxoniæ, Duce Ludovico Thuringorum Lantgravio: Adeslebam Leonis munitum aggressi, machinis admotis oppugnant. At dum pro Leone castrum acerrimè propugnat Bernardus de Lippia, Bernardi primi filius, fatigati in adventu Leonis obsidentes. Christianus vero Oldenburgenis Comes, adjutus Frisonum auxilijs, Bremam occupat: subactaque simul omnia in occidentali regione. Leo his utrimque hostibus circumventus, summa celeritate exercitum contrahit, ac Magdeburgum progressus, omnia circum ferro flammaq; devastat. Nec Thuringiam ullibi tutam consistere passus, mox reflexo in Occidentem exercitu, Bremam invadit, civibus cum Christiano Oldenburgico Comite ad Frisiae paludes refugientibus. Urbs militum direptioni permissa. Hartwicus Bremensis Archiepiscopus, quod Leoni non fideret, ad Magdenburgensem Archiepiscopum se contulit. Cæsar ne bellum serperet, jussit Saxones ab armis discedere. Fervebat interim conspiratio, ut Helmoldus est auctor, per omnem Saxoniam adversus Leonem; quanquam quinam sese ex Westfalia miscuerint, non reperiā. Certè Episcopus noster indele sua ab omni bello & conspiratione alienus, non nisi sacrorum procurationem sibi sumpsit; omneque studium convertit in Cœnobium Abdinghovanum, & urbem ex incendij ruinis instaurandam. Consultius etiam per has turbas Saxoniae Otto apud nos Comes de Ravensberg, ejusque conjux Ida, prædium suum Flersheim commutavere in Cœnobium Sanctimonialium Virginum, quod Vlarisheim mense postea appellatum. Probavitque salutare consilium Evergissus Episcopus noster, quod & publicis tabulis ratum habuit Reinoldus Coloniensis Archiepiscopus.

Cœnobi-
um Fla-
rishei-
mense ab
Ottone
Comite
Ravens-
berg.
construi-
tur.

Godefr.
Panb.
Ursberg.
Append.
Rader.
Helmold.
Alta Alex-
andri.
Sigonius.

Annus Christi 1167.

Alexandri III Pont. 8.
Friderici I Reg. 16. Imperat. 13.
Evergisi Ep. Pad. 8.

Cæsar, qui in Lombardiam cum florentissimo exercitu yenerat, Alexandrum e sede ejecturus, abruptis hibernis, recta in urbem movit; sed obstat Ancone obsidio. Quare præmisso Reinoldo Coloniensi Archiepiscopo, Tusculum Romæ vicinum Germano milite implet, præmunitque. Quo comperto Romani, qui pro Alexandro Pontifice quadraginta millia in armis habebant, Tusculum obsident, Reinoldus

Reinoldus & Raimo Tuscui Domini impares, auxilia petunt ab Imperatore. Missi igitur cum auxiliaribus copijs Christianus Moguntinus Archiepiscopus, & Philippus Reinsbergius Decanus Coloniensis, is qui mox Reinoldo subrogatus. His confirmati Germani, Duces Ingens & Reinoldo Archiepiscopo, trumperi, & feda clade, quam Canis similem Romanos profligant. Hanc ita exaggerat Godefridus, ut 4000 Romanorum caesa, 3000 capti velit, augente etiam Helmoldo cœsorum numerum ad 12 millia; cum tamen Siganus non nisi illata, nisi duo millia occubuisse, & trecentos captos scribat. Hac Victoria letus Cæsar, deserta Anconæ obsidione, Romam advolat, urbem quo consernatam strage suorum intrat. Profugo dein Alexandro Pontifice, quod omnibus in urbe patratis seculeribus funestius erat, Paschalem Pseudopontificem tertia abhinc dic, Calend. Augusti, in Sede Petri collocait, à quo Beatricem Augustam coronari voluit. At mox, justa numinis vindicta, ea immedicabilis lues consecuta, qua Multi & maxima pars militum & procerum depasta est. Nam præter Fridericum Ducem Suevæ, Conradi Regis filium, Welfonem juniorem, Fridericum Rotenburgicum, Henricum Tubingensem, certoque, peste absumpti sunt Episcopi Spirensis, Ratisponensis, Pragensis, Leodiensis, & ex Saxonis Verdensis, & Citzensis. Jam autem inter hos schismaticos praesules festo Virginis in coelum assumptæ extinctus erat Reinoldus Coloniensis Archiepiscopus, vir quidem magnis naturæ dotibus excellens, multisque comparatis bonis de Ecclesia sua bene meritus; quem tamen schismatis hujus inceptor, & Schismaticorum antesignanus uno hoc crimine foedè maculavit. Horum omnium malorum ipse sibi aliquando vates extiterit, ut auctor chronici Montis Sereni scribit. Quippe dum Hildesij puer literis operam daret, cubaretque post meridiem inter condiscipulos, dormiens repente emisit vocem, *Ego sum.* Idcum saepius repeteret, magister, qui aderat, percontatus: *Quis ergo tu es?* Tum ille: *Ego sum ruina mundi.* Haec exinde nomen illi, ut per jocum à condiscipulis, *ruina mundi* diceretur. Quanquam non desint Scriptores cum Godefrido, qui cum schisma ante obitum abjurasse, & bono per accepta sacramenta exitu vitam clausisse velint; quod patrocinio B. Virginis tribuunt, quam per omnem vitam studiosè coluerit.

Haud minus adhuc in Saxonia, quam in Italia, ferrebat sediti. Seditio onis tempestas, ut Helmoldus ait, adversus Henricum Leonem. Nec Principes modò, sed & urbes in conspirationem federatorum venere, cum primisque Goslaria, quam urbem idcirco Dux arcte inclusit, nequid frumenti importaretur; & cum armis subigere non posset, orta ad famam pressit. Ita annus hic mutuis Saxonum incurzionibus, agro humeris polijs, domorum incendijs & oppidorum eversionibus transactus. Dux interim Brunswigum, in quo principatus sedem habebat,

Baron
Gobelinus
at. 6. c. 60.

æmulam

æmulam Goslariæ urbem, fossis, muris, portisque præmuniuit, in
 eamque, qua nunc alpicitur, amplitudinem, extendit; præterque
Albert.
Stad.
Cranz. lib.
6. Saxon.
c. 23.
Lerbeck. in
Chron.
Schwarvemb.
Meibomius
innois.
 sacras ædes constructas erexit columnam, posita super ejus Leonis
 effigie; tanquam ex ea hereditaria urbe dominatum, & sedem regni
 ceteris intenderet. Mansit inde Leo Ducum Brunswicensium insigne,
 avitumque nomen Principatus. Tanto adhuc Westfalia securior,
 quod flaminæ dominatus primùm vicina comprehendant.

Per hæc intestina Saxoniæ bella Waldemarus religiosissimus
 Danorum Rex (cui filiam suam, ex Clementia suscepitam, Henricus
Helmoldus
lib. 2. c. 12.
13. 14.
Saxo
Gram. 1. 14.
Pontanus
lib. 6.
Felices
Christia-
næ reli-
gionis in
Rugia
progres-
sus Hen-
ricus
Leo tur-
bare nitit
tur.
 Leo dedit) uti cum Henrico convenerat; tandem Insulam Rugiam,
 à Corbeiensibus olim nostris exultam, invasit, subactosque facil-
 bus armis Rugianos (qui & Rani passim vocantur) superstitem, in-
 festamque Sclavorum gentem, Christiana religioni adjunxit, opera
 Absalonis Roschildensis, & Bernonis Megapolitani Episcopi, quos
 cum alijs Sacerdotibus in Insulam secum introduxerat. Tum fana
 barbaræ gentis eversa, proscripti sacrificuli, comminutum simula-
 crum Idolumque Suanvite, quod tota gens Sclavorum, præ ceteris
 Dijs, annuo tributo multisque donis venerabatur: ex quo S. Vitus
 genti illi olim à Corbeiensibus nostris patronus datus, cœca post su-
 perstitione pro Deo coli cooperat. In locum delubrorum duodecim
 Christianorum Ecclesiæ erectæ, impositisque Sacerdotibus, barba-
 rus ille populus ad Christi sacra perductus est. Magno ad id adju-
 mento fuit Jatematus gentis Princeps; is postquam Catholicam
 religionem edoctus ab Episcopis, & fonte baptismatis ablutus est,
 suo exemplo ceteros traxit: tantoque fervore rem christianam pro-
 movit, ut doctor magis, quam Princeps gentis aspiceretur. Omini-
 bus ritè constitutis, Waldemarus Rex acceptis obsidibus, imposito-
 que tributo cum classe in Daniam est revectus. Quæ ubi Henricus
 Leo didicit, rem saluberrimam, quam juvare debebat, turbare cœ-
 pit; iraque & avaritia stimulatus, misit Legatos ad Regem, poscen-
 do partem obsidum & tributorum. Quæ cum Rex dissimilanter
 haberet, incitavit Dux ad rebellionem Rugianos, à quibus magna
 clades illata est Danisi. Vetus & foedum inter Christianos Principes
 malum, quibus cupiditas pecuniæ est ante salutem animarum, & do-
 minandi libido antereligionem. At Rex, ne res tam prosperè pro re-
 ligione cœptæ turbarentur, Ducem ad colloquium invitavit, dataque
 parte petitorum obsidum & tributorum, Insulam deinde populis &
 agro feracem Christo asseruit. Cessit exinde Insula Rugia, quam à
 Lothario Imperatore Corbeiensibus nostris datam diximus, in po-
 testatem Regis ac Ducis; eoque forte Corbeienses nostri in partem
 laboris evocati non fuerint, ne antiqua Cæsarum jura repeterent.

Apnus

Annus Christi 1168.

Alexandri III Pont. 9.

Friderici I. Reg. 17. Imper. 14.

Evergisi Ep. Pad. 9.

Tandem anno subeunte Fridericus Imperator, & strage exercitus peste absumpti, & totius Lombardie rebellione exterritus, febus tumultuante in urbe compositis, iter in Germaniam repetit; mortalitate ubique comitante exercitum, è quo jam supra viginti millia diversis cladibus amiserat. Ipse cum paucis mense Martio per Burgundiam rediit ad Rhenum. Pridie deinde Calend. Junij Francofurti conventus Principum indictus, ad Saxonum motus comprimens, objurgatique Saxoniæ Principes à Cæsare, tanquam tumultuantibus armis suis dedidissent opportunitatem rebellandi, et prouior in Henricum Leonem, omnia ad ejus voluntatem composuit; Episcopis tamen cleroque, quam Principibus benignior. Quare revo- catus Bremam Hartwicus Archiepiscopus; tametsi Comitatus Stadensis à Cæsare attributus Duci; & Conradus Lubecensis Episcopus reconciliatus Duci, dicecisi suæ, à qua profugerat, restitutus est.

Francofurto Imperator discessit Herbipolim, ubi in conventu Fridericorum Conrado Herbipolensium Episcopo Ducatum Franciae cus Imp. Orientalis novis tabulis instaurat; quanquam id Bruschi ad annum 1166 revocare velit. Invaluerat per hæc bella pravus mos inter Episcopos differendi consecrationem suam, quod bellis magis, quam confactis vacarent; Imperator, quod Caroli M. imitatione religionem Christianam se complecti ferret, jussit omnes ex Italia regressos maturare consecrationem. Quapropter Philippus Coloniensis Archiepiscopus, ut Godefridus perhibet, festo die Michaëli Archangelo factio, Coloniz à Godefrido Traiectensi Episcopo in corona octo presentium Episcoporum solemni ritu est inunctus. Is verò auctor cum non prodiderit, quinam hi octo Episcopi fuerint, producendæ à nobis literæ donationum, Elektorensi Cœnobio à Philippo Archiepiscopo factæ, ac Calend. Octobris consignatae; ex quibus praesentia horum Episcoporum cognita est. Testes enim subscripti Christanus Moguntinus Archiepiscopus, Philippus Osnabrugensis Episcopus, Fridericus Monasteriensis, Evergillus Paderbornensis, Wernerus Mindensis, Gotfridus Traiectensis, Nicolaus Siburgensis Abbas, Sifridus Graffchapensis Abbas, Arnoldus Præpositus S. Andreæ, Sifridus Præpositus Sanctensis, Bruno Præpositus S. Georgij, Comes Everhardus de Alten, Comes Hermannus de Saphenberg, Henricus de Wolenstein. Datea consignantur Anno 1168, Friderici Imperatoris 16, Imperij 14, Indict. i. Calend. Octobris. Celebris proinde hic præsumum conventus fuit, ex quo & Evergilum Episcopum nostrum præsentem sistimus.

Nnnnn

Ex

Littera Fle-
ctorum nostri
tabularie
Clemensorg.

Apnus

Moritur
Frideri-
cus Ep.
Monast.
sub quo
anno 1152
ab Hu-
gone no-
bili de
Bueren
condi-
tum Mo-
nasteri-
um Wid-

sorgio refertur, excessit è vita Fridericus Monasteriensis Episcopus, vir cetera egregius, & præclarè de Ecclesia sua meritus; nisi quod ægre à schismatis labore excusari possit, si quæ cum Friderico Imperatore ab eo acta diximus, reputentur. Ejus Episcopi anno 1152 surrexit Cœno. bium Widmershe conditum ab Hugone, nobili de Bueren ac Mo. nacho familiæ D. Benedicti, qui incultum hunc locum in Comita- tu Bentheimensi à Vidua Comitis impetratum excoluit. Cœnobium publicis deinde tabulis Fridericus Episcopus probavit; testesque fuere Otto Cappenbergensis Præpositus, Bernardus de Horstmaria & Wigboldus filius. Successorem nactus est Fridericus Ludovicum, merito. quem alijs Ludolphum appellant, Comite Teclenburgico natum; atque is cum triennio tantum præfuisse tradatur, & in Chronico Pe- gaviensi anno 1172, in Chronico vero Montis Sereni anno 1173 ob- iisse scribatur, mors Friderici ad hunc vel proximum annum referenda erit. Quo simul anno Hartwicus Bremensis Archiepiscopus hu- manis excessit, vir, qui per omnem industriam Schismaticorum fa- ctioni se subduxerat cum Conrado Lubecensi Episcopo. Eo mor- tuo, cum per dissidium eligeretur Sifridus & Olbertus, obtrusus est Balduinus, vir senex, & in schismate consecratus; is, ut Leonem sibi devinciret, omnia Ecclesiæ bona illi permisit.

Annus Christi 1169.

Alexandri III Pont. 10.

Friderici I. Reg. 18. Imper. 15.

Evergisi Ep. Pad. 10.

Dodechi-
nus.
Sigonius.
Baroniūs.
Spondanus.

In comi-
tis Bam-
bergen-
sibus
Henricus
Friderici
& deinde
Aquil-
grani in-
ungitur.

Moritur perhæc Paschalis Pseudopontifex, & Imperialis, ut inquit Sigonius. In ejus locum, hominem Ungarum, Joannem Abbatem Strumiensem, quem Paschalis Episcopum Tusculanum ef- fecerat, suffecere, eique Calixto tertio nomen imposuere, quem factio illa adversus Alexandrum tueri & colere instituit; probavitque hujus subrogationem Fridericus Imperator. Ac tertius ille fuit Pseu- dopontifex, quem adversus Alexandrum obtrusit; post tamen, ubi vidit totam Italiam Alexandro constantius haerere, armarique adver- sum se, conditâ etiam nova urbe, quam Alexandriam ab Alexandro Pontifice dixerat, coepit tædio schismatis, & metu majorum malorum de concordia Ecclesiæ consilia agere. Quare ex comitiis Bambergensibus, quæ 8. Idus Aprilis celeberrima habuit, mittit in Italiam Legatos Episcopum Bambergensem, & quos in hanc rem ex Gallia evoca- rat, Cistertiensem & Clarevallensem, Abbates. Quanquam Principum ad hæc comitia convocatorum & prima Imperatoris cura, ut filium Henricum, puerum licet quinquennem, regni Successorem dic- rent; quod cum proloquente Christiano Moguntino Archiepiscopo impe-

impetravit, Aquisgranum cum misit: ubi & 15 Augusti à Philippo Colonensi Archiepiscopo per solemnes cæmonias inunctus & Rex appellatus est. Quod reliquum annū tempus fuit Imperator in ordinanda Rep. & pace inter Saxones firmando posuit. Quippe inter Wide-Saxones, quos Henrico Leoni reconciliatos diximus, unus restabat kindus Dafsenburgicus. Is ab adolescentia rapinis insuetus, eōq; à Leone aliquando conjectus in vincula; at libertati redditus, redicrat ad ingenium, confisusque castri Dafsenburgici munitioni, quod in prærupta montis petra præmunitum erat, se objicere ausus fuit. Neque Leoni admotis machinis quicquam perstringere licuit, donec metallorum fossores evocarentur, qui viscera montis perscrutantes, reperire possent, unde obſeffis aqua suppeditabat. Qua subducta, deditionem fecerunt. Præsidarijs facta abeundi libertas: Widekindus ad Ducis arbitrium referuntur. Summa exinde per utramque Saxoniā quies, opportuna Evergiso Episcopo nostro ad res sacras per Episcopatum procurandas, & Cœnobia, quæ à Bernardo Episcopo nostro instituta erant exornanda; hujus enim inclytæ memoriae viri opera sibi cumprimis perficienda sumpsit; nihilque impensis habuit, quam ut clerum & religiosorum hominum cœtus, ut à majoribus acceperat, florentissimos conservaret.

Annus Christi 1170.

Alexandri III. Pont. 11.

Friderici I. Reg. 19. Imper. 16.

Evergisi Ep. Pad. 11.

Cæsar licet pacatissimam haberet Germaniam, non tamen quietus erat in Romano Pontifice exagitando, tam flagrans odium infederat pertinacem Cæsaris animum. Nam postquam Oratores ejus ex urbe cum obſcuro responso redirent, ira percitus, Callistum tertium Pseudopontificem profiteri & tueri cœpit, hominem obſcurum, vagum, voraceum. Nec puduit tale monstrum obtrudere contra Alexandrum vèrum Pontificem, qui toto orbe Christiano contra Pseudopontifices celebrabatur. Fœda hæc gentis Germaniæ macula, sed Sueviæ; nam qua veneratione ac patrocinio Saxones nostris Cæsares ac Reges, Otto M. D. Henricus, & Lotharius Apostoli. Sedem coluerint, satis ex superiorum annalium memoria contra Alex- andrum, Pseudo-pontificem Calstat. Igitur ut hunc Pseudopontificem Germanis obtruderet, mina- cibus ad ordines literis recipi jubet: & quia Cistercienses pœ ceteris obtrudit constantius stabant pro Alexandre Pontifice, iussi sunt è tota Germania exulare; quorum alij per vim exacti, alij sponte in Gallias & alia regna concessere. Imperator subinde Saxoniam ingressus, Goslaria Principum conventum habuit, adfumantes adhuc Saxonum motus comprimendos, qui ab Henrico Leone se laſos querebantur. Ipse Leo

t, ut à Clein.
is Episcopus,
iſi quòd ægre
mperatore ab
rexit Cœno.
ueren ac Mo.
n in Comita.
it. Cœnobii.
vit; testesque
Horstmaria &
Ludovicum,
rgico natum;
Chronico Pe.
nno 1173 ob.
num referen.
episcopus hu.
maticorum fa.
o. Eo mor.
, obtrusus est
et Leonem sibi

Imperialis, ut
Joannem Ab.
fisculanum ef.
ſuère, quem
probavitque
ſille fuit Pſeu.
ſt tamen, ubi
parique adver.
ab Alexandro
rum malorum
is Bambergens.
Italiam Lega.
Gallia evoca.
am Principum
cura, ut filium
cessorem dice.
Archiepiscopo
impe.

Leo interim post repudiatam Clementiam celebres nuptias habuit Brunswici, duxta in uxorem Mathilde Regis Anglorum filia; quam mirificè commendat Arnoldus Lubecensis à pietate & liberalitate in pauperes: ex qua Dux post suscepit filiam Richesam, filiosque Henricum, Luderum, Ottone & Wilhelnum. Nec tum erat inter Germaniae Principes Leone quisquam opibus & potentia & splendore nominis fortunatior ac formidabilior; quippe qui præter Ducatum Bavariae & utriusque Saxonie, Orientalis & Occidentalis, Sclaviam quoque à se domitam conjunxerat; eoque jam magnis se Regibus æquatum ferebat, duxta regia in matrimonium filia; è quo felicitatis fastigio uti fortuna cum excusserit, tempori memorandum.

*Cleinsorg. in
Chron.
Gelen. in
antinar. S.
Engelb. p.
303.
Initia
Cœnobii
Bredela-
tensis.*

Ceterum hoc anno conditum est à Philippo Colonensi Archiepiscopo in Ducatu Westfalia Cœnوبium Bredelariense Præmonstratensium Virginum, haud procul Patberga & Monte Martis, intra veteres diœcessis Paderbornensis terminos, eoque Evergitus Episcopus noster postulatus à Philippo. Tabula vero fundationis consignatae extant, quibus Evergitus Episcopus Paderbornensis, Henricus Comes Arnsbergensis, Otto Comes Ravensbergensis, & Hermannus filius ejus, Everhardus Comes de Altena, & Arnoldus filius ejus, Comes Henricus de Frotzberg, Bernardus de Lippia, multique præterea Prepositi & Canonici Colonenses, Proceres ac nobiles Westfaliæ, quos Archiepiscopus convocabat, testes subscripti serunt. Verum quod hæ tabulae Callisto Pontifice scribantur confectæ, dandum id fuit Friderici Imperatoris literis, ne quis alias, quam Callistus ille recipieretur Pontifex; ut hic labes quædam schismatis notetur, qua Archiepiscopus ac ceteri aspersi videri possunt.

Annus Christi 1171.

Alexandri III Pont. 12.
Friderici I Reg. 20. Imper. 17.
Evergiti Ep. Pad. 12.

*Godefr.
Gobelin.*

Imperator dehinc anno consequenti in ordinanda Rep. occupatus, Coloniam accessit; acceptaque à Colonensibus non modica argenti summa, cives in gratiam recepit. Ita quidem Godefridus scribit, nulla tamen causa offensionis memorata. Verisimile habet cives Alexandro Pontifici propensius hæsisse, quam Imperatoris exacerbatio ferre potuerit. Advenere per id tempus Coloniam Legati Manuels Græcorum Imperatoris, expertentes filiam Friderici Imperatoris filio suo in matrimonium. Inde Cæsar Aquisgranum transiit, qua in urbe magnam anni partem exegit.

*Albert.
Stad. in
Chron.
Crantz. lib. stinam suscepit.
6. SAX. 6. 29.*

Per id tempus Henricus Leo Dux noster, pacatis in Saxonia rebus, voti quod fecerat persolvendi causa, peregrinationem in Palæstinam suscepit. Id licet Albertus Stadensis & Crantzius ad annum sequentem,

sequentem, & Godefridus, Gobelinus & Robertus de Monte ad 1173 referant; certius tamen huic anno 1171 adscribitur à pluribus. Ceteris illa peregrinatio fuit, quam antè Albertus Ursus, Wigmannus Archicpiscopus Magdenburgensis, Ulricus Episcopus Halberstadiensis, multique per Saxoniam Principes diversis annis suscepserant, insigni majorum in loca sancta & Christi Servatoris monumenta religione ac pietate. Igitur Leo, relictà Brunswici conjugè gravida, & totius Saxonie apud Wigmannum Magdenburgensem moderatorem, cum Conrado Lubecensi Episcopo, Henrico Abbe Brunsvicensi, Bertholdo Abbe Lunenburgensi, Prebizlao Obotitorum regulo, Guncelino Comite Suerinenli, multisque Saxonie proceribus, ac præcipua nobilitate, Idibus Januarij iter ingressus: è ministris non nisi Ecbertus Wolfenbutelenfis, & Henricus Lunenburgicus, quibus familiæ administratio data, domi mansere. Tantus omnium majorum nostrorum fervor erat, perlustrandi loca & vestigia Servatoris nostri. Accessere è Bavaria locupletes ex omni ordine præterum & nobilitatis. Multis viarum difficultatibus, multisque periculis pervenerant in Palæstinam; ubi ab Ungaria Rege, & Manuele Græcorum Imperatore benignè & honorifice exceptus Dux; etiam ab ipso Soldano Turcarum Principe, à quo Dux frater salutatus, quod se Russorum Regis filia, ac Germana matre genitum diceret; eoque multis donis regijs exornatus fuit. In hoc familiari congressu multis libere Henricus Leo persuadere ausus est Soldano Christi religionem. Ad quæ Soldanus: *Non quidem arduum creditu esse Deum ex Virgine nasci potuisse, si quidem ita libuerit, qui hominem è terra virgine formarit; sed sibi persuasum esse, Deum ab omnibus non uno cultu velle honorari.* Hac ille politicorum nostrorum voce elusit, quæ dicebantur: Leo perlustrato Christi sepulchro, ceterisque per omnem Palæstinam sacris, incolumis altero anno redijt Brunswicum in Saxoniam, magno secum facrorum pignorum exportato thesauro. Amissi interim Conradus Lubecensis Episcopus, & Bertholdus Lunenburgensis Abbas.

Per Henrici absentiam Fridericus Imperator Saxoniam ingressus, potentiores quoïdam Saxonie proceres præfectosque, quibus Dux urbes commiserat, alios ministris, alios promissis circumvenit; ut si quis casus humanus Ducem tolleret, urbes sibi traderent. Eares postquam Duci redeunti comperta est, inter utrosque dissensionis causam dedit; altumque hæsit in mente Ducis hæc suspecta Cæsar's machinatio.

Annus Christi 1172.

Alexandri III Pont. 13.

Friderici I. Reg. 21. Imper. 18.

Evergisi Ep. Pad. 13.

Interim

Godefrid.

Interim in alta pace conquescebat Germania; annoq; postero Imperator medio Quadragesimæ celebrem Wormatiæ Principum conventum habuit, in quo vehementer conquestus est cum Principibus adversus Alexandrum Pontificem, atque Italos; quod consilia inter eos agitarentur de corona Imperij Romani ad Manuelem Graecorum Imperatorem transferenda. Ea cum à malevolis persuasa essent Imperatori, aut ab ipso Imperatore conficta in odium Pontificis, impetravit novam in Italiæ expeditionem, quæ post biennium suscipietur.

Hac temporum felicitate, quæ uno tantum schismate foedatur, cum omnes Episcopi in exornandis passim per Saxoniam Ecclesijs & Cœnobijs studia sua converterent, Evergillus quoque Episcopus noster Hardchusanum Cœnobium invisit; atque inde in vicinum Oppidum Wartberg digressus, convocatis præfulibus & Canonicis sue Ecclesiæ, decimas quasdam, à Ministerialibus suis de Wulenhufen æqua pecunia redemptas, Richardo Abbatii Cœnobioque consignavit. Literas hoc pietatis sensu clausit. Nos igitur sperantes orationibus ibidem Deo servientium jugiter nos adjuvari, prememorata Ecclesiæ decimam banc perpetuo jure possidendum contulimus. Acta sunt hæc anno Incarnationis MCLXXII, Indict. V. Testes autem sunt hi Canonici Paderbornensis Ecclesiæ, Sifridus Præpositus, Almar Decanus, Ebrach, Uffo, Herebrach, Bernhart, Altman, Wolbrach, Burchart, Meinric, Bezelin, Reinher, Lothovvich, Conradt, Alexander, ac ceteri: cum alij nobiles, ac ingenui, longa serie nominati. Tam cautus & religiosus Episcopus, ne res minimas etiam sine consensu Cathedralis Ecclesiæ averteret. Et mirum, si quis ab origine primorum Episcoporum donationes revolvat, quot Cœnobia vel ex solis Episcoporum decimis dotata sint; ut vel hinc constare possit, quas opes Carolus M. in plena diœcesium institutione Episcopis dederit in decimas, quas alij post Episcopietiam in clientum & Ministerialium servitia convertere.

*Gamarinus
in vita Go-
defridi.
Obitus
B. Otto.
B. Go-
dfridi
Cappen-
berg. fra-
tris.
Et Wer-
neri Ep.
Mindens.
Annales
Mindenses.* Sustulit hic annus xxiii Februarij B. Ottonem D. Godefridi fratrem, tertium Cappenbergensem Præpositum, à quo cum fratre Averstorpiense Cœnobium Virginum haud procul Westalia conditum erat. Subiectus Ottoni B. Hermannus Comes Arensis, & Meren-nis B. Go-dfridi Cœnobij una cum matre & sorore conditor. Tam illustribus ubiq; viris per Westfalam & Saxoniam Cœnobia inclaruere, quos passim omnium annales suppeditant. Ad hunc etiam annum revoces obitum Wernerii xxv Mindensis Episcopi, festo D. Martini exinde extinti, sapè is supra inter Schismaticos à nobis memoratus. Errant certè, qui anno 1167 obiisse volunt, cum anno 1168 adhuc superstes sit productus à nobis. Subrogatus illi Hanno ex Comitum Blanckenborgensem familia, ut proinde apud Leerbekum ejus ex hoc anno memoria prodatur: fasti eorum hic obscuri sunt.

Annus

Annus Christi 1173.

Alexandri III Pont. 14.
Friderici I Reg. 22. Imper. 19.
Evertisi Ep. Pad. 14.

Cæsar post hæc anno proximo MCLXXIII Wormatiæ in celebri *Godefr.*
Principum conventu Pascha celebravit; bellumq; Bohemicum, quod *Panthal.*
à Godefrido Polonicum vocatur, ex Principum consensu suscepit. *Chron. Pe-*
Causam obscure tradunt historiæ. Godefridus pro consanguinco *Histor. Ba-*
scribit susceptam. Igitur contracto ex Suevis, Bojis, Francis Orien-*var. lib. 22.*
talibus, & Saxonibus exercitu Bohemiam ingressus, Ladislaum regno *Friderici*
exxit, reposito Sobeslao patruelè, quem Principi titulo contentum *Imp. ex-*
esse jussit. Tanta tum Imperatorum majestas erat, ut exterros pro *in Bohe-*
arbitrio, vel Reges, vel Principes dicerent. Viator in Saxoniam di-*miam.*
gressus, omnes sibi Principes occurrentes habuit, præter Alberti Ursi
Marchionis Brandenburgici filios, hereditatem à Bernardo Comite
Episcopo Halberstadiensi repetentes; quibus dum bellum intentat,
retentus est Principum precibus. Quare ad pacandam Saxoniam
Natalitia Christi Aldenburgi inter Saxones egit.

Inter hæc mense Augusto Henricus Leo Dux Saxonie nostræ
non incelebrem Paderbornæ præsulum & procerum habuit conven-
tum cum Evergiso Episcopo nostro. Actalicet antiquitas supprese-
rit; extant tamen apud nos publicæ Evergisi tabulae, hujus congres-
sus indicium, quibus præsente Duce præclaram Wernonis de Brach
donationem, Gerdeni Virginum Cœnobio factam, ratam habuit.
Tanto hæc illustrior fuit, quod Werno homo pius ac prædives non Werno
modò omnia suahereditaria bona, sed & se ipsum cum Beatrice con-*de Brach*
juge Deo in servitium divinum, raro pietatis exemplo, consecratum *fe suaque*
obtulerit; id cùm Dux ipse & tot prælentes Abbates, Canonici, Gerdeni
proceres commendant: tum hæc potissimum Episcopi nostri literæ *Cœno-*
docebunt.

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Evergisis Patherbrunnensis
Ecclesiæ Episcopus. Divinis et humanis legibus sanctum est, ut privilegijs *Evergi-*
Ecclestiarum, quæ contra ius non sunt usurpata, tantisperpetue observationis compro-*sus Ep.*
debeatur reverentia, ut nulla hæc malignantum retractare possit diligentia. *bat.*

In his enim non solum malignandi facultas subtrahitur, verum etiam series
rerum gestarum ad memoriam posteritatis salubri consilio reducitur. Inde
est quod ea, quæ justæ et rationabiliter agimus, literarum monumentis manci-
panda esse censemus, ne processu temporis in oblivionem veniant, et memorie
meæ negligentiæ crimen impingatur. Ad notitiam itaque tam præsentium
quæm futurorum præsenti scripto deducimus, quod quidam Werno de Brach,
sicut honestis, sic etiam religiosis parentibus ortus, omne patrimonium suum,
omnemque possessionem suam cum omni usufructuario, omnia denique quæ
in

in rebus mobilibus aut immobilibus habebat, videlicet in servis et ancillis, arcis, domibus, villis, terris cultis et incultis, viis et iugis, silvis, pratis, pascuis, aquis aquarumque decursibus, piscationibus, molendinis, exitibus et redditibus, et in reliquis quocunque modo possunt provenire, utilitatibus, Ecclesiae Dei, et beatissime ejus Genitricis Mariae, et beati Petri Apostoli in Ger-
dine consenserit leguimus hanc suorum in nostra presentia, et in com-
muni conuentu populi, sub banno Regis libera traditione ad communem usum
Deo inibi servientium donavit. Nomina villarum et domorum haec sunt.
Bernichsen, Rinschisen, Thenesheim, Brachmunitionem cum omnibus
pertinetius fuit, Bist, Luttwardeissen, Walderschtorp, Hestene, Wim-
mitorp, Wernesse. Considerans autem non satis sibi integrum fore, si sua Deo
omnibus offerret, se ipsum vero subtraheret, juxta illud, si eccl^e ante non
dividit peccasti, paucis postmodum diebus interpositis se ipsum una cum con-
sorte sua Beatrice tam genere, quam in oribus egregia in eodem Cenobio vivum
holocastum Deo obtulit, et ut his omnibus supremam manum imponeamus
humillime postulavimus. Nos vero fidelis viri piam devotionem benigno fa-
vore prosequentes, et pro qualitate meritorum spem aeternae retributions
apud aeternam misericordiam expectantes, prataxata illa predicta cum man-
cipio suis omnibusque appendicis suis in tuitionem et protectionem nostram
recipimus, et pro debito officii nostri Ecclesiastica defensione descendimus, tue-
mur et conservamus, auctoritate Dei, et beati Petri, et banno Episcopali se-
curitatem et pacem prefato Cenobio in his predictis lege in perpetuum validura
confirmamus, perpetuo anathemate inmodantes eos, qui haec dona fidelium,
redemptiones animarum, quodvis malo ingenio, temerario ausu alienare, aut
irritum revocare presumperint. Praterea collata sunt quedam ab aliis pre-
dicta Ecclesia: una domus in Nedene, una in Lutboldeissen, una in Willchus-
sen, una in Burch, una in Pikelissen; quedam pecunia Ecclesia sunt compara-
ta, una domus in Northen, una in Willenhuse, una in Heckeldeissen, ibidem
decima super novem mansos, una domus in Radolweshem. Hec itaque bona
præmissa et cetera omnia à primæ fundatione conquista, vel impostorum con-
quirenda, cum omnibus suis privilegiis, huic actioni nostræ includimus, et Ec-
clesie Dei in Gerdine sub divini examinis comminatione in perpetuum con-
firmamus. Hujus autem rei veritas, ut rata et incorvulsa omni tempore
permaneat, hanc cartam inde conscribi et sigilli nostri impressione firmari, et
testes subternotarii præcepimus, quorum nomina sunt haec. Cunradus Cor-
beiensis Abbas, Heinrichus Dux Bavariae et Saxonie. Canonici de domo, Si-
fridus major Præpositus, Bernhardus, Heribertus, Altmannus, Folbertus,
Memricus, Reinherus, Heinrichus Patherboruensis Abbas, Franco Liesbor-
nensis Abbas. Liberi, Folcovinus et frater ejus, Wideroldus de Suyal-
berg, Athelbertus Comes de Everstein, Bernhardus de Lippia, Crispus et Is-
senth de Groven. Ministeriales Cunradus Stapel, filii ejus, Manegoldus,
Hereman, Rudolf, Widerolt, Andreas, et Conradus frater ejus, Hugo, et
Hugo, Lombart, Cunrad et frater ejus, Berthold, et alii complures. Ata-
sunt

Sunt hæc anno Dominica Incarnationis MCLXXIII, Indictione sexta, regnante Friderico Imperatore et semper Augusto, in solenni conventu Principum et multorum nobilium decimo nono Calend. Septembris apud Patherburne feliciter Amen.

Nondum querelæ nostrorum temporum invaluerant, quibus Evergīsus Ep. reditus Bustor-complexus, hoc anno largam ei donationem fecit; eò quod à Meinfani Col-werco quidem id conditum, & à Bernardo, alijsq; Episcopis auctum, legi au-sed pro Sacerdotum Deo quotidie servientium numero tenue adhuc ger-fuerit. Literarum quæ hoc anno M C LXXIII ab Evergiso Episcopo datæ sunt, testes ascribuntur Sifridus Præpositus, Almar Decanus, Ebertus, Rembertus Præpositus, Uffo, Herbertus, Godescalcus Præpositus, Bernardus, Altmannus, Folbertus, Meinricus, Burchardus, Bezelinus, Ludovicus, Conradus, Reinherus magister, Conradus, Titmarius Præpositus, Godefridus, Alexander, Erpo, Henricus, Lambertus, Canonici, aliisque. Tam conspicuum tum fuit Cathedrale Collegium, Sacerdotibus intra communem clauſtri discipli-nam viventibus.

Subtraxit moris hoc anno ex Episcopis Saxoniæ Ludovicum Obit LXXXIII Monasteriensium antistitem, genere Comitem Teclenburgensem; id quod, præter Chronicon Montis Sereni & Pegaviense, consignavit Godefridus Monachus. Hoc enim, inquit hic, anno pestis omne Teutonicum regnum, Galliasque pervalit, quæ Ludovicum Monasterensem Episcopum cum alijs sustulit, cui Imperator frātrem Hermannum Comitem de Kazinelenbogen substituit. Auctor Chronicus Montis Sereni eum ex choro Heripolensi traductum refert. Quare magnopere falluntur omnes Monasteriensium codices fastique, qui Godescalcum gente Saxonem interponunt. Ludovicum, et si per quinquennium tantum præfuerit à morte Friderici, haud leviter commendat Crantzus aliquæ à magnanimitate; quippe qui Advocatiam, quæ penes Comites Teclenburgicos erat, ac tot annis Episcopis molesta fuerat, certa pecunia redemit à consanguineis comitibus: ita quod Fridericus certis pactionibus jam ante transegerat, Ludovicus perfecit, impetrando à Friderico Cæsare regnum. egregium diploma, quo hæc lis tandem dirempta, assertaque ab hoc anno libertas Episcopis. Tabulae hoc anno datæ, & à Godefrido Cancellario recognitæ sunt. Praclarus Episcopus qui bonum Ecclesiæ habuit ante familiæ.

Annus Christi 1174.

Alexandri III Pont. 15.
Friderici I Reg. 23. Imper. 20.
Evergisi Ep. Pad. 15.

Ooooo

Sequitur

Sequitur nunc annus MCLXXIV, Ænobardi Cæsaris expeditione
 Fridericus I Imp. in Italiam celebris. Hanc in rem Cæsar varios per Germaniam Prin-
 cipum conventus habuit: primùm Aquisgrani pridie Calend. Apri-
 lis; deinde Neomagi, ubi inferioris Rheni Principes & nobiles ju-
 qua fortia ramentum expeditionis Italicæ dicere jussit. Inde ad Mosellam re-
 ter illiab gressus Cochemij festum Pentecostes egit, celebratoque Wivelin.
 Italis re- burchi Principum conventu, Ratisbonam festo Joannis Baptiste ve-
 sistitur.
 Otto a S.
 Blasius.
 Godefrid.
 Arnoldus Lut.
 bec.
 Ursberg.
 Alba Alex.
 and.
 Sigon.

Extrema Imperatoris cura erat cum instructissimo quam un-
 quam exercitu Italiam perdomare: ne bellum hoc, quod tanta gloria
 ab Ottonibus, D. Henrico, Lothario, ceterisque Imperatoribus
 gestum, ipse, qui Carolum M. sibi exæquandum lumpserat, affectum
 magis quam confectum relinquenter. Jam enim totius Lombardie &
 Italiae urbes prope conspiraverant, armataeque stabant adversus Im-
 peratorem. Mandatum contrahendi Saxonicum exercitum, educen-
 dique, Henrico Leoni datum.

Igitur excuntem Junio, postquam Ratisbonæ exercitus ex omni-
 bus Imperij provincijs convenerat, processum in Longobardiam;
 transcenfisique Alpibus, civitates quædam in ditionem acceptæ,
 castraque Alexandriæ admota; ad quem tota fere hyeme hæsit. Im-
 perator, donec ingenti clade suorum obsidionem solvere, & trans-
 misso Pado, Papiam confugere coactus est. Is vero cum undique in-
 clusus obfesso similis teneretur, destinatis in urbem legatis, reconcili-
 ationem cum Pontifice se petere ostendit. Missi in hanc rem tres Car-
 dinales, viri sapientissimi, Ostiensis, Portuensis, & D. Petri ad vincula.
 Actum de pace, sed incassum; quod Cæsar ea exigeret, quæ nulli ha-
 cetenus concessa erant: satisque apparebat hæc simulatè agi, dum
 auxilia ex Germania accederent.

Annus Christi 1175.

Dodechin.
 Ursberg.
 Otto a S.
 Blasius.
 Sigonius.
 Arnoldus
 Lubec.
 Albert.
 Stad.
 Henricus
 Leo in
 belli cum
 Imperat.
 societa-
 tem veni-
 re detra-
 etat.

Alexandri III Pont. 16.
 Friderici I. Reg. 24. Imper. 21.
 Evergisi Ep. Pad. 16.

Multum per hæc, quemadmodum Ursbergensis & ceteri scribunt,
 obturbavit Imperatorem Henricus Leo Dux Saxonie nostræ; postu-
 latus enim ab Imperatore in societatem belli, non accessit, quod ob-
 tenderet ætatem laboribus fractam; aurum interim argentumque
 ad belli expensas largè obtulit. Alij præterea religione deterritum ve-
 rius tradunt detrectasse cum Imperatore, diris a Pontifice devoto, in-
 pium bellum gerere. Quarè cum infimis precibus adduci non posset,
 ipse Imperator Ducem adiit, multis exponendo sanguinis propinquia-
 tem, fidam hactenus operam sibi præstatam in omni bello, benefi-
 cia, quibus à se exornatus esset, plura etiam pollicendo, & nunc minis-
 impetra.

is expeditione
ermaniam Prin-
Calend, April
& nobiles ju-
l Mosellam re-
que Wivelin-
is Baptista ve-
no quām un-
od tanta gloria
mperatoribus
erat, affectum
Lombardiae &
it adversus Im-
titum, educen-
citus ex omni-
ngobardiam;
nem accepta,
me hæsit Im-
ere, & trans-
undique in-
tis, reconcili-
rem tres Car-
ri ad vincula,
quæ nulli ha-
te agi, dum
impetraret, ad pedes supplicis ritu procumbit, belli hujus extrēmi
operām rogando. His Dux commotus, Imperatorem manu è terra
levat, quod Arnoldus Lubecensis Abbas Ducis in aula fidus minister
refert; quanquam id alij ab Imperatrice factum velint, dixisseq; sur-
ge, sed memor esto hujus casus. Dux interim immota mente belli
operam detrectavit, & regressus in Bavariam, Monachium præmu-
nire cœpit. Hæc prima offensio, & implacabilis Aenobardi ira, quæ
Ducem post omni fortuna exuit, inflammante Philippo Colonensi
Archiepiscopo iratum animum, quod cum Duce veteres inimicitias
gereret. Atq; hæc ad Lacum Cumaniū aëta esse in Italia scribunt ple-
rique, secus quām Crantzus & Butingus, qui in Germania comitijs
id factum opinantur. Leo certè cum Imperatore & copijs suis Sax-
onicis in Italiam progressus.

Cæsar destitutus ope Leonis, remissus agere necesse habuit. In-
terim suprema belli administratio penes duos Archiepiscopos fuit,
Christianum Moguntinum, gente Thuringum, & Philippum Colo- Christia-
niensem Heinsbergæ Comitem; uterq; ex sago militari magis Prin- nus Ar-
cipem, quām ex toga Episcopum egit, pravo ejus ætatis exemplo; sed chiep.
quos ideo Frideric⁹ Imperator Archiepiscopos fecerat, ut pro ingenio Mogunt.
suo armis indueret, longè Carolo M. ceterisq; p̄ijs Imperatoribus dissi- Cæsaris
milis; qui Episcopos tantum ad sacrorum ministeria castra sequi volu- castra se-
cure. Et Moguntinus per id tempus armis per Italiam grassatus, Medici- curus
næ castrum, aliaq; loca, cæsis Bononiensibus, expugnavit. Fertur is Ar- melior
chiepiscopus, dissoluta militia & cleri disciplina, habuisse ccc milites, p̄ijs
eosdemque Monachos & Apostatas Sacerdotes, ac totidem fere Mo- miles
niales; à quibus, parta contra Bononienses victoria, sacrificium Mi- quam E.
sa, alternis cantantium choris, inchoatum in honorem Thebæorum
martyrum. Ipse præterea ferreo thorace & galea indutus, trinodem-
que clavam manu gestans, visus est hostibus obvijs excusisse dentes,
& in terram prostravisse; siquidem hæc vera sunt, quemadmodum ab
Arnoldo Lubecensi & Alberto Stadensi, ex unius Notarij narratione,
qui hæc coram inspectarit, referuntur.

Hoc anno Cœnobium Virginum Ozede in diœcesi Osnabru. Moritur
gensi, quod Ludolph⁹, nobilis prædives in Ozede, Bernardi superioris Philip-
Episcopi nostri aut frater, aut nepos, ac postremus stirpis suæ, condide. Osnab-
rat, à Philippo Osnabrugensi Episcopo stabilitum, auctumque bonis. brug.
Quâ super re tabulae proferuntur, Nonis Februarij consignatae, ap. qui Cœ-
probataeque à Landfrido Præposito, Arnaldo Decano, ac ceteris ejus nobium
Collegij Canonicis; impetratumq; à Simone Teclenburgensi Comi- Ozede,
à Ludol-
te, ut castrum Ozede, quod clientelare erat, converteret in domicilium pho no-
sacrarum Virginum. Mox & Alheidis, Comitis filia, se Deo interfa- zede
bras Virgines consecrandam obtulit. Nec multum ab his superstes constru-
Philippus Episcopus per hæc tempora obiisse traditur, Comite Catze- atum, sta-
nenlen-
bilivit.

Ervvinn. nelenbogico natus, clarus Episcopus familiâ, è qua Hermannum quoque Monasteriensem superiori anno delectum diximus. Gessit Philippus Episcopatum per 30 annos præclara cum laude, à quo & Cœnobium Quernheimente Virginum dotatum institutumque, & castrum Holtiorum nobilium, diœcesin prædis infestantium, post se ptennalem obsidionem eversum. Nec tamen ea familia Holtiorum extincta, ex qua postea prodiere præsules insula Monasteriensis & Coloniensis Ecclesiæ clari. Successit Philippo Arnoldus ex Canonico Coloniensi provectus ad Decani illius Ecclesiæ dignitatem. Cæfarem is postea in Italiam secutus; nam in historia Ravennatensi à Rubeo testis introducitur literarum, Idibus Maji altero abhinc anno consignatarum.

Annus Christi 1176.

Alexandri III. Pont. 17.
Friderici I. Reg. 25. Imper. 22.
Evergisi Ep. Pad. 17.

*Godefr.
Monach.
Brovv. lib.
14. Alta
Alexandri.
Impera-
tor in
Lombar-
dia cœdi-
tur.* Philippus Coloniensis Archiepiscopus hoc anno, quem ingredimur M C L X X V I , novas copias ex Westfalia adduxit in Italiam, quo cum & Arnoldus Trevirensium Archiepiscopus, Hermannus Monasteriensis Episcopus, aliquae Princes accessere. Exercitus hic omnibus rebus instruetissimus, mense Mayo Alpes superavit, ac Cumis substatit. Quo cognito, Imperator Papiam advolat, copiasq; suas Coloniensi Archiepiscopo jungit. Nec Mediolanenses, Bononienses, ceteriq; Longobardi segniiores, cum exercitu procedunt obviam, aut vincere, aut mori certi. Quæ cùm per exploratores nunciarentur, suasum Imperatori, cederet ad tempus furenti multitudini; ille cùm indignum diceret Imperatoris majestate hosti terga dare, processit in hostem. Pugnatum 3 Calend Junij ab hora diei tertia ad nonam. Inclinata tandem Germanorum acies, dum Imperator militis magis, quā Dux partes perfunctus, suffoslo equo effunditur in terram. Mox quia sparsa fama, Imperatorem occubuisse, totus exercitus in fugam solutus, & foeda strage cœfus est. Imperator inter cœsorum cadavera quæfusitus, & quatriuum ab Imperatrice lugubri veste deploratus in columis tandem Papiam advolat. Hæc illa clades, quæ diuturni tandem belli finem attulit. Rebus in hunc modum prope desperatis, evocatur Moguntinus Archiepiscopus e Bononiensi bello ad consilia. Aderant simul Philippus Coloniensis, & Wigmannus Magdenburgensis Archiepiscopus, supremi bellorum, & consiliorum arbitri. Hi quum videbrent robur militiae obtritum, ærarium exhaustum, dubiam ceterorum fidem, atque omnia adversa incurrere ex bello, quod execrati gererent contra Apostolicam Sedem, Cæfatis tandem animum ad reconciliationem cum Pontifice pacemque Italæ inflexere. Missi igitur Moguntinus

guntinus & Magdenburgensis Archiepiscopi Anagniam ad Alexandrum Pontificem; ac postquam Legatis data est securitas ultra citroq; comande, Ferrariae primò conventum est: ubi plenus constitue-
dæ pacis locus delectæ sunt Venetiæ. Ita ad inducias, & quietem ar-
morum primò deuentum est.

Annus Christi 1177.

Alexandri III Pont. 18.

Friderici I Reg. 26. Imper. 23.

Evergisi Ep. Pad. 18.

Anno igitur proximo MCLXXVII, ad tam exspectatæ pacis nego-
tium conficiendum, ipse Alexander Pontifex, & Fridericus Impera-
tor Venetijs convenere, ille classæ tredecim Sicularum navium vectus, reconci-
hic Ravenna digressus Clodiam. Ac postquam pax certis legibus, ut à liatus, à
Signio alijsq; refertur, constituta est; Cæsar 10 Calend. Sextil. Vene-
tias ingressus, postridie, abjurato schismate, promissaque Alexandro te rece-
obedientia, per submissos Cardinales Ecclesiæ est reconciliatus. Exin-
de progressus ad Basilicam D. Marci, ubi ante fores præstolabatur ve-
nientem Pontifex, deposita chlamide, humili fixus, deosculatus est pe-
des Pontificis: tum apprehensa dextera deductus in chorum, precanti
ad aram Pontifici caput submisit. Rursum 8 Calendas Sextiles adfuit
Pontifici, solemne sacrificium missæ peragenti, pedesque deosculatus,
aurum consueto ritu obtulit. Sacris peractis, Pontificem deduxit, &
equum ascensuro stapedem tenuit, deducturus ad mare, nisi Pontifex
inhibuisset. Quemadmodum hæc Romualdus, Salernitanus Archic-
episcopus, & auctor rerum ab Alexandro gestarum, aliquæ, qui præ-
sentes fuere, testantur.

Quapropter nostrorum heterodoxorum commentum est, Imperatorem Barbaroslam, dum Pontificis pedes oxoscularetur, dixisse:
Non tibi, sed Petro. Ad quæ Pontifex responderit: *Et mibi et Petro; atq; inde, proculato collo Imperatoris, dixisse, super apidem et Basilicum ambu-
labis, et conculcabis Leonem et Draconem.* Nihil hac super re tot Scriptores
corum temporum, neque ex Germanis & Schismaticis quisquam
id prodidit, qui tamen Episcoporum nostrorum vitam non filuerunt.
Sanè auctor Chronici Montis Sereni, cum Pontifex moram faceret in
sublevando Imperatore, ad pedes Pontificis prostrato, Theodoricus
Marchio Orientalis Saxoniæ, imperialis, inquit, dignitas se eo dimi-
tit; quo intellecto per interpretem, Pontifex mox Imperatorem crexit
ad osculum. Nihil ille ultra; non tacitus quo tam grandem in
proculato Cæsare fastum. Serò tandem tempore Lutheri hæc fabu-
la in odium Pontificis conficta; satisque eam exploserunt Baronius,
Gretzerus, aliquæ Scriptores.

Ipsis deinde Calend. Augusti juravere pacem Christianus Mo-
guntinus

Baronius ad
hunc an-
num
Gretzerns
Comment.
de donation.
Imperi
tom. 3. de
Cruce.

guntinus & Philippus Colonensis, Archiepiscopi; quos ordine consecuti sunt Trevicensis, Magdenburgensis, Petaviensis, Wormatiensis, ceterique antistites. Moguntinus & Colonensis, quod consecrati es-
sent a Catholicis Episcopis, permisisti suo munere; ceteri, qui vel a Pseu-
dopontificibus, vel a Schismaticis consecrati fuerant, iussi sunt absti-
nentes; palliis interim novis, veteribusque donati ab Alexandro Mogun-
tinus & Colonensis. Ad hunc modum schisma, quod per xviii annos
foedè lacerarat Ecclesiam, incredibili totius Germaniae & Europæ lati-
tia, sublatum est. Cæsar Venetijs reversus, Natalem Domini transegit
Papiæ in regia Longobardorum urbe.

Turba in

Saxonia.

Arnold.

Lubec. lib.

26.17.

Otto de S.

Blaſio.

-5003.01

.11b

salubriori consilio, quidquid collegerat; in res sacras & religiosorum donationes expendit; ut eorum precibus adjutus, felicem vitæ sibi exitum pararet. Quam in rem e ceteris has supremas ejus donatio-
num tabulas sacris Gerdenſibus Virginibus factas proferimus.

In nomine sancte et individue Trinitatis. Evergisius Dei gratia Patherburnensis Ecclesiæ Episcopus. Gratum Deo & acceptum munus offerri scimus elemosinam, que Christiano cuilibet indigentem voluntate larga tribuitur; sed multo majoris meriti & retributionis illam credimus, quam impenditur his, qui voluntarie propter Deum abdicaverunt paupertati, & Domino diu nolunt, servituros mancipaverunt. Hac attentes sanctorum Virginum paupertati, que in Ceno-Gerdine Deo deserviant, consolationis alicuius remedio subvenire derevimus. Decimas itaque tres Ecclesie prenominati loci, consecratæ in honore sanctæ Dei Genitricis, beatissimæ Petri Apostolorum Principis, contulimus, quarum prima in Valhusen, Wernerus de Brach in beneficio tenuit & Domino Volquinus & fratre eius Widekind de Svalenberg, & ipse eam resignavit, ipsi vero etiam mihi resignaverunt, & in recompensationem à predicta Ecclesie provisore Basilio duodecim marcas examinatis argenti accepserunt. Item tres fratres Hugo, Geroldus & Gerhardus acceptis à jam dicto Basilio decem & octo marcis decimam in Oberhusen mihi resignaverunt, & ego predictæ jam Ecclesia contuli. Item Domino Andree & fratri ipsius Conrado de rebus Ecclesie data sunt quinque marce, ut decimam in Hekeldeßen Domino Bernardo de Lippia resignarent, quo facto ipse mihi eam resignavit, & ego eam Ecclesia sepedicte contuli. Anno itaque incarnationis Domini MCLXXVII, Indictione decima, paginam hanc, que predicta sunt, continentem conscribi, & sigilli nostri impressione muniri fecimus, tam clero quam laicos consentientibus, & comprobantibus que facta fuerant, quorum nomina sunt haec. Canonici Patherburnenses Sifridus Propositus, Godefridus, Bernhardus Propositus, Altmannus, Walbertus, Meinricus, Reinherus, Heinricus, Lambertus, Hugo. Homines liberi Widekindus de Svalenberg senior, & Widekindus junior, Bernhardus de Lippia, Gerlagus de Ittere, Thietmarus de Bueren. Ministeriales Hartmannus de Ilesen, Conradus Staplo, et filii ejus Conradus & Thimo, Andreas de Ethelen, Conradus frater ejus, Hermannus de Brach, Albertus de Rikersvich, Helmreichus de Helmere & Lemfridus frater ejus, aliique quam plures.

Annus Christi 1178.

Alexandri III Pont. 19.

Friderici I. Reg. 27. Imper. 24,

Evergisi Ep. Pad. 19.

Inter hos Saxoniarum motus Cæsar non ante Augustum mensem Philippus in Germaniam redijt, ex una tempestate fluctuum relictus in aliam. Archiep. Colon. Ardebat enim tota Saxonia intestinis dissidijs & bellis aduersus Leonem. Accerimus ex his Leonis hostibus Philippus Coloniensis Archiepiscopus; is, ut prioris anni vastationes, Bernardo Comiti Lippensi ceterisque ejus factio[n]is illatas, ulcisceretur (ut Arnoldus Lubencensis scribit) egressus de finibus suis, pervagatusque terram, omnia persequitur. spolijs & incendijs vastavit: & postquam Qnernhameliam ad Visurgim delatus, constitit, neque ultra progressus est. Gobelinus noster & Crantzus ea incursione Huxtarium exussisse perhibent, atque inde secundum Visurgis ripam Hameliam descendit, nec Visurgim transisse. Auget hæc Godefridus, & transitu Visurgi, refert castella quædam, Duce nullo obsidente, expugnata esse. Huxtarum incendium, quod Novesij habebat (ut constabit ex Corbeiensium literis ad annum MCLXXXI re-

citandis,

citandis) nullo suo imperio, sed militum insolentia accidisse doluit; ut hæc nimium exaggerarit Buntingus in historia sua, calumniando, lupi & prædonis vocibus Colonensem prosecutus; quemadmodum primum est hæreticis Scriptoribus criminari Episcopos. Falliturque, quod hoc anno Leonem secundo prælio se ultum scribat. Leo enim, cum non ignoraret qualem in Cæsare hostem habiturus esset, ab armis sibi adhuc temperabat. At Cæsar postquam xv Augusti Vesontione in Burgundia senatum procerum habuerat, jusque po-

Henricus Leo à Cæsare ad causam dicendam postulatur.

pulo dixerat, Spiram perrexit: ubi Henricus Leo occurrit Cæsari, questus de acceptis à Colonensi injurijs. Audiit quidem has querelas Cæsar; sed fronde adeo nubila, ut facile intelligeret, qualem pro se judicem compellasset. Dissimulata vero in prælens ira, Cæsar utrique diem dixit Wormatiæ, ad quam in conventu Principum Idibus Januarij convenienter, & causam dicerent; nam præter superbum dominatum ex patrui nomine & indole hereditarium, inexplicabilemque cupiditatem bonorum, multæ aduersus Leonem publicæ querelæ, & accusationes Principum intendebantur: violari ab eo jura Principum & Episcoporum: rapi aliorum possessiones: alios ab eo Episcopos exturbari sedibus suis, alios cogi ad fidem jurandam: bona hereditaria Comitis Wincenborgici, & Ottonis Asloënsis consanguinei per vim attrahi: anno superiori Westfaliam per Bernardum de Lippia, Duxem militiae suæ, turbatam prædatorijs incursionibus, vexatam spolijs, laceratam factione procerum & nobilium. His ac similibus, quæ invidiamultum accenderat, incusabatur, tanquam regium dominatum, ipsi etiam Cæsari metuendum, affectaret.

Obitus Evergisi Ep. Pad. & Evermodi Ep. Raceb. Gobel. at. 6.c.60.

Hac perturbatione Saxoniæ moritur Evergicus Episcopus noster, iv Calend. Octobris, qui dies notatus est in necrologio Gerdensi, Wilibacensi, Herisiensi, & Busforfiano, ob largas donationes, & beneficia Cœnobij illis praestita. Quare & annua grataque in sacrificijs publicis ac precibus memoria apud sacras Virgines illas fuit. Annus præterea mortis hic Melxxviii consignatus à Gobelino nostro; fallunturque Bruschius & Kersenbrochius, qui anno superiori obiisse volunt. Præsul fuit ob modestiam, religionis studium, conservatam cleri intra claustrum disciplinam, & vitæ integratatem, priscis atque optimis Episcopis accensendus; quem ob id Deus ex his turbulentis temporibus ad cœlestis vitæ quietem evocasse videri potest.

Quo simul anno obiit Evermodus, sanctissimus Raceburgensis Episcopus, in vita & post obitum miraculis clarus; quemadmodum res ab eo præclarè gestas in Sclavia descripsit Arnoldus Lubecensis Abbas. Dispari fama excessit Balduinus Bremensis Archiepiscopus, homo Schismaticus, & parum utilis Ecclesiæ suæ.

Arnoldus Lubecensis Historia Brem.

SIFRI

SIFRIDUS XVIII, EPISCOPUS PADERBORN.

Ab excessu Evergisi haud multum vacua, Paderbornensis Epis. Evergiso scopi sedes. Huic enim, in auctoribus Canonicis electionem, cedit. Sifridus successor, inquit Gobelinus, majoris Ecclesiae Prepositus. Et praeiuxit Ecclesiae Paderfontana annis novem, mensibus IV, qui tamen clavis Paderbornensis septem fuere, ut ceteri satentur, & nos ordine exponamus. Virum hunc aetate matrum, motibus gravem, & multos annos ver- satum, probatumque in clero hujus Cathedrales Ecclesiae, testantur tot literae Bernardi Episcopi, in quibus inter Canonicos testis; & Evergisi Episcopi, quibus majoris Ecclesiae Prepositus memoratur, cum Almario Decano. Fama interim, ex qua ortus, incerta, nec in annalium memoria prodita; nisi quod tres rosas, quae Arensbergiorum, aliorumque Comitum, ac nobilium suere insignia, Kersenbrochius ex scuto ejus gentilitio producat.

Annus Christi 1179.

Alexandri III Pont. 28.

Friderici I Reg. 28. Imper. 25.

Sifridi Ep. Pad. 1.

Incudit Episcopatus ejus in difficillima & conturbata Saxoniam tempora, quae Episcopos Saxoniæ ex dissidio belloque adversus Henricum Leonem implicuere. Imperator postquam Herbipoli Natalitia Christi peregerat, Wormatiam concessit ad conventum Principum, qui per octavam Epiphaniæ indictus erat, ad dissidentes inter se Coloniensem Archiepiscopum & Henricum Leonem compo- nendos. Et cum omnes Principes Imperatorem sollicitarent, ut jus diceret, multique accusationibus adversus Leonem implerent aures Imperatoris; Leo non minus Imperatori, quam causæ suaæ diffusus, si prius ci- vadimonium deseruit. Quo haud leviter offensi Principes; quod Cæ- satis & Comitorum auctoritatem spretam dicerent. Cæsar ne quid precipitaret, Magdenburgi comitia indicit, ad quæ Leo postulatus; itis Imperiū nec istic se fisteret, omnium Principum iras in se accedit; adeo rī con- ur Theodoricus Lusatiae Marchio duellum illi offerret, tam certus demna- tur.

PPPP

accu-

SIFRI

accusationis suæ, à Leone Sclavos in Lusatiam excitos; at cùm Leo indecorum sibi reputaret, cum impari congredi, petijt per amicos copiam Cæsaris privatim conveniendi; qua impetrata, Cæsar Hal-deslebiae eam fecit; quo in congresu tam exquisite reddita factorum suorum ratione detinuit Cæsarem, ut quinque marcarum millibus contentus esset; eam si fisco inferret mulctam, absolvendum; id cùm negaret, obtenderetque graviorem esse, quām ut solvendo sit, re infecta discessit; nescius temporis cedere, & modica jactura magna rerum momenta lucrari. Rursus igitur prorogato judicio iussus est tertium se Goslariae sistere in conventu Principum, ad dicendam causam, & cùm illuc quoque aspernaretur accedere, judicio Principum proscriptus est, decretaque in eum tanquam contumacem, & publicum Republicæ hostem expeditio, quam primus sumpsit Philippus Colonensis Archiepiscopus.

Movet in
illum
Philippus
Archiep.
Colon.

Episcop⁹
Halber-
stad. Du-
cem à
commu-
nione fi-
delium
segregat.
Archiep.
Mag-
denb.

Ducis

terras

hostiliter

invadit.

Comes
Lippien-
sis confi-
git cum
Teclen-

Is omnes Ecclesiæ suæ clientes, vicinos Duces ac Comites exci-
vit ad arma. Accessere Godefridus Dux Brabantia, Philippus Flandriæ, Otto Gelria, Theodoricus Clivia, Wilhelmus Juliæ, Gerhardus Aræ, Henricus Seinæ, Engelbertus Montium, Everhardus Altenæ, Simon Teclenburgi Comites; quorum alij submissis copijs, alij sui
militis ductores assectati Archiepiscopum, proscripti Ducis terram
intravere, prædis, incendijs, & cædibus infesti. Multa etiam sacrilege
perpetrata refert Arnoldus Lubecensis, exustas Ecclesiæ, eversa Cœno-
bia, raptas adlibidinem Sanctimoniales. Hæc dum per Westfaliæ age-
rentur, Udalric⁹ Halberstadiensis Episcopus per omnes Ducis regiones
sacerorum usum interdicit, Duceq; anathematis sententia percutit;
at ille, qua erat religione in Deum, ad Episcopi pedes provolutus, redi-
ta factorum suorum ratione, à vinculo anathematis absolvitur. In-
terim Wigmann⁹ Magdenburgensis Archiepiscopus, haud secus quām
Coloniensis, ope Principum Orientalis Saxoniae Ducis castra oppu-
gnat. Ipse Dux conversis in Hassiam armis Ludovicum Hassia Land-
graviū, Bernardum Ducem, & Hermannum Palatinum, Widekindum
Waldeensem Comites prælio superat, capti que cum 400 mil-
libus abducit: Bernardus Dux fuga elapsus: direptum Northusium
& Mulhusium, ceteraque circum oppida. Cognita verò irruptione in
Westfaliam facta, mittit Dux bellicosos Comites, Adolphum Scha-
wenburgicum, Guncelinum Suerinensem, Bernardum Raceburgi-
cum, Bernardum Welpensem, Ludolphum & Wilbrandum Hal-
mundios fratres, Widekindum Dynastam de Rhede ad Amasim, copijs
validis instructos. Horum Dux à Leone præstiratus erat Bernardus
de Lippia, militum fortissimus. Jam Coloniensis Archiepiscopus,
accepto fidei Sacramento, à Westfaliæ Ducatu recesserat ad Rhenum,
relieto Simone Teclenburgico Comite, Hermanno Ravensbergico,
Widekindo Sualenbergensi cum Henrico Comitis Arensbergensis
filio,

filio, ad tutandam Westfaliā aduersus Ducis conatum. At post burgico, quam Bernardus de Lippia, ceterique Ducis praefecti didicere Archi- episcopum, Westfaliā securum, cum parte exercitus recessisse; mo- vēre in Simonem Teclenburgicum, ceterosq; ab eo ad tutelam West- faliā relictos. Nec segnius illi copias contrahunt; concursumque ab utroque exercitu ad Haresfeldiam haud procul Osnabruo. Pugna- tum acerrimè: vietia extēmum Westfali: captus Teclenburgicus, & catenis vinclatus, ad Leonem protractus. Is quia post in fidem Du- cis se dedit, desertis turpiter sōiorum armis, mox vinculis absolutus est; contra Schawenburgicus, quod capti à se milites reposcerentur, à Duce defecit, eoque tota Transalbiana regione ejectus est. Lippi- ensis hac victoria insolens, omnia circa Suatum vastat, ac festo Apo- stolorum Simonis ac Judæ Medebecam Oppidum in cinetes vertit, plura illaturus damna, nisi à Leone cum Widukindo Rhedano in Ori- entalem Saxoniam evocatus fuisset.

Jam cui ea par malorum facies ex conspiratione Principum ad- versus Leonem? quam magnopere deplorat Lubecensis Abbas, ab Episcopis cœptam inflammatamque. Dux horum Wigmannus Mag- denburgensis Archiepiscopus, cujus auctoritati subnixi Principes ce- teri. Er quia Udalricus Halberstadiensis, licet paulò ante reconciliatus duci, arma resumpserat, aususque rursum erat Halberstadio & Hor- neburgo infesto milite excurrere, provincias Ducis villasque exurere, captivos abducere; Ducis praefecti copijs Halberstadium intercipi- unt, & clausa urbe cives & Episcopum cum præsidario milite in po- stadium testatem accipiunt. Cives ex ira Ducis veriti incendium, in omnibus & ex- ædibus extinxere ignem; quem dum miles quidam occultatum re- perit, casæ injicit; quo tamen longius serpente, tota urbs desflagavit. Fatali hoc incendio Basilica D. Stephani, ac templo omnia cum Cœ- nobijs in vivum bustum confedere. Flammis simul absumpti tres Canonici Cathedralis Collegij Sacerdotes, ac studiosi literarum com- plures, cives ac foeminæ plus quam mille. Episcopus ægre flammis creptus, cum multis civibus captivus abducitur, redditusque libertati haud multò post senex extinguitur. Per hæc tamen arcta obsidione premebat Haldeslebiā, Ducis Oppidum, medias inter paludes na- tura loci triplicique vallo ac muro præmunitum. Admotæ omnis lebia ob- generis machinæ artesque militum, qui adstrictis ad calceos ferreis sidetur, uncis, facta per glaciem impressione sèpius impugnaveré; omnia tamen in casum erant, castrum acerrimè propugnante Bernardo Comite nostro Lippiensi.

Annus Christi 1180.

Alexandri III. Pont. 21.

PPPPP 2

Friderici

Frideric I. Reg. 29. Imper. 26.
Sifridi Ep. Pad. 2.

Godefrid. Vetterat interim annus MCLXXX, quo Imperator post celebra-
Arnold. tum Herbipoli Natalem Christi Diem, conventum Principum festo
Lubet. Epiphaniæ agebat; sub quod tempus accessere duo Cardinales ab
Chron. Alexandro Pontifice missi ad Imperatorem rogatum, vellet mitius
Mont. Se- agere cum Henrico Duce Saxonie. *Eadem* Angliae & Franciae Regum
ren. Legati postulabant; quibus responsum ab Imperatore, ducem toties
Brovver. postulatum eadem semper pertinaciâ aspernari judicium Principum
lib. 4. ac Cæsaris, ferociusque in præsens agere, quam imperij majestas ferre
Antiq. possit; ne tamen querelæ cupiam locus esset, indicturum se Geilhu-
Fuld. si Principum comitia. *Ea* medio Quadragesimæ frequentia Episcopo-
Cranz. rum ceterorumque Principum celeberrima fuere. Tum vero, quia
postulatus Duxiursum pervicax comitia aspernatur, extrema senten-
tia à Cæsare & Principibus pronunciata, & laceratio provinciatum

Henrico facta est; cessitque Philippo Coloniensi Westfalia & Angaria, dono
Leoni simul & pretio, quod in vetustis chartis repertum numerasse Philip-
pertinaci-
provin-
ciæ abla-
te dantur
Ducatus *Saxoniæ* Bernardo Anhaltino, Bavariae Ottoni Wittelsba-
chii, ob egregiam Imperatorem merita, datus. Inde nunc ab Otto-
alijs.
ne Wittelsbachio conditore nova stirps Bojorum Ducum deducta ad
hunc diem; uti à Bernardo Lawenburgorum Ducum: & quia cum
eo simul titulus Ducis Westfaliae & Angariae communicatus à Fride-
rico Imperatore, posteri ejus stirpis hunc etiamnum præferunt. Si-
gefrido Bremensi Archiepiscopo, Bernardi Anhaltini Ducis fratri,
Stada & comitatus Stadensis redditus. Ad hunc modum omnia, quæ
dux clientelari beneficio Cæsarum tenebat, impedita alijs; quod
equi Westfalici ab Imperatore dilacerati scheme representant pas-
sim nostrates, fide magis vulgari quam certa.

Ducatus Nos modò certiora proferamus ex imperatorio diplomate, quo
Westfa-
liae & An-
gariae ce-
gari. *Ducatus* Westfaliae & Angariae Coloniensi datus, auroque sigillo
confignatus fuit; ex eo enim cum præfentes Episcopi ac Principes in
hoc cōventu, & delicta ducis, ob quæ Provincijs exutus est, & ampla
Episcopi Paderbornensis jurisdictio sacra, ceteraque plenius co-
gnoscantur, juvat hoc loco producere.

In nomine sanctæ et individua Trinitatis. Fridericus divina favente
elementia Romanorum Imperator Augustus. Quoniam humana labilis est
memoria, et turba rerum non sufficit, prædecessorum etatis nostra Divorum
Imperatorum et Regum decrevit auctoritas literis annotare, quæ fluentium
temporum antiquitas à notitia hominum consuevit alienare. Proinde tam
præsentium quam et futurorum imperij fidelium noverit universitas, qualiter
Henricus quondam Dux Bavariae et Westfaliae, eo quod Ecclesiæ Dei et
nobilium imperii libertatem possessiones eorum occupando, et jura eorum im-
minuendo

minuendo graviter oppresserit, ex instanti Principum querimonia et nobilium plurimorum, quia citatione vocatus majestati nostrae presentari contempserit, et pro hac contumacia Principam, et sua conditionis Sue vorum proscriptionis nostra inciderit sententiam, deinde quoniam in Ecclesiis Dei et Principum, et nobilium jure et libertate grassari non desliterit, tam pro illorum injurya, quam pro multipli contemptu nobis exhibito, ac præcipue pro evidentireatu majestatis subfeudali jure legitimo trino edicto ad nostram citatus audientiam, eo quod se absentasset, nec aliquem pro se mississet Responsalem, contumax judicatus est, ac proinde tam Ducatus Bavariae, quam Westphaliae, et Angaria quam etiam universa, quæ ab imperio tenuerit beneficia, per unanimem Principum sententiam in solemnni curia Wirzburg celebrata, et abjudicata sunt, nostroque juri addicta et potestati. Nos itaque habita cum Principibus deliberatione, communè ipsorum consilio ducatum, qui dicitur Westphaliae et Angariae in duo divisimus, et consideratione meritorum, quibus dilectus Princeps noster Philippus Coloniensis Archiepiscopus ob honorem Imperialis corona promovenda et manutenenda, nec rerum dispendia, nec persona formidans pericula, gratia imperialis promeruit privilegium; unam partem, eam videlicet, quæ in Episcopatum Coloniensem, et per totum Episcopatum Paderburnensem prætendebatur, cum omni jure et jurisdictione, videlicet cum comitatibus, cum Advocatis, cum conductibus, cum mansis, cum curtibus, cum beneficiis, cum ministerialibus, cum mancipiis, et cum omnibus ad eundem Ducatum pertinentibus Ecclesiæ Coloniensi legitimo donationis titulo imperatoria liberalitate contulimus, et requisita à Principibus sententia, an id fieri li- eret, adjudicata et communi Principum et totius curia assensa approbata, accedente quoque publico consensu dilecti consanguinei nostri Duxis Bernhardi, cui reliquam partem ducatus concessimus, præmemoratum Archiepiscopum Philippum portione illa Ducatus sue collata Ecclesia vexillo imperiali solenniter investimus. Hanc igitur legitimam nostræ majestatis donationem, et investituram Coloniensi Ecclesia, et sacerdotio Principi nostro Philippo Archiepiscopo, omnibusque suis Successoribus confirmamus, et in omnem posteritatis ævum eis ratam permanere volentes, ne quis eam ausa temerario infringere, vel quolibet modo violare attemptaverit, imperiali edicto inhibemus, et hanc nostram constitutionem præsenti privilegio aurea excellentia nostra bulla insignito corroboramus, authenticæ testibus annotatis, qui huic facto interfuerunt; Sunt autem hi Arnoldus Trevrensis Archiepiscopus, Wigmannus Magdenburgensis Archiepiscopus, Sifridus Bremensis Electus, Conradas Wormatiensis Episcopus, Rudolphus Leodiensis Episcopus, Bertramus Metensis Episcopus, Arnoldus Osnaburgensis Episcopus, Conradus Abbas Fuldensis, Adolphus Abbas Hersfeldensis, Lotharius Praepositus Bannensis, Ludovicus Palatinus Saxoniae et Landgravius Thuringiae, Bernardus Dux Westphaliae et Angariae, Godefridus Dux Lotharingiae, Fridericus Dux Sueviae, Otto Marchio de Brandenburg, Theodoricus Marchio de Lusitz, Dodo Comes de Greix, Sifridus Comes de Orlamunde, Robertus Comes

de

de Nassovv, Emicho Comes de Linningen, Engelbertus Comes de Monte, Theodoricus Comes de Hostaden, Gerardus Comes de Nurbec, Henricus Comes de Arinsken, Hermannus Comes de Ravensberg, Henricus Comes de Kuck, VVernerus Comes de VVittinstein, VVideckindus de VValdeck, Fride-
ricus de Aufurde (Steinfurde) Hartmannus de Buttigen, VVernerus de Bu-
lande, Conradus Pincerna, Henricus Mareiscalcus de Pappenheim, Sibodo de
Greix Camerarius et alii quam plures.

Signum Domini Friderici Romanorum Imperatoris invictissimi
Ego Godefridus Imperialis aulae Cancellarius recognovi. Acta sunt hæc Anno
Dominicæ Incarnationis 1180 Indictione 13 regnante Domino Friderico
Romanoruui Imperatore invictissimo, anno ejus regni 29, imperii vero
16 feliciter Amen.

Tandem igitur post comitiorum tonitrua adversus Leonem,
duplici superiori anno victoria exultantem, hoc ipso anno fulmen
belli consequutum, quo Dux ex omnibus suis per Saxoniam provin-
ciis dejectus est. Quam in rem Fridericus Imperator ex omni Ger-
mania eduxit instructissimum exercitum mense Julio in Saxoniam,
in signi multorum Episcoporum, Principum, Marchionum & proce-
rum comitatu, quorum adventu cognito, Saxonia penè omnis exter-
rita, ab Henrico Duce defecit ad Cæsarem; multique etiam clientes
castrorumq; præfecti, Henricus de Witho, Lupoldus de Hertesburg,
Ludolphus de Peina, ceteriq; à puero cum ipso enutriti à Duce defi-
vère: ultroque in potestatem Cæsaris venere castra Hertesburgum,
Levenburgum, Blanckenburgum, Ragensteinum, aliaque primi-
petus spolia; unicum cum obsisteret Lienhenbergium, intra paucos
dies expugnatum est. Tum verò Hertesburgum in monte castrum
haud procul Goslaria, Henrici IV Imperatoris per fugio, & tot Sax-
onum expugnationibus celebre, à Friderico Imperatore instauratum
præmunitumque.

Accessit per id tempus ad castra Cæsaris Philippus Colonensis
Archiepiscopus cum exercitu, ad Rhenum per Westfaliam contracto,
multique cum eo Episcopi; quos inter & Sifridus Episcopus noster
Paderbornensis fuit. At Cæsar cùm jam, profugo Leone in Transal-
bianas regiones, Bernardum Ducem Saxonæ Orientali imposuisset,
abrupto tantisper victoriæ cursu, in Bavariam properavit, redditurus ad
festum S. Martini; quò delatus Ottonem Wittelsbachium solemní
ritu Ratisbonæ inauguratim Bois Ducem præfecit. Fatalis Leoni an-
nus, quo triplici Ducatu spoliatus, vidit tres alias in possessionem sua-
rum provinciarum venire.

Philippus
Archiep.
Colon.
in obsi-
dione
Brun-

Inter hæc Philippus Colonensis Archiepiscopus, à Cæsare in
Saxonia relictus, Brunswicum, hereditariam Ducis sedem, urbemq;
munitissimam, suscepit expugnandam. Quain obsidione cum ad
cum accederet Corbeiensis Abbas, questus de damnis superiori, ut
diximus,

diximus, anno illatis Corbeiensibus, Archiepiscopis, libera per telo^m. in obsi-
gium suum transvectione largè illa compensavit; id quod ha^t tabu-
lae in castris ad Brunswicum datæ testantur, quas opera^e precium ha-
buimus hic interponere, ut ex his intelligatur, quinam simul Epi-
scopi, & Principes Imperij ad hanc expeditionem Saxoniam
convenerint.

*In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Philippus sancta Colonensis
Ecclesia Archiepiscopus, universis Christifidelibus tam futuris quam pra-
sentibus in perpetuum. Quoniam ex Verra Saxonica, quam nos pro multa cessione
necessitate Colonensi Ecclesia contra saevitiam Domini Henrici de Brun-
swich aggressi sumus, Ecclesia Corbeiensis ab exercitu nostro multa in stu-
pendiis fratrum incommoda, et non modicam rerum suarum pertulit deva-
stationem, placuit nobis et salutare visum est, aliquam eidem Ecclesia dam-
norum suorum conferre restauracionem. Noverit itaque universitas Christi
fidelium tam futurorum quam presentium, quod prefata Ecclesia fratri-
bus thelonium Nussiense in perpetuum condonavimus, ita ut ipsi annuatim
in vino suo deducendo immunes sint ab hoc thelonio. Cum ergo vita homi-
num brevis, memoria labilis sit, ne quis tam pium et rationabile factum de-
moliri possit in posterum, presentem inde paginam conscribi, et sigilli nostri
impressione communici jussimus, sub horrendi anathematis interminatione di-
strictè præcipientes, ne aliquis hoc apud nos pia de votio[n]is intuitu actum in
in ritum reducat, vel hujus rei violator existat. Testes hujus sunt Ar-
noldus Trevirensis Archiepiscopus, Athelodus Hildesiensis Episcopus, Sifri-
dus Paderburnensis Episcopus, Her-
noldus Osnabrugensis Episcopus, Anno Mindensis Episcopus, Lotharius
Bunnensis Praepositus, Volricus Ressen Praepositus, Bernardus Sacaciensis Pre-
positus, Theodoricus Comes de Hestadin, Otto frater ejus, Hermannus Co-
mes de Ravensberg, Albertus Comes de Everstein, W^{ide}kindus de Waldek-
ke, Fratres de Hallermunt, Ludolfus et Wilbrandus, Fratres de Dasle, Lu-
dolfus et Adolfs, Henricus de Lippia, Conradus de Sconinberg, Reinerus de
Froizprecht, Henricus de Vore, Rodolfs de Stein vorde, Fratres de Volde-
steine, Heimicus et Gerardus, Godescalcus de Padberg, Hermannus Sculte-
tus Sufaciensis, Gorzovinus de Altina, et ali quamplures. Acta sunt hæc Do-
minica Incarnationis Anno MCLXXX, Indictione * ---, regnante Fri-
therico glorioissimo Romanorum Imperatore Augusto. Data in expeditione
Saxonica prope Brunswich IV Idus Augusti.*

Ex hisce literis, nunquam hactenus prolatis in lucem, simul re-
fellas Scriptores, qui passim hanc expeditionem adversus Henricum
Leonem in sequentem annum rejiciunt. Rectius nobiscum sentiunt
Scriptores Chronic Montis Sereni, & Pegaviensis. Ceterum cum
Archiepiscopus omnibus viribus oppugnationi insisteret, Brunswi-
cum post duorum mensium obsidionem circa Calend. Septembbris
deditum, in potestatem ac fidem Cæsaris accipit. Leo interim cùm
Saxoniam

Saxoniam amissam desperatamque videret, Lubecam, Stadam ceteraque castra præmunit, tanquam in ijs Saxoniam Transalbianam defensurus.

Annus Christi 1181.

Alexandri III Pont. 22.

Friderici I. Reg. 30. Imper. 27.

Sifridi Ep. Pad. 3.

Arnold. Lubecensis lib. 26. cap. Chron. Mont. Serren. Chron. Pe- gav. At vero Imperator, quod Arnoldus Lubecensis Abbas scribit, proxi- mata astate totis cursu viribus infusus in Saxoniam; quæ altera in Leonem expeditio fuit, & trans Albim sumpta. Ac ne à tergo relinqueret hostes, ex insidijs incurvuros; Philippum Colonensem Archiepisco- sum cum ceterorum Episcoporum copijs jussit servare Brunswicum urbem, castris circa urbem positis, ad quæ hoc anno Episcopi cum suis copijs rediere; quantum id ex Gerhardi Stederbergensis Prepo- siti historia colligas. Cæsar inde Bernardum Ducem, ac fratrem ejus Ottoneum, Marchionem Brandenburgensem, cum alijs Orientalis Saxonie Principibus Bardewici consistere voluit, & Luneburgum ca- strum, quod Ducis conjugi relictum ab Imperatore, circumpositis militum stationibus claudere; ipse autem cum robore exercitus Sue- vorum & Bavarorum ad Albim movit, trahens secum in comitatu Wichmannum Magdenburgensem Archiepiscopum, Bambergensem Episcopum, Abbatem Fulensem, Corbeiensem & Hersveldensem. Sub idem tempus Leo Dux Lubecam se receperat; quam ur- bem postquam turribus, touis, muro, atque omni machinarum ge- nere præmunierat, Raceburgum concesserat, cetera per ejus regio- nem castra firmaturus. Ibi dum per advolantes nuncios intelligit Cæarem appropinquare, correpta navi indignabundus secundo Al- bis cursu Stadam se recipit. Cæsar, transmisso per Albim exercitu, ca- stra Lubecæ expugnanda admoveat, nihil territus munimento, in quo Simon Comes Teclenburgicus, Hermannus Comes Aldenburgicus, & Hermannus Comes Welpus bellaces viri cum selecto Holsatorum militum præsidio relieti erant. Nec minor civium multitudo novum illud emporium mari assitum impleverat, quorum armis maxime considerat Dux. At Cæsar, ut mari simul premeret, evocarat Walde- marum Daniæ Regem, qui classe in ostium Trabenæ inventus, con- stitit ad urbem: ipse terra aggressus brevi in eas angustias conjecti- cives, ut misso Henrico Episcopo suo, viro sanctissimo, ad Impera- torem, denunciarent, hanc urbem à se recens adversus barbaros Sla- vos cultam præmunitamque esse Ducis beneficio, in cuius fide ideo persisteret; is vero si cives suos servare non posset, aut Imperatori ur- bem tradivellat, paratos se ad ditionem esse. Quam in rem per- missus Guncelinus Comes voluntatem Ducis exquirere; qua impe- trata,

Cæsar
Lube-
cam obsi-
det, & ad
deditio-
nem co-
git.

stra Lubecæ expugnanda admoveat, nihil territus munimento, in quo Simon Comes Teclenburgicus, Hermannus Comes Aldenburgicus, & Hermannus Comes Welpus bellaces viri cum selecto Holsatorum militum præsidio relieti erant. Nec minor civium multitudo novum illud emporium mari assitum impleverat, quorum armis maxime considerat Dux. At Cæsar, ut mari simul premeret, evocarat Walde- marum Daniæ Regem, qui classe in ostium Trabenæ inventus, con- stitit ad urbem: ipse terra aggressus brevi in eas angustias conjecti- cives, ut misso Henrico Episcopo suo, viro sanctissimo, ad Impera- torem, denunciarent, hanc urbem à se recens adversus barbaros Sla- vos cultam præmunitamque esse Ducis beneficio, in cuius fide ideo persisteret; is vero si cives suos servare non posset, aut Imperatori ur- bem tradivellat, paratos se ad ditionem esse. Quam in rem per- missus Guncelinus Comes voluntatem Ducis exquirere; qua impe- trata,

manuoz.

trata, non prius tamen cives se dedidere, quām sibi Imperator prima urbis privilegia, & libertatē secundum jura Susatiæ permitteret; quod nomen alij secundum jura Susatensium in Westfalia, alij verisimilius Holsatorum accipiunt. Dedita in hunc modum urbe, Imperator cives privilegijs auxit, liberamque Imperij urbem renunciavit, quo constantius in fide Imperatoris & christianæ religionis persistet. Sed ea urbs quantum olim presidium christianæ religionis adversus barbaros Sclavos, tantum nunc hæresis patrocinium, ejēctis pri-
scæ religionis Sacerdotibus ex Ecclesijs & Cœnobijjs, immemor quam religionem Wicelinus noster, quam tot sancti Episcopi, Sacerdotes ac Monachi in Sclaviam illam Occidentalem introduxerunt, servâruntque ad Lutheri tempora. Sanè Fridericus Imperator Henricum Lubecensem Episcopum, qui post Geroldum & Conradum tertius eorum Episcopus subrogatus erat, ob famam sanctitatis, & miraculorum adeo veneratus est, ut medicum illi suum, dum febri afflacteret, submiserit: ea videlicet sollicitudine qua Carolus M. Sturmius olim Abbatem Eresburgi laborantem complexus, medicum illi suum adesse voluit.

Expugnata Lubeca, Cæsar totam Transalbianam regionem Holsatiamque in fidem accepit: Adolphum Holsatiæ Comitem multis privilegijs bonisque cumulavit: nihilque simul impensis habuit, quām ut Episcoporum, Collegiorum, Canonicorum, & Cœnobiorum jura & possessiones firmaret, augeretq. Dux interim Stadæ se continebat, in extremo Saxoniæ angulo, Oppidoque Episcopatus Bre-
mensis, ut munierat, firmissimo; & si casus obsidionis urgeret, certus erat consensa navi se per mare subtrahere in Angliam.

At Cæsar reducto per Albim exercitu, castra sua circa Lunenburg metatus confedit. Quo comperto, Henricus Dux, cùm se omnibus provincijs & munitionibus nudatum circumspiceret, posito Leo, Intendenti fastu, per amicos liberum ad Imperatorem accessum petiit; peratori supplicio, coque impetrato, Lunenburgum venit; atque ut Imperatoris animo mitigaret, Ludovicum Landgravium, & Hermannum fratrem am & Palatinum, quos captivos tenebat, liberos ad Imperatorem præmisit, quasdam coramque in gratiam recipi oravit. Imperator vero cùm diceret id in sua potestate non esse, iussus est Quidlenburgi in conventu Principum se sistere: eo quoque accessit Dux; verum cùm istic, lite inter ipsum & Bernardum Ducem coorta, per seditionem omnia miscentur, iussus est Erfordia in comitio Principum causam dicere. Inter haec Philippus Coloniensis Archiepiscopus, imploratus à Sifrido Bremensi Archiepiscopo, cum exercitu Westfalico Stadam pro voluntate Imperatoris expugnat, reddiditque cum toto comitatu tandem Bremensi Archiepiscopo, acceptis trecentis argenti marcis, quæ ex pacto expensarum bellicarum convenerant. Ea expeditione Coloniensis

Qqqqq

cetera

cetera quoque castra Adolpho Holsatiae Comiti, & Bernardo Comiti restituta sunt. Jam Duci nihil ex omnibus inferioris Saxonie urbis & castris supererat praeter Lunenburgum, quod honori conjugis, obtendentis ex eo hereditatem & vita subsidium; Cæsaris gratia relictum erat.

Ad hæc extrema Dux miser compulsus, Erfurtum ad præscripta Principum comitia venit, pro voluntate ad pedes Cæsaris clementiam appellat, quem Cæsar obortis lacrymis, misertus casum è terra levat: & quum restituì in pristinam aliquam fortunæ partem supplex peteret, Cæsar bene sperare iussit; in præsens vero sententiam Principum immutabilem esse oportere. Quare cederet tantisper ira Principum, & triennium exul in Angliam iret; Brunswicum interim & Lunenburgum cum hereditarijs possessionibus illi, ubique terrarum folret, mansura integra. Ad hunc modum fortunatissimus ac potentissimus Germaniae Dux, memorabilis humanarum rerum spectaculum, cum uxore & tribus liberis, Henrico, Lothario, & Ottone in Angliam ad Regem generum suum exulabit; ubi quartum illi filium Wilhelimum, tot exinde clarissimorum Brunswicensium & Lunenburgensium Ducum genitorem, Mathildis conjux peperit.

Hades-lebia diu oppugnata tandem se dedit.

Quæ dum agerentur hoc anno, adhuc Hadeslebia Oppidum in Orientali Saxonia manebat in fide Leonis; constantia nimis Bernardi Lippensis Comitis, quem Dux præfectum imposuerat, virum ea tempestate bellicosissimum. Cœperat anno superiori oppugnare Wichmannus Magdenburgensis Archiepiscopus, labenteq; Ducis fortuna, resumpta hoc anno obsidio, datumque opus Ottoni Milnensem Marchioni. Ejus marchinamenta cum eluderet Lippensis, implorata auxilia Philippi Coloniensis Archiepiscopi. Accessit is cum quatuor loricatorum millibus, tanquam momento rem conetur; sed & hujus omnes conatus cassi fuere. Jam de solvenda rutilum obsidione consilia agitabantur, eò quod locus inter paludes & circumfusas undique aquas inexpugnabilis se objiceret; duo quippe fluvij, Ora & Rivera Oppidum utrumque complexi, superfusis late paludibus, ab omni circum accessu prohibebant: frustra etiam navibus militi impletis, omnibusque machinis, quæ ingenio militari reperi poterant, admotis. Sed hæc ipsa res, quæ hactenus præsidio fuerat, perniciem tandem attulit; observatum enim binos hosce fluvios intra circumposita collum juga conflueret, & his si agger objiceretur, restagnante circum aqua Oppidum immergi posse. Id opus intrates menses & duas hebdomadas peractum; objectaque aggeris aqua supra valla & muros efferrivisa. Quo nunciato, redire Archiepiscopi ad eventum rei spectandum. Et jam aquæ totum Oppidum impleverant, ascenderantque supra contabulationes ædium, cum Lippensis Comes miseratione civium permotus de Oppidi ditione pa-

cisci tandem cœpit; impetrataque libera abeundi securitate, Oppidum Archiepiscopo tradit, quod ille funditus evertit.

Verūm Lippiensis pōst eādem, qua Dux, calamitate involutus, Comes omnibus feudis ac bonis, quae aut parens ejus Lotharij Cæsar is dona-
tione, aut ipse Leonis & Episcoporum beneficio acceperat, Friderici Imperatoris sententia exutus. Cessit Annoni Mindensi, Arnoldo Of-
nabrugensi, Episcopis, Hermannoque Ravensburgij Comiti, quid-
quid in vicino Angaria Ducatu dederat Leo; indeque ipsa Angaria
arx, vetus Widekindi patrimonium, creditur obvenisse Ravensbergi-
co. Hermannus Monasteriensis Episcopus Sassenbergam castrum &
Sattrapiam repetit. Quidquid ultra Luppiam fluvium possederat, aut
intra Ambram continetur, divisum inter Coloniensem & Paderbor-
nensem, Episcopos. Quā deinde rerum conversione Bernardus, West-
faliæ nostræ decus, ad fortunas pristinas redierit; deinde per con-
temptionem rerum humanarum Monachi Cisteriensis habitum in-
ducrit in Monasterio Mariæfeldensis dioecesis Monasteriensis; ac de-
mum in Livoniam Apostolico Spiritu profectus Sacerdos, ac Leahal-
hensis Episcopus sit consecratus, tempori memorandum erit.

Hac scena fortunæ in Leone & Bernardo; quæ cō admirabilior in Leone, quo ex altiori rerum humanarum fastigio deturbatus fuit, projectusque extra Saxoniam in alienum regnum. Causas supra deduxi, satisque ipse Cæsar in diplomate Coloniensi patefecit. Nam præter contumaciam contemptumque Cæsar is, qua toties postulatus ad dicendam causam aspernatus est Principum & Cæsar is auctoritatem, odium in Episcopos; quos Leo bonis, quibus à Carolo M. ceterisq; Imperatoribus ac Regibus Christianis dotati erant, spoliatos, medi-
tabatur ad pristinam inopiam redigere. Instituerat ille quidem tres Episcopatus in Sclavia; sed eos tam tenuibus proventibus dotārat, ut, cūm à Conrado Lubecensi Episcopo juramentum fidei posceret, libera hic voce responderit, stipem illam non mereri juramentum. Interim à prioribus Episcopis per Sclaviam, tanquam magnus conditor & Imperator, juramentum fidei exegerat; ausus aliquando scribere ad Coloniensem Archiepiscopum, ne se lacesteret, cuius ab Oceano ad Rhenum usque tanta provinciarum amplitudo & poten-
tia esset, ut sagittam per Rhenum in ipsius dioecesin projicere liceat. Sed hanc sagittam reflexit Coloniensis in Duce m, primumque ruinæ impetum dedit; exutusque ille ab Episcopis est tot provincijs & bonis, cui omne consilium erat Episcopos bonis privare: salubri etiam ad Reges & Principes exemplo, metuque, ne Deus aut fortunas evertat, aut familias eorum extinguat, qui tot per Saxoniam Episcopatus à Carolo M. & tot Divis Imperatoribus conditos doratoisque extinxere.

Clausit hunc annum morte sua 12 Kal. Oct. Alexander III Pon. Obit tifex, vir acer & constans, qui haud fecus quām Gregorius VII adver-

Alexan-
der Pon-
sus

Qqqqq =

tifex, cui suis Henricum IV Imperatorem schismaticum, per xxii prope annos subrogatur. **Lucius III.** columna fuit Ecclesia adversus Fridericum Imperatorem & tres ejus Pseudopontifices à Friderico Imp. obtrusos. Subrogatus Alexandro Bayon, Sigon, Lucius Pontifex, vir ætate ac sapientia gravis.

Annus Christi 1182.

Godefrid.

Ejecto extra provincias suas Henrico Duce, post sexennij bellum quievit Saxonia & Germania; præclarumque Imperatoris negotium fuit, pacem in Imperio firmare. Quam in rem per festos Pentecostes dies solemnem Moguntiae Principum conventum habuit, ad quem præter alios covenere Philippus Coloniensis Archiepiscopus, Hermannus Monasteriensis, Ulricus Spirensis, Conradus Abbas Fuldensis, Fridericus Dux Sueviae, Conradus Comes Palatinus Rheni, ceterique Episcopi ac Principes, quod in Friderici Imperatoris diplomate, quo Monasterio S. Maximini in suburbio Treviriensi omnina Imperatoria privilegia bona que hoc anno Moguntiae rata habet, proditum est. Adsuere & Legati Regis Angliae, pro Henrico Leone genero atque exule orantes hereditariæ possessionis redditus ad decoram Principis vitam exornandam; & promissi quidem illi, sed exilium Principi sententia repetitum.

Annus Christi 1183.

Lucii III. Pont. 2.

Friderici I Reg. 32. Imper. 29.

Sifridi Ep. Pad. 5.

Lucius Pontifex eo notinre III, qua erat beneficentia in clerum, Pont. bona & pri- & omnes religiosorum ordines, inter alia hoc anno rogatu Henrici na & pri- Mariae Monasterij apud nos Abbatis, Wilbaciensi Cœnobio diœcesis nostraræ omnia privilegia ac bona Apostolica auctoritate communita in hunc modum renovando, bene de nostra Diœcesi misereri studuit.

Lucius Episcopus Servus servorum Dei, dilecto filio Henrico Abbatii et Sanctimonialibus Monasterij Wilbodessen, tam presentibus quam futuris monasticam vitam professis in perpetuum. Effectum justa postulantibus indulgere, et vigor aequitatis, et ordo exigit rationis, praesertim cum petentium voluntas et pietas adjuvat, et veritas non relinquit. Eapropter Dilectam Domino filie vestris postulationibus clementer annuimus, et Monasterium vestrum, in quo divino mancipata estis obsequio sub Beati Petri et nostraprotectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, qui secundum Deum, et beati Bene-

dicti regulam in eodem Monasterio constitutus esse dinoscitur, perpetuis ibi temporibus in violabilitate obseretur. Præterea quascumque possessiones, quæcunque bona ibidem Monasterium posterum justæ et canonice possidet, aut infuturum concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, seu alius justis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque Successoribus et illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, *Wilbodsson*, *Waterveld*, *Trevere*, *Abride*, *Ossenthorp*, *Hemelhusen*, *Rocethusen*, *Northen*, *Welthe*, *Irenhusen*, item *Northen*, *Hifinche*, *Wetere*, *Hathesbathessen*, *Volmansen*, *Guntersen*, *Aden*, *Othehem*, *Honrothem*, *Ovrethe*, curtem in *Suthem*, et decimam super eandem villam, *Esnethe*, *Gheveburche*, *Lingo*, *Winnehe*, decimam in *Edessen*, decimam in *Hatheburgsen*, decimam in *Richersen*, decimam in *Hardenesssen*, *Sundram* in *Hornen*, donum infra muros civitatis *Patherburn*, et quinque areas, et juxta civitatē tres mansos, et dimidium *Sidechodeessen*, *Haren*. Item in *Abriden* duos mansos, decimam omnium novarum nostrorum, et omnes decimas in terminis decimarum destrarum. Cum autem generale interdiu lumen fuit, liceat vobis clavis januis, exclusis excommunicatis et interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce, divina officia celebrare. Se pulturam quoque locis siue liberam esse concedimus, ut eorum devotioni et extrema voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi excommunicati sint vel interdicti, nullus obstat, saluatamen iustitia illarum Ecclesiarum, à quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeante vero te nunc ejusdem loci Abate, vel tuorum quolibet Successorum nullus ibi qualibet sublectionis astutia seu violentia præponatur, nisi quem Sorores communis consensu, vel pars consilii senioris secundum Dei timorem et D. Benedicti regulam providerint eligendum. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præstatam Ecclesiam perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, corum, pro quorum sustentatione ac gubernatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salva sedis Apostolica æuctoritate, et diœcesani Episcopi canonica iuris. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularis ve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere ventre tentaverit, et secundum tertio ve commonita, nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et à sacratissimo corpore ac sanguine Dei Redemptoris nostri JESU Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri JESU Christi, quatenus et hic fructum bona actionis percipient, et apud districtum judicem præmia eternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius Catholica Ecclesie Episcopus.

Ego

B Ego Theodinus Portuensis
et S. Ruffinae Sedis Episcopus.
Ego Henricus Albanensis
Episcopus.

Ego Gratianus SS. Cosma et Damiani
Diaconus Cardinalis subscripti.

Ego Virianus S. Stephani in celio Monte
Presbyter Cardinalis.

Ego Laborans Presbyter Cardinalis S. Mariae trans tibur subsc.

Ego Ranerius Presbyter Cardinalis SS. Johannis et Pauli tt.
Paganachii.

Datum Velletri per manum Alberti S. Romanae Ecclesiae Presbyteri Cardi-
nalis et Cancellarij, III Calend. Martii Indictione I, Incarnationis Do-
minice anno MCLXXXIII, Pontificatus vero Domini Lucii Pape
III, anno secundo.

Uti &
bona
Collegij
Bustorfi-
ani, max-
imè ab
Epitc.
Mein-
werco
collata.

Eadem beneficentia complexus Collegium Canonicorum Bu-
storianum, donationes cum primis à Meinwerco Episcopo ac funda-
tore factas instaurat, tabulis in hæc verba communicatis.

*Lucius Episcopus Servus servorum Dei. Dilectis filiis Preposito et Ca-
nonicis Ecclesiae SS. Apostolorum Petri, et Andrea in Paterburna salutem et
Apostolicam benedictionem. Piæ postulatio voluntatis effectu debet prosequen-
te compleri, quatinus et devotionis sinceritas laudabiliter erit escat, et utilitas
postulata vires indubitanter assumat. Ex propter Dilectioni in Domino filii vestris
justis postulationibus clementer annuimus statuentes, ut quæcumque posses-
siones, quæcumque bona eadem Ecclesia in presentiarum iuste et canonice possi-
det, aut in futurum concessionem Pontificum, largitione Regum vel Principum,
oblatione fidelium, seu alius justis modis præstante Domino poterit ad ipsi, fir-
ma vobis vestrisque Successoribus et illibata permaneant. Specialiter autem
possessiones bonorum quæ bona memoria M. Episcopus fundator ipsius Ecclesiae
rationabiliter contulit eidem et suis literis confirmavit, tam in decimis quam
in curtibus, in areis, in mancipliis, in parochia, quæ est super quinque villas,
quarum nomina sunt hæc Aspethera, Hildelinchusen, Hassurchens, Hoben-
fili, Asbechtinchuson, apostolica auctoritate vobis et per vos Ecclesia vestra
confirmamus, et præsentis scripti patrocinio communimus. Decernimus ergo,
ut nulli omnino hominum licet hanc paginam confirmationis nostræ infringe-
re, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsum-
psserit, indigationem Omnipotentis Dei, et Beatorum Petri et Pauli Apo-
stolorum eus se noverit incursum. Datum Velle. IIII Calend. Junii.*

*Bruschim.
Chron.
Mogunt.
Serrar. in
hist. Mog.*

Fine anni hujus Christianus Moguntinus Archiepiscopus & Mc-
tropolitanus noster, XII Calend. Decembris haud procul Roma in
Italia extinguitur; quem ubi morbo depresso intellexit Lucius Pon-
tifex,

tifex, Velitris profectus; & immemor omnium injuriarum, quas Romani anno 1180 obiisse manæ Ecclesiæ ab eo factas diximus, in schismate luctantem cum Christi-fici omnium suorum peccatorum confessionem ficeret: postquam Pontificis omni Ar-chiepiscopatus Ar-Mogunt. que morientium præsidij communij. Magna Archiepiscopi felici-penitens in Italia tates, si reputentur, quæ bello Italico vanè licenterque egit, militis magis, quam Episcopi munere occupatus. Non jam quisquam requiret, obit: re-cur belli adversus Leonem nulla ejus mentio, quippe qui ad hunc diem pro vicario Cæsaris imperio in Italia relictus, postremumque ab equitu Græcorum Imperatoris captus, nec multò post dimissus radus. liber, tam felicem vitæ exitum sortitus est. Morte ejus cognita, Conradus ante annos aliquot Archiepiscopatu ab Imperatore dejectus, dimisso Episcopatu Salinensi ad veterem suam sedem rediit, & tanquam Angelus, ut fasti Moguntini scribunt, à civibus est exceptus (quocum postea magna familiaritas fuit Sifrido Episcopo nostro) vir integerimæ vitæ, qui magna constantia inter omnes schismatis fluctus Apostolicæ sedi adhæsit.

Ethoc ipso anno Sifridus Episcopus noster, litem, quæ inter Canonicos Bustorfiani Collegij, & Theodoricum Pastorem urbicum intervenerat, majores civium motus datura, maturo Canonicorum consilio composuit. Extant hac super re literæ Sifridi, quibus se humilem Ecclesiæ Paderbornensis Ministrum vocat.

Ceterum Imperator, cum Saxoniam Germaniamque in summa tranquillitate possideret, Constantiam profectus, evocatisque ad se urbium Longobardicarum legaris, pacem quoque cum Italib[us] vi Ca-lend. Iulij fecit; legibus, quas multis refert Siganus, utrumque feli-citer conventis; in quibus ante omnia ab Italib[us] urbibus cautum, ne Imperator Apostolicam Sedem turbaret, atque omnium, quæ hacte- Constan-tius tantis utrimque cladibus acta fuere, perpetua oblivio esset. Vul-gò à Germaniæ loco pax Constantiæ appellata.

At Conrado Moguntino vix dum in Archiepiscopatum regres-so haud levis controversia oborta cum Ludovico Thuringiæ Land-gravio; quam ut componeret, Erfurdiam proficiscitur, magno pro-cherum comitatu: ac mirabili casu in praesens vitæ periculum venit; nam cùm 7 Calend. Augusti frequens senatus procerum in vasta, sed ruinosa, urbis aula haberetur, lacunar impar sustinenda multitudini, trabibus situ & vetustate cariosis, subito solutum; in subjectam latram supra centum secum homines traxit. Perire in ordibus Henricus Swartzenburgicus, Fridericus Comes Avebergensis, Henricus Comes Thuringiæ, Gosmarus Comes Sigenhugius, Fridericus Comes Kirchbergius, Burchardus Wartbergius, alijque complures e proceribus. Cæsar & Moguntinus Archiepiscopus, antevertendo ruinam,

ruinam, ad fenestræ cancellos refugere, atque ex ijs penduli, ad mortis scalis, servati sunt, Thuringiæ Landgravius cum alijs quibusdam se expeditivit. Auctores et si concordes in casu; alij interim ad hunc annum, alij ad sequentem referunt.

Annus Christi 1184.

Lucij III Pont. 3.

Friderici I Reg. 33. Imper. 30.

Sifridi Ep. Pad. 6.

Godefrid. Anno vertente Imperator v Jdus Martij primum Norimbergæ senatum Principum congregavit, ad quem ex Italia quoque Alexan-
Otto & S. drinæ civitatis evocati oratores accedentes, certis quoque condicio-
Blaſio. nibus cum Imperatore transegere; urbem tamen non Alexandriam, quod honoris Alexandri Pontificis condita esset, sed mutato nomine
Auctor in Cæsaream appellari voluit. Quemadmodum & hoc anno Insula S.
append. ad *Mont. Se-* Suiberti communia, & grande illud turris arcisque opus perfectum
Lambert. *ren.* ad navigantium securitatem, pacemque firmandam, inde Cæsarialis
Chron. Insula appellari coepit.

Serrarius in his tor. Celeberrima deinde per festos Pentecostes dies comitia Mogun-
Mogunt. tiæ habuit, ad quæ præter magnam Archiepiscoporum, Episcoporum ac Principum frequentiam supra quadraginta hominum millia con-
Brovver. fluxere; & cum ingentem procerum multitudinem urbs non caperet, in suburbano agro magnificent palatiūm, tentoria, ac subitarie ædes
lib. 1. an- Celeber- fuere constructæ. Nihil ad eam diem a Friderico Imperatore magnifi-
tig. Fuld. guntiæ Comitia centius fuit apparatus; quod ijs in comitijs, præfente Imperatrice, Henricum & Fridericum filios, pro veteri more, enle accinxerit; & Henricum filium, jam ante Aquisgrani inunctum, publice Romani Imperij Regem renunciarit, epulo munificentissimo principibus præ-
c. 16. Ursberg. bito, in quo non nisi Reges, Dukes ac Marchiones Dapiferi, Pincernæ, & Camerarij ministeria habuere. Sed eam pompam pridie Pentecostes insoluta turbavit ventorum tempestas, ab Occidente coorta, quæ non modo subitaria hæc opera ac domicilia uno evertit momento, multis etiam mortalium, aut obtritis, aut lœsis; sed & novam Basiliacum fabricam à Conrado Archiepiscopo structam tanta vehemen-
tempes- tia disjecit, ut trabes aliæ in Rhenum, aliæ ultra Rhenum per milliare ad villam Hochemiam projectæ sint; tanquam Deus ostenderit, se & in condito fastu comitiorum, & cleri populique peccatis, quod veteres Moguntini annales produnt, offensum esse.

Archiep. Quanquam & in his comitijs alia intervenerit offensio Numi-
Colon. nis, ex ambitione duorum sacrorum præfulum, quam nobis Arnol-
Abbatis dus Lubecensis Abbas, æqualis ac certus eorum temporum scriptor,
Fuldensis in hisce & ex eo Albertus Stadensis ac Crantzius tradidere. Nam in sollemnitate concessu dum Conradus Moguntinus Archiepiscopus dexte-
comitijs rum

rum Imperatoris latus, & sinistrum Philippus Coloniensis Archiepiscopus posita sella occuparent, accessit Conradus Fulensis, Imperatorem libera voce allocutus, & mea inquit, hæc injuria est, cui post Moguntinum sinistra ab Imperatore sedes ante Coloniensem prisca more debetur, quoties Moguntiæ comitia aguntur. Hanc prærogativam cum multis obtenderet Abbas, Imperator in Abbatem inclinavit. Quo animadverso, indignatus Coloniensis: *Cedo, inquit, Abbati Archiepiscopos, Monacho Princeps Elector: sed bona, Imperator, venia vestra cœtum hunc dimitto.* Abeuntem Archiepiscopum secuti sunt Philippus Palatinus Rheni, Comes de Assowe, qui Crantzio Nassovius est: Dux præterea Brabantiae, aliquæ procerum. Jamque lis in seditionem ibat, cum primùm Henricus Rex adolescens complexus Archiepiscopum, ac mox Imperator deprecatus errorem, retraxere placatum; iuslisque Abbas cedere Archiepiscopo. Et propè erat, ut pari seditionis cruxisque scena ageretur, qua Wideradus Abbas Fulensis, & Hezilo Hildesiensis Episcopus, anno 1063 Goslariæ congressi; quod Agrippinensis Præsul Fulensis arrogantiam præsentiens supra quatuor millia armatorum in comitia adduxerat. Acta quidem hæc anno MCLXXXII traduntur à Lubecensi; sed error scriptoris intervenit in numeris, cum ceteri omnes hunc annum designent, & ipse auctor mox scribat, Augustam obijisse, & Imperatorem in Italiæ profectum esse, quæ anno 1185 accidisse constat.

Solutis comitijs, Imperator pridie Calend. Sextiles in Italiæ transgressus est, acturus cum Lucio Pontifice de utriusque Imperij Occidentalis & Orientalis, in quo res christiana periclitabatur, salute. Sigonius lib. 15. de regno Itæ. lia. Inde convocato concilio, cui raro exemplo Pontifex & Imperator intererant actum de Repub. christiana, cum primisque de submittendis in Palæstinam auxilijs, quibus laborantibus christianis adversus Saracenos subveniretur. Lucio interim postulante, ut Imperator Mathildis hereditatem Romanæ Ecclesiæ restitueret, abnuit Imperator; & cum hic peteret, ut filius Henricus Augustalibus insignibus ornatetur, diserte id à Lucio denegatum est; interque cetera scribit Godefridus Pontificem dixisse, conveniens non esse Imperio simul duos Imperatores pari auctoritate præstitui. Ita exulceratis utrimque animis concilium est dimissum.

Eo in congressu Veronensi summorum Ecclesiæ capitum Lu- Dignita-
cius Pontifex Conrado Corbeiensium Abbatii, quod is forte Impera- tem Ab-
torem in Italiæ affectatus, omnia illustris ejus Cœnobij privilegia beiens.
Apostolica auctoritate juxta aliorum Pontificum tabulas instaurat, confir-
Quocirca, in diplomate inquit, te fili, Comrade Abbas, in præcipuis solem. mat Lu- ciq. Pont.
nitatibus, sandaliis, Dalmatica, mitra, et annulo uti, juxta altare sedere, po-
pulum infra commissum tibi Monasterium, vel prioratus conventuales, que
pertinent ad animæ salutem, docere, tam tibi quam tuis successoribus Dei et
Aposto-

R I R R R

Apostolicæ Sedis clementia perpetuis temporibus indulgemus. Configurata subscripta que tabulae in hunc modum.

Ego Lucius Catholiceæ Sedis Episcopus.

B **E** **X** Ego Joannes presbyter titulo S. Marci Cardinalis sub-
scripsi.

Ego Laborans presbyter Cardinalis S. Marcii transi-
berum S. Calixti subscripsi.

Ego Subd. Cardinalis titulo S. Laurentii in Damaso
subscripsi.

Ego Pod. presbyter Cardinalis titulo Basilicae XII Apostolorum
subscripsi.

Ego Conradus Sabiniensis, et Moguntinae Sedis Archiepiscopus sub-
scripsi.

Ego Thedorus Portuensis, et S. Rufinae Sedis Episcopus subscripsi.

Ego Henricus Albianensis Episcopus subscripsi.

Ego Theoboldus Hostiensis et Velitrensis Episcopus subscripsi.

Ego Ardito Diaconus Cardinalis S. Theodori subscripsi.

Ego Gratianus SS. Cosmae et Damiani Diaconus Cardinalis sub-
scripsi.

Ego Soffredus S. Mariae in via lata Diaconus subscripsi.

Ego Albinus S. Mariae novæ Diaconus Cardinalis subscripsi.

Data Verone permanens Hugois S. Romane Ecclesie Notarii, 3 Calend.
Novembris, indictione 3 Incarnationis Dominicæ MCLXXXIII Pon-
tificatus Lucii PP. III Anno IV.

Contra-
des Arzb.
Cardinalis Paderbornam accessit, & in congressu Hermanni Mon-
Mog. Pa-
steriensis & Sifredi Paderbornensis Episcopi, aliorumque præfului-
næ diri-
ac procerum decedit litem, quæ inter Abbatissam Herisensem & Ger-
mit li-
tem, in-
ter Abba-
tissam
Herisien-
sem &
Gerden-
sem agi-
tatum.

HOC præterea anno Conradus Moguntinus Archiepiscopus ac
Cardinalis Paderbornam accessit, & in congressu Hermanni Mon-
steriensis & Sifredi Paderbornensis Episcopi, aliorumque præfului-
ac procerum decedit litem, quæ inter Abbatissam Herisensem & Ger-
densem agitabatur de certis quibusdam agris, quibus Ecclesia in
monte Iburg ex anno censu restauranda erat. Tabulae sic habent.
In nomine sancte et individua Trinitatis. Conradus Dei gratia Mo-
guntinae Sedis Archiepiscopus, omnibus fidelibus Christi salutem univer-
saliter, tum presentium quam futurorum, innotescere volumus, factum quo-
dam rationabile sub nostri presentia et aliorum Prelatorum probabilitum, et re-
ligiosorum virorum superactum, quod dum post viarios labores, quos pro statu et
integritate S. Ecclesie pertulimus, in Sedem nostram Moguntinam ordinatione
divina restituti, in Patherburn. Ecclesia eodem nostra restitutionis anno quadam
vice fratre eius, Dominica Abbatisse de Herissen querimoniam nobis contra Sor-
ores in Gerden, quarum provisor Dominus Abbas de Liesberne habebat, hoc
modo proposuit, ostendens sanc, quod Domina Beatrix pridem in Abbatisse
sibi præcedens, consilio Domini Paderbornensis Episcopi, et aliorum, qui ad
hæc sibi expediebant, quindecim mansos, duodecim in silva Ossine, et duos in
Bebusen, unum in Wegrumben cum omnibus utilitatibus suis Ecclesie de-
Gertin, et sororibus ibidem secundum regulæ S. Benedicti degentibus contradic-
dit,

dit, hoc adiungens, videlicet, ut quicunque præfatis sororibus pro temporis successione prior succederet, eosdem mansos sine exactione de manu Dominae Abbatissa de Hersin reciperet, et Ecclesiam B. Petri, in monte, qui vocatur Burch, si quando dilapsa foret, restauraret, et ei in diuinis provideret. Quod dum Abbas de Lisberne prædictarum de Gerdine sororum responsalis contradiceret, et eosdem mansos à Domino Patherburnensi Episcopo possideri diceret, privilegium etiam quoddam, quod nos infregimus, ostenderet, tandem, ut res ipsa idonea et iuste terminaretur, consilio eorum, qui ibi præsentes erant, Domini Hermanni Monasteriensis Episcopi, et Sifridi Patherbornensis Episcopi hic mediari dignum duximus, scilicet quod Domina Abbatissa Altmannum Præpositum S. Petri, Magistrum Henricum tunc Scholasticum in Patherborn, Wernerum de Brak, Bertholdum de Espringin assumpst, Dominus vero Abbas Henricum Abbatem S. Pauli, Præpositum Gotscalcum de Nortin, Comitem Albertum de Eversteyn, et Bernardum de Lippia, Wedekindum de Riede Consiliarios assumpst, quorum sollicita deliberatione sub nostri præsentia et Domini Monasteriensis prædicti et Patherbornensis Episcopi hoc fine terminatum est, scilicet, ut Domina Abbatissa jus proprietatis recognoscetur, et sicut dictum est, quæcumque præfatis sororibus pro temporis successione prior succederet, præfatos mansos à manu Dominae Abbatissa sine exactione recipere, et exinde edificia et divina provideret Ecclesia jam dictæ. Domina etiam Abbatissa si quando vellet in monte sine gravamine sororum morari posset. Præterea quicunque in Hersin iure fungatur advocatæ, super his etiam bonis advocatiæ obtineat. Hæc autem, quia sub nostri et ipsorum prædictorum præsentiarationabiliter peracta sunt, nostri ea sigilli impressione stabiliter munimus, et deinceps rata haberi volumus. Quod si quis postmodum infringere vel irritum facere tentaverit, sicut per sententiam publicam nobis adjudicatum est, nostræ excommunicationis vinculum et Dei Omnipotentis offensam promeruisse cognoscat. Hujus autem rei testes sunt prædictus Monasteriensis et Patherborn. Winere Abbas de Liesborne. Ex Pralatis Moguntiensis Ecclesie, Burchardus S. Petri Præpositus, Wernherus S. Stephani Præpositus in Moguntia, Altmannus Patherbornensis Præpositus, et ejusdem Ecclesie Decanus Volbertus, Gotscalcus Præpositus de Nortine, Bernhardus Præpositus S. Petri, Dominus Otto Comes Palatinus de Witlinisbach, Dominus Otto Landgravius de Stevinigin, Comes Albertus de Everstein, Witikindus de Svalenberg, fr. Basilius, Wernherus de Brackel, alii etiam multi. Acta sunt hac Anno Dominicæ Incarnationis MCLXXXIII, Indictione secunda, regnante Imperatore Friderico feliciter.

Inter arbitros hic Bernardus de Lippia, Widekindus de Riede memorantur, duo videlicet illi pro Leone bellatores, jam libertati redditi; multique adhæc præsules & Canonici, ut celebris prorsus hic Paderbornensis conventus ad Metropolitanæ nostri accessum reputandus; ex quo post varios labores, quos pro statu & integritate sanctæ Ecclesiæ se pertulisse testatur, concessum est invisere Paderbor-

nensem Ecclesiam, quæ cum Evergiso & Sifrido Episcopis tempestate schismatis fida permanserat Apostolicae Sedi. Satisq; ex his etiam literis constat montem Iburg, Caroli M. expugnatione & donatione celebrem, apud nos requirendum esse. Transactionem hanc inter duas Abbatissas Sifridus Episcopus noster alijs quoque tabulis ratam habuit.

Sifridus
beneficus
in Cœno-
bium
Harde-
husa-
num.

At longè commendatior Sifridi Episcopi nostri beneficentia, qua superiori, & hoc ipso anno Cœnobium Hardehusanum affecit. Extant hanc in rem hujusmodi tabulae cum elogio duorum antecedentium Episcoporum.

Sifridus Dei gratia Paderbornensis Episcopus, Cœnobio in Herwiteshusen in perpetuum salus. Noverit omnium fidelium Christi universitas, quod quacunq; inclite recordationis D. Bernardus Episcopus, et venerabilis antecessor noster D. Evergitus Cœnobio Herwiteshusensi contulerunt, prompta et bona voluntate approbamus, et episcopalis auctoritatis munimine confirmamus. Dein post recensita prædiorum decimarumq; bona, & ius sylvestrium equorum, quod leges equitum vocant, sub jungit, quæ ejus largitate accesserint, ut tertius non immerbito ejus Cœnobij conditor censeri possit; quemadmodum jam sepulturæ locum, quem post apud eosdem religiosos viros naetus, sibi ex meritis delegerat. Data hæc memorantur in capitulo Paderbornensi, anno verbi Incarnationis MCLXXXIII, Indict. *III. Hæc vero testium nomina sunt: Altmannus major Præpositus, Volbertus Decanus cum Canonicis majoris Ecclesiæ subscriptis, Godeschalco, qui & Northemensis Præpositus, Bernardo, qui & Præpositus S. Petri, Meinrico, Ludovico, Godefrido, Erpone, Conrado, Alexandro, Henrico, Theodorico, Wulfram, Bernardo, Conrado, Herimanno, ceterisque cum præfati Cœnobij fratribus.

* II.

Annus Christi 1185.

Lucij III Pont. 4.

Friderici I. Reg. 34. Imper. 31.

Sifridi Ep. Pad. 7.

Godefrid.
Arnold.
Lube. lib. 3.

Redit ab
exilio
Henricus
Leo.

Dissidia
in Eccle-
sia Tre-
virensi,

Hærebat per hæc in sequentem annum Imperator in Italia, Imperij administrandi potestate penes Henricum filium Regem relicta. Atque ut pater cum Lucio Pontifice, ita filius cum Episcopis collitus. Advenere interim in Italiam Legati Regis Angliae, redditum Henrici Leonis ab Imperatore orantes. Quo imperato, Dux per mare in Saxoniam reverctus, vixit Brunswigi intra limites paterni patrimonij, quod in principatu Brunswicensi & Lunenburgensi habebat.

Multa subinde dissidia, quibus publica quies turbari coepit: pri-
mum ex Trevirensi Archiepiscopatu coortum; nam à morte Arnol-
di Archiepisci duo electi, Volcmarus & Rudolphus; Volcmarus à
faniori

saniori parte, Rudolphus ab infirmiori; illius patrocinium suscepit interque
Lucius Pontifex appellatus, hujus Imperator & filius Rex, tanto fœ-
dius, quanto iniquiorem causam agebant. Mox & Coloniensis com-
missus cum Henrico juvne Rege, quod mercatores, qui Duisbur-
gum transvecti consueta vestigalia non pensitarunt, spoliari jusserat;
eo semel iterumque postulatus à Rege, detrectavit venire; ausus eti-
am dicere, neminem duobus Dominis servire posse. Quare tertio in-
tentatis minis postulatus Moguntiam, consilio amicorum se stitit, ^{gav.}
deprecatus errorem. Altum interim hæsit Regis imperium, quo jus-
sus satisfacere mercatoribus. Sed longe gravius enatum dissidium ob-
exuvias Episcoporum & Abbatum, quas à morte singulorum po-
seebant Imperator & Rex. Causa relata est ad Lucium Pontificem;
sed illum mors 7 Calend. Dec. his dissidijs subtraxit; subrogato Urbá-
no illo, quo Pontifice, resumpta lis adversus Imperatorem & filium,
factaque est communis omnibus Episcopis & Abbatibus Germaniae
& Saxonie. Vindices libertatis Ecclesiastice se dedere Philippus
Coloniensis, Conradus Moguntinus, Bertholdus Metensis, aliquæ
permulti. Ac tanto hæc magis foedabant Imperatorium nomen,
quod involaret in opes sacrarum Virginum, ac loco moveret Abba-
tissas; nec aliam obtendebat hujus facti causam, quam depravatos
carum mores: tanquam Imperatori fas esset præcipere Episcoporum
jura, & sacras pro arbitrio leges figere.

Non destitere interim Episcopi pijke per Saxoniam proceres,
virtute in contrarium obnixi, pristina religiosorum Cœnobia augere
dotibus, ac nova condere; inter quæ ad hunc annum referuntur ce-
leberrima in Westfalia, ac dioecesi Monasteriensi, exordia Cœnobij
Campi Mariæ, vulgo Marienfeldensis, instituti Cisterciensium. Initia
Auctor primus conditorque Hermannus Monasteriensis Episcopus, ^{Cœnobij}
vir ea tempestate decus Episcoporum per Saxoniam. Is incultum lo-
cum, & quieti religiosoru ad fines suæ dicecessis accommodum, Wa-
denhorst dictum, conspicatus, in quo facillum à Wernerio Monaste- ^{Campi}
riensi Episcopo constructum fuerat, attributumque Leisbornensi ^{Mariæ}
feld.

Abdati, in eo Cœnobium hoc condere coepit. Positoque primo la-
pide, in dotem contulit cl. Marcas, vicinosque agros & prata, adje-
cta Ecclesia cum propinqua Parochia Jselhorst, ad meliorem incola-
rum culturam, vitæque subsidium. Quæ cùm, evocatis ex Cœno-
bio Hardehusano nostræ religiosis Sacerdotibus, magno fru-
ctu procederent; accessere mox vicini circum Dynastæ ac Comites,
Widekindus de Rheda, ejusque mater Lutridis, Bernardus de Lippia,
Ludgerus Comes de Waldeck, Widekindus Comes de Swalenberg,
eiusque fratres Hermannus, Volquinus, Henricus; quibus additur
alius, videlicet Comes de Aldenberg ex dioecesi itidem Paderbornensi.
Hi una simul animorum contentione conveniente in dotandum fun-
dan-

Archiep.
Colon. &
Regem,
&c.

Arnold.
Lub. lib. 3.
c. 11.
Chron. Pe-

gav.

dandumque Cœnobium; amplaque singuli patrimonij partem contulere. Ac Bernardus de Lippia ad hanc rem recepit omnia feuda, quæ priori bello amiserat, ab Henrico Arensbergensi Comite, idque per Philippum Colonensem Archiepiscopum impetratum; id quod ex vetustis tabulis docet Cleinsorgius. Quanquam post Hermannum Episcopum nemo largius de condendo hoc Cœnobio meritus, quam Widekindus Dynasta in Rheda, opulentus Monasterij Leisbor-nensis, Hertzebrochensis, & Freckenhorstensis Advocatus; is post quam haud multò post cum Friderico Imperatore profectus in Palaestinam, advocatias trium Cœnobiorum, quas ab Hermanno Episcopo acceperat, ultro renunciavit Episcopo; possessiones vero ceteras ac Ministeriales Cœnobio Mariae Campi transcripsit: voto simul edito, si in columnis rediret, religiosum se habitum in eodem Cœnobia sumpturum. Sed cum ea in expeditione occumberet, ossa per fidum militem reportata in Westfaliam, conditaque sunt in Basilica Campi Mariae. Igitur ex testamento tabulis, ante profecitionem scriptis, cessere Cœnobio sexaginta prædia, & pagus Hauswinckel. Ministeriales vero, consentiente Abbatे, transire ad Bernardum Comitem de Lippia; eum, qui in locum Rhedani post anno 1192 monasticam in eodem Cœnobio vitam est amplexus. Ita duo illi celebres per id tempus Westfaliæ heroës, per contemplationem rerum humana-rum vitam Deo consecrârunt. Primus Marienfeldensis Cœnobij Abbas Eggehardus rogatu fundatorum impositus, transmissusque à Nicolao Herwichehusano seu Hardehusano Abbatे, à quo inter reli-giosos sui Cœnobij ad omnis virtutis formam excultus erat; ut jam illustre illud Marienfeldense Cœnobium è Paderbornensi dicecisi traducta sit Colonia. Quippe cum Hermannus Episcopus, Pader-borne congressus cum Sifrido Episcopo nostro, didicisset floren-tiem disciplinam pietatemque religiosorum hominum in Hardchusano Cœnobio, & ipse & ceteri Comites incensi sunt ardore gemi-num Hardehusanum Cœnobium condendi.

Inde hoc anno introducti primùm solemini ritu Monachi ex Cœnobio nostro Hardchusano; ut vetus habet versus in Marienfel-densium annalibus.

*Ferte Dei zelum, si scribitur e fine CeLVIII:
Grex iit hinc dexter, si subdideris tamen XXX ter.*

Sed planius hæc cognoscentur ex foundationis tabulis, quas hoc anno Hermannus Episcopus, Lucio tertio adhuc vivente Pontifice, & Friderico Imperatore consignavit.

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis. Hermannus Dei gratia Mo-nasteriensis Episcopus secundus. Quotiens ex devotione fidelium, vel obla-tione Principum Ecclesia Dei rationabilibus proficit incrementis, oportet nos, quos non estimator meriti, sed gratia largitor Dominus tanquam speculato-res

nonij partem
et omnia feuda,
Comite, idque
tum; id quod
Hermannus
bio meritus,
sterij Leisbor-
atus; is post
ofectus in Pa-
ermannus Epis-
ones verò ce-
sit: voto simul
odem Cœno-
ceret, ossa per-
ant in Basilica
ctionem scri-
winckel. Mi-
ardum Comi-
1192 mona-
o illi celebres
erum huma-
nis Cœnobij
missusque à
quo inter reli-
erat; ut jam
nensi diccesi
copus, Pader-
icisset floren-
in Hardehusa-
ardore gemi-

Monachi ex
in Marienfel-

as hoc anno
tifice, & Fri-

ei gratia Mo-
un, vel obla-
is, oportet nos,
am speculato-
res

res in eminenti constituit, piis eorum studiis gratanter occurrere, bonam vo-
luntatem adhortando promovere, ac la commendando approbare, et ne opus in
fundamento vacillet, quid et qualiter sit actum, posteritatis notitiae scripto
transmittere, quatenus et bonis imitatoribus exemplum pietatis inde præberi,
et de sinistro aliquid machinantibus tam rationis quam auctoritatis titulo pos-
sit obviari. Universis itaque presentis et futuræ etatis fidelibus innotescere
volumus, quod quidam nobilis de nostra diœcesi W^{il}dekindus *Advocatus*, et
mater ejus Luttrudis, spiritu consili salubriter instructi, et aliquem ex se fru-
dum in tempore suo Domino provenire desiderantes, fundum quendam et
quatuor mansos in Hündingen, cum decimis attinentibus ab Ecclesia Vreken-
horst commutaverint, restituentes in concambio fundi quosdam agros prædiū
sui, sub curti, qua Belen dicitur, adjacentes, et in concambio mansorum domum
man in Gerboldinchorp, aliam in Bersen, tertiam in Ouenwvide, adhuc in
mentis Secretario retinentes quid inde proponerent. Quorum bona intenti-
onis odore attracti duo alii nobiles Bernhardus de Lippia et Ludgerus de Wal-
denberg, duas partes de totius estimationis sortis à prædicto *Advocato* et ma-
tre ejus ementes cambia possessionis se coheredes addiderunt. Illud quoque
necessario recapitulandum auximus, quod et fundi et mansorum cambio sub
jurisdictione Rathardi Comitis, in loco Matthenhem sententia et consensu
Scabinorum annuente sub regio banno est stabilita, et ibidem Bernardus et
Ludgerus emptionem suam ab *Advocato* et matre ejus confirmaverunt, Ra-
thardo regium bannum exequente. Deinde prefati tres nobiles, edificandi
Monasterii in sepe diecio fundo licentiam à nostra benignitate petierunt. Qua
obtenta in loco per manum nostram primitus benedicto, in honorem Dei et glo-
riosissime Genitricis ejus MARIÆ Monasterii fundamenta cum sancta
jocunditate posuerunt, et ad ejus dotationem jam dictum fundum et mansos
obtulerunt, et ad maiorem sua de votationis expressionem, ipsum locum beatæ
MARIÆ campum appellarunt. Preterea jam dictus W^{il}dekindus Eccle-
siam Hoswinclam, in qua ipse hereditaria de revolutione ius patronatus habuit cum
curti sua ibidem sita, et duos mansos in Rehe sua novelle Ecclesie cum univer-
sus attinentius integrè donavit. Nos quoque debita bilaritate illorum de votio-
nem excipientes supradictæ Ecclesie videlicet Hoswinclam integraliter
jam dicto Monasterio in solatum et augmentum benignè contulimus, quem nos
ab Ecclesiabeci Mauritiu sufficienti commutatione et indemni cambivimus.
Insuper quinque solidos in curti Hoswinclam Episcopales redditus pertinentes,
ibidem obtulimus et Episcopalem mensam, aliam decimam sex solidorum de duabus
domibus juxta Walbice, et de aliis in Delestorp, quæ tam vacabat, in recom-
pensationem restituimus. Sed et Bernardus de Lippia eidem Ecclesie consensu
heredum suorum contradidit unam domum prædit sui in Selehorst, et alteram
quæ dicitur Provensinchoff, quam à Bernardo Monasteriensis Ecclesie ma-
jori Preposito nostro et totius capituli consensu cambivit, restituens Ecclesie
nostræ duos mansos prædiū sui in Leverdinchorp, et duos in Adenhothenen, et
agrum curti Rucamps attinentem. Cujus concambii restitutio sub jurisdicti-
one

one Ruthardi in Hornen sub regio banno sententialiter est confirmata. Vide kindus quoque de Schuvalenberg cum fratribus suis Herimanno, Volquino, et Henrico cum aliis adhuc non haberent heredes, et pro etatis integritate libero fruerentur dispositionis arbitrio, jam dicto claustro Ecclesiam Stapellagen et curum ibidem sitam cum omnibus attinentiis suis pari voto et unanimi assensu assignaverunt. Nec hoc prætercundum, quod VVidekindus Advocatus sexaginta marcas, quas in bonis illis nomine pignoris habuit, præfato beata MARIA campo insevit. Et hæc donatio prædiclorum fratrum sub regio banno in loco Bracwilde coram Thaneberno Comite stabilita est. Quod ideo factum est in loco illo, quia bannus in quo bona illa sita sunt, certum tempore illo non habuit provisorem. Hujus donationis testes sunt Bernardus et VVidekindus, Florin de Ribelnund, Gumbertus de Erburch, Fridericus de Spen-ga, Amelungus Comes de Parburnen, et frater eius Crachto, Henricus de Lippia, Gerardus de VVilpintorp. Ejusdem etiam cœnobii provisores à Gerardo Præposito et fratribus ejus unam domum in Silchorst, et mansum unum in Bulten integraliter emerunt, cuius emptionis stabilitio coram Rathardo in loco Matthenhem, debito est ordine terminata. Idem etiam provisores à quodam libero homine Lieveken domum unam cum omnibus attinentiis emerunt, et in eodem loco coram sepe dicto Rathardo emptionis sua stabilitatem obtinuerunt, præsentibus et collaudantibus Arnaldo Comite de Altena, et VVidekindo de Oseda. His omnibus ea quæ dictum est stabilitate ordinatis, præfati fundatores novellam plantationem suam beato Paulo et nobis nostrisque Successoribus coram totius capituli audientia perpetua donatione gratis et liberè obtulerunt, eatantum paclione intercedente, ut idem locus sicut ad Monasteriem Ecclesiam obedientie et proprietatis haberet respectum, ita ab eadem sperare perpetuum defensionis patrocinium. Quem nos etiam ab omni exactione nostra, vel successorum nostrorum omnino liberum et absolutum esse concessimus. Posthæc quidam Ministerialis beati Pauli nomine Genuwinus de Buskenvorde, animæ sue miserando talentum decimæ positum in Theten, uxore et filio collaudantibus nobis resignavit. Similiter et quidam Lutfridus Suwethero de Vlethe, Suetherus Bernardo de Lippia, Bernardus vero nobis deciman super duas domus in Honlo exfestucavit. Nos vero hanc et prædictam decimam à Genuwino resignatam dicto Monasterio donavimus. Insuper VVidekindus Advocatus domum quandam in Pelechem, quam à nobis feudali jure tenuit, liberè resignans eidem Monasterio in proprietatem donari à nobis efficaciter impetravit. Igitur ut tantorum munerum semina in vitam æternam proficiant, venerabilium Cistertiensis generalis capituli Patrum benigno fretri assensu in loco memorato congregationem, de filiis corundem in honorem Dei omnipotentis, et venerationem beatissima semper Virginis MARIAE constitutimus, et potestatem à Deo habentes ipsis ipsorumque successoribus Ordinis sui consuetudines illis servare libertate perpetua libentissime concedimus. Quoniam autem universitas Ecclesiarum Advocatorum insolentia laborat et fere succumbit, nos id pro posse nostro diligenter sollicitudine præcaventes ei-

dem
denfr
ejusde
ita du
catus
minos
strum
tation
tentus
Deur
ter ex
cum a
et Ad
mus.
beati
pradiu
et Be
Ut rig
stabili
scribi
beatæ
etare,
Acta
mo q
Regn
et La
dus m
Lisbe
nus S
Sanct
nostr
Otto
bam
de D
nebik
Bilre
vith
don
utve
fami
beie
nob

rmata. *W*ide.
no, Volquino, et
integritate libero
n Stapellagen et
unanimi assen-
dus *Advocatus*
, prefato beata
cstrum sub regio
est. *Quod video*
certum tempore
nardus et *VVI*.
dericus de Spen.
henricus de Lp.
visores à Gerar.
iansum unum in
Rathardo in loco
visores à quodam
is emerunt, et in
tem obtinuerunt,
*VV*idekindo de
præfati fundato-
que Successoribus
liberè obtulerunt,
austeriensem Ec-
b eadem sperari
nni exactione no-
esse concessimus.
inus de Buke-
heten, uxore et
fridus Svethe-
nobis decimam
prædictam deci-
Insuper *VV*ide-
nobis feudali jure
onari à nobis ef-
vitam aeternam
rum benigno freti
in honorem Dei
MARIE con-
cessoribus Ord-
sime concedimus.
solentia laborat et
præcaventes eis-
dem

Herman-
nus Ep.
Monast.
vithoc Monasterium, quæ ex tabulario ejus loci proferri poterunt; post plu-
donec postremū se ipsum daret, & abdicatis Episcopi curis, ac sumpto, ra in Cœ-
ut volunt, habitu, istic ad quietiorem sanctioremq; vitam secederet. nobiam

Ceterum hoc ipso anno Sifridus Episcopus noster, pro singulari Marien-
feldenſe familiaritate, quam per omnem vitam coluerat cum Conrado Cor-
beienſum Abbe, omnes donationes, quas superiores Episcopi Cœ-
nobio fecerant, pontificali auctoritate instaurat. Has tabulas, quia cia, tan-
dem ei-

S l s s s

singu-

dem se singularem Siftidi Episcopi pietatem, ac liberalitatem erga omnes monasterio transcriptis, religiosos homines, simulque Cœnobij illius florentem disciplinam testantur, hic exhibere intererit.

Sifridus Ep. Pad. confit. De cessorum suorum donatio nes Cor beiensii Monasterio faetas. Sifridus Dei gratia Paderbornensis Episcopus Monasterio Corbeien si in perpetuum. Cum ex injuncto nobis trasulatus officio utilitatibus omnium Ecclesiarum sive Monasteriorum nostrae dioceesis diligent: nos studio in vigilare deceat: quatenus ita in disciplinis spiritualibus proficiat. & tale in temporalibus sentiant incrementum, ut non vituperetur ministerium nostrum &c. Hujus rei gratia dilectis fratribus & amicis nostris Monachis Corbeien sis, qui propter honestatem sua conversationis magnum & spiritualem nostrae dilectionis meruerunt favorem, Decimatione novatum suorum in Frithebule/ in Vilenberg/ in Rosenberg/ Haddenberg/ Kulinge/ Humbathissen/ Levingessen/ que jure communi & generali Cathedralium Ecclesi rum privilegio Paderbornensi Ecclesia pertinebant, à predecessoribus nostris inclite recordationis Episcopis Henrico, Bernardo, Evergiso ipsiis donatas recolimus, & donationes ratas habemus, & ratas habendo nostra auctoritate confirmamus. Insuper etiam decimas in duabus marchiis Albachissen & Bodikessen per perpetuo tradimus, accepto pro his predio in commutatione fito in Ossendorp ab omni jurisdictione advocati absoluimus. Sed quam in his diebus malis filii Ade, ut sibi Lacum venentur, alii damnum facere non verentur, et nihil adeo firmè est statutum, ad quod non laboret calumpnia dissolvendi, ne hec res tam celebriter & salubriter gesta ex celeri & occulto temporum lapsu oblivionis sentiret dispendium, famam hujus facti presentiscriptio perpetuare, & sigilli nostri impressione, ac testium subscriptione roborare decrevimus. Acta sunt hec anno Dominicæ incarnationis M C LXXXV. Indictione III. Testes Heinrichus Abbas Apostolorum Petri & Paulini Paderbana, Altmannus major Propositus, Volbertus Decanus, Godefridus Northusensis Propositus, Bernardus SS. Apostolorum Petri & Andree Propositus, Meinicus, Eudo vicus, Conradius, Conradius, Godefridus, Alexander, Erpo, Heinrichus Scholasticus, Lambertus Cellarius, Hugo, Theodosius, Conradius, Bernardus, Vulfersimus, Hermannus, Hermannus, Volquinius. Laici Amelingus, Florin, Henric de Spenge, aliique.

Vicissim Conradius Abbas, ne quid inter ipsos vinculum concordiae & christianæ caritatis convelleret, hisce honorarijs compensationis literis exornavit Episcopum & Collegium Canonicorum.

Ego Conradius Dei gratia Corbeiensis Abbas, & universum capitalum, Patherburn. Ecclesia in perpetuum amen. Cum doctrina Apostolica, & Beati Benedicti regula, secundum quam vivimus, & vivere debemus, nos aliena non appetere, & quod ex nobis est, pacem cum omnibus habere precipiatur, maxime tamen cum illis, qui ex sua bonitatis dignatione, per multa sincere karitatis argumenta nostra in se de votis provocarunt affectum. Hac de remota nobis questione à venerabili Domino Sifrido Patherburnensi Episcopo super decimas novatum nostrorum in Frithebule, Bilemberch, Rosenberch, Haddenberch, Kulinge, Humbathissen, Levingessen, quas predecessores ejus Episcopi gloriose recordationis, Heinrichus, Bernhardus, Evergicus, nobis dederant, quamvis ipsorum donatio canonica, quamvis prescriptio longa, & apostolicorum Adriani et Alexandri III privilegia, religiosis domibus de non prestans decimis induita ei silentium indicerent, tamen ne nobis remanseret occasio litigandi cum Patherburnensi Ecclesia, quam profici honestate semper diligere, & pro Cathedrali, quo preeminet honore, semper reverci volimus, indemnitatem ejus pro modulo facultatum nostrarum providere cupientes, pro decimis prescriptorum novatum in duabus marchiis Albachissen, Bodikessen, quas prefatus Dominus Sifridus nobis contulit, predictum quoddam in Ossendorp ei dedimus in proprium ab omni jurisdictione advocati absoluimus, & ab omni petitione cuiuslibet quovis unquam tempore super eodem predio questionem moturi absolwendum. Sed quoniam in his diebus malis filii Ade, ut sibi lucrum venentur, alii damnum facere non verentur, et nihil adeo firmè est statutum, ad quod non laboret calumpnia dissolvendum, ne hec res tam celebriter, quam salubriter gesta ex celeri & occulto lapsu temporum oblivionis sentiret dispendium, famam hujus facti presentiscriptio perpetuare, & sigilli nostri impressione, ac testium subscriptione roborare decrevimus. Actum anno

anno Dominice Incarnationis MCLXXXV, Indict. III. Testes hujus rei sunt Fridericus prior, Meinhardus Praepositus, VVezel, Albrcht, Lambraht, Odelric, Thideric, Rotholf, Vnarg, Hartman, Robrcht, Reinhere, Widekint, Regenhart, & fratres omnes, quorum omnium presentia & consensu sigilli ipsorum restatur impressio. Latci quoque interfuerunt Albertus Comes de Eversten, Bernhardus de Lippia, Widekindus de Rehe, Bodo & Bertholdus de Homburch, Fretheric, Hugo, Bodo de Huxere, Cunrat, Wasmut, Karolus, Iohan, Wernhere, Heinric, Gerebraht, Heinric, Erenbrecht, Arnolt, Reinher, Volquin, Werenbolt.

Ita Ecclesiarum suarum commodis dum student Sifridus Episcopus noster & Conradus Abbas, felici ad Visurgim morte 15 Febr. subtrahitur Anno Blanckenburgius, xxvi Mindensium Antistes, ob Annonis præclara facinora non levi sanctitatis famâ apud posteros relictâ. Subiectus huic successit Dithmarus, xxvii Mindensis Ecclesiae Episcopus, pari sanctitatis laude commendatus; uti hæc pluribus in eorumdem fastis referuntur.

Annus Christi 1186.

Urbani III Pont. 1.
Friderici I. Reg. 35. Impet. 32.
Sifridi Epiloci Pad. s. & ultimus.

Aderat nunc annus Christi MCLXXXVI supremus Sifrido Episcopo nostro. Et is, tanquam divino monitu se ad extremam vitæ lineam deductum intelligeret, nihil impensis habuit, quam ut inter cetera pietatis opera, concordiam, quam ipse cum omnibus per omnem vitam studiose coluerat, etiam inter alios sanciter. Quare cum Gerdenses Virgines, quas mirifice commendat à cultu religionis & pietatis, videret jam per multos annos affligi ab insolenti dieccesis suæ viro, ex controversa quadam hereditate, convocavit præfules, Canonicos, vicinos Comites ad consilium, delectisque arbitris litem ex aequo bonoque decidit, tabulasque publicas, quibus hæc firma essent, anno Incarnationis MCLXXXVI confecit. Testes, ut his optimi præfusis sollicitudo cognoscatur, fuere Altmannus Ecclesiae majoris Praepositus, Volbertus Decanus, Godeschalculus Northemensis Praepositus, Bernardus Praepositus Apostolorum Petri & Andreæ, Meinricus Cappellanus, Ludovicus, duo Conradi, Godefridus, Erpo, Alexander, Henricus Scholaisticus, Lambertus Cellerarius, Theodoricus custos, Theodericus, Conradus, Bernhardus Subdiaconus, Henricus Apostolorum Petri & Pauli Abbas in Paderburn, Nicolaus Hersvithusensis seu Hardehusanus Abbas, Widekindus Advocatus, Conradus de Sonnenberg, Bernardus de Lippia, Widekindus de Rhede, Albertus de Eversten, Widekindus de Osede, Amelungus Comes civitatis nostræ. Acta hæc referuntur anno Incarnationis MCLXXXVI, Indict. iv, præsidente Ecclesiæ Romanæ Urbano Papa III. regnante Domino Friderico Augustorum Serenissimo. Tam solliciti tum erant integerrimi Episcopi in convocandis tot arbitris, ne cuiquam injuriam irrogarent,

Sssss 2

rent,

rent, aut lites partium traherentur per iurgia, & vexationes religiosorum hominum Deo servientium.

Sifridi
Ep. Pa-
derb.
mors &
laus.
Gobelinus
dat. 6. c. 60.
Crantz
*L. 7. Me-
trop. c. 8.*
Bruschius
in Ep. Pad.
Kerssenbro-
chius in
Cat. Ep.
Pad.
Cleinsorg.
in Chron.

Nec multum ab his superstes Sifridus, iv Jds Februarij moritur, magno sui desiderio relicto; quem obitus diem annumque in necrologio Monasterij Mariæ notatum reperimus; falliturq; Gobelinus, Crantzius, Kerssenbrochius & Bruschius, qui novem illi annos in praefectura sacra assignant; quando & tabula Successoris ex hoc anno consignatae extant, quas paulò post producemos; ut jam melius nobis ratio temporum constet, qui cum Cleinsorgio in octavum annum eius Episcopatum extrahimus, deducendo ab Autumno anni 1178, ad præsentem anni 1186 mensem Februarium. Quod & Bruschio cum Kerssenbrochio fateri necesse est; quando hoc ipso anno obiisse scribunt. Unde & Crantzi error compertus, qui sequenti anno 1187 mortuum tradit. Corpus defuncti Episcopi, ut vivus constituerat, deportatum est ad Coenobium Hardchusanum: voluitque quiescere inter religiosorum virorum confortia, quos per omnem vitam dilexerat, & multis adeo donationibus auxerat, ut alter conditor haberet posset; eoque in Aquilonari templi latere ad altare Apostolorum Petri & Pauli, quod in altera est absidè, erecto altius sepulchro honificè conditus: ejus hæc inscriptio.

Forma pudicitia, flos Cleri, norma Sophia,

Præfus Sifridus, fidei venerabile Sidus,

De cuius dono domus ista viget duce dono.

Fontali radio radet nunc lumine Dio.

Paucos quidem annos Episcopus, sed qui per annos longè plures Præpositus majoris Ecclesiæ, & præclarè de Episcopatu meritus, ex senio & longa rerum experientia Episcopatum feliciter administravit. Quemadmodum ob modestiam, vitæ integritatem, & canam sapientiam magnæ apud Principes & vicinos Comites auctoritatis carusque omnibus erat. Quippe præscæ religionis Episcopus, qui florentem clerum intra claustrum disciplinam, communemq; vitam continuit, uti à Meinwerco, Imado, Bernardo, ab Hathumaro & Badurado Episcopis acceperat; ejus rei gratia in donationum tabulis tot præstantes Cathedralis hujus Collegij Sacerdotes inter testes subinde proferre visum fuit; quando haud magno adhuc discrimine,

Canomici & Monachi procul à luxu deterioris

sæculi vivebant.

BERN.

BERNARDUS II

eo nomine XIX,

EPISCOPUS PADERBORN.

Annus Christi 1186.

Bernardi II Ep. Pad. 1.

Successor Sifridi in Episcopatu Paderbornensi hoc anno Bernardus eo nomine II; id quod Gobelitus, Kersenbrochius, Bruschius, Crantzius, & omnia literarum nostrorum monumenta docent. Horum quoque opinione Bernardus ex Dissedorum familia ortus traditur, quæ inter Osnabrugenses è Westfalia Dynastas clara per id tempus fuit. Sed ea qualis tandem fuerit; certè Bernardus in literis donationum Wilbacensis Cœnobij Bernardum Comitem vel Osede Lippia consanguineum suum appellat. Quanquam & in vetustis de Ep. Gerdensis Cœnobij literis reperiam, ab eo Bernardum de Osede, ex qua familia Bernardus eo nomine primus, & tertius Episcopus noster fuit, scribi consanguineum suum. Letznerus heterodoxus scriptor ex Monacho Corbeiensi delectum scribit Episcopum. Nihil hac super re Gobelitus, Crantzius, ceterique nostrorum auctores. Libere & per conjecturam multa Letznerus. Verisimilius è clero delectum censco, ac Ludolphi filium fuisse Bernardum, qui inter Canonicos toties publicis tabulis introducitur. Ejus subrogatio proximis statim diebus facta est; nam Kalendis Aprilis, postquam in Februario decellerat Sifridus, Episcopatum exorsus est à beneficijs in religiosos homines: publicis hoc anno tabulis consignatis, quibus Bona à Cœnobio Mariae omnia bona, omnesque decimas a Bernardo con- fanguineo suo Episcopo datas roboravit. Eæ sic habent.

Bernardus De gratia Paderbornensis Ecclesia Episcopus. Notum esse rien- volumus universitati Christi fidelium, tam futurorum quam præsentium, quod Munster Bernardus prædecessor noster felicis recordationis de consensu totius Capituli, ob spem æternæ remunerationis, et salutis anima sue, quadam bona, tam in decimis, quam aliis redditibus a emancipis, justè ac legaliter acquisita, obtulit. Deo, ejusque Genitrici B. Maria perpetua Virgini, in loco constructo à Widekindo Comite, qui vocatur Sancta Maria Munster. Ordine inde omnia

BERN.

omnia bona percenset, & sua auctoritate rata habet. Presentes autem erant huic factio Abbas Henricus de curia Præpositus, Altman Decanus, Wilbertus Scholasticus, Henricus de Burbeme, Conradus Stapel et Wernerus fratres, Wolbertus et Henricus de Hilsé fratres. Datum Paderbornæ Anno gratia Millefimo centesimo octogesimo sexto, Calend. Aprilis.

His tabulis satis constat Bernardum hoc ipso anno subrogatum. Sifrido, ne quid ab Imperatore turbaretur. Nam is gravi rursum disfido cum Pontifice & Germaniae Episcopis commissus, ob exuvias Episcoporum. Quam in rem postquam Mediolani Henrico filio Regi Constantiam, Regis Siciliæ filiam, magna nuptiarum celebritate junxisse, vii Idus Februarij irarum plenus in Germaniam redit; obtrusoque in Trevirensem Sedem Rudolpho, Folmarum à Pontifice approbatum depellit, & Bertraum Metensem Episcopum, quod Folmarum recepisset, sede quoque sua exturbat. Exinde indictis Gelhusii Episcoporum & Principum comitijs, graviter questus adversus Urbanum Pontificem, quod patrimonium Mathildis repeteret: exuvias Episcoporum interdiceret: indignèque ferret Abbatissas obviate licentiam moveri loco, & bona earum trahi ad fiscum Imperij.

Accesserat querela de advocatis Episcoporum & Abbatum, quod infestum hominum genus, & per spolia grave, abrogandum petierant Episcopi. Ausili decimas repetere à Caroli M. Episcopis per totam Saxoniam in patrimonium Ecclesiæ datas. Quæ cum Imperator in comitijs vehementi oratione exponeret Episcopis, & in his vetus jus ostenderet; obstiteret Philippus Coloniensis, Conradus Moguntinus & Folmarus Trevirensis, Archiepiscopi; quibus duodecim Episcopi accessere, pro libertate Ecclesiæ, & Pontificis auctoritate assiderenda, quem Deus Rectorem Ecclesiæ in omnibus audiendum colendumque dederit. Igitur multis agitatis inter Imperatorem & Episcopos, planius tandem per literas omnia ad judicium Pontificis delata. Quæ postquam magis ad voluntatem Imperatoris scripta erant, quam ante sollicitarunt Episcopi, obstupuit Pontifex ad commutatas mentes; & jam prope erat, ut Imperatorem anathematis sententia fetiret; nisi Veronenses cives, ne id aptid se fieret, deprecati fuissent, & mors Pontificis haud multò post consecuta impediisset. Ægrenimur cerebat Ænobardus investituras institutionesque Episcoporum Imperatoribus præceptas. Quapropter in his comitijs Geilhusianis palam edixit, nunquam se permisurum, has scintillas juris sui, quas in exuvijs Episcoporum haberet, extinguiri; quantumvis Episcopi quererentur, Successores suos non nisi pauperem & omni suppellectile spoliatam domum ingredi; eaque ab harpyjs aulae rapi; que Deo sint consecrata bona. Hinc Imperator tanquam præter exuvias repeteret investituras, Rudolphum obtrusit Trevirensibus, & Bertholdum ab Episcopatu Bremensi rejectum per Pontificem, inter aulicos sibi àlatos.

Præsentes autem
Decanus, Wil-
et Wernerus fra-
aderborne. Anno
is.

o subrogatum
cavi rursum dis-
us, ob exuvias
enrico filio Re-
um celebritate
iam rediit; ob-
um à Pontifice
opum, quod
de indictis Gel-
testus aduersus
repetenter: ex-
obatissas obvi-
im Imperij.

obatum, quod
dum petierant
opis per totam
Imperator in
n his vetus jus
s Moguntinus
decim Episco-
poritate asseren-
endum colen-
tem & Episco-
tificis delata-
scripta erant,
commutatas
sententia fe-
rati fuissent, &c
Aegrenimi-
Episcoporum
s Geilhusanis
is sui, quas in
Episcopi que-
re collectile spo-
Deo sint con-
reptenter in-
Bertholdum ab
licos sibi ala-
tere

tere adserivit, donec in Metensi Episcopatu per vim collocaret. Atque
hujus facti sui speciosam obtendebat causam, quod diceret meliores
ac sanctiores olim Episcopos Ecclesijs impositos esse ab Imperatori
bus, quam modo per electionem Canonicorum subrogarentur; praterquam quod tot ubique dissidijs & schismatum turbis a Cano-
nicis electio Episcoporum fieret. Cui malo nunquam melius obveni-
ri posset, quam si institutio Episcoporum ad unam supremi Impera-
toris potestatem rediret. Quæ cùm Paderburnenses suæ etiam liber-
tatis periculo agitari viderent, concordi suffragatione electionem sui
Episcopi maturarunt.

Exordia Episcopatus Bernardo haud secus, quam ceteris, fatis Bernar-
ardus Ep. ardua fuere ob vicinos & potentes circum Comites, à quibus per id
transigit tempus multa tumultuaris bellis & praedis miscebantur. Quare pri-
cum Co-
mò transactum cum Bernardo Comite de Lippia, cuiusque filio Her-
manno, de monte Falkenbergio, quem Bernardus II præsidio mili-
tari firmare aggressus, multaque sibi contra jura Episcopi vendicare
cooperat; quæ controversia in hunc, quem Bernardi Episcopi literæ
docent, modum composita est.

Bernardus II Dei gratia Paderbornensis Episcopus Paderburn. Ec-
clesie in perpetuum. Sollicitè et intente considerantes, quod pastores Eccles-
iarum non solum presentem, sed futurum respicere, neō solum presentia, si
prosperè agantur, intueri, verum etiam mala, et si nunquam eventuant, am-
ministratio suscepta, præcavere compellit. Nobili viro et honorato Bernar-
do de Lippia, dum præsidium in monte Falkenberg construere dispositus, totis
viribus et resistendum duximus, ipsum ab edificatione inchoata prohibere:
Verum quia ipsa prohibicio damna et pericula, quæ in rebus bellicis evitari
impossibile est, minabatur, litem et dissensionem Piores nobiles et ministeria-
les Patherbrunnensis Ecclesia, maximeque prædictus Bertholdus, qui ex qua-
dam speciali et hereditaria fidelitate Ecclesiam familiariter dilexit, sua medi-
acione, eo ordine quem subscriptus hujus instrumenti textus continet, decide-
runt. Prædictus Nobilis vir D. Bertholdus, et Hermannus filius eius libere
et absolute proprietatem montis Valkenbergh in foresto Ecclesie Patherbrun-
nensis positi recognoverunt Episcopo, et Ecclesie Patherbrunnensi, Mons di-
visus fuit a summo usque ad ynum, medianam partem edificabit, et inhabitabit
Episcopus, et Ecclesia Patherbrunnensis, reliquam medianam partem Dominus
Bertholdus et Hermannus filius eius edificabunt, et jure feodali Episcopi au-
toritate possidebunt, tali condicione interposita, ut omnia, quæ extra fossatum
in vicinia montis sita sunt, in aquis, pascuis, et silvis, utrique parti sunt com-
munia. Primo loco erat in paœlis, quod in occidentali parte nemoris versus
Patherbrunni Bertholdus et Hermannus impetracione, vel hospiciis nec eti-
am in straminibus afferendis, unde rustici plurimum damnificantur, usum ali-
quem haberent. Secundo loco erat in paœlis, quod ex alia parte nemoris quid-
quid emerget per petitionem in provincia adjacente media pars cederet Epi-
scopo,

scopo, reliquam dieli Bertholdus et Hermannus perciperent. Tertio loco fuit adjectum, quod salva maiestate Imperatoris absolute fidelitatem Ecclesie Patherbrunnensis conservarent. Consequenter fuit in pacis, quod si Dominus Hermannus patri suo succedens necessitate cogente contra hostes suos auxilium ab Episcopo postularet, Episcopus ad bonum pacis se interponeret. Si vero composicio amica intervenire non posset, ipse cum bona voluntate Episcopi ab hostibus suis de castro Valckenberh se defendaret, si autem pro motu animi sui bellum movere vellet, tempore belli facturus incendia sive dempnationes, non inde procederet nec illic rediret, sed castellani sui, ad fidem castri custodi-
am pacifici remanerent, ne occasione sui Ecclesia dama pateretur. Statu-
tum est et hoc quod quotiens Episcopus sit in castro claves porte in sua sint po-
testate, et in absentia Episcopi, si D. Hermannus ibi est, claves coram eo ponen-
tur, si neuter eorum praesens est, uni Castellanorum, cuius fidei et honestati
castrum merito posset credi, ex consensu partium committantur, et ille specia-
le juramentum prestabit. Ordinatum quoque est, quod si D. Hermannus vel
directe ab eo descendens filium non haberet heredem, sed plures filias, una fili-
arum, cui pater assignari in possessionem castri, jure succederet feodali, pacis,
que in hoc instrumento expressa sunt fideliter observatura. Hoc quoq; adjectum
est, et pacis insertum, quod D. Episcopus nullum D. Hermanno parem vel eo
majorem in parte sua debeat recipere, vel ad inhabitandum collocare. Omnes
Castellani juramenta prestabunt utriq; parti ad conservationem castri. Pro vo-
luntate et consensu utriusq; partis locandi sunt Castellani. Inter cetera precipue
hoc fideliter promissum est, et speciali cautione firmatum, quod in predicto ca-
stro nulla specialis munitione sive turris absque consensu partium exstructetur.
Suprascripta omnia sepedicti Bertholdus et Hermannus se firmiter observa-
turos fide interposita et sacramentis presitis sub pena amissionis bonorum suo-
rum in jure feodali promiserunt. Ne autem aliquis de his omnibus quicquam
valeat infringere vel immutare, Episcopo et Ecclesia dati sunt Obsides cum
uxoribus et pueris et prediis et feodis suis, que tenent de manu Dominorum
de Lippia, de quorum mandato obsedes fidelitatem Episcopo et Ecclesia Pa-
therbrunnensi juraverunt, et sub religione iuramenti promiserunt, quod si
Domini eorum contra predicta pacis venirent, ipse cum uxoribus et pueris et
bonis suis Ecclesia Patherbronnensi perpetuo jure ministerialium pertine-
rent. Nomina obsidum sunt hec Hermannus Rufus, Albero de Huffe, Hyfrid
de Lothere, Folmunt de Wernichen, Hereboldus de Dinctorp, Udo de Dis-
iden, Godescalcus de Eldinchusen, Bruno de Suthlage, Sifridus de Huffe, Wi-
dekindus de Asche, Hermannus magnus, Hermannus Bokko, cum bonis, qua
tenant de manu predicatorum nobilium. Preterea sepedicti nobiles Berthol-
dus et Hermannus in jure feodali hoc elegerunt, quod si ipsi contra hec pacis
venire aliquo modo temptarent, Episcopus per Piores et nobiles fideles Ec-
clesiae sive ministeriales et Canonicos Patherborn. suam probaret asserti-
onem. Verum quia hoc negotium rationabiliter et prudenter ordinatum, sepedictis
nobilibus et suis heredibus cum Patherborn. Ecclesia, cui ipsi speciali fidel-
itate

Tertio loco fuit
em Ecclesie Pa-
quod si Dominus
fides suos auxili-
oneret. Si vero
itate Episcopi ab
motu animisui
mpnationes, non
m castris custodi-
eretur. Statu-
te in sua sart po-
coram eo ponen-
fidei et honestati
ur, et ille specia-
Hermannus vel
es filias, una fili-
t feodali, paclla,
quoq; adjectum
o parem vel co-
llcare. Omnes
m castris. Provo-
cetera precipue
din predicto ca-
m exsirueretur.
rmiter obserua-
nis bonorum suo-
nibus quicquam
nt Obsides cum
u Dominorum
et Ecclesie Pa-
erunt, quod si
ibus et pueris et
alium pertine-
e Huffe, Hyfret
Udo de Difli-
s de Huffe, Wi-
cam bonis, qua
nobiles Berthol-
contra hec paclla-
biles fideles Ec-
ret assertiōnem
um, sepediclis
i speciali fideli-
tate

tate devincit, commune est, placuit potius presens instrumentum sigillo Eccle-
se quam nostro communiri, ut et ipse eo, si necesse fuerit, contra quemlibet suc-
cedentium Episcoporum uti possint, et testimonio Ecclesie juris et cause sue ve-
ritatem declarare.

Mons hic est Valckenbergius situs inter Dethmoldiam & Hor-
nam, celebri cum primis loco, ad quem Varus cladem accepit ab Ar-
minio, & Carolus M. memorabili prælio cecidit Saxones. Is deinde
locus cum comitatu Haholtino dono D. Henrici Imperatoris cessit
Meinwerco, & Episcopis Paderbornensis, ut supra à nobis in Mein-
werco Episcopo relatum est. Post à Meinwerci atate, cum Episcopi
vicinorum auxilijs, & defensione laborarent, multa ex nobili illo co-
mitatu distracta obvenere in feudum potentioribus, quos inter Bern-
ardus I. Lippensis, ac parens hujus Bernardi II, celebris Lothario Im-
peratore miles, montem hunc primus occupasse, & præmunisse cre-
ditur. Exinde castrum montis à Bernardo III & Simone I firmatum,
Comitumque firmissimum propugnaculum fuit, in quo Bernardus
V. Ducem Lunenburgum captivum tenuit.

Annus Christi 1187.

Urbani III Pont. 2.

Gregorij VIII.

Friderici I Reg. 36. Imper. 33.

Bernardi II Ep. Pad. 2.

Consequitur nunc annus MCLXXXVII cum funesto ex Oriente Godefrid.
nuncio, quo Palæstina prope Christianis erpta nunciabatur. Enim Arnoldus
verò Saladinus Syriae ac Ægypti Tyrannus, Damasco cum innumera Lub.
barbarorum multitudine Hierosolymitanum regnum ingressus; cui Osto de S.
Wido Hierosolymorum Rex, & Reinaldus Princeps cum Episcopis, Blasius.
Templarijs & hospitalarijs, atque omni milite obviam progressus; Rogerius.
spe summa in salutari crucis ligno reposita, quod secum in castra de- Chron.
portarant. At quæ arcana Numinis iudicia, conserto inter octavam Montis Se-
Apostolorum Petri & Pauli prælio, profligati sunt. Rex captus: Epi- reni.
scopi contrucidati: Crux in potestatem Saladini venit: ceteri aut cæsi, Jacobus de
aut in fugam acti. Ea victoria Saladinus insolens, omnia ferè regni Vatriaco.
castella atque urbcs præter Tyrum, Sidonem, Tripolim, & Antio- Baroniis.
chiam, torrentis instar invasit, interceptaque Acone, nobili Christia- Saladi-
norum portu, ipsam Hierosolymam urbem expugnavit; omnibusq; nus ter-
barbarum in modum sacrorum locis profanatis, sacratissimum tem- ram San-
plum in stabulum equorum convertit. Unicum Christi sepulchrum etam in-
duntaxat sub custodia religiosorum hominum intactum reliquit Ty- vadit.
rannus. Quod etsi anni tributi quæstusque causa, qui ex peregrino-
rum accessu proveniebat, fecisse memoretur; alia tamen hic provi-
dentia divina ex vaticinio intervenit, quo sepulchrum ejus ad poste-

Tunc

ros

ros orbis Christiani gloriosum fore accepimus. Cladis hujus mœ-
tore Urbantis Pontifex consumptus. Subrogatus mox Gregorius VIII;
qui licet non ultra mensem multum superstes fuerit, literis tamen ad
omnes Christianos Principes datis, ad placandum numen expeditioni-
nemque in terram sanctam vehementer commovit. Quanquam ipsa
fama, dolorque miserandæ cladis jam ante omnium Christianorum
animos accenderat; ne urbs terraque sancta tanto labore & sanguine
ante annos octoginta octo recuperata à Godefrido Duce, suorum
inertia ac dedecore rursum barbaris cederet.

Dissent
adhuc in-
ter se Im-
perator
& Epi-
scopi.

Sed adhuc in Imperio intestina dissidia motusque, quibus con-
silia hæc expeditionis sacræ retardata. Quam etiam indignè ferebant
Episcopi quidam Folmarum Trevirensē Archiepiscopum depul-
sum; tam infestus Imperator Archiepiscopo, quem nullibi tuō con-
sistere sinebat, donec exul in Angliam secederet. Majus negotium Im-
peratori erat cum Philippo Coloniensi Archiepiscopo, Apostolico
Legato. Is quia pro libertate Ecclesiæ tuenda cum Pontifice fecerat,
palamque ob idex conventu Geilhusano secesserat, suspectus fuit Imperatori; & accensa offendio, quod Archiepiscopus urbem Coloniensem
muris fossisque præmuniret, lēta civium operā; ac cetera prete-
rea castella, oppidaque præsidijs firmaret. Quam in rem Imperator
Rhenum claudi imperat, ne quid frumenti annonæque in urbem im-
portaretur. Conventum deinde Imperij festo Virginis in Cœlum
assumptæ indixit Wormatiæ, in quo vehementer questus adversus
Archiepiscopum. At magnanimus Archiepiscopus, causæ suæ æquitate
fretus, parum commoveri visus est.

Inter hæc Bernardus Episcopus noster intrepido quoque animo
suscepit veteres Ecclesiæ possessiones adversus vicinos hostes defendendas. Nam magna per id tempus licentia Comitum ac nobilium,
tumultuarii per Westfaliam armis grassantium; quod Godefridus,
& Gobelinus noster haud obscurè tradiderunt. Quare & armis se præ-
munire, & aulam Principis magnificentia, instructram habere necesse
fuit, in qua Camerarij, Dapiferi, Pincernæ, & Mareschalli Ministeriali-
um primi censebantur; quemadmodum id tabulæ Bernardi Episco-
pi Hardchusano Cœnobio consignata docebunt.

Bernar-
dus Ep.
prædium
quod-
dam in
Bunessen
Cœnobio
Harde-
husano
donat.

*In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis. Ego Bernardus secundus
Dei gratia Patherbrunnensis Episcopus omnibus Christi fidelibus in perpe-
tuum amen. Lex humanæ constitutionis, et ratio dictavit justitiae, ut pia solli-
citudine priorum discretio sat agat, providere suorum posteritatii. Unde no-
tum esse volumus, quod venerabilis Dominus Nicolaus Abbas, et fratres Ca-
nobii Hersvitheben prædium sex mansorum in Bunessen comparaverunt LX
marcis à duobus fratribus, Ottone videlicet et Adolfo de Widenbruke, ei-
dem tempore, quo hæc facta sunt, matrimonio nondum obligatis. Qui etiam
ipsum prædium uti hereditario jure possederant, libere et absolutæ nostræ trâ-
diderunt*

diderunt ditioni, consensu et coniventia coheredum suorum, Theodorici scilicet Patherbrunnensis Ecclesiae Canonici et Burchardi fratum de Herkendorpe in praesentia Cleri et fidelium Ministerialium nostrorum. Nos quoque eadem bona in ipso instanti prefato Cenobio contulimus, quam etiam traditionem banni auctoritate, et sigilli nostri impressione, omniq; cautione qua oportuit firmavimus. Testes hujus rei sunt Altmannus major Praepositus, Volbertus Decanus, Theodericus custos, Heinricus Scolasticus, Lambertus Cellarius, et reliquus conventus S. Liborii in Patherburnen. Ministeriales Conradus Camerarius, Johannes Dapifer, Wiberaldus Pincerna, Hermannus Marschallus, Ludolfus frater ejus, Wodekindus de Osede. Facta sunt autem hec anno Dominicæ Incarnationis MCLXXXVII, Indictione VI. Seden. *Indit. V. te Domino Clemente. Imperante Domino Friderico sub Domino Conrado Moguntinae Sedis Archiepiscopo, Episcopatus nostri primo, mense Septembri in capitulo Patherburnensi.

Magnum ex his literis lucem accipit Ministerialium nomen, Ministeriales quo cum nihil frequentius in omnibus antiquorum monumentis riales quales tum nihil obscurius esse volunt; videoasque ex nomine & munere fuit. primum designari aulae ministros; coque pari clientum beneficio obstricti erant Episcopis; quibus aut possessiones, aut praedia, aut decimæ in obsequium Episcopi, & defensionem Episcopatus donatae erant. Nam quanta primorum Episcoporum industria erat in augendis bonis Ecclesiarum suarum, cum piorum adhuc Imperatorum liberalitas flueret; tanta posteriorib; Episcopis necessitas fuit tuendi ea, quæ liberalitate Regum & Cæsarum donata acceperant. Quem vero hic annum primum Episcopatus consignant literæ, is consecrationis erit. At quomodo habiteræ, anno MCLXXXVII datæ, proferunt Clementis III Pontificatum? cum is Pontifex anno demum sequenti octavo Iudis Januarij sit electus, quod ex Rogerio Baronius tradit. Quare verius nobiscum Otto de S. Blasio Clementis Pontificatum etiam ad hunc annum revocare visus; ita enim ille. Eodem anno vide- licet MCLXXXVII, mortuo Urbano successit Gregorius, quo intra decem quæ dies defuncto, substitutus Clemens, ex nomine III.

Annus Christi 1188.

Clementis III Pont. I.

Friderici I Reg. 37. Imper. 34.

Bernardi II Ep. Pad. 3

Hic deinde Pontifex anno proximo, quod Gregorius cooperat, Imperatores suos Cardinales, Episcopos, & presbyteros misit ad omnes totum cum Ecclesiæ Principes; è quibus Henricus Cardinalis Albanensis Episcopus venit in Germaniam, invitavitque ad signum crucis suscipiendum. Episcopis Ac mirum, quam pronus invenierit Germanos. Imperator postquam cibis in eunte Februario conventum Principum Norimbergæ habuerat, expeditum Calend. Aprilis in Quadragesima Moguntiæ comitia indixit, quæ inter-

TETTTT 2

pro

ram San-
ctam su-
scipit.

Godefrid.

Otto de S.

Blaſio.

Auctor ex-

ped. Abat.

and Cant.

Arnold.

Lubec. lib.

3 c. 28.

pro expeditione terræ sanctæ celeberrima fuerunt : in quibus ipse cum Friderico filio, & Duce Sueviæ, à Godefrido Herbipolensi Episcopo cruce signatus. Ad tam illustre exemplum nomen suum dedere Episcopi complures, Conradus Moguntinus, Pataviensis, Ratisbonensis, Herbipolensis, Vesontiensis, Basileensis, Tullensis: ex Saxoniæ Episcopis Hermannus Monasteriensis Episcopus, Osnabrugensis, Misnensis; Accessitque magnus Principum & Marchionum numerus ex tota Germania ; inter quos ex Saxoniæ proceribus fuere Robertus Comes Nassoia, Comes Holsatia, Theodericus Comes Cliviæ, Gerhardus Comes Juliæ, Engelbertus Comes Montensis, Widkindus Comes Swalenburgius, duo Henrici Dynastæ Dietzij: Haud minor procerum è superiori Germania numerus, quos ex suis illi annalibus producunt. Imperator, quam ferventi animo hanc expeditionem suscepit, tam liberam esse voluit ab omni impedimento, ne quid se absente turbaretur in Imperio. Quapropter in his Moguntinis comitijs ex integro cum Pontifice & Ecclesia in gratiam redit. Composita Trevirensis Ecclesiae controversia : reconciliati certis conditionibus Colonenses eorumque Archiepiscopus cum Imperatore: sopia bella inter Balduinum Traiectensem Episcopum & Ottoneum Gelriæ Comitem, permissaque Velavia Gelro. Inde Paſchate Geilenhusij celebrato, descendit in Saxoniam, & ad Visurgim Castella & munitiones, è quibus aut prædæ agebantur, aut iniqua navium tributa poscebantur, evertit. Ac ne quid ab Henrico Leone pro ingenio turbaretur, Goslariae conventum Saxoniorum Principum habuit, vocatusq; Leo ad congressum Principum, iussus est cum Bernardo Duce, à quo dissidebat, redire in gratiam. Post quæ trium illi optio facta, aut pati dignitatis imminutionem, aut in Palæstinam cum Cæsare invitatum ire, postea plenariè restituendū, aut per triennium exulare è patrio solo Postremum cum eligeret, in Angliam sponte remeavit, relicta Brunswigi Mathilde conjuge, quæ haud multò post in pervigilio Apostolorum Petri & Pauli extincta est, humataq; Brunswigi in æde D. Blasij. Quod reliquum deinde hyemis tempus fuit, id totum in apparatus belli sacri, & sanciendi legibus insumptum est. Ac tantæ auctoritatis per Westfalam fuit Bernardus Episcopus noster, teste Crantzio, ut vicini nobiles, ac quotquot iter sacrum ingressuri erant, ejus fidei & tutelæ sacras præfecturas & bona committerent ; cui & Imperator juris dicendi, coercendique turbatores, potestatem dedit, utili sane consilio. Fuere enim inter prædones, qui Westfalam hoc anno vexarunt, Widkindus & Hermannus, Waldeenses Comites fratresque, qui Paderbornensem diœcesin vastavere. Non id aequet tuli Bernardus Episcopus noster, collectisque ministerialium copijs, & clientum auxilijs, processit armatus in campum, exactoq; Comitum milites compulit se in munitionem Brobeke recipere,

Henricus
Leo exu.
Iare po-
tius,
quam
proficiisci
in terram
S. eligit.

Arnold.
Lub. lib. 3.

c. 28.

Gerhard.

Prep.;

Stederb. in

hiſtor. Leon.

Profe-

ctur in

Palæsti-

nam res

sacras

Bernar-

do Ep.

nostro

comit-

tunt.

7. 1111 T

quam

in quibus ipse
bipolensi Epis.
en suum dede.
ensis, Ratisbo.
is: ex Saxoniæ
Inhabrugensis,
ionum nume.
bus fuere Ro.
ericus Comes
es Montensis,
nastæ Dictzij:
s, quos ex suis
nimo hanc ex.
mpedimento,
ter in his Mo.
in gratiam re.
conciliati certis
s cum Impera.
copum & Ot.
Inde Patchate
urgim Castella
ua navium tri.
ne pro ingenio
ipum habuit;
Bernardo Du.
lli optio facta,
m Cæsare invi.
n exulare è pa.
meavit, relicta
ervigilio Apo.
in æde D. Bla.
cum in apparat.
c tantæ aucto.
este Crantio,
ant, ejus fidei
cui & Impera.
m dedit, utili
faliam hoc an.
nes Comites
Non id aequæ
sterialium co.
um, exactosq;
oeke recipere,
quam

Castrum verò Gobel. et al. 6.c. 60.
Brobeke in ducatu Westfaliae, ut mox constabit, inter Briloniam & Crantz. lib. 6. Metrop.
Winterbergam nemorumque recessus positum erat: & hi Comites c. 26.

Waldecenses Advocati erant Paderbornensis Ecclesiæ, quibus tutela
luporum in modum commissa; ut non sine causa Pontifex & Epi.
scopi in conventu Geilhusano Fridericum Imperatorem sollicitarint
de abrogando hoc infesto hominum genere.

Annus Christi 1189.

Clementis III Pont. 2.

Friderici I. Reg. 35. Imper. 35.

Bernardi II Episcopi Pad. 4.

At Widekindus Comes Waldecensis facti sui injuriæque, Epi.
scopo irrogatae, poenitens, omne damnum per prædas Ecclesiæ Pader.
bornensi illatas liberaliter compensavit. Quippe inter ceteros West.
faliæ proceres nomen militiæ sacræ professus, priusquam iter ingrede.
retur cum Imperatore, acceptis ab Episcopo Bernardo trecentis mar.
cis, non modò advocatiam, sed & cetera bona, juraque, quæ clientela Ecclesiæ
ri titulo à Paderbornensibus tenebat, in modum pignoris, depositus Paderb.
in manum Episcopi, ita ut si in expeditione mori contingeret, ipsa Ad.
vocatia cum omnibus prædijs ac bonis cederet Episcopo, liberumq; Episcopi resignat.
e i esset Advocatum ex Cathedralis Collegij consensu diligere, quem
vellet; nec in feudum dare necesse haberet, ne quid fratres, aut con.
sanguinei obtendere possent in successione hujus tutelæ. Nunc
ipsastabulas, quibus in hæc pacta post solemnem Præsulum & cleri
Synodus convenere, exhibeamus.

In nomine sancte et individue Trinitatis. Notum sit universis fidelibus
futuris et presentibus, quomodo Widekindus de Waldeck anno Dominice
Incarnationis M C L X X X I X Jherosolymam proficisciens impignera.
vit Ecclesie B. Liborii in Patherburne, quidquid habuit in bonis eiusdem Eccle.
sie, et Ecclesie Apostolorum Petri et Andree, et Apostolorum Petri et Pauli,
cum decima Atlen, et servitiis Advocatie pertinentibus, et cum omnibus
emergentibus pro trecentis marcas examinati argenti, ratum habiturus, si tem.
pore absentie sue predia et mancipia in casibus licitis alienarentur. Et juravit
in sacrosanctis reliquijs B. Liborii, quod nunquam de Advocacia, et aliis im.
pigneratis ipse vel aliquis suo nomine emolumenatum percipiet, quo usque ipse
reversus, trecentas marcas examinati argenti Ecclesie B. Liborii restitueret,
Et quomodo Arnoldus de Hobrahessen et uxor ejus et filii se decimam in Atlen
et servitia Advocacie iure feodali possidere dicebant, Deo et nobis et Ecclesie fi.
deliter promisit, quod ipse si reverteretur, fratribus omnem defectum supple.
ret, quem Ecclesia in servitiis advocacie, sive in decima Atlen per Arnoldum
et uxorem ejus ac filios, vel propter eos ex aliorum invasione sentiret, ad per.
solendum argentum sibi creditum tempore absente sive fidelibus suis Ludo.
vico,

urico de Waldecke, Conrado Walige de Ense, Henrico Hildensemensi, Alex-
andro Dapifero, Rothardo Coco assignavit duas decimas, Godelovessen, Ym-
minchusen, et tres curias, Dalpenhusen, Witmare, Meshere, et pedagism
sive Ducatum Paderburne, ut ipso omnem proventum annuatim in Ecclesia
reponerent, quatinus summa pecunie inde collecta sibi revertenti computare-
tur in sortem. Nolens itaque liberationem hujus pignoris ad fratres suos seu
quemlibet alium transmittere hoc constituit et ordinavit, quod si ipse non re-
verteretur, Advocatia cum decimis et servitio Domino Episcopo et Ecclesie
vacaret, vel Dominus Episcopus de bonis suis eligeret advocatum, quem vel-
let, Praepositus et fratres sibi eligerent utilem, cui electo et presentato a Prevo-
sito et fratribus Dominus Episcopus advocatiam commendaret, non in f. o-
dum daret. Preterea cum multa devotione hoc expressit, quod eo non revertente
pecunia de duabus decimis, et tribus curiis, et Ducatu collecta, non fratribus,
non quibuslibet heredibus restituueretur, non in restitutionem ornatus Ecclesie
impenderetur, sed emeretur inde premium, de quo fratres annuam consolati-
onem percipientes piam et perpetuam sui et patris sui Volquini et avi sui V. Vi-
dekindi, in anniversariis depositionum diebus haberent memoriam. Hoc quo-
que inservit, quod si comparato predio, unde fratres majoris Ecclesie honestam
annuationem haberent refectionem, tantum remanceret vel excresceret, Ecclesie
B. Pauli decem marce, Ecclesie B. Andree decem marce darentur. Resigna-
vit etiam Dominus V. Videkindus curiam suam Dalpenhusen, et servitium
Episcopale Hereworde in manu Domini Episcopi, et Dominus Episcopus om-
nia beneficia V. Videkindi preter Advocatiam cum suis pertinentiis, et preter
curiam Dalpenhusen, et preter servitium Herewordense concessit fratribus ejus
Heremanno et Heinrico itatanien, quod si Videkindus rediret, ipse bona sua
eo jure recipere, et teneretur, quo ante resignacionem Heremanni et Heinrici
recepit beneficium iura verunt, fidulitatem Domino Episcopo et presentibus prio-
ribus et fratribus Ecclesie seu etiam aliis Clericis et imbeneficiatis et Ministeri-
alibus Ecclesie contestati sunt, se in Advocacia nil juris habere, nec unquam ha-
buisse, et datis dextris promiserunt sub juramento publice et vere fidei, et sub
pena amissionis omnium beneficiorum que receperant. Furaverunt etiam in
reliquiis B. Liberi, quod absente Videkindo fratre suo nunquam ipsi, vel aliis
eorum nomine, seve auctoritate in Advocacia Ecclesie pignorata aliquo ingenio
quicquam incommodi facerent per violenciam seu aliquam exaccionem, et quod
si V. Videkindus non reverteretur, nunquam aliquid sibi juris in Advocacia
et in ejus pertinentiis addicherent, et eam nullo iure nullo unquam ingenio seu
subtilitate repeterent, et in nullo unquam possessionem ejusdem Advocacie va-
cantis turbarent, et sententiatum a fidelibus Ecclesie. Quod si V. Videkindus,
Heremamus et Heinricus factum illud postmodum vellent insciari, non co-
rum juramentum admitteretur, sed potius nobis probatio incumbet, et co-
rum testimonio, sub quorum presentia hec acta sunt, fides haberetur. Et quo-
modo hec ante Quadragesimam gesta sunt, ne reverentia temporis hanc or-
dinacionem infirmaret, sententiatum est precedente et antecedente eorum ar-
bitrio

bitrio et consensu, omnia tamen tam rata habenda, ac si in diebus juridicis es-
sent contractata et consummata. Facta hæc sunt anno Domini MCLXXXIX,
Indictione VII. Non. Aprilis, feria II. post palmas Paderborn, in domo Epi-
scopali, presente Clero, presentibus inbeneficiatis et Ministerialibus Eccle-
sie. Nomina inbeneficiatorum, qui interfuerunt, hec sunt. Everhart de Brok-
husen, Amelungus Comes, Godeschal de Patberch, Henricus Longus de Er-
den, Heinricus Spirino, Suetherus de Weyer. Hec quoque in proxima feria
III presentibus nobilibus Bernhardo de Lippia, Heremanno de Ittere, Florino
de Spenge, et presentibus Heinrico Abbe Cœtitatis Paderburnensis et Wil-
helmo Abbe de Helmwardeshusen et Nycolao Abbe de Hersetheshausen, et
Sifrido Abbe de Flechtorp, et presentibus Sacerdotibus et Scabiniis, qui eo
die ad synodum generalem convenerant, in Capitulo majori recitata sunt, et
confessione ac permissione Heremanni et Heinrici confirmata. Preterea tota
hec actio hoc ordine conscripta proxima feria II, qua cantatur: Introduxit nos
Dominus, Waldekke recitata est in audiencia Domini Arnoldi Osenbrucen-
sis Episcopi, Lentridi Osemb. Praepositi, Rodolfi de Stenvorde, et multorum
Clericorum ac militum, qui ibi simul cum Widekindo iter peregrinationis
arriperunt. Aderant quoque Bernhardus Praepositus Monasteriensis, et
frater ejus Ludolfus de Stenvorde, et Castellani de Valdekke, et multi nobi-
les ac Ministeriales, qui Widekindo valedicturi illuc convenerant. Et
sine omni hesitatione Heremamus et Heinricus se sic fecisse, promisso et ju-
rasse, et omnia se rata velle habere confessi sunt.

Multa ex his simul literis recognoscuntur; cleri videlicet pri-
marij communis in claustro vita: majorum pietas in Quadragesimæ
cultu: stirps Waldecensium Comitum, in qua multum cespitat Dili-
chius: Advocatia in modum feudi ab Episcopis olim data, cum cer-
tis bonis ad servitium Episcopi: Comitum expeditiones in Palæsti-
nam; quos inter Arnaldus Osnabrugensis Episcopus numeratur, ha-
bitenus ex nomine à nullo proditus: falliturque Cleinsorgius, & alij,
qui Arnaldum hunc Episcopum anno 1186. obiisse scribunt, succe-
dente Gerhardo, Bernardi Lippensis fratre: Ministerialium & clien-
tum munia. Ut verò hæc Advocatia, mortuo Widekindo, post qua-
diennium ab Henrico VI Imperatore pleno & confirmato jure af-
ferta sit Episcopis nostris, infra memorabitur.

Hoc præterea anno, sicuti Gobelinus noster scribit, Bernardus Gobel. ann.
6.c.60. Episcopus noster montem Jburg suæ diœcesis, quem nunc Driburg
appellant imposito militari præsidio occupavit, cœpitque adversus
prædonum incursions præmunire. Verum consilio Canonorum castrum
ac ministrorum suorum ab incepto destitut. Vetus castrum à Caroli Dribur-
M. ætate, & natura loci in abrupto montis vertice præmunitum, ex-
pugnatumque à Carolo M. sive jam inde neglectum, sive posteriori-
bus seculis eversum; turrim certe, ac cetera murorum ruderam mon-
strat, facile reparanda in munimentum. Quem locum Bernardus,
magna-

magnanimi patrii sui exemplo, munitione antevertere moliebatur; quod satius reputaret, terrorem armorum ex defensionis muro aliis ostendere, quam periculum subire ab hostibus. Nam in illa tunc tempora deventum, quibus ea Episcopis per Saxoniam sago tuenda erant, quæ in toga Cæsarum liberalitate acquisiverant; nec hostes maiores erant, quam advocati & vicini Comites, quorum oculos perstringebant Episcoporum opes & potentia.

*Godefrid.
Arnold.
Lubec.
Otto de S.
Blasio.
Chron.
Mont. Se-
reni.
Ursberg.*

*Frideri-
cus ad-
ministra-
tione
Imperij
Henrico
filio reli-
cta, mo-
vet in Pa-
læstinam,*

*Arnold.
Lubec. i.3.
Togen.*

Nicetas.

*Auctoress.
ped. Asiat.
apud Ca-
nizium.*

Et iam præsens annus processerat in Aprilem, cùm Fridericus Cæsar Ratisbonæ festo Georgij Martyris ex omnibus Germaniæ provincijs colligebat militiae sacræ professos milites; quos Godefridus innumera multitudine, instar arenae, à Rheno adfluxisse memorat. Sed cùm peregrinorum magis ex omni natione, quam militum ea multitudo esset, hæsit aliquantulum expeditionis proferendæ incertus. Ac postquam delectus habitus, recensita sunt xxx millia armatorum; ad quos Marchio Misniensis cum Saxonibus ceterisq; ex Westfalia, sub auspicijs Engelberti Comitis de monte, Widekindi Comitis Waldeensis, aliorumque procerum accessere. Iter ingressus est cum Principib; & Episcopis, Imperij administratione relicta penes Henricum filium Regem, cui Philippus Coloniensis Archiepiscopus additus adjutor. Transita Austria, Imperator in Ungariam est progressus, præmisso ad Regem Conrado Moguntino Archiepiscopo, à quo benignè exceptus traductusque ad Savum fluvium. Quinquaginta, tum millia militum, & centum millia armatorum recensuit in exercitu. Bulgariam inde ingressu, à Nicæa urbe præmisit Hermannum Monasteriensem Episcopum, Robertum Comitem de Nassavia, & Marquardum Camerarium, cum quingentis militibus Constantiopolim ad Græcorum Imperatorem, transitum per Græciam postulatum; quos Imperator primum benignè excepit, & per septem dies liberaliter habuit: post ubi fraude Ducas Bulgariæ aliorumque persuasus, bello hoc Teutonicorum agi, ut è solio suo dejiciatur, Legatos Friderici Imperatoris in carcetem abstraxit, multisque injurijs contra ius gentium tractavit. Interhæc Imperator per multas ærumnas & infestationes iter emensus, Bulgariam, Macedoniam, Græciam Imperatoris provinciam intravit; indignatusque Legatos suos non remitti, militi suo omnia præda fecit. Pervenit deinde in Thraciam, & Philippopoliac Hadrianopolii hiberna de legit, Græcis ex omni loco infestis. Quibus Imperator territus, Legatos cum honore remittit, & omnia quæ pro expeditione in Palæstinam poscebantur, subministraturum se pollicetur. At postquam Monasteriensis Episcopus, vir græci sermonis non ignarus, ad Imperatorem rediit, & primo seriem omnium injuriarum enarravit, multisq; Græcorum fraudes detexit: foedus nimurum Isaaci Imperatoris cum Saladino, & Patriarchæ perfidiam, à quo Græcis persuasum erat omnes necare; id si facerent, ab omnibus

omnibus nōxis apud Deum immunes fore; & quæ præterea Græcorum machinationes erant in exitium Teutonici exercitus. His Imperator cautio montem in conspectu Constantinopolis, quem regium castrum dixerat, insedit; itaque assiduo cladibus affixit Græcos, ut pacem petere, obsides dare, & naves ad transitum maris suppeditare necesse habuerint.

Quicquid per hæc Germania Saxoniaque, quod Imperator severis legibus interdixerat, ne quis per tuam absentiam bellum sacri quicquam turbaret. Intentus in hanc pacem excubabat Henricus Rex cum Phi- lippo Coloniensi Archiepiscopo. Repertæ per id tempus venæ fodinae, que argenti in dioecesi Mindensi, qua per Teutonicos montes se explicat ad fines Osnabrugensis & Paderbornensis Episcopi; quæ cum Henricus Rex juris assereret, scriptæ in hunc modum ad Episcopos.

Henricus Dei gratia Romanorum Rex et semper Augustus fidelibus suis Episcopis Mindensi, Paderbornensi, Osnaburgensi, Comitibus quoque et Nobilibus, et universis hominibus in eisdem Episcopatibus constitutis gratianam suam et omne bonum. Cum omnis argentifodina ad jura pertineat imperij, & inter regalia nostra sit computata, nulli venit in dubium, quin ea quæ nuper in Episcopatu Mindensi dicitur inventa ad nostram totaliter spectet distributionem, unde in ea nulli hominum quicquam juris recognoscimus, nisi hoc à nostra liberalitate valeat specialiter impetrare. Mandamus igitur vobis et singulis sub obtentu gratiæ nostræ præcipientes, ut nullus veretur se de predicta argentifodina intromittere, nec aliquid juris sine nostra licentia sibi in ea usurpet. Quod si quis temerario aucto fortè attemptaverit, indignationem nostram se noverit incursum. Puntum autem latorem fidelem nuntium nostrum ad partes illas transmisimus, ut de eadem argentifodina ordinet et disponat pro ut vobis videtur expedire. Mandamus itaq; dilectioni vestre attente rogantes, ut ei consilio et auxilio fideliter assistatis grates affectuosas à Serenitate nostra recepturi. Datum apud Nonnenstein XII Calend. Aprilis.

Hæc mox fodinas alijs tabulis, eodem die & loco consignatis, donat Dethmaro Mindensi Episcopo, viro sanctissimo & miraculis claro, ejusque Successoribus, tantum parte sibi reservata; sed tamen fortè spes major, quam vena, quæ Regem tam citò immutata mente liberalem fecit.

Annus Christi 1190.

Clementis III Pont. 3.

Friderici I. Imper. ultimus.

Henrici VI Reg. 1.

Bernardi II Ep. Pad. 5.

Protrahebat interea Imperator hibernam in Tracia, quod præter pedestrem hunc exercitum, quem ex Germania, Bohemia & Unga-

Godefrid.

Arnold.

Lub.

Uuuuu

Otto de S.
Blasio.
Anel. ex-
ped. Asiae.
Tagero.
Niceras.
Tyrus.

ria contraxerat, duplex, ejusdem Cæsaris auspicijs, navalis exercitus, alter ex Italia, alter ex Belgio exspectaretur. Belgico exercitui submisere Colonienses quatuor naves 1500 armatis militibus, & annona in trienium instruetas. Sub medium verni jejuni tempus clas- sis Belgica cum 60 navibus solvit, censebatque supra 100000 bellatorum hominum; ea licet ærumnis ac morbis multum imminuta, sub exitum Junij Brundusium appulit. Hanc secuta est post classis Francica & Anglica, ipsis Regibus Philippo & Richardo eam deducentibus.

At Imperator, peracto Paschate, ex Thracia movet ad brachium S. Georgij, acceptisque ecc navibus ab Imperatore Græcorum, inter Pontum Euxinum & Ægeum mare, quo ante Godefridus Dux & Conradus Imperator trajecerant, copias suas intra septem dies transmittit; octavo die Imperator navi regia trajicit; nec prius, quam omnes peregrinos simul transvectos viderat. Inde instructo divisoque exercitu, quo infirmos medium complexos, fortissimos quoque in fronte, Friderico filio Duce, & in extremo agmine collocarat, Armeniam & Turcarum terras ingressus, Iconium pervenit, multis ærumnis & prælijs à latere & à tergo incursantium barbarorum oppugnatus; quibus tamen continuo victores Cæsarei Soldanum ad pacem petendum adegere. Expugnatoque Iconio, liber per Armeniam transitus permisus, donec in Cicilia ad fluvium Serram, quem alij Saleph, alij Farfarem, alij Cydnum appellant, perventum est; quem dum magnanimus Imperator, jam ætate gravis, seu refrigerandi, seu per aestivos calores trajiciendigratia, invectus equo ingreditur, rapacitate fluminis, seu equi etiam ruina oppressus, inter cœcos vortices iv Jdus Junij, anno ætatis septuagesimo examinatur. Incredibile, quo planetu ac consternatione mors Imperatoris exercitum perculerit. Egregia sane indole animoque Imperator, qui virtute gloriaq; Germanos Augustos omnes facile superasset, si Ottones potius intuenda, quam Henricos in oppugnanda Apostolica sede fuissest æmulatus; quæ delicta hac sacra & ærumnosa expeditione expiassæ videri potest.

Sublato Cæsare imperium exercitus delatum Friderico filio, Duci Sueviæ; latique omnes fortissimi juvenis auspicijs. Is igitur cum exercitu patris Antiochiam progressus, convectoque corpore patris, justa istic funebria persolvit; quanquam elevato corpore ossa post in Germaniam transportata, Spiræ ad majorum tumulos sint composita. Circum Antiochiam cum exercitus reficeretur, multi ibi processores ac nobiles, magna pars exercitus fatali lue absumi cœpit. Dux Fridericus, reliquo Antiochiæ præsidio, Acconam, quam veteres Ptolemaidem dixeré, cum parte exercitus movit, expugnationem celeberrimi portus atque urbis, quam Wido Rex obsidebat, adjuturus.

Sed

Frideri-
cus Imp.
flumine
mersus
extin-
guitur.

Sed vix tri dñi isti c bello cum hoste congressus, morbo corripitut & ex-
tinguitur. Praeclarus castusque juvenis; cui cū medici utum vne-
ris suaderent, quenam certam morbi curandi medelam promittébant,
respondit, malle se mori, quam in lana hac peregrinatione corpus
per libidinem defodare. Postquam filium tristi non minus, quam pa-
trem fato mors subtraxerat, ceteri, qui supererant, à signis dilapsi sunt,
& quacunque qua sita repettaque opportunitate, sparsim in suas pro-
vincias rediēre. Ita celebris illa & operosa expeditio tam florentis ex-
ercitus casastit; Godfrido, Arnaldo Lubecensi, ceterisque, qui hæc
scripsere; abdita Dei judicia demisantibus.

Sed nunc in Saxoniam cūnī peregrinis nostris redeamus. Hen-
ricus Rex, qui per absentiam patris Imperium curabat, celebrato Pa-
schate, Conradum Moguntinum Archiepiscopum, & Dietmarum
Cancellarium in Italiam mittit, exploratum Apulia statum; nam &
ipse iter Romanum medicabatur. Inde Francofurtum digressus, vni
Calend. Maji publicis tabulis sancit, ne in Coloniensi Archiepiscopa-
tu alia moneta recipiatur, quam quæ Duisburgi & Tremoniae pro-
cusa imperiali auctoritate valuerit. Isdem tamen tabulis Colonien-
sium & Novesiensium bona absolvit ab omni tributo, ad Werdam
Insulam pensitando. Testes inter alios producuntur, Conradus Mo-
guntinus, Wigmannus Magdenburgensis, Archiepiscopi: Otto Bam-
bergensis, Territus Halberstadiensis, Episcopi: Bruno Præpositus ad
Gradus in Colonia, Bernardus Monasteriensis Præpositus, Conra-
dus Comes Palatinus Rheni, alijque. Hac quoque libertate telonij
donat Abbatem Corbeiensem, qui tum Widukindus erat. Quam in
rem hæ literæ extant apud Corbeienses.

Henricus Dei gratia Romanorum Rex et semper Augustus. Univer-
sis presentem paginam intuentibus notum fieri volumus, quod nos Corbeiens-
sem Ecclesiam à thelonio nostro, quod apud Werdam colligi solet, liberam
dimittimus et exemptam. Omnibus itaque nunciis nostris, qui pro tempore
procurationem Werde habituri sunt, districte volumus esse præceptum, ut à tonio
nuncius Corbeiensis Abatis et Ecclesie nullum requirant thelonium, sed libe-
rume dent transiunt sine gravamine et impedimento. Ad cuius rei noti-
tiam presentem cartam inde conscriptam sigillo nostro iussimus communiri.
Eius rei testes sunt Sifridus Hersfeldensis Abbas, Heinricus Imperialis aule
Prothonotarius, Conradus de Halla Cappellanus noster, Hartmannus de Bo-
dingen, Cono de Mincemberc, Henricus Camerarius de Lucina, et alij quam
plures. Datum Frankenwörth, anno Dominicæ Incarnationis MCCC, In-
dictione VIII, VIII Calend. Maji.

Pentecosten post hæc Rex celebravit Norimbergæ, ubi in con-
ventu Principum magnopere sibi studebit animum Colonensis
Archiepiscopi demereri, eo quod virum strenuum, & multis bellis
victorijsq; clarum veneraretur: & multum per id tempus intererat;

Uuuuu 2

tres

Gerhard.
Sted.
Præposi-
tus
kst. Henr.
ci Leon.
Arnold.

Lubec. lib. tres illos Archiepiscopos, Conradum Moguntinum, Philippum Coloniensem, & Wigmannum Magdenburgensem, aetate canos, poten-

4. c. 1. tia validos & auctoritate graves habere sibi devinetos. Inter ea Hen-
ricus Leo, cognitus Mathildis conjugis morte, & Friderici Imperatoris
profectione in Orientem, contra iuramenti religionem, ex Anglia
præmisso Henrico filio, in Saxoniam rediit, benignè ab Hartwico
Bremensi Archiepiscopo circa festum S. Michaëlis exceptus; qui cum
per Ducem cetera bona recepturum se sperabat, Stadam cum intro-
duxit. Qua utbe potitus, brevi copias collegit, quibus per absen-
tiam Adolphi Comitis in Orientali expeditione Hamburgum, Plo-
nam, Itzehoam, ac totam propè Holsatiam subegit. Inde veteris
injuria memor, Bardewicum expugnavit, subiectisq; flammis evertit;
novem tamen templis exvastatione relictis. Transportato rursum
per Albim exercitu, Lubecam ditione cœpit, Lawenburgo etiam
nova Bernardi Duci sede potitus. Repentino hoc terrore circumlatto,
credebatur in spem pristinæ fortunæ resurgere; nullisque in pertur-
banda Saxonia magis metuendus quam Episcopis, quorum adversis
studijs antea principalibus suis exutus erat. Auctus timor ex vulgata
Friderici Imperatoris morte, ne tam potente æmulo suo sublato,

*Henricus Rex fru-
stra Brun-
swicum &c. ob-
sideret.* majora quam ante auderet Leo sub juvne Rege. Quare Rex Hen-
ricus excito Bernardo Saxoniæ Duke, adjuncto que sibi Conrado Mo-
guntino Archiepiscopo, & Hildesiensi Episcopo, ceterisque Princi-
pibus & proceribus Saxoniam cum exercitu ingressus, Brunswicum
obsidione incinxit. Sed jam Leo filium suum Henricum urbi defen-
sorem imposuerat, juvenem patris indole bellicosum; à quo urbs
annonæ, militari præsidio, & civium constantia præmunita, facilè
omnes machinationes Regis elusit. Multa hostiliter tentata sed vano
terrore magis ac prædis, quam oppugnationis audacia. Igitur cum
& hyemis asperitas & famæ castra Regis vexaret, soluta obsidione
Hannoveram obruunt, subiectisque flammis exurunt. Post quæ Orla-
mundam & Limbergam castra cassio rursum conatu aggressi. Ne
tamén omnis expeditio inanis haberetur, Hartwicum Bremensem
Archiepiscopum, quem auctorem hujus belli incusabant, exturba-
tum ejicit in Angliam, ubi per annum exul vixit. Rex inde Goslariam

*Pacem cum Leo-
ne certis
conditio-
nib⁹ init.* regess⁹, cum bello hoc iter suum in Italiam retardandum intelligeret,
facile se à Moguntino & Colonensi Archiepiscopis ad ineundam pa-
cem adduci passus est: quæ Euldæ post ijs legibus convenit, ut Brun-
swicum quatuor in locis nudaretur mœnibus: arx Lawenburgica
æquaretur solo: Lubeca inter Leonem & Adolphum Comitem divi-
deretur: Leo filium suum Lotharium obsidem daret Regi, qui haud
multò post Augustæ Vindelicorum extinctus est; Henricum verò
filium cum turma quinquaginta militum comitem daret expeditio-
nis in Italiam. At Leo postquam Rex Saxonia excederat, nihil horum
præstitit;

Philipum Comitem e canos poten-
tia. Interea Hen-
rici Imperatoris
em, ex Anglia
e ab Hartwico
ptus; quicunq;
am eum intro-
bus per absen-
tburgum, Plo.
Jnde veteris
ammis evertit;
ortato rursum
enburgo etiam
ore circumlato;
que in pertur-
orum adversis
nor ex vulgata
o suo sublato,
narè Rex Hen-
Conrado Mo-
erisque Princi-
Brunswicum
m urbi defen-
sori; à quo urbs
nunita, facile
ntata sed vano
a. Igitur cùm
uta obsidione
Post qua Or-
aggressi. Ne
m Bremensem
ant, exturba-
de Goslariam
m intelligerer,
ineundam pa-
venit, ut Brun-
awenburgica
Comitem divi-
egi, qui haud
enricum verò
ret expeditio-
nihil horum
præstítit;

præstítit; nec enim Brunswicum muris nudavit, nec Lawenburgum
evertit, nec reducem ex Oriente Adolphum Comitem in partitio-
nem Lubecæ admisit; contra etiam ausus Hardwicum ex Anglia re-
vocare, & in tutelam suscipere.

Annus Christi 1191.

Cœlestini III Pont. 1.

Henrici VI Reg. 2. Imper. 1.
Bernardi II Ep. Pad. 6.

Anno per hæc nonagesimo primo supra centesimum & millesi-
mum circumacto, moritur 10 Aprilis Clemens III, subrogato Cœ-
lestino III Pontifice. In Oriente interim post mortem Friderici Im-
peratoris & Friderici filij bellum adversus Saracenos in obsidione
Aconæ gestum à Philippo Galliarum & Richardo Angliæ Rege, &
Leopoldo Austriae Duce; nihilque remissum, donec nobilis illa urbs
ac portus terra matique clausus, hærente circum Saladino, expugna-
retur. Aderant in classe quinquaginta Teutonicorum naves à Colo-
niensisibus, Bremensisibus, Lubecensisibus, alijsque emporijs submissæ.
Urbs ad extrema tandem deducta, dedidit se v Jdus Julij: & cum in-
ter pacta jussi essent Saraceni lignum crucis reddere, idque à Saladi-
no suo imperare non possent, trucidati sunt quatuor millia Sarace-
norum in conspectu Saladini. Indelicet Rex Franciæ remigraret in
regnum, non tamen destitut Richardus Rex Angliæ bello fatigare Sala-
dinum, Cyprum recipere, Saladini exercitum ad internectionem pro-
pè delere, & ad pacis conditiones adigere. Restamen præclaræ gestas
multum fœdayit turbavitque discordia. Quippe Rex Angliæ vexillum
Austriae, quod vel in muris, vel ad hospitium fixerat, tanquam prima
sibi gloria debetur, revulsum projecit in cœnum; quo offensus
Austrius Regem postea ex naufragio reducem intercepit, captumque
stítit Imperatori, dum utrique immensam vim pecuniæ penderet.
Quæ dum in Palæstina aguntur, Henricus Rex, pace per Saxoniam & Henricus
Thuringiam composita, iter Romanum magno Principum & pro-
cerum comitatu ingressus est; quos inter Philippum Colonensem
Archiepiscopum, virum ætate & sapientia gravem, sibi omnium con-
siliorum arbitrum adesse voluit. Postquam cum formidabili exer-
citatu urbem proprius accessit, Romanorum civium apud Pontificem
studio, in quorum gratiam Tusculum Romanis infestum dirui per-
misérat, à Cœlestino Pontifice xviii Calend. Maji solemní Christi
resurgentis die unà cum Constantia conjugé Augustus coronatur.
Post illa præfectus est in Apuliam, subacturus præceptas à Tancredo
provincias, quas ex dote conjugis, Willhelmi Siculi filiæ, sibi pro jure
vendicabat; at dum expugnatis aliquot castellis, ad montem Cassi-
num digressus, veneratus D. Benedictum, Henricus Leonis filius
clam

Godefrid.

Monach.

Otto de S.

Blaſio.

Chron.

Mont. Ste-

ren.

Sigon. lib.

15. de reg.

Ital.

Prepos. Ste-

derb in

hist Leonis.

Arnold.

Lubec. lib.

3. c. 36.

Felices

Christia-

norum in

Oriente

progres-

sus.

Obsidet
Neapo-
lim.

Soluta
obsidio
ne credit
in Ger-
maniam.

Gerhard.
Prepos.
Stederb. in
hjt. Leonis.

Bernar-
dus Ep.
Bode-
censis
& Ab.
dingho-
vianis be-
nefacit.

clam se subtraxit, nec salutato Imperatore in Saxoniam discessit, & Brunswicum in columnis pervenit, creditusque cum Tancredo, consilia conspirationis miscuisse. Imperator dissimulata injuria, Neapolim, quæ Tancredi studio ipsi portas clauerat, obsidione incingits at mox foeda lues castra pervalet, quæ & Philippum Colonensem Archiepiscopum, magnamque procerum & exercitus partem absumpit: ipsum Cæsarem adeo afflit, ut desperatum à medicis fama, quæ omnia auget, mortuum in Germania vulgariet. Unde in factio-nes ire cœptum, alijs alium, quibusdam Henricum Leonem designan-tibus. Quapropter Imperator soluta obsidione festinavit in Germa-niam, captâ Imperatrice à Richardo Comite hostium manibus reli-ctâ; nihilque sollicitius habuit, quam dissensiones motusque in Ger-mania discutere. Opportune ad hanc rem ex Asia reversus Adolphus Holsatiæ Comes, Stadam recipit: Lubecam cogit ad deditio-nem; & quæ Leo trans Albim invaserat, excepto Lawenburgo, expugnat. Im-perator præterea, licet pater factum filij per Legatos excusaret, Hal-beistadiensi & Hildesiensi Episcopis, Abbatique Corbeiensi in man-datis dedit, infectis copijs Leonis terras invadere, tracto sensim bel-lo in Westfalam; id licet illi non impigre susciperent, positis etiam ad Octam castris in conspectu Brunswicensium, nihil tamen præter populationes agrorum (ut ejusmodi sacrorum præstulum arma im-prospera esse tolent) ab his actum est.

Saniori consilio Bernardus Episcopus noster studia omnia con-vertit in res sacras, proculab his publicis armorum conspirationibus. Ac nulla illi potior cura, quam domi pacem & cleri disciplinam ser-vare integrum, ac deinde religiosorum pietatem fovere donationi-bus. Quam in rem duea ex hoc anno supersunt tabule, quarum al-teris veteri Sanctimoniali Bodecensium Virginum Monasterio mu-nificam largitionem fecit: alteris curiam Lare, à nobili & Ministeriali suo emptam, Henrico Abbatii & Coenobio Abdinghoviano ratam ha-bet; ultro decimas ejus curiae, quæ Episcopi erant, largiendo, ealege, ut annuam Monachi sui memoriam habeant in sacrificijs & precibus. Testes hujus donationis Altmannus majoris Ecclesie Præpositus, Folbertus Decanus, Godeschalculus Northeimensis Præpositus, Bernardus Apostolorum Petri et Pauli Præpositus, Meinricus, Ludeovicus, Godefridus, Alexander, Henricus Scholasticus, Lambertus Cellerarius, Hugo, Theodericus Custos, Theodericus, Conradus, Wulfranus, duo Hermanni, Joannes, Volquinus, Canonici ac Sacerdotes. Laici liberi, Widekindus de Osede, aliquae cum Amelungo Comite, et Ministerialibus. Acta sunt hæc anno Incarnationis Domini MCLXXXI, Indictione VIII anno Ordinationis IV.

Annus Christi 1192.

Cœlestini III Pont. 2.

Henrici

Hentici VI Rég. 3. Imper. 2.
Bernardi II Ep. Pad. 7.

Novus Imperator Henricus ex nomine V. Regum sextus, post
quam inter Suevos & Alsatas Haganoë Christi Natalitia peregrisset, ^{Godefrid.}
^{Egidius} ^{aurea val-}
per octavam Epiphaniæ Wormatiam ad conventum Principum ac-
cessit, ibique Brunonem, Adolphi Montium & Altenæ Comitis fili-
^{lis apud}
^{chap. tom.}
^{2. c. 5.}
um, quem Clerus Colonensem Archiepiscopum elegerat, utroque Bruno
Ducatu Westfalia, & regalibus donat; Lotharium vero Bonensem Archiep.
Præpositum, quem nobilitas & populus designarat, acceptis ab eo
tribus milibus marcarum, Leodiensi Ecclesiæ præfecit, rejecto utro-
que Alberto, qui per dissidia electi erant. Fœdum & frequens Eccle-
cias malum ex his electionum dissidijs, postquam per ambitum quæ-
sita, quæ ante virtuti & meritis dabantur. Vix dum elec[t]io Episco-
porum ex manibus Imperatorum extorta erat, cum per dissidia cleri
aperta via Imperatoribus eandem repetendi. Maturabat per hæc con-
secrationem suam Bruno. Ad hanc quia Joannes Trevirensis Archi-
episcopus, & Virdunensis Præful evocati, recusarunt interesse Her-
mannus Monasteriensis, & Balduinus Ultraiectensis Episcopi; quod
pro jure sibi consecrationem vendicarent. Jam enim, ut ex Godefridi
narratione, & Godehardi Epternacensis Abbatis restitutione apud
Browerum constat, Hermannus Monasteriensis Episcopus cum alijs
redierat in provinciam suam. Desiderati vero ex peregrinatione sa-
Qui de-
cra Engelbertus Comes Montium, Widekindus Swalenbergæ, &
siderati
Waldeca Comes, Widekindus Rhedæ Dynasta, cuius ossa Marienfel-
in pere-
grinatio-
diæ ad Cœnobium transportata, & honorifico, ut donatione ejus one Sa-
lociante alios meruerat, tumulo sunt inclusa. Quod vero idem Go. cra.
defridus ad hunc annum adscribat: Bellum grave in Westfalia inter
Comites terræ illius exarsisse, id ego, quale fuerit, in nullis annalium mo-
numentis reperio; nisi id de prioris anni bellis dixeris, quæ inter Hen-
ricum Leonem & Episcopos, Abbatemque Corbeiensem, ac ceteros
fortè Comites ab Imperatore excitos fuere.

At Cœlestinus Pontifex, qua erat beneficentia erga Clerum, hoc Cœlesti-
anno Collegium Canonicorum, quod apud nos est Bustorfanum à nus Pont.
Meinwerco conditum, insigni diplomate exornavit, quo Canonicis prædium
controversum prædium adjudicavit, facultatemque dedit non modo
geldere, Helm-
eligiendi Præpositum, sed & cum primario etiam clero conveniendi
electio-
ad electionem Episcopi, quod ejusmodi est.

Cœlestinus Episcopus Servus servorum Dei. Dilectis filiis, B. Præpo-
sito et Canonicis minoris in Patherburn Ecclesiæ salutem et Apostolicam bene-
scopi Bu-
dictionem. Pius filiorum votis condescendere, et faciliem assensum præbere nos storfanis
concedeet, ut tantos sint nobis et Ecclesiæ Romanae de votiores quanto se noverint confir-
plenus exauditos. Ex propter dilecti filij Canonicim minoris Ecclesiæ in Pather-
burn postulationibus vestris aures faciles accommodantes, vobis et Successoribus
vestris in perpetuum confirmamus prædium videlicet in Hemgeldere, quod B.
pius

pias Ecclesie vestre Praepositus expeditum à manibus Laicorum assignavit in communes usus fratrum, nec non et institutionem, quam idem Praepositus ex consensu fratrum inter nos instituit, videlicet, ut quilibet inter vos decedens frater à die decessions sua usque ad annum stipendium suum habeat, ad expendendum aliquid causa pietatis, vel ad excipiendum se, si forte obligatus sit debitis. Similiter et Praepositi vestri, quam habuistis usque ad hæc tempora liberam electionem, nec non et electionem Episcopi vestri, quam cum Canonicis majoris apud vos Ecclesie celebrare consuevisti. Præterea simul et annuas quas cum eisdem Canonicis à retroactis temporibus habetis refectiones firmiter vobis confirmantes apostolica auctoritate inviolabiliter observari præcipimus. Si quis quid contra hanc nostram confirmationis paginam ausu temerario venire temptaverit, sciat se Dei omnipotentis indignationem et Apostolorum ejus Petri et Pauli indubitanter incurrire. Datum Romæ apud sanctam Petrum III Calend. Junii Pontificatus nostri anno secundo.

Ordo Teutonicus à Cœlestino Pont. ap. probatur Azor tom. lib. 13 c. 6. de Milt. Drām. Arnoldus Lubec. l. 3. Jacobus de Virraco l. hist. c. 6. Sigonius l. 15 de regno Italiæ. Mirans de orig. Equest. Sed multo illustrius Pontifex hic de Germanis meritus, hoc anno ordinem Teutonicum apostolicâ auctoritate comprobavit. Cœperat is jam anno 1160 ad Hospitalarios & Templarios additus. Quippe Germani qui Hierosolymis commorabantur, cum viderent, quia caritate Itali & Franci suos peregrinos foverent tuerenturque adversus Saracenos, cœpere & ipsi hospitij domum, ædemque sacram S. Mariæ dicatam ædificare, ad peregrinos suæ nationis excipiendos; aucta inde congregatio floruit cum primis Alexandro III Pontifice, ac postremum in obsidione Acconæ seu Ptolemaidis, ad quam supra quinquaginta naves Teutonicorum accesserant. Quare rogatu Henrici V Imperatoris à Cœlestino Pontifice ordo mensis Februarii confirmatus. Movebatque Pontificem, quod intelligeret, viros ad hanc familiam aggregatos ad privatam pietatem, haud secus quam Hospitalarios & Templarios milites, pugnando adversus Saracenos, bellum gloriam conjungere. Et cum pari religionis & bellicæ laudis fama apud suos inclarescerent, eo factum, ut tot domicilijs & opibus per Germaniam, Saxoniam & Westfalam piorum hominum liberalitate se funderent. Institutum eorum Templarijs accommodatum, & secundum regulam S. Augustini præscriptum sub patrocinio Dei paræ Virginis, cruce nigra in candida chlamyde tanquam tessera ordinis signatis. Praefitus fertur primus Magister Henricus Walpotus; quæ familia etiam nunc clara inter Julienses.

Ea deinde sacra Teutonicorum virorum militia, cum res in Oriente languerent, & Syria in potestatem Saracenorum venisset translata est in Livonię Friderico II Imperatore, Saxonum cum primis & Westfalorum nobilium virtute clara, ubi optatus tandem destinatus que hujus militiae fructus fuit; Deo per hos milites religionem Christianam, quæ in Oriente fatali ruina procumbebat, inter barbaras in Occidente gentes propagante; quemadmodum Livonię & Prussiam bellica eorum virtute Christo partam referemus.

Annus

Annus Christi 1193.

Cœlestini III. Pont. 3.
Henrici VI Reg. 4. Imper. 3.
Bernardi II Ep. Pad. 5.

Pacis serenitatem, quam priori anno dederat Cæsar, proximo in turbas conjecit. Ejecerat ille e Leodiensi Episcopatu Albertum Ducis Lovaniensis inferiorisque Lotharingiæ fratrem, justis suffragijs dele- ctum. Is deinde à Pontifice & Coloniensi Archiepiscopo probatus, atque à Wilhelmo Cardinali consecratus Episcopus, crudelem in mo- dum interficitur. Percussores quia ex aula Cæsaris submissi crede- bantur, ex veteri odio, quod inter Cæsarem & Alberti fratrem inter- cesserat, ijdemq; postea sub patrocinio Cæsaris in aula delituere, Cæ- sar in suspicionem concij & patratis celoris venit. Igitur ad atrox hoc & sacrilegum facinus vindicandum, inito Coloniae födere, consipa- vére in ipsum Cæsarem Henricus Dux Alberti Episcopi frater, Henri- cus Dux Arduennæ Limburgique, Bruno Coloniensis Archiepisco- pus, multique præterea Principes cognatione juncti: alij palam, alij per Legatos (quos inter Conradus Moguntinus Archiepiscopus) in- censi omnes, postquam innocentis Episcopi vestes sanguine consper- sa in conspectum productæ, quæ res non leviter commovit cetero- rum Episcoporum animos. Cæsar ubi totum Imperium in se conci- tari didicit, colloquium Principum ad Mosellæ & Rheni confluentes indixit: eo in conventu nihil sollicitius habuit, quam primò se pur- gare, Principes munericibus & honoribus delinire, & quas leges pacis dictarent, ad eas ultiro se offerre; quanquam quæ leges illæ fuerint, nemo satis prodidit. Constat tamen Cæsarem esse iustum animadver- tere in auctores necis supplicijs & proscriptione, Clericoque Leodien- si facere liberam potestatem eligendi alium, quem vellet Episcopum. Ita Lotharius Hochstedensis & Bonnensis Præpositus, quem obtru- ferant Episcopum, deturbatus è sede; sed & Hochstedensis toparchia fecero flammaque vastata fuit.

Haud multò post Bruno Coloniensis Archiepiscopus, ut se his. Bruno, ce fluctibus subducet, abdicato Archiepiscopatu, induitoque Mo- archie- nachi habitu in Monasterium veteris Montis, quod tum recens con- pisco- ditum florebat virorum nobilium & religiosorum multitudine tan- tu Colon. quam in portum secessit. In ejus locum Subrogatus Archiepiscopus Adolphus Brunonis ex Everhardo fratre, Altenæ & Montium Comite, nepos. Is deinde Sacerdos & mox Episcopus ab Hermanno Mona- steriensi Episcopo, assistentibus Conrado Moguntino Archiepiscopo, & Titmaro Mindensi Episcopo consecratus est. Praclarus ea tem- pestate Archiepiscopus Adolphus, quocum intimam familiaritatem coluit Bernardus Episcopus noster.

XXXX

Cæsar

Cæsar exinde in ordinanda Repub. & Principum Episcoporum que animis demerendis occupatus, priusquam Italiam expeditiō nem susciperet, mense Decembri Francosurti conventum Principum habuit, in quo Bernardo Episcopo nostro & Paderbornensi Ecclesiæ Advocatiam, quam supra diximus à Widekindo Waldeccensi Comite Imperator Ad vocatiam anteprofectionem in Palæstinam certis pactis renunciatam, Imperatoria auctoritate adjudicat; quam in rem hoc diploma cum elogio dilecti & fidelis Episcopi proferimus.

Imperator Ad vocatiam
à Comite
Waldeccensi re nuncia tam Ec clesiae
Paderb. adju dicat.

Heinricus sextus divina favente clementia Romanorum Imperator et semper Augustus. AEQUITATIS RATIO PERSUADET, ET JURIS ORDO DEPOSITUS, UT SIÀ FIDELIBUS IMPERII MAJESTATI NOSTRE DISCORDIE PROPONUUNTUR, EAS AURE ATTENTAPERICIENTES, RIGORE JUSTICIE VEL AMICABILI COMPOSITIONE DECIDERE INTENDANUS, ET QUOD IN PRESENCIA SUBLIMITATIS NOSTRE RACIONABILITER DECISUM FUERIT, VEL AMICABILI TRANSACTIONE COMPOSITUM, NE PROCESSU TEMPORUM OB MALORUM PROTERVIAM IMMUTARI DEBEAT, VEL ALIQUO CASU POSSIT RESCINDI. SACRI APIIS MUNININE AB IMPERIALI MAJESTATE DIGNUM DUCIMUS ROBORARI. QUapropter notum facimus universis imperii nostri fidelibus, presentibus et futuris, quod accedens ad presentiam nostram dilectus ac fidelis noster Bernhardus Paderburnensis Episcopus una cum Heremanno de Waldecke simul nobis significaverunt, quod ipse Heremannus jam alia vice non coactus sed volens advocaciam Paderburn in Ecclesias, curtibus, mansis, mancipliis, et omnibus ad advocaciam pertinentibus, decimam in Atlen, curiam Dalpenhusen, et servitium Episcopale in Hervorde abjuravit apud Paderburn, in domo Episcopi in jure feodali, promisitque in manus fidelium Paderburn. Ecclesie sub damno amissionis omnium bonorum suorum, se nullo unquam ingenio eandem advocaciam cum prenominalis bonis repetiturum, vel aliquo modo invasurum, et quod nullis suis consanguineis, vel extraneis assulet, qui advocaciam invadant et nominata bona, sed cum Episcopo ea fideliter defendet. Elegit etiam idem Heremannus, quod sibi hanc transactionem, vel aliquot ejus capitulum inscriari aliquando vellet, non crederetur juramento, quo negavitam probare vellet, sed convinceretur per Clericos et Ministeriales eque sicut per nobiles. In presencia itaque Majestatis renunciavit omni juri, quod in predicta advocacia ac prescriptis bonis habere videbatur, et expresse coram nobis abjuravit totam advocaciam, quam Widekindus frater suus vacantem habuit, quando eam resignavit, dum iturus esset in expeditionem transmarinam. Preterea abjuravit decimam Atlen, curiam Dalpenhusen, et servitium Episcopale in Hervorde. Hoc itaq; factum predicto Paderburnensi Episcopo, suisque Successoribus, et Ecclesia Paderburnensi, ut in perpetuum ratum permaneat, et à nullo unquam impostrum infringatur, presenti pagina imperiali auctoritate confirmamus. Ad eius rei certam in perpetuum evidenter presentem cartam inde conscribi jussimus, et majestatis nostre sigillo communiri. His rei testes sunt Waltherus Trojanus Episcopus, Rudolfus Remetens. Episcopus, Sifridus Abbas Horsveldensis, Conradus Abbas de Lorse, Albertus Dux de Tecke. Comes Hart-

Hartmannus de Kirchberg, Comes Godefridus de Uhingen, Comes Poppo de Worthen, Rutbertus de Durne, Cuno de Mincenberc, Henricus Pineerna, et aliquam plures. Acta sunt hæc anno Dominice Incarnationis MCXCHI, Indictione XI, Datum apud Franckenfurt. II Idus Decembris,

Per id tempus (quanquam alij ad initia sequentis anni hæc re-
ferant) certè novalux, inquit Lubecensis, in Saxonia exorta est, ac pa-
cis jucunditas, ex nuptijs, quas Henricus Leonis filius contraxit cum
Agneta Conradi Comitis Palatini unica & heredē filia. Fortunatum
& illustre matrimonium, quo ad dignitatem Ducis vidit redire Leo
familiam; erat enim Conradus Palatinus Dux Suevæ, Friderici Bar-
barossæ Imperatoris frater, cuius filio Friderico data est Richeza Hen-
rici Leonis filia; Friderico vero in Italia extincto, supererat unica filia
Agnes, ea vicissim promissa Henrico Leonis filio, dum adhuc Leonis
res florarent; post ubi Leo in suas calamitates prolapsus, tam Henri-
cus VI quam pater Barbarossa matrimonium impediére, communi-
indomum Leonis odio. Id cùm Philippus Francorum Rex non igno-
raret, missis ad Imperatorem Legatis, filiam hanc sibi petijt in matri-
monium; à quo tamen puella abhorrebat, quod matri diceret Re-
gem hunc abjicisse toro Regis Daniæ filiam, quam secundis sibi nu-
ptijs coniunxerat, & hoc inconstantis Regis exemplo se terri, nec
affici posse, ut ex his repudijs vestigijs ad simile matrimonium duca-
tur. Quæ cùm mater puellæ probaret, rogaretque quem igitur spon-
sum mallet: hunc, inquit, qui mihi dudum promisus est, Henricum
Leonis filium. Tum verò mater illico missis nuncijs evocat Henri-
cum, juvenem ætate florentem, omnibusque corporis & animi do-
tibus exornatum; ac primo statim vespere, quo accessit, postulato
Sacerdote ad consuetos ritus, collocavit in thalamo. Aberat Palati-
nus pater cùm hæc agerentur, neque conscius erat, quæ mater & filia
pertractabant; altero tamen is die vocatus, ingressusq; castrum, pro-
bavit factum matris & filiae. Inde mox ad Imperatorem regressus ex-
cusavit omnia absente se & inscio facta esse; at dum generi gratiam
rogat, indignatus Imperator, Vade, inquit, & nebulone illo expulso,
rescinde quod factum est. Ad quæ Palatinus: frustra hæc aguntur;
res jam eò processit, ut nec sine probro filiae meæ ac totius familiae,
nec sine religionis injuria matrimonium solvi possit. Quæ cùm mul-
tis exponeret, referretque etiam hoc matrimonium inter Mathildem
sponsi matrem & conjugem suam conyenisse, placatus Imperator
quievit, generumque cum filia in gratiam recepit. Quam ut firma-
ret Palatinus, profiscitur Brunswicum ad Henricum Leonem se-
nem filij patrem, rogatque ut & ipse supplex Imperatorem Salveldiæ
adeat, certo pollicitus fore, ut positus omnibus offenditionibus, & ipse
& filius ex integro in gratiam recipiatur. Quo dum Leo tendit, ex
itinere prope Bothyelde (locus est dioecesis Paderbornensis haud pro-

cul à Visurgi, celebris Henrici III Imperatoris excessu) cum equo prolapsus, graviter crux attrivit, prohibitusque est dolore vulneris iter prosequi. Quare cum ad constitutum diem & locum non adeset Leo, Imperator suspicatus hanc fictam, pro veteri fastu & obstinatione, obtendi causam; postverò ubi certior factus de gravi lapsu Ducis, obviam processit Duei; ac postquam in mutuos amplexus & colloquium venere, Imperator patrem haud secus quam filium in gratiam recepit. Factaque est omnium offensionum oblivio; filius etiam Palatini honoribus palam decoratus, heresque socii appellatus. Eius beneficij loco petij Imperator, permitteret filium secum in Italiam & Apuliam ire. Aegre quidem faciebat id Leo, quod jam alijs duobus filijs Ottone & Wilhelmo orbus esset, quorum alter ab Imperatore, alter à Leopoldo Austriae Duce obsecratus tenebatur, Richardi Regis Angliae & avunculi rogatu. Is enim postquam ex naufragio captivus in manus Austrii venerat, iussus est ingentem pecuniam, 50 videlicet millia marcarum sibi, & 100 millia marcarum Imperatori pendere; quam inhumanam lytri summam, cum ex vinculis in Germania representare non posset, obsecres Leonis filios consensu patris dedit.

Henticus Leo bonorum exercitio operum insitens ad felicem vitam exitum se comparat. His cum Imperatore transactis, Leo Brunswigum rediit. Inde igitur ex fortunatis hisce nupijs, quod Lubecensis scribit, per utramque Saxoniam terra marique alta pax & lœtitia, cessantibus bellis, deprædationibus, furtis, latrocinijs, & multis partium incursionibus, tum negotiationes, agricultura, & commercia in pristinum tandem statum ac florem rediere. Nec inde multum etiam superstes Leo (altero enim anno cessit ex vivis) quod reliquum habuit vitæ, pacis & pietatis studijs impendere: templa & Monasteria, quæ Brunswigi à fundationis exstruxerat, novis operis, imaginibus, crucis signis, exquisite elaboratis vestibus sacriss exornare: multum vacare operibus pijs, & larga manu pauperes favere. Inter haec licet corporis vires ex senio sensim deficerent, animo tamen excelsa privata non minus quam publica administrabat. Ac ne quid temporis perditum sibi elaberet, antiqua Chronicorum scripta colligi & conscribi, & coram sibi recitare præcepit. Qua in occupatione totam saepè noctem duxit insomnem; uti hæc pluribus scribit Præpositus Stederbergensis, quem sibi in legationibus & aula adesse voluit. Demum cum urgente senio & morte ad extremum se deduci sensit, evocato ad se Iffrido Raceburgensi Episcopo deli etorū confessionem multis cum lacrymis quanto Nonas Augusti fecit: ac postquam sacro Eucharistiæ viatico pastus, oleoq; sacro secundum Ecclesiæ consuetudinem inunctus fuit, quadriduo post non aliud magis ingeminans, quam illud Evangelij: Deus propitiatus esto mihi peccatori, excessit ex vita, anno ætatis LXVI. Corpus deportatum in Monasterium S. Blasij, quod Canonicorum erat Colle.

Collegium, templumque a se constructum, humatumque ad latus Mathildis conjugis, Anglorum Regis filia. Adhunc modum ex turbulenta vita placitam piamque mortem sortitus. Passim hoc Scriptorum de hoc celebri Duce nostro judicium reperio: *Multa mala et bona fecisse;* tanquam qui vitam inter virtutum & vitiorum confinia duxerit. Quo ramen in genere exitum vitae, praevalentibus virtutum operibus, habuit felicissimum; dummodo Ducibus nostris Brunsvicensibus, qui ex Wilhelmo ejus filio antiquissimam & constantissimam stirpis originem trahunt, recolere libeat, ex qua majorum religione per Episcopos & veros Sacerdotes Catholicæ Ecclesiæ Sacra-menta sibi morienti rite præberi voluerit: aut quos Leo Episcopus, Canonorum Collegia, ac Monasteria per Sclaviam & Saxoniam condiderit dotaritque.

Annus Christi 1194.

Cœlestini III. Pont. 4.

Henrici VI. Reg. 5. Imper. 4.

Bernardi II. Ep. Pad. 9.

Imperator priusquam iter Romanum proximo hoc anno ingredetur, accepta ingenti ex Anglia pecunia summa, ad quam totius etiam Anglie cleris tributa collegit, Richardum Regem libertati tandem restituit, tradiditq; duobus Archiepiscopis Moguntino & Coloniensi deducendum; & Adolphus Colonienſis adeo laetus Regis liberatione, ut pridie Nonas Februarij sacrificium Missæ de vinculis S. Petri celebrari iusserit; multique procerum ex Westfalia ad salutandum spectandumque Regem convolarent. Imperator post illa in Italiā transcedit ad possessiones Apuliæ & Siciliæ adeundas; quod jam Tancrenum morte sublatum didicerat. Hæsit a latere Imperatoris Henricus Leonis filius, in omnibus comes cum Saxonie militia. Mensis Junio cùm Genuam attigisset, v. Iudus Augusti classe proiectus, Cajetani appulit; qua in dedicationem accepta, Neapolim iv Calend. Septembri obsidere cœpit: ea cùm haud multum fluctuata se dederet, ceteras urbes suo exemplo traxit in potestatem Imperatoris. Inde in Siciliam classe delatus, brevi tempore totam subegit. Quare & mense Decembri unà cum Constantia uxore (quam falso quidam Monialem fuisse ferunt) Rex Siciliæ coronatur.

Læta non minus hujus anni à Cœlestino Pontifice, à quo Bernwardus Hildesimensis Episcopus Divorum fatis adscriptus est. Nam is, postquam à Cardinale Cintio (qui in Daniam missus erat Legatus, diverteratque ad Monasterium S. Michaëlis hospes) & à Conrado Moguntino Archiepiscopo, Bernone Hildesimensi, ceterisque Saxonie Episcopis edoctus esset de Bernwardi sanctimonia, & crebris ad sepulchrum miraculis perpetratis, convocato Cardinalium senatu,

exami-

*Rogerius,
Baronius.*

Sigonius.

Godefrid.

Otto a. S.

Blasio.

*Arnold.
Lubec. l. 4.
c. 23.*

Auctor

Transla. 4.

pad Bro-

over. in Si-

deribus.

Brovver. in

Not. ad vit.

Bernv.

Bernwardus
Hildegardis
Episcopis Di-
vis adscri-
bitur, &
pluribus
miraculis
inclata-
scit.

examinitatisque singulis, quæ per Theodoricum Abbatem allata erant, solemnis ritu in Divorum numerum feculit, dato insigni ad Episcopum & Clerum Hildesiensem diplomate. Quo accepto, Berno Episcopus ossa hoc anno festo Virginis in Cœlum assumptæ è sepulchro extulit, publicæque Bernwardum populo, qui ex omnibus Saxoniæ & Westfaliæ locis affluxerat, colendum proposuit. Ac mirum quibus miraculis Deus a facta translatione, supra etiam, quam ante edita erant, hunc Divum illustrarit. Nullus prope Saxoniæ locus, in quo non varijs morbis afflicti mortales, ejus implorata ope, divinitus personati sunt ut jam tota Saxonia personaret Divi hujus coelesti patrocinio. Nec Paderbornensis dieccesis vacua hujus Divi beneficio, Captus ferreisq; vinculis adstrictus tenebatur Odalricus miles de Paderborna in castris Ravensberg; is cum extremo vitæ discrimine multa per famam acciperet de Bernwardi miraculis, implorata Divi ope, sensit noctu cates nas, qua parte manum stringebant, cerci instar diffluere. Ita facile ijs se expedit; sed nullus adhuc effugij locus patebat. Inter portarum claustra & custodias igitur, majora ausus, & Divi fiducia fretus, ab alto muro deslit in subjectam ex petris profundamque fossam, ac nulla corporis sui parte Iesus evadit; vinculisque solutus nihil sollicitius habuit, quam ut vota, quæ fecerat, exsolveret. Quam in rem recta Hildesium properando, compedes, quas manu ferebat, testes beneficij & miraculi, ad sepulchrum ejus suspendit. Innumera hæc prope erant, quæ tum Divi hujus implorati beneficio patrabantur, ex quibus hoc, quod nostrum est, referre congruum duximus.

Adolphus Co-
lon. Ar-
chiep. pa-
cem &
tranqui-
litatem
Ducatui
Westfa-
liae resti-
tuit.

Sub id tempus Adolphus Coloniensis Archiepiscopus Westfaliae Angariæq; Ducatum suum ingressus, haud alia ut ipse proficitur, de causa, quam ut oppressis bello per has turbas incolis suæ provinciæ jus diceret, & ab injurijs liberaret. Quippe Comites Westfaliae, ut Godefridus retulit, dissidijs armisque inter se commissi, incurso prædandoque, sacra juxta & profana turbarent; quanquam, quinam illi Comites fuerint, præter Waldecenses, à nullo scriptore satis sit proditum. Igitur postquam Saxonia reconciliato Leone respirare coepit, publicum omnium ordinum indixit conventum; ad quem florentius quoque Marienfeldensis Abbas accessit, questus de Waldecensibus Comitibus, qui ab obitu Widekindi fratri, & Widekindi Rhedani Dynastæ, ac fundatoris sui, Ecclesiam & prædium Stapelagium, aliaque bona rapuerant, quæ ipsi Cœnobio ante profactionem in Palæstinam donarunt. Coloniensis non contentus hæc decidisse in suo Ducatu, Paderbornam ultro proficiunt, collatus cum Bernardo Episcopo de statu Westfaliae. Ibi alio Abbatum comitio, ac nobilium conventu indicto, non modo causa Florentij Abbatis, sed & ceteræ lites turbæque intestinæ compositæ sunt. Extant hac super re publicæ literæ in tabulario Marienfeldensi, quibus acta hæc memorantur.

Pader-

em allata etiam, ad Episcopum
erno Episcopus
ulchro extulit,
xonia & West-
uiibus miracu-
lita erant, hunc
quo non varijs
persanati sunt
ocinio. Nec
Captus ferreisq;
borna in castris
er famam acci-
nsit noctu cate-
c. Ita facilè ijs
Inter portarum
cia fretus, ab al-
fossam, ac nul-
nihil sollicitius
m in rem recta
at, testes benefi-
cera hæc prope
ntur, ex quibus
scopus Westfa-
ipse profitetur,
suæ provinciæ
Westfaliae, ut
i, incurando
quam, quinam
ore satis sit pro-
e respirare coe-
; ad quem flo-
ctus de Walde-
& Widekindi-
dium Stapella-
profectionem
& decidisse in
us cum Bernar-
ditio, ac nobili-
tis, sed & cete-
super republi-
memorantur.
Pader-

Paderborna Nonis Julii, Anno Dominicæ Incarnationis M C LXXXVIIII, Indictione XII, præidente Romana Sedi Cœlestino Papa III. regnante Henrico Romanorum Imperatore Augusto, Episcopatus nostri anno I. præsentibus viris nominatissimis, Clericis et Laicis, quorum hæc sunt nomina. W idekindus Corbeiensis Abbas, Henricus Abbas Paderbornensis, Hermannus Præpositus Susatiensis, Simon Comes de Tekenburg, Arnoldus Comes de Altena, Fridericus Comes frater ejus, Albertus Comes de Everstein, Adolphus filius Comitis Engelberti de Berge, Bernardus de Lippia, et filius ejus, de Waldeck unus ex quatuor fratribus, Godefridus de Peremunt, Herimannus de Ruthenberg, Adolphus de Dassele, Anclungus Comes de Patherburna, aliisque nobiles ac Ministeriales. Celebris præsulum & Comitum conventus, in quo auctoritate Adolphi Coloniensis & Bernardi Paderbornensis Episco- pi nostri, hæc pars Westfaliae, positis infestationibus, publicæ tranquilitati restituta est.

Memorabile etiam apud nos Bernardi Comitis de Lippia fa- Bernar-
ctum, quem Westfalia ex celeberrimo milite, & militiæ præfecto, Mo- dus C. de
nachi habitum in Coenobio Marienteldensi induere vidit. Id quidem Lippia
Pideritus ad annum Christi 1192 refert, eò quod in chronicô Lauter- monasti-
bergensi, seu Montis Sereni, sit consignatum; Verum Lauterbergense cam in
Chronicon tantum ad annum Christi 1219 sero post denarrat Bernar- Ceno-
dum ex Monacho Abbatem & Episcopum factum esse. Id Chronicô bio Ma-
con cum non inspexerit Heisterus, Veldius, aliquique, à Pideritio in erro- rientieli-
rem abdueti sunt. Mihi autem id probari non potest, quod ad hunc tam am-
usque annum reperiam illum tabulis publicis, inter Comites & pro- plectitur.
ceres subscriptisse. Quemadmodum in his Adolphi Coloniensis Ar- Justinus
chiepiscopi literis, paulo ante productis, cum Hermanno filio testis presbyter in
subscriptis. Verisimile autem habeo eum authoc anno, aut post obi- Lippeflo-
tum Henrici Leonis, aut proximo quoque anno Monasticam vitam r. o.
amplexum esse; nec enim ab hoc tempore aut in publicis tabulis, aut Albertus
ullo in conventu nomen ejus aut præsentiam reperio. Multa & præ- Stadenst.
clarâ de hoc Westfaliae heroë passim Scriptores nostri memorant, sed Chron.
in quibus nihil magis quam Chronologiam desideres. Conscriptis & Montis
Justinus presbyter res à Bernardo gestas rudi ejus sæculi versu, à quo
Coloni.
& ratio temporis prætermissa est.

Igitur mira in hoc Comite rerum vitæque conversio. Adole- Ceteræ
scens à parente Hildesium transmissus ad celebre ejus loci Gymnasi- Bernardi
um, ex quo literis excultus & in Hildesiensem clerum cooptatus, ali- res gestæ.
quantum vixit inter Canonicos Principis ædis; dum fratre natu ma-
jore extincto, à parentibus revocaretur ad familie propagationem, cuius ille unica stirps supererat, ex clarissimis majoribus, Patre cumpri- mis Bernardo, quem Lotharij Imperatoris arma celebrem fecere mi-
litiae præfectum. Cum & ipse martios animos ferret, ad militiam se
translulit, clarusque vel maximis bellis Henrici Leonis, ut supra à no- bis

bis relatum est, inter præstantissimos ejus tempestatis Duces numerabatur; tantaque in eo spectata fortitudo, ut cum pedibus male affectus, totoque corpore debilis esset, lectica tamen se ad prælium deportari jussit. Publicis deinde privatisque bellis per Saxoniam qui escenibus, Lipstadij (quam urbem ipse primo ad Luppiam condidisse fertur) in palatio consedit. Interim paralysi nervorumque contractione ita debilitatus, ut ad omnia munia inutilis agram animam traheret; tum vero cum desperata omnium medicorum arte rationes superioris vitae inspiceret, votum concepit Deo, & B. Virginis. Etum, si pristinis sibi viribus redderetur, abjectis omnibus familiae curis, Deo se militaturum: sive jam illud votum fuerit militandi in Livonia adversus barbaros Christianæ religionis hostes, ut quidam volunt: sive institutum religiosæ vitae amplectendæ. Certè concepto voto, mox integrum corporis sanitatem cœlesti beneficio recepit, admiratus ipse secum, qui tam repentina ex desperato corpore valetudo rediret. At rem arduam, quam meditabatur, multum præpedabant uxori, liberi, & adhuc fluētuans inter bellorum jacturas familia. Primum igitur conjugi, quam Petronellam habebat Comitis Arengensis filiam, confiditum animi sui aperit; ealicet mukum obsisteret, victa tandem precibus cessit in consensum. Mox translata in Hermannum filium omni bonorum hereditate (nam ceteri quatuor filii in clerum adscripti erant; ex quibus Otto Ultrajectensis, Gerhardus Bremensis, Bernardus Paderbornensis Episcopi, Theodorus Daventriensis Præpositus delecti) vergente jam in senium aetate, in Cœnobium Marienfeldense secessit, quod ipse jam inter fundatores amplis prædijs & bonis dotare coeparat: cunctis admirantibus, qui virum posito militari sago attonsum in Monachum, vilique habitu contum videre. Auctor Chronicus Montis Sereni de eo haec retulit. Bernardus Comes de Lippia, vir facili actibus deditus, post multa bella, inter quæ rapinis et incendiis multis injuriosus extiterat, Deo inspirante, animo habituque mutatus, in quadam Ecclesia novella, quæ primum Hosewinckel dicebatur, primam Cisterciensis ordinis Monachus, demum ejusdem loci Abbas, ac deinde eisdem Livoniensi provincia Episcopus est electus, et à filio Episcopo de Utrecht consecratus. Eadem fere refert Albertus Stadenlis; fallitur vero uterque quod ejusdem loci Abbatem factum scribant.

Bernardus in Livonię transiit, & Episcopus Selonensis consecratur. Sancte postquam religiosam vitam inter Monachos amplexus, ita brevi omnibus virtutibus excultus fuit, ut quantum miles inter milites, tantum Monachus inter Monachos emineret. Paucisque post annis, ducta religiosorum virorum Coloniā secum ex Westfalia, in Livonię est transgressus ad barbaros homines excolendos; ubi jam anno MCCI, ut ex tabulis ab eo Cœnobia Marienfeldensi consignatis constat, Abbas Dunemundæ fuit. Quo ex munere, ut Stadenlis scribit, Selonensis Episcopus electus, egregiam in docendis barbaris

Duces numeros
edibus male af
ad prælium de
Saxoniam qui
uppiam condi
orumque con
egram animam
orum arte ratio
& B. Virginifa
ibus familiæ cu
militandi in Li
ut quidam vo
Certe concepto
icio recepit, ad
pore valetudo
præpeditabant
as familia. Pri
nitis Arensber
tum obsisteret,
data in Herman
quatuor filij in
is, Gerhardus
lorus Daventri
tate, in Cœno
datores amplis
bus, qui virum
e habitu conte
nac retulit. Ber
ulta bella, inter
pirante, animo
in Hosevvinckell
jisdem loci Ab
lectus, et à filio
bertus Stadenis;
um scribant.
hos amplexus,
um miles inter
et. Paucisque
m ex Westfalia,
colendos; ubi
nfeldensi consi
dere, ut Staden
in docendis bar
baris

baris operam magno cum fructu posuit. Ac quamvis subinde Lea
lensis Episcopus vocetur ab arce Leale, ad quam cum ceteris Episco
pis refugium habuit; Seloniensis tamen illi proprius fuit. Ad quod
sacrum munus cum admoveretur, redijt in Westfaliam. Ac mira res,
inquit Albertus Stadenis, Trajectensis Episcopus Bernardum patrem su
um consecravit Episcopum in Aldensele, et postea pater cum eodem filio suo
Gerhardum alium filium Bremensem Archiepiscopum consecravit, idemque
Gerhardus alium fratrem suum Paderbornensem consecravit Episcopum.
Magnum per id tempus totius Westfaliæ decus Lippiensium Comi
tum familia, quæ tot præclaros simul Episcopos cum tam Apostoli
co parente dedit: stetitque illuistris progenies in hac majorum religi
one, dum nostra ætate primū ad Lutheri, post ad Calvini hæresin
desciceret. Sed haec pauca de Bernardo Comite, cetera temporis
referenda.

Annus Christi 1195.

Cœlestini III Pont. 5.
Henrici VI Reg. 6. Imper. 5.
Bernardi II Ep. Pad. 10.

Nunc ad annum proximum transeamus, Christi videlicet Quinta
MCLXXXV, quo Imperator rebus in Sicilia constitutis, in Apuliam in Palæ
transiit, ac Barij Christi resurgentis solemnia egit. Sed priusquam è
Sicilia solveret, literas dedit in Germaniam à Godefrido recitatas, qui
bus omnes Archiepiscopos, Episcopos, & sacrorum præsules horta
tur, ut populum ad militiam sacram, quam Cœlestinus Pontifex ur
gebat, sollicitè excitent. Ipse deinde Imperator, rebus in Italia ordi
natis, in Germaniam regressus, duplicem hanc in rem conventum
Principum convocavit, alterum Wormatiæ, alterum Argentinæ.
Quinta hæc expeditio sacra fuit, in qua Principes, Episcopi, & supra
viginti proceres cruce signati, atq; ingens hominum multitudo con
venit, quæ ad sexaginta millia pugnatorum nomen suum sacræ mili
tiae dedit. Inter sacros præsules numerati Conratus Moguntinus,
Hartwicus Bremensis Archiepiscopi, Conratus Hildesiensis, idemq;
Cancellarius Imperatoris, Rudolphus Verdensis, Halberstadiensis,
Citizensis, Pataviensis, Ratisbonensis, aliquæ quam plures, teste Lu
becensi. E Principum numero Dux Lotharingiæ, & Henricus Leo
nis filius, qui ex hoc anno Conrado socero mortuo hereditatem Pa
latinatus Rheniadijt. Accessere Dux Austriae, Hermannus Thuringiæ
Landgravius, Comes de Limburg, Adolphus Comes Swalenbergi
cus. E Westfalis proceribus memoratur Bernardus de Horstmaria,
militum ea tempestate pugnacissimus. Hi per hyemem toti in appa
ratu fuere; quibus Rex Daniae, Lubecenses, Bremenenses ceterique na
ves milite instructas addidere. Inter has publicas curas Henricus Im
perator,

Y y y y

Godefridus.
Otto de S.
Blaio.
Ursberg.
Arnoldus
Lubec. 1.s.
Greizerus
de Cruce
lib.2.c.278

perator, sollicitatus à Bernardo Episcopo nostro, castrum Plesse illi liberali diplomate ex decisa lice afferit.

Henricus
Imp. ca-
strum
Plesse
Bernardo
Ep. adju-
dicat.

Henricus Dei gratia Romanorum Imperator, et semper Augustus, et Rex Siciliae fidelibus suis, Clero, hominibus, et universis Ministerialibus Paderburnensis Ecclesia gratiam suam et omne bonum. Universitati vestre Bernardo duximus imitandum. Quod nos ad instrucionem fidelis nostri Bernhardi Paderburnensis Episcopi cognoscentes Ecclesiam Paderburnensem dampnum et gravamen sustinere ex concambio, quod idem Episcopus de castro Plesse, et ejus pertinentiis ex parte Ecclesie sue nobiscum fecerat pro dilectione ipsius Episcopi idem concambium auctoritate imperiali dissolvimus et omnino modis cassamus. Mandamus igitur et districte precipimus, quatinus jam dictus Episcopus, et Ecclesia Paderb. castrum Plesse et universa ejus pertinentia cum omni jure et plenitudine sicut prius habuerant, deinceps teneant, et in pace possideant, et a nullo unquam in eisdem bonis et castro molestentur, volentes ut preduum Comitis Sifridi in Episcopatu Paderburnensi situm, quod ipsi Episcopo et Ecclesie sue in concambium dederamus, nostre deinceps vacet potestati. Datum apud Latam Anno Domini MCXCV, Indict. XIII, II Calend. Augusti.

Bernar-
dus Ep.
Dynastis
Buranis
in clien-
telam
suscep-
tit
dat facul-
tatem
conden-
di oppidi
Buran
&c.

Transgit deinde Episcopus noster cum Bertholdo & Thethmaro Dynastis Buranis; quibus & potestatem dedit condendi munidique Oppidum Buranum, & certis illos legibus in clientes suscepit: quo simul tempore ædem sacram in oppido constructam dedicavit; ut hæc uberior ex his transactionum literis cognoscentur.

*Bernardus secundus Dei gratia Episcopus Patherbornensis. Cum ple-
raque mortalium negotia vetustate temporum deleri soleant, nisi sint litera-
rum monumentis commendata. Idcirco cautum est et usitato more frequen-
tatum, aëlus hominum, presertim contracitus, quorum perpetua utilis est me-
moria, scriptis autenticis commendare, ut si quid ex eis aliquando veniat in
dubium, per instrumenta publica facilis expediatur. Qua nos usi cautela pre-
sentibus significamus et futuris, quod duo fratres nobiles B. et T. totum pre-
diuum suum, quod Baren proprietario jure habebant, consensu et collaudati-
one legitimorum coheredum suorum Ecclesie nostre rite contulerunt in pro-
prium cum omnibus ad ipsum pertinentibus, videlicet agris cultis et incultis,
silvis, pratis, pascuis, molendinis, aquis aquarumque decursibus, et omni jure
earundem possessionum, mansum unum Ecclesie nostre ante hanc collationem
Ecclesie nostre pertinentem pro alio commutaverunt, et eundem commutatum
Ecclesie nostre dederunt. Idem fratres civitatem nostra auctoritate et consensu
edificaverunt, quamcum moneta sua et thelonio et minuta decima scilicet il-
lius ambitus, et de nutrimentis animalium ipsis in feodium concessimus. Hec
eciam civitas ad mandatum et servicium Patherburn. Episcopi erit in perpe-
tuum, sicut Warberc et Paterburn. Prenominati fratres, et eorum Successo-
res ab omni homine liberi, et absoluti servient Patherburnensi Episcopo, qui-
cunque pro tempore fuerit contra quemlibet preter Romanum imperium. Si
Pather-*

Patherburnensis Episcopus guerram cum Comite de Arnesberg habet, intrabit civitatem Buren quotiens et quandiu voluerit cum numero armatorum pro suo arbitrio, et de ipsa guerrabit, et alter frater, si voluerit erit Arnesberg, ita tamen ut nullatenus ledat Ecclesiam. Si contingat uno tantum superflue contra prefatum Comitem guerram moveri, ille nostre ser viet Ecclesie, vel renunciabit bonis, nisi gratia Episcopi ei hanc necessitudinem remittat. Si sine legitimis filiis vel filiabus sedepediati fratres deceperint, proximi heredes, qui succedent in patrimonium predicto modo Ecclesie collatum, succedent in idem feodium in prescripta lege ac onere servitii. Capellam in eodem loco dedicavimus constructam, eique proprium pastorem perpetuo deputavimus, cuius parochia intra fossatum civitatis limitata est, ita quod extra munitionem non extendatur. Archidiaconus tribus vicibus in anno synodalem et Episcopalem jurisdictionem exercet in eadem capella, et qualibet vice XVII denarios gravis monete pro sua procuratione accipiet. Insuper quotiens voluerit pro consuetudine Archidiaconorum ibidem synodabit: sed que prescripta est procuracionis erit annua summa. Decimas Villarum Buren, Holtbusen, Sydinchusen, Barchusen, Hodinch jure perpetue pensionis percipient, de quibus in octava Pentecostes solvent Cellerario Patherburn III marcas et dimidiam Sosaciensis monetæ, que si casu temporis levior facta fuerit, Patherb. monetæ nummi solventur. Quas si non solverint usq; ad vigiliam S. Jacobi sine omni contradictione carebunt decimis in perpetuum. Reditus V marcarum eisdem fratribus concedimus, si tempore vite nostre vacare contigerit, si autem à Successoribus nostris hijs rei eventum exspectabunt ita tamen, quod nullius Ministerialis bona conferantur eis. Promiserunt idem fratres sub Sacramento fidelitatis, quam nobis debent et Ecclesie, quod petitiones et exactiones, hospitalitates, sive quascunque concussiones non facerent in bonis et hominibus Ecclesie nostre. Quod si fecerint, et familiariter à nobis, vel à Successoribus nostris conventi non correxerint infra VI cibdomadas absque districto jure feodali ad ius finale citati occurent, culpam composturi cum restituione dannorum illatorum. Si verò clericum sive ministerialem Ecclesie sue mancipium captivaverint, statim cum conventi à nobis vel nostris Successoribus fuerint non lege feodali sed ad XIII dies finali jure pro hys excessibus citati respondeant. LX marcas pro compensatione prædicti prescripto modo collati ipsis dedimus. Insuper XXX marcas ad impensas munendum civitat, ne aliqua occasione Villas seu quescunque gravamina exactionum aliquo ingenio in personis in possessionibus ipse aut heredes ipsorum facere presument in perpetuum.

Vicissim in hæc pacta conventaque fidem suam obligavit Bertholdus dynasta Buranus. Quam in rem publicæ ejus tabulæ suppetunt, multis Canonorum & nobilium testibus in celebri conventu signata. Quæ cum hæc planius explanent, juraque Buranae familie dilucidius asserant, operæ pretium erit hic simul ad posteritatis memoriam conjungere.

Yyyyy 2

Quoniam

Quoniam quæ sunt sub tempore, pariter et labuntur cum tempore, Nos Bertholdus et Tethmarus fratres Nobiles viri de Buren ad perpetuam notitiam in hac chartula expressimus contractum familiaritatis et amicitiae, qui convenit inter Dominum Bernhardum Episcopum et Ecclesiam Paderbornensem ex una parte, et nos et omnes cohaeredes nostros ex altera. Cum enim in ipso contractu fuisset expressum, ut formam ipsius contractus prefati Episcopus et Ecclesia sub suis sigillis conscriptam nobis assignarent, et versa vice sub nostro signaculo conscriptam acciperent, ex quo ipsi a nobis sepius commoniti et rogati hoc implere voluerunt, eisdem contractus ordinem et formam plene et verissime sub attestatione gratia Dei et nostræ christianitatis religione, et pena ultimi judicii nos hic fecimus exarari, mandantes cuiuslibet posteris nostris utriusque sexus, quatenus si opus fuerit, ipsi securissime in animas suas et nostras, ita ut subscriptum est, juramento confirmant factum esse. Castrum itaque nostrum Buren villaque eadem, quæ ab antecessoribus nostris jure hereditario habuimus, et tantum triginta mansos eisdem proprietatis in vicino adjacentes in agris et sylvis in manus praedicti Domini Bernhardi Episcopi in proprietatem contulimus Beato Liborio et Ecclesie Paderbornensi, commutato manso qui pertinuit eidem Ecclesie cum altero manso nostro in ipsa donatione, et praesertim fidele homagium Episcopo ad serviendum ei et Ecclesie in necessitatibus suis ad propellandas injurias et castrum et villam nostram eorum auxilio accommodanda contra omnem hominem, præterquam contra Imperium. Expressum est etiam, ut homines et bona eisdem Ecclesie nos ipsi et homines nostri benigne et pacifice pertrahemus, et si forte contigerit vel nos, vel homines nostros in his aliquatenus offendere, ad componendas offensas spatio sex hebdomadarum commoneamus amice, et si inventi fuerimus parati compонere amice vel juste, judicialiter contra nos procedere non debeat Episcopus. Si autem contigerit Episcopum vel Ecclesiam Paderbornensem guerrare cum Comite de Arenberg, cuius nos vasallii sumus, optionem habet unus noster ad Comitem se transferre, altero vero cum castro Buren in obsequio Ecclesie persistente. Supradicta igitur donatione a nobis completa, idem Episcopus de pleno consensu Ecclesie Paderbornensis jure perpetuo concessit nobis, et per nos liberis nostris promiscui sexus, et post ipsos hereditibus eorum, et nostris item promiscui sexus, proximis in perpetuum castrum Buren, villam, et proprietates praedictas, dans nobis auctoritatem monacham faciendi, thelonio stendi, et ne nos vel haeredes nostri de eisdem bonis ad servitia transalpina teneamur. Idem Episcopus capellam a nobis exstructam ibidem dedicavit, et nobis et loco eidem proprium Pastorem perpetuo per nos inveniendum consensit, cuius Parochia intra fossatum eisdem oppidi limitata est. Archidiaconus etiam, qui pro tempore fuerit, tribus vicibus in anno Episcopalem, vel Synodalem jurisdictionem exercet in eadem Ecclesia, cui Plebanus serviet qualibet vice decem et octo denarios in sua procuratione. Ad mutuæ autem dilectionis afferendum accepimus a praedicto Episcopo et Ecclesia sexaginta marcas in donatione, et item triginta ad impensas muniendi oppidi nostri praedicti.

um tempore, Nos
rpetuam notitiam
nicitia, qui conve.
Paderbornensem
enim in ipso con.
Episcopus et Eccle.
ce sub nostro signa.
oniti et rogati hoc
plene et verissime
e, et pena ultimi
is nostris utriusque
us et nostras, ita ut
in itaque nostrum
hereditario habui.
cino adjacentes in
pi in proprietatem
mutato manso qui
uatione, et præfici,
se in necessitatibus
corum auxilio ac.
a Imperium. Ex
nos ipsi et homines
vel nos, vel homi.
offensas spatio sex
nus parati compo.
debeat Episcopus.
sem guerrare cum
abet unus nostrum
obsequio Ecclesia
a, idem Episcopus
concessit nobis, et per
eorum, et nostris
villam, et pro.
endi, thelonio uten.
transalpina tenea.
dedicavit, et nobis
dum consensit, cu.
chidiacorus etiam
m, vel synodalem
rviet qualibet viot
em dilectionis aff.
sia sexaginta mar.
idi nostri prædicti.

Florentis per id tempus disciplinæ religiosæ erat Cœnobium
Virginum Scakense ex instituto D. Benedicti intra Fredbergam &
Corbacum in comitatu Waldacensi, submisumque jurisdictione
sacra Episcopo Paderbornensi, ut ex Petri Cardinalis Apostolici Lega.
ti literis anno M^cCLIV datis, & Alexandri VI Pontificis, alijsque mo.
numentis literarum constat. Quanquam quo tempore coepit,
aut quis primus ejus sit fundator, nondum explorare licuit. Verum
quia

Wide-
kindus
Ab. Cor-
beiensis
benefac-
it Cœ-
nobio
Scaken-
fi,

quia antiquiora de origine hujus Cœnobij monumenta ex hæresis spolio non suppeditunt, Widekindi Corbejensis Abbatis donationum tabulas juvat ex hoc anno proferre.

*Widekindus De gratia Corbeiensis Ecclesiae Abbas cunctis Successori-
bus suis in perpetuum. Cum ex debito commissi nobis regiminis Ecclesiaram sem-
per teneamus incrementis prospicere. Notum esse volumus cunctis Successori-
bus nostris, quod dum novellam apud Godelovessen in Christo locassemus fa-
miliam, nos raritatem prædiorum loci illius considerantes duo talenta in ea-
dem villa ad cameram fratrum Corbeiensum pertinentia, et ad indumenta
Abbatis deputata prædicto Cœnobio, ut Deo ibi servientes eo ampliora possent
habere subsidia, contulimus. Quæ nimirum collatio, ut tanto esset firmior
Præpositus loci illius duo talenta in Helmensesthen à Heinrico de Sustle, et ha-
redis fratris sui Cononis, quæ ab Ecclesia Corbeensi in beneficio tenuerunt,
redemit, et ipsi eanobis resignaverunt, quæ nos in recompensationem prædu-
ctorum talentorum camerario fratrum assignavimus. Quod nimirum ne
indubia contentio scrupulum possit relabi, præsentis pagina tenorem jussi-
mus conscribi, et testibus, in quorum præsencia hæc acta sunt, subter annotatis
sigilli nostri impressione ea jussimus communiri. Sunt autem hi Conradus ma-
jor Præpositus, Frithericus Prior, Reinherus Camerarius, Olricus hospitala-
rius, Ropertus Camerarius, Joannes Cappellarius. Ministeriales, Wasmo-
dus Marscalus, Erenbertus Camerarius, Ludolfus uteque Dapifer, Helm-
ricus, Reinherus, et Arnoldus fratres de Porta, Thidericus rufus, Herboldus
de Nubike, Johannes de Berinchus, Albertus Virpo, Heinhenricus de Wi-
dinhus, Fredericus de Groninga, et alii quamplures, Acta sunt hæc Anno
Incarnationis MDCXCV, Indictione XIII.*

Multis exinde Pontificum diplomatis exornatum Monasteri-
um hoc viguit per multos annos sub præstantibus Abbatibus religio-
se viræ disciplinæ; donec posterioribus annis primùm in liberum
Virginum Collegium, ac postremum etiam in domicilium Luthera-
narum Virginum converteretur.

Annus Christi 1196.

Cœlestini III. Pont. 6.
Henrici VI Reg. 7. Imper. 6.
Bernardi II Ep. Pad. 11.

Mireaus in
Not. Belg.
Godefr.
Arnold.
Lub. lib. 5.
Otto de S.
Blasio.
Henricus
Imp. agit

Postquam ex apparatu belli hyems se evolverat in sequentem an-
num, Imperator primum Geilhusij Principum conventum mense
Martio habuit, præsentibus Ludolpho Magdenburgensi, & Hartwico
Bremensi Archiepiscopis, Conrado Hildesimensi, eodemq; Vice Can-
cellario, ceterisque Episcopis & proceribus; actumque ab Imperato-
re apud Imperij Principes pro Filio Friderico, quem vix triennem ha-
bebat, in Regem Regnique Successorem diligendo: cui ceteri præter
de filio

Adol-

Adolphum Colonensem Archiepiscopum fidem jurarunt; quam in Suci-
vis is postea Bopardiæ ad Rhenum alio in conventu coram Friderico, cesso rem
Sueviæ & Thusciæ Duce fratreque Imperatoris, dicto juramento ce- Regni
teris accesserit. Sub vernum tempus tertiam in Italiam Imperator do deligen-
profectionem ingressus: quem pars sacrae militiæ comitata, pars sub-
secuta; constitutum enim erat, majoris securitatis & compendij cau-
sa, exercitum ex Sicilia & Italia per mare in Palæstinam traducere; ne
siterrestri procederent itinere, quod haec tenuerant, Græcorum
perfidiæ & Turcarum incursionibus rursus objicerentur. Exercitu in
Palæstinam traducendo cum supra ma potestate præfecti Henricus
Dux Lotharingiæ, & Henricus Leonis filius Rheni palatinus. Decree- Detine-
rat Imperator expeditioni sacræ interesse, ducemq; sc patris exemplo tur à Prin-
date; sed Principum consilio retentus; ne quid per ejus absentiam cipibus,
turbaretur in Imperio, aut patris casum subiret; quanquam Siciliam ne in Pa-
& Apuliam ita turbatam reperiret, ut istic non minus quam in Asia perget.
ejus præsentia desiderata fuerit. Interea classis ex Dania, Frisia, & Vi-
surgis Albisque ostijs cum Hartwico Bremensi Archiepiscopo & Se-
ptentrionalibus populis mare circumvecta Siciliam quoque appulit,
ceterisque se in expeditionem conjunxit. Inde felici navigatione sub
ineunte Septembrem deflexit Conradus Cancellarius, post Hilde-
iensis Episcopus, cum altera parte classis ad Cyprum Insulam, ac Cæ-
faris nomine diadema, quod acceperat, Cypri Regi imposuit, Imperioque Romano conjunxit; multumque exinde sacri belli consilia
retardavit mors Henrici Hierosolymitani Regis, quem noctuè subli-
mi domo prolapsum accepere.

Dum foris pugnatur, domi per Germaniam parta sua quies- Jongelinus
mansit. Reperio vero per hanc opportunitatem Episcopos passim in lib. 2 de
formando clero & religiosorum Cœnobij occupatus; quos inter Cœnob. fac.
hoc anno Adolphus Colonensis Archiepiscopus, & Bernardus Epi- ord. in
scopus noster convenere, unaq; consensione Monasterium Bredelar, um Vir-
quod in dioceſi Paderbornensi coniderat Philippus Archiepisco- ginum in
pus, introductis Virginibus ex instituto D. Augustini, ob depravatos Bredelar
Virginum mores, convertere in Cœnobium religiosorum Monacho- converti-
rum ordinis Cisterciensis. Qua super re extant apud Jongelinum tut in
publicæ utriusque Episcopi tabulae: harum alteræ, quæ Archiepisco- sterium
pi sunt, hoc anno confectæ, testesque adduntur Bernardus Paderbor- Virorum
nenſis Episcopus, Hermannus chorals Episcopus in Colonia, Pilegrinus De- ordinis
canus Sufatiensis, Wernerus Canonicus, Ludolphus Canonicus, Rudolphus Cisterti-
Canonicus, Nobiles, Comes Wilhelmus Juliacensis, Comes Simon de Tecken- enſis.
burg, Comes Wernerus de Wedingenstein, Hermannus de Valdeck, et fra-
ter ejus Henricus, Hermannus de Patberg. Alteræ, quæ Episcopi nostri
sunt, anno MCCCII memorabuntur. Nec tamen hic annus vacuus libe-
ralitate Bernardi Episcopi nostri, quem primò Bustorfiano Collegio,
deinde

deinde Hardelusano Cenobio diversis donationum tabulis, quæ apud nos extant, beneficisse constat. Testes posterioris donationis producuntur Volbertus Decanus, Henricus Scholasticus, Lambertus Cellerarius, è Laicis Conradus Camerarius, Henricus Dapifer, Hermannus Pincerna, Ludolphus Mareschallus, Ministerialium primi in aula Episcopi.

Annus Christi 1197.

Cœlestini III Pont. 7.

Henrici VI Reg. s. Imper. 7.

Bernardi II Ep. Pad. 12.

*Godefrid.
Arnold.
Lub. s. c. 3.
Octo à S.
Blasius.
Fausti
Christia-
norum
militum
in Palæ-
stina pro-
gressus.*

*Magna-
nimitas
Adolphi
Com.
Scha-
wenbur-
gici, &
Herman-
ni Horst-
mariensi,
nobis-
lis West-
fali.
Felices in
Oriente
succes-
turbat
nunciata
mors Im-
perato-
ris.*

Annus per hæc MCLXXXVII intratus, quo Christianorum exercitus, felicibus auspicijs Henrici ducis Lotharingiæ, & Henrici Palatini Leonis filij, in Palæstina à Saracenis deserta castra Oppidaque invadit. Facta quippe ad Tyrum excensione, lustratoque exercitu, Saphatimum cum copijs Babyloniæ & Damasci se ostentantem profligant; vastataque Sidone & Sarepta, Berytum se vertunt, urbem maritimam terra aggressuri. Quo conspecto incolæ omnes ex urbe profugunt, Saracenis se in adsum castrum recipientibus. Ibi Saracenorum Princeps cum globo militum per campos insultat, & minax etiam in pugnam lacepsit: territis incertisque ad provocationes tam insolentis barbari ceteris Christianis, ne incauti traherentur in latentes insidias, ausus est Adolphus Comes Schawenburgicus cum Hermanno Horstmaniensi, nobili Westfaliae viro, ante alios progredi in medium; explorataque opportunitate in barbarum invectus, primo illum impletu cum equo interram prosternit. Barbarus cum ex lapsu iterum iterumq; se erigeret, multumq; circum volutus obluctaretur, Schawenburgicus tandem arrepta lancea barbarum per ilia transfodit. Interea Horstmariensi res erat cum ceteris barbaris, quos ille par fortitudine alium post alium prostravit. Uterque spectante exercitu viator cum magno triumpho receptus. Celebre tum primum Horstmariensis nomen, multis exinde prælijs memorandum. Hac suorum clade consternati Saraceni, & ipsi ē castro profugunt. Vasta inde late regio, Saracenis nusquam signa conferre ausis. Et jam spes certa se dabat recuperandæ Hierosolymæ, cùm Henrici Cæsaris renunciata mors omnem propè expeditionem rursus cassam fecit. Quemadmodum hæc multis Arnoldus Lubecensis, & scripta ex casistris epistola ad Adolphum Coloniensem Archiepiscopum exponit. Ceteris ferè Principibus in Germaniam remeantibus, perstitit Conradus Moguntinus Archiepiscopus Metropolitanus noster, ac Rudolphus Verdensis Episcopus cum parte exercitus in Syria. Ac magnanimus Archiepiscopus Regem etiam Armeniae Imperatorio nomine coronavit, & postquam cum cum Antiochiæ Principe christiano reconciliasset, rediit & ipse in Germaniam.

Cx-

Cæsar interea cum Apuliam Siciliamque nova in se conspiratione turbatam reperisset, acerbissimis supplicijs egit in reos. Jordinus Siculus, cuius amore Constantia Imperatrix capta ferebatur, ignito solio impositus, & carenti diademeate coronatus exuritur: Richardus Comes equi caudæ alligatus, raptatusque per compita, pedibus suspenditur: alius vivus igne decoctus, & in canistro missus ad amicos: alijs cutis a capite ad pedes detracta: alij vecte perfoSSI, humoque ad lentam mortem impressi: quidam ad stipites ligati, & circumposita pyra enecti: alij dirum in modum tormentis excruciati; ob quæ Cæsar non modo Italiam invitus, sed ceteris etiam nationibus, suisq; formidabilis esse cœpit; passimq; ab Italiam Scriptoribus patre atrocior, ac Tyranni etiam nomine notat. Ad extremum tamen, convocato Panormi populo, in concione omnibus condonationem fecit; contractoque dehinc morbo ex medicata, ut suspicio fuit, po-
Eiusdem
tione, eaque ab uxore præbita, festo D. Michaëlis die apud Messam civitatem extinguitur. Successor ex testamento nominatus obitus.
erat Fridericus filius, ætate quadriennis, Pontificique commenda-
tus. Tutor ei datus a Cæsare Philippus frater, Dux Sueviae Thusciae-
que, apud quem & insignia Imperij relinqu voluit.

Ac nostra ut ex hoc anno coantigamus, adsunt binæ Bernardi Bernar-
Episcopi donationum tabulæ, quarum alteris rursum Hardchusano dus Ep.
ordinis Cisterciensium Coenobio magna cum testificatione pietatis
in hunc modum subvenit.

Ego Bernardus secundus Dei gratia Patherbornensis Episcopus omni-
bus Christi fidelibus in perpetuum. Et si profectibus Ecclesiarum omnium et
Monasteriorum nostræ diœcesis, tam pietatis affectu, quam injuncte nobis
prælationis officio debeamus intendere, ferventiore et tamen studio necessitatibus illorum subvenire tenemur, qui fame et siti tabescere malunt, quæ super-
stitionis hujus mundi saginari deliciis, quatenus ex arido paupertatis ramofaci-
lius ad montem se valeant sublevare virtutum. Sequitur inde larga feu-
di donatio, ex consensu cleri Nicolao Abbatii ac religiosis Monachis
facta. Testes hujus rei sunt Godeschalculus major Prepositus, Volbertus De-
canus, Theodoricus custos, Henricus Scholasticus, Lambertus Cellerarius,
Bernardus Prepositus, et reliquus conuentus S. Liborii in Patherbrunnen.
Nobiles Wilekindus de Osede, Bertholdus et Thietmarus de Birren, Ame-
lungus Comes. Ministeriales Wernherus de Brackele, Conradas Camera-
rius, Henricus Dapifer, Hermannus Pincerna, Ludolphus Marschallus,
Bernardus de Norden, et plures alii. Acta sunt hæc anno Dominicæ Incarnat.
MCXCVII Idiœl. XV, sedente Domino Cœlestino, imperante Domino
Henrico, sub Domino Conrado Moguntina Sedis Archiepiscopo, Episcopatus
nostræ X, mense Januario in domo nostro Episcopali. Qui his literis con-
ventus Sancti Liborij nominatur, primarium est Collegium Cano-
nicorum, quod in alijs monumentis Monasterium majus appellatur.

Z z z z z

Satisque

Satisque ex his constat & evo hujus Bernardi Episcopi adhuc Canonicos intra claustrum unam habitationis & mensæ societatem coluisse.

Et ratam
habet do-
natio-
nem à
Crucife-
ris qui-
buſdam
factam
Gerden-
sibus.

Alteris literis Bernardus Episcopus ratam habet donationem à quibusdam fratribus cruce signatis Cœnobio Gerdensi factam. Hi priusquam in Palæstinam cum ceteris hujus dioecesis nobilibus & militibus profectionem susciperent, certis quibusdam conditionibus bona sua feudalia transcripsere Virginibus sacris, quæ & Episcopus ex consensu cleri sui probavit. Testes hujus rei Volbertus Decanus, Henricus Scholasticus, Lambertus Cellarius, Bernardus Praepositus, Joannes de Padra, Henricus de Hamelem. Nobiles Hermannus de Waldeck, Tietmarus de Buren, Hermannus, Amelungus Comes. Ministeriales Wernerus de Brackele, Wernerus de Stapel, Henricus Comes, Anselmus de Atlen. Acta sunt hac anno Dominicæ Incarnationis Millefimo centesimo nonagesimo se- ptimo, Indictione quinta decima, sedente Domino Papa Celestino, regnante Domino Henrico Imperatore, sub Domino Conrado Moguntina Sedis Archiepiscopo, anno Episcopatus nostri X. Verum qui decimus Episcopatus annus, uti & in superioribus literis consignatur, ordinationis annus reputandus est, quando electionis annum jam XII ingressus erat Episcopus.

Annus Christi 1198.

Innocentij III Pont. 1.
Otronis IV & Philippi Regum 1.
Bernardi II Ep. Pad. 13.

Schisma
in Impe-
rio de
corona
Regni.
Godefridus.
Urbis.
Otto 4.8.
Blasius.
Arnoldus
Lub. lib. 6.
c. s.

Quod
affectat
Philippus
Friderici
tutor.

Hactenus quieta omnia per Saxoniam fuere: at nunc post ex- cessum Henrici VI Imperatoris sequitur annus turbulentissimus, & foedum de corona schisma inter Philippum & Ottōnem Duces, quod Principes non minus quam Episcopos distraxit in partes, Bernardumque etiam Episcopum nostrum involvit. Bellum inde in xit annum protractum. Enim vero Philippus Dux Sueviae ut motus omnes præverteret, festinatis itineribus ex Italia regressus in Germaniam, Hagenoæ per Natalitiam Christi primum cum Principibus consilia agitavit, vellent Imperatoris filium, cui jam vivo patre fidem jurarant, Regem & Successorem patris dicere; quod cum illi probarent, indictus est Mulhusij in Thuringia conventus Principum: ubi studio Principum, quos sibi muneribus conciliarat, Tutoris nomine Regnum ei defer- tur; quod tamen Philippus sibi magis, quam pupillo affectare visus, regnandi cupido ante sanguinis propinquitatem fuit.

At inferioris Rheni Principes ac Westfaliæ versati Philippum, & Suevorum imperia, Andernaci denuo comitia indicunt; quo cum Adolphus Coloniensis Archiepiscopus caput hujus factionis, Johannes Trevirensis Archiepiscopus, Argentoratensis Episcopus, multiq; præterea Optimates convenienter, accessere quoque Philippi legati postu-

adhuc Canoni-
etatem coluisse.
donationem à
factam. Hi
obilibus & mi-
conditionibus
& Episcopus
Decanus, Hen-
situs, Joannes de
deck, Tietmarus
Wernerus de
Atlen. Acta
o nonagesimo se-
lestino, regnante
ntina Sedis Ar-
bus Episcopatus
nationis annus
ingressus erat
postulatum, ne quid contra juratam ante triennium Friderico Impe-
ratoris filio fidem decernerent. Quare Principes religione ducti ni-
hil Andernaci constituant. Post ubi Philippi fraus detecta, qualega-
tos Pontificis circumvenerat, & ipse regnum ambire compertus, me-
dio Quadragesimæ Coloniae frequentiora comitia celebrant. Huc
quoque Philippus suos misit legatos, qui intercederent. Ipse inte-
rim Erfurti comitia indixerat, in quibus favore Magdenburgensis Ar-
chiepiscopi, & Bernardi Ducis Saxoniae, octavo Martij Rex salutatur,
Fidem mox dedere Boii, Suevi, Francones, & magna pars Orientali-
um Saxonum. Adhunc conventum Erfurtensem miserant inferioris
Rheni & Saxoniae Principes Coloniae congregati Hermannum Mo-
nasterensem Episcopum, virum ea tempestate in Imperio spectabi-
lem cum ceteris legatis rogatum, ne se absentibus in suffragia eligen-
di Regis irent, priusquam alio, quem vellent, in loco omnes conve-
nirent; æquum enim esse, ut qui omnibus imperaturus esset, ab om-
nibus pro veteri more, jureque eligeretur, ita pacem Imperij servan-
dam. Sed antequam Monasteriensis Episcopus Erfurtum perveniret,
jam illi Philippum Regem dixerant. Quo per Monasterensem re-
nunciato, indignati Principes, qui Coloniae convenerant, nullam
sui rationem habitam, contemptosque adhæc, tanquam ad Imperi-
um non spectarent, Bertholdum Zaringiæ Ducem, quem speregni At Colo-
Coloniam invitabant, Regem pronunciant, simulque juramento
obstringunt, ut ocius ad provinciam redeat, collectisque illic copijs
armatum se ad Rhenum referat, tum junctis se viribus Philippum
ab Imperio dejecturos. Pronus ad hæc Bertholdus, binos filios salutant
Coloniae relinquit obsides. Inde in superiorum Germaniam pro-
fectus. Verum homo avarus & mutabilis, immemorque juramenti
& filiorum obsidum, acceptis à Philippo Rege undecim millibus
marcarum, oblatoq; Ducatu Sueviæ, electioni sive renunciat, maleq;
prodita suorum causa, transiit in partes Philippi. Quæ cum Philip-
po succederent, Coloniensem quoque Archiepiscopum aggressus est
ingenti pecunia summa oppugnare; sed ille spredo auro Principes rur-
sum in concilium advocat; unaq; omnium consensione Regem sibi ret.
deligunt Ottomem Henrici Leonis filium. Is quia absens erat, versa-
baturque Pietavis in comitatu suo cum Richardo Rege Angliae avun-
culo suo, missi sunt Legati, qui Coloniam evocarent; quo cùm ad-
venisset, quotquot aderant Principes & proceres, juramentum fidei
dixere. Idem cives Colonienses feceré. Inter sacros Præsules memo-
rantur Adolphus Coloniensis, & Joannes Trevirensis Archiepiscopi, Iudem
Hermannus Monasteriensis, Thietmarus Mindensis, Theodoricus
Traiectensis, ceterique provinciales Metropolitanani Coloniensis Epi-
scopi: præterea Bernardus Paderbornensis, Conradus Argentinensis.
Addit auctoritate Innocentij Hildesiensem & Bremensem Epi-
scopos,

Et con-
sequitur
in comi-
tijs Er-
furtensi-
bus.

scopos, quos simul altera pars sibi vendicat. Ex Abbatum numero suè re Widekindus Corbeiensis Abbas, Heribertus Werthinensis, Gerhardus Tuitiensis. Et Clero Coloniensi Ludovicus Præpositus major, Udo Decanus major, Bruno Præpositus Bonnensis, ac Comes Seinensis, Theodoricus S. Gereonis, Gerhardus Sanctensis, Theodoricus SS. Apostolorum, Engelbertus S. Georgij Præpositus, Hermannus Chori Episcopus, Rudolphus major Scholasticus. Ceteri ex laicis Henricus Palatinus Ottonis frater, ex Palæstina jam reversus, Henricus Dux Limburgi, Balduinus Flandriæ, Arnoldus Cliviæ, Otto Gelriæ, Gerhardus Juliæ, Henricus Seinæ, Simon Teclenburgi, Arnaldus Altenæ, Albertus Everstenij, Adolphus Mohtium, Henricus Schwalenbergæ, Hermannus Waldeca Comites. His ingens procerum Dynastarum multitudo accessit. Ita verò dum Philippus superiorem Germaniam in suas partes traxit, Ottoni se adjunxerunt Colonienses, Mosellani, ac totius propè inferioris Rheni ac Saxonie processores à Cameraco ad Daniæ fines, qui Regem suæ gentis, resuscitata veteri inter Saxones & Suevos æmulatione, poscebant. Aberatum adhuc Conradus Moguntinus Archiepiscopus ac Metropolitanus noster, nondum ex Palæstina reversus, cujus vices, uti Arnoldus Lubevensis refert, Coloniensis agebat. Adjutus per hæc Otto à Richardo Angliae Rege avunculo suo patrocinio, pecunia & milite. Interea Philippus postquam Erfurti & Mülhusij delectus erat, primum callidè egit, ut à Sutriño Episcopo Pontificis legato absolveretur à nexu anathematis, indignante post Innocentio Pontifice, quod ad id nulla illipotestas data esset. Deinde frustra tentata Aquisgrani coronatione, Moguntiæ à Tarantasiensi Archiepiscopo ijsdem artibus circumacto Rex inunctus est; quod factum similiter Pontifex improbabavit: nec minus indignè tulere Coloniensis ac Moguntinus & Trevirensis id munus sibi ab altero præripi. Duobus jam in Imperio Regibus, per civiles discordias delectis, supererat cura & contentio de Rege Aquisgrani pro more inungendo. Philippus, ut urbem Regni sedem prior occuparet, Walramo Lutzenburgensi negotium dedit; à quo urbs industria & armis prærepta. Nec segnior Otto, contractis copijs, urbem cingit, obsidione premit, & Walramum intra sex hebdomadas ad deditonem compellit. Igitur Otto cum Archiepiscopo Coloniensi & Trevirensi, ceterisque Episcopis, Abbatibus, & Principibus ingressus, quarto Nonas Julij in Basilica Genitricis Virginis ab Adolfo Coloniensi Archiepiscopo, adjuvante, ut Otto Sanblasianus scribit, Trevirensi Archiepiscopo, solemni ritu Rex inungitur, collocaturque in solio Carolino, & læta populi acclamatione Rex salutatur. Inde Otto pro regia auctoritate, & grata in suos largitate, Archiepiscopo Coloniensi Ducatum Westfaliæ & Angariæ confirmat, palamque ex viuis Episcoporum renunciat. Extant hac super re duplices Ottonis tabulæ

Philippus
Mogun-
tia à Ta-
rantasi-
ensi Ar-
chiep.

Otto A-
quisgrani
corona-
tur ab
Archiep.
Colon.

tabulæ apud Gelenium, quarum alteris Bernardus Episcopus noster Gelenius in
histor. D.
Engelb. lib.
1. c. 3. inter testes subscripsit, quas ad hunc annum, qui à Gelenio prætermis-
sus est, referre visum est; quod qui inter testes subscrispseré, huic ce-
lebrationi coronationis interfuisse deprehendam, eas in hunc mo-
dum recitat Gelenius.

*In nomine sanctissimæ et individuæ Trinitatis. Otto divina favente Privile-
clementia Rex semper Augustus. Ratio suadet, æquitas requirit, nostramq;
gia ab Ot-
debet Celsitudinem, omnium Ecclesiarum nostra indemnitate providere, et
tione Re-
cas in sui honoris ac juris conservatione pie et clementer confovere, inter quas
ge Eccle-
specialis gratiæ benevolentia Colonensem diligentes Ecclesiam, universabo-
lon. data.
na, quibus à nostris antecessoribus minus decenter privata est, restituenda dux-
imus ac liberanda, nec non ab indebitis oppressionibus ministeriorum, quibus
quondam aggravata est, ad hæc quidem per fidelissimum Principem nostrum
Adolphum venerabilem Archiepiscopum invitati. Inde est: quod omnibus
Christi fidelibus per scriptum præsens cupimus clarescere, quod nos attendentes
devotionis ac fidelitatis constantiam jam dicti Principis nostri nobis sapis ex-
hibitam Colon. Ecclesie, ei, ejusque successoribus allodium in Sale veld, cum
omni integritate et usufructu attinentium plene restituimus, et in perpetuum
confirmamus . . . Et Ducatus allodia, fœda, sive ministeriales, quos nunc
Coloniensis Ecclesia, vel alii ejus nomine possident, cum bona voluntate Nostra
et fratum nostrorum Henrici Palatini Rheni, et Wilhelmi de Brunsvicke,
et heredum nostrorum, sine calunnia sæpe no- ratus Archiepiscopus, et ejus
Successores in perpetuum possidebunt. Mindensis etiam Ecclesia ea, quæ à Co-
loniensi Ecclesia de bonis tenet eisdem, quiete sine aliqua contradictione possi-
debit. Præterea consuetudinem minus decentem, quam Fridericus Imperator
contra justitiam induxerat, scilicet quod decendentibus Principibus, Ecclesia-
sticis videlicet personis, quemadmodum Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus,
Abbatissis, et Præpositis, corum suppellebitem sibi violenter usurpavit, penitus
abolemus, nec à Nobis, nec à nostris successoribus retractandam. Adhuc bona
fide præmemoratum adjurabimus Archiepiscopum, ut bona quæ Colonensis
Ecclesia à Mosella superius tenet, et à quorum possessione ipse violenter destitu-
tus est, recuperet. Ut igitur hoc regalis nostræ munificentie factum pium, ac
commendabile, nullius imposterum calunnia perturbari possit, sed ratum per-
maneat, etiam in perpetuum perseveret, præsentem istam paginam conscribi,
et Majestatis nostræ sigillo jussimus insigniri. Cujus rei testes sunt . . .
Argentinensis Episcopus, Dithmarus Mindensis Episcopus, Tirricus Traje-
densis Episcopus, Bernardus Paderbornensis Episcopus . . . Xantensis,
Bonnensis Præpositus Bruno, Mechtildis Ducissa Brabantie, Balderwinus Co-
mes Flandria, Henricus Dux de Limburg, Otto Comes Geldriensis, Arnoldus
Comes de Clivo, Tirricus Comes Hollandie, Henricus de Kuick, Henricus Co-
mes Seyn, Simon Comes de Teclenburg, Arnoldus Comes de Altena, Wilhel-
mus Comes Julia, Gerhardus Comes de Are, Henricus Comes de Hockesvra-
gen, Henricus Comes de Cessèle, Rutgerus de Merheim, Conradus de Dicka,
Gisel-*

Giselbertus et Rügerus de Brempt, Otto de Wikerode, Henricus et Gerhardus de Völmunstein, Hermannus advocatus Colonensis, Hermannus de Alvetre Marscalcus, Otto Camerarius, Reymarus de Rothe, Giselbertus de Cerreke et alij quam plures viri honorati.

Signum Domini Ottonis quarti Romanorum Regis invicissimi.

Hoc ipso quoq; coronationis die fœdus ictum inter Adolphum Coloniensem Archiepiscopum, & Widekindum Corbeiensem Abbatem, tum magnæ potentiae & auctoratis inter Westfaliæ præfules. Id quia haec tenus latuit ex confessis tabulis ad illustrandam historiam proferre libuit.

Fœdus Adolphi Archiep. Colon. cum Widekindo Abbate Corbeiensi.
In nomine sanctæ et individualæ Trinitatis. Adolphus divina favente clementia sancte Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus. Licet naturalis legis aequitas generaliter depositat, ut omnes Ecclesia mutuis gandeant consolatiobibus; tamen quia plus solet obligare, quod specialiter pollicetur, quam quod generali sponsione concluditur; Notum facimus tam futuris quam praesentibus, quod temporibus Widekindi Corbeiensis Abbatis inter nostram et ipsius Ecclesiam consentientibus et cooperantibus nostris fidelibus hujuscemodi observationis fœdus exhibitis neceffariis solemnitatibus contraximus, ut prædicta in quolibet necessitatis articulo nostro falciatur præsidio, et versa vice nostra Ecclesia à Corbeiensi opportunitum auxiliū experiatur commodum. Ne ergo pacium tam solerti industria firmatum nobis et prædicto Abbatte decedentibus aliqua Successorum levitate solvatur, non solum circa personas praidentium, quæ mutari possunt, sed circa prænominas Ecclesiæ perpetua stabilitate in violabiliter statuimus observandum. Hujus ergo facti seriem praesenti instrumento commendatam sigilli nostri et Ecclesiæ Beati Petri impressione firmamus, et testium subscriptione roboramus. Testes sunt hi Theodericus Traiectensis Episcopus, Tietmarus Mindensis Episcopus, Heribertus Abbas de Werthen, Ludevicius major Prepositus, Udo major Decanus, Bruno Bunnensis Prepositus, Theodericus Prepositus SS. Apostolorum, Engelbertus Prepositus S. Georgii, Hermannus Chori Episcopus, Rodolfus major Scholasticus, Heinricus Dux de Limburg, Heinricus Comes de Scyra, Simon Comes de Teckeneborg, Arnoldus Comes de Altena, Albertus Comes de Everstein, Adolfs Comes de Monte, Heinricus Comes de Kessele, Heinricus Comes de Hukesvage, Hermannus de Waldeke, Heinricus de Sudenberg, Henricus et Gerardus fratres de Woltmundein, Hermannus Coloniensis ad vocatus, Hermannus Scultetus de Sufatia, et Hermannus filius ejus, Otto Camerarius, Heinricus Dapifer, Heinricus Marscalcus, Adam Pincerna, et alij quam plures. Acta sunt hæc anno Dominicæ Fucarnationis MCXCVIII, Indict. I. datum apud aquisgr. IV nonas Julii, per manus Godefridi Capellarii in die soilicit Coronationis Domini Ottonis quarti Romanorum Regis feliciter Anen.

Pet-

Praeterea inauguratione Regis Ottonis, Episcopi ac Principes ce-
teri ad Innocentium III Pontificem, qui hoc anno mense Januario
Cœlestino successerat, literas mittunt, quibus submissæ contentèque
rogant, velit Ottoni à se factam electionem pro Apostolica auctori-
itate comprobare. Id quibus de causis rerumque momentis se fecisse nocenti-
testentur, & quid à Pontifice fieri velint, literæ exponunt; quas hic,
Ferdinandus Episcopus noster ex autographo Romano multo
integrius, quam vel Miræus, vel Baronius, vel alij dederunt, referre
sollicitant confirmationem ele-
ctionis
Ottonis
Reg.

Sanctissimo Patri ac Domino Innocentio S. Romanae Sedis summo Pon-
tifici Principes et Barones Alamannia, Clerici et Laici debitam in Christo re-
verentiam et sinceritatem obsequii. Cum placuisse ei, qui auferat spiritum
Principum, et magnus et terribilis est super Reges terræ, Dominum Henricum
Imperatorem de medio auferre, necessarium nobis visum fuit de substituendo
Rege tractatum et colloquium habere. Convenimus ergo sibi et miseras et
oppressiones, quas haecenus sustinueramus, recensentes per universos Princi-
pes regni animos nostros ereximus, et quid honori Ecclesie Dei, et paci ac
quieti subjectorum potissimum expediret deliberantes, nunc unum nunc alium
quasi finaliter eligere putabamus. Verum quia non est prudentia, non est po-
tentia, non est consilium nisi per Deum, placuit ei, qui Abrahæ filium imolare
volenti viçlinam providit, et David fratribus junoem de postfætantes acce-
pit, atq[ue] Matthiam ex Discipolorum numero ad sortem Apostolatus elegit.
Serenissimum Dominum Ottonem, quondam Henrici Ducis Saxonie filium,
ad regimen Romani imperii de terra peregrinationis sue ex inopinato offerre
nobis. Invocata itaque sancti Spiritus gratia, prædictum Dominum Ottonem
Christianæ fidei cultorem de votissimum, atque S. Romanae Ecclesie Advoca-
tum et defensorem fidelissimum, et judicariæ potestatis observatorem justissi-
mum, de longa et antiqua Regum prosapia ex utraque linea speckabiliter edi-
tum, ad Romanorum regni fastigium juste ac rationabiliter elegimus, et sicut debui-
mus, ipsius electioni consensimus, ipsumque in Anglorum sede à Karolo M.
apud Aquisgranum deputata huic dignitati locavimus, et corona et regni dia-
demate per manum Domini Adolphii Colonensis Archiepiscopi, ea qua decuit
solemnitate, feliciter decoravimus. Nos autem Principes, qui jam dictum
Dominum Ottonem in Regem elegimus, feoda nostra, qua ab imperio tene-
mus, à manu ipsius recipientes, hominum subsecimus, et fidelitatem juravি
mus. Tantæ igitur dignitatis manus excellentissimus Princeps divinæ potius
gratia quam suis meritis ascribens, primitias hujus honoris offerens Domi-
no propria voluntate juramentoque firmavit, impruniis sacrosancta Romana
Ecclesia, deinde omnium Ecclesiastarum jurabona fide servare ac manutenere,
et subjectos imperii exhaeredatos maxime et à suis possessionibus violenter eje-
citos in sua iustitia pro posse juvare et conservare. Pravam insuper illam con-
suetudinem, quam Imperatores antecessores sui in occupandis rebus nobilibus
vel sese moventibus decedentium Episcoporum vel Abbatum Principum hue-
usque

usque servaverant, penitus extirpans, nos Ecclesiasticos Principes ab hac in debita vexatione regali benevolentia liberos dimisit, et decedentium bona suis successoribus servanda liberaliter statuit. Paternitati ergo *Vestra* dignum supplicare duximus, quatenus fidem et devotionem Domini nostri Regis attentes, merita quoque illustrissimi Patris sui H. Duci Saxonie, qui ab obsequio S. Romanae Ecclesie nunquam recessit, memoriter tenentes, paci et quieti *Vestra* et nostra, intuitu Dei ac nostri obsequii providentes, ipsius electionem et consecrationem authoritate *Vestra* confirmare et Imperiali coronationi annuere paterna pietate dignemini. Sanctitatem insuper *Vestram* obnoxie rogamus, quatenus Principes ac Barones à tam rationabili electione discordantes Ecclesiastica censura ad concordiam revocetis, et ab illicita fidelitate partis adversæ clave Petri resolutos ad praestandam Domino nostro Regi fidelitatem et subjectionem authoritate *Vestra* compellatis. Ut autem à Domino Rege nostro jura Romana Ecclesia ut prædictum est integra et illibata serventur, Nos in bona fide spondemus et pro Domino Rege nostro fide jubemus.

- ✠ Ego Adolphus Coloniensis Archiepiscopus elegi et subscripsi.
- ✠ Ego Gerardus Linden, Abbas elegi et subscripsi.
- ✠ Ego Heribertus Werdin, Abbas elegi et subscripsi.
- ✠ Ego Henricus Dux Lotharingie qui et Brabantie, Marchio Romanii imperii elegi et subscripsi.
- ✠ Ego Henricus Comes de Kuke consensi et subscripsi.
- ✠ Ego Bernhardus Paderburnensis Episcopus elegi et subscripsi.
- ✠ Ego Thietmarus Mindensis Episcopus elegi et consecrationi cooperatus fui.

✠ Ego Widukindus Corbeiensis Abbas elegi et subscripsi.

Scriptit & Coloniensis Archic平scopus moderator hujus electionis ad Innocentium III Pontificem literas laud dissimili, quo ceteri Principes, argumento; quas hic, ut Ferdinandus Episcopus noster ex Romano tabulario attulit in Germaniam, prioribus conjungimus.

Sanctissimo Patri ac Domino Innocentio S. Romana Ecclesia summo Pontifici. Adolphus Dei gratia sanctæ Coloniensis Ecclesia minister humilis devotum obsequium et orationes in Domino. Post obitum Henrici Imperatoris nos una cum aliis Principibus de substituendo Rege sepius tractantes quid S.R.E. expediret subditisque imperii, qualiter quoque priorum Imperatorum oppressiones evitare possemus, sollicite deliberavimus. Protendimus igitur animos nostros ad diversos imperii Principes, et sicut Domino placuit, Serenissimum Dominum Ottонem Henrici Duci Saxonie filium in Romanum Regem rationabiliter elegimus. Postmodum vero in Augustorum Sede Aquisgrani locavimus, et sicut debuimus, ea qua deinceps solemnitate consecravimus ac coronavimus. Ipse vero D. Rex in timore Dei et reverentia S. Ecclesia omnia jura Romana Ecclesia aliarumque Ecclesiarum bona fide conservare et manutene Juravit. Nobis etiam aliis Episcopis pravam illam consuetudinem aliorum Imperatorum qui decentibus Episcopis et Abbatibus, Principibus

ipes ab hac in-
tium bona suis
et dignum sup-
ri Regis atten-
tione, qui ab obse-
rvatione paci et quieti
suis electionem
et coronationi an-
nuntiis obnoxie roga-
re discordantes
fidelitate partis
legi fidelitatem
Domino Rege
seruentur, Nos
scripsi.

bus in mobilibus rebus seque moventibus succedebant, liberaliter remisit. Paternitatem igitur Vestram attente rogamus, quatenus rationabile factum nostrum alicrumque Principum, qui de jure eligere debent, attendantes, merita quoque Domini nostri Regis Patris ac fratis sui Palatini, Regis quoque Angliae avunculi sui, qui à servitio et unitate Ecclesiae nunquam separati fuerunt, considerantes, injurias quoque Duci Sueviae Patris ac fratis ejus non dissimilantes magnos et honorabiles viros, quos ipse ac Principes de communi consilio ad pedes S.tis V. transmittunt, benigne recipiatis ac benignius remittatis, et rationabilem ipsius electionem, consecrationem ac coronationem confirmatis, et ad imperii consecrationem vocetis, nostros quoque adversarios et Ecclesiae à fidelitate Duci Sueviae prestita absolvatis, et nostro Regi obedire Ecclesiastica censura compellatis. Nos etiam pro patrimonio Ecclesiae Romanae dimitendo ac conservando pro ipso Domino Rege spondemus atque fidemus.

Omitto nunc Regis Angliae, atque ipsius Ottonis, aliorumque Reliqui
Ducum ad Innocentium literas, quibus pro Ottone sollicitatum apud Germani
Sedem Apostolicam. Verum cum ex altera factione non minus la- apud Se-
boratum pro Philippo scriptumq; ad Pontificem, juvabit & horum dem Apo-
literas ab Oderico in historia Ecclesiastica intermissa hic conjungere; stolicam
ut ex ijs, quinam Episcopi, quinam Principes in hoc Imperij Schif. laborant
mate pro Philippo fecerint, cognoscatur: ex vero, quemadmodum pro con- Philipps.
Ferdinandus Episcopus noster ex tabulario Romano produxit, sic firmando
habent.

Reverendo in Christo Patri Domino Innocentio S.R.E. summo Pontifici Germaniarum Principes et Magnates, in Christo filii, Magdenburgensis Archiepiscopus, Trevirensis Archiepiscopus, Bisuntinae Sedis Archiepiscopus, Ratisponensis Episcopus, Frisingensis Episcopus, Augstenensis Episcopus, Constantiensis Episcopus, Eistedensis Episcopus, Wormatiensis Episcopus, Spirensis Episcopus, Brixienensis Electus, Fideshemensis Episcopus, Imperialis aule Cancellarius, Abbas Fuldensis, Abbas Hersveldensis, Abbas de Tegernse, Abbas Elwacensis. Item Rex Boemiae, Dux Saxonie, Dux Bavariae, Dux Austriae, Dux Meravia, Dux Lotharingia, Marchio Missenensis, Marchio Brandenburgensis, Marchio Moravia, Marchio de Rumesberg, aliisque totius Alemanniae Nobiles debitum et paratum cum omni devotione et obsequio famulatum. Apostolicæ Bdni eminentia, que pri supplicantium desi-
deriis et affectibus gratam semper consuevit impertiri benevolentiam et as-
fonsum, firmam universitati nostræ certitudinem administrat, quod in iis, que
a Ste V. justissime postulamus, benignitatem apostolicam debeamus, et in exau-
diendo persentire facilem, et in execundo, quod petimus, fructuosam. Quo-
circa magnitudini Vttra duximus declarandum, quod mortuo inclito Domino
nostro Henrico Romano Imperatore Augusto, collecta multitudine Principum,
ubi nobilium et ministerialium imperii numerus aderat copiosus, illustrem Do-
minum nostrum Philippum in Imperatorem Romani soli rite et solemniter ele-

Aaaaaa *gimus,*

ginus, quo neq[ue] ingenuitate sublimiorum, nec honorum luce magis conspicuum, neque ad sceptra et regimina imperii gubernanda, nec ad Ecclesiam Dei, sicut dignum est et expedit, defensandam potiorem potuimus invenire. Verum quoniam propter paucos Principes justitiae resistentes ad negotia imperii utiliter pertractanda ad h[oc] usque tempora non convenimus, nec deliberatione habita cum predicto Domino nostro Rege Philippo apud Nurenberg solemnem curiam celebravimus unanimiter, ita Domino nostro disponente altissimo contrabatores suos adjutorium praestituri, quod nullus in imperio et in terris, quas Serenissimus frater suus habuit, ipsius audebit Dominum recusare. Quocirca dignitatis Apostolicae clementiam omni studio et attentione rogamus, ut precum nostrarum interventu, qui Romana Ecclesia statum optimum semper dileximus, ad iura imperii manum cum injuryia nullatenus extendatis, diligentius attendentes, quod non suscitemus ius Ecclesia ab aliquo diminui, aut infringi. Igitur favore in Vestrum et benevolentiam Domino nostro fructuosis impendatis et eius honores ac commoda ita ubi potestis erigere dignemini cum affectu, ut justitia non dominetur iniquitas, sed subdetur semper falsitas veritati. Monemus insuper et precamur, ut dilectio amico nostro devoce et fidei Domini nostri Regis Philippi M. Marchioni Anchon. Duci Ravenni, Procuratori regni Siciliae, Imperiali aula Senescalco in negotiis Domini nostri Apostolicam praestitis benevolentiam et favorem, nec resistentibus ei prebeatis adiutoria, sicut de Vestra confidimus Sanctoritate certissime scientes, quod omnibus viribus, quibus possumus Romanum in brevi cum ipso Domino nostro divinitate propitia veniemus pro Imperatoria coronationis dignitate ipsi sublimiter obtinenda. H[ec] omnia vobis tam ex nostra, qui presentes existimus, quam ex parte aliorum Principum scripsimus, quorum nuncios et litteras habuimus, qui etiam Domino nostro fidelitatem fecerunt et hominum, quorum nomina sunt h[ec] Patriarcha Aquileigen. Archiepiscopus Bremensis, Verdensis, Halverstaden. Merseburgensis Episcopi. Nuwenburgensis, Monasteriensis, Osuaburgensis, Babenburgensis Episcopi. Battaviensis, Curiensis, Tridentinus Episcopi. Metensis, Tollenensis, Verdunensis, Leodiensis, Episcopi. Comes Palatinus Burgundie, Dux Caringiae, Dux Carinthiae, Dux de Bites, Marchio de Lannesppere, Marchio de Koberere, Comes Palatinus de Tuing, Comes Palatinus de Wittelinesbach, et alii quam plures Comites et Nobiles, quorum hic nomina recitemus. Datum Spira V Calend. Junii.

In festis
invicem
armis se
petunt
Otto &
Philippus
Reg.

At Philippus tantis Episcoporum & Principum studijs firmatus, ut invalcentem Ottonis factionem oppimeret, Ottocarum Bohemiae Ducem sibi conciliat; quem ut arctius sibi devinciat, regiam corona Boppardiæ exornat. Inde post Virginis Natalitiam cum ingenti exercitu secundo Rheno ad Mosellam descendit. Haud segnus occurrit Otto & Adolphus Cononiensis Archiepiscopus cum instructo exercitu ex adversa Mosellæ ripa: diu certatum pro transitu fluminis, dum nox dissolveret pugnam. Ottoniani cum multitudine, se obrutus conspicerent, altera die Andernacum retrocedunt, ex

opport-

magis conspici.
Ecclesiam Dei,
venire. Verum
ia imperii utili-
deliberatione ha-
berc solemnem
te altissimo con-
serio et in terris,
recusare. Quo-
ne rogamus, ut
ptimum semper
xtendatis, dili-
uo diminui, aut
o nostro fructu-
gere dignemini
semper falsitas
nostro devoto et
Duci Ravenn.
tis Domini no-
rissentibus ei-
tissime scientes,
n ipso Domino
tionis dignitate
n præsentes ex-
m nuncios et li-
t et hominum,
pus Bremensis,
burgensis, Mo-
ensis, Curiensis,
liensis, Episcopi,
Dux de Bites,
tinus de Tuing,
ntes et Nobiles,
iii.
dijs firmatus,
ocarum Bohe-
ciat, regia eti-
alitia cum in-
Haud segni-
opus cum in-
pro transitu
multitudine,
coedunt, ex
oppor-

opportuno loco ad prælium se offerentes. At Philipp⁹ superato flumi-
ne, relictisq; Ottonianis in Ubiorum provinciā eē effundit, duce Wal-
ramo Limburgico, quo comperto, Ottoniani Coloniam se recipiunt,
castris circa urbem positis. Consilium erat Philippo aut Coloniam, aut
Aquisgranum intercipere; at cū Aquisgranum valido Ottoniano-
rum præsidio, & Coloniam objectu castrorum præmunitam repe-
rit, exercitum in vastationem pagorum & agrorum vertit, incensoq;
Regiomago & Bonna cum circajacentibus, Andernaco in superio-
rem Germaniam se reflexit, subactaque Argentina Alsatiam in fide
habuit. Otto ab infesto hoste liber urbes & Dynastas inferioris Sax-
oniæ, quotquot Philippo studebant, armis divexat. Inde transitio
Visurgi, in Orientalem Saxoniam digressus; tum ad vires augen-
das, tum ad Goslariam ceterasque urbes expugnandas, quæ Philippo
hærere visa sunt. Otto ut Brunswicum sibi arctius in fidem obligaret,
mensc Jannuario civium privilegia renovat augetque. Testes sub-
scripsere Herbertus Hildesiensis Episcopus, Widckindus Corbejensis
& Heribertus Werthinensis Abbas, Henricus Palatinus & Wihelmus
Regis fratres, Henricus junior de Limburg, Conradus de Rode, Joa-
nes de Ahus, Ludolphus de Steinfurt, Ludgerus de Walderberg, Lu-
dolphus de Asbecke, ac filius ejus Balduinus, ceteriq; proceres.

Hosce inter bellicos motus Otto Rex Widekindo Abbatii Cor- Otto R.
beiensi, ob fidam in omnibus & sibi præstata operam, Saltum So. Abbati
Corbeinganum ex adversa Visurgis ripa Corbeieni Cœnobio adjacentem,
ensi do-
ac latè protensem, feudi titulo donat: simulque ijsdem tabulis, quas nat Sal-
bic primum in publicum proferimus, vetera omnia Corbejenium tum So-
privilegia Aquisgrani mense Augusto confirmat. linga-
num.

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis. Otto divina favente cle-
mentia Romanorum Rex et semper Augustus. Universis regni fidelibus in
perpetuum. Cum divina clementia nos ad Romani regni fastigium provehere
dignata sit, merito subjeclorum nostrorum patrocinii intendere, et maxime
locorum venerabilium iura manuteneret et augmentare debemus, et si quæ per
alicujus potentiam Ecclesias Dei fuerunt subtracta, ea ad pristinum statum ex
regalibenevolentia revocare volumus. Quapropter universis tam futuris
quam præsentibus regni nostri fidelibus notum esse volumus, quod fidei nostro
Widekino Corbeieni Abbatii et Ecclesie sibi commisso feodum furcati, quod
Soligo dicitur, in præsencia Principum imperii recognovimus et tradidimus,
eo tenore, ut in eo usum venandi habeat, et jus, quod vulgariter Willban ap-
pellatur, sine qualibet contradictione exerceat. Bona quoque Corbeienis Ec-
clesia antiqua, velde novo acquisita, vacantia, vel locata, et jurisdictiones,
videlicet advocationes et comitatus, et regales barnos, quos ipsi de nostra Sere-
nitate induimus, privilegiis confirmamus. Ut ergo inviolabiliter observe-
tur, quod legaliter ordinavimus, hujus facti seriem presenti instrumento com-
mendata sigilli nostri impressione, et testium subscriptione roboramus, adj-
centes,

clentes, ut si quis hoc factum nostra auctoritatis minime consolidatum quilibet occasione solvere attemptaverit, veluti laesae majestatis reus nostra severitatis sentiat indignationem, et pro tam temerario excessu exsolvat centum talenta puri auri, nostra Majestati quinquaginta, aliam partem Ecclesie, quam ladere presumpsit. Hujus rei testes sunt *Adolfus Coloniensis Archiepiscopus, Conradus Argentiniensis Episcopus, Theodericus Traiectensis Episcopus, Thidmarus Mindensis Episcopus, Heribertus Abbas de Werden, Bruno Propositus Aquen, Heinricus Dux de Lenborg, Heinricus Comes de Seyna, Simon Comes de Tekkeneborg, Arnoldus Comes de Althena, Albertus Comes de Everstein, Adolphus Comes de Monté, Heinricus Comes de Kefele, Heinricus Comes de Hucklesvage, Herimannus de Waldecke, Heinricus de Svalenberg, Walterus et Kuno de Rulant, Albertus de Hurde, Warnerus et Reimarus de Reimbach, Heinricus de Synzeche, et alii quam plures. Acta sunt hæc Anno Dominica Incarnationis MCXCVIII. Indictione prima, anno regni nostri I. IX die mensis Augusti.*

*Signum Domini Ottonis quarti Romanorum Regis
invictissimi.*

*Data permanum Morandi Regalis aulae Prothonotarii, Aquisgranifeli-
citer Amen.*

Haud dissimili liberalitate Otto Rex complexus Heribertum Werthinensem ad Ruram Abbatem, ob egregia merita, annuam vinti quinque marcarum exactionem à Friderico & Henrico Imperatoribus inique impositam remisit: simulque ijsdem tabulis jus monetæ, quod Werthinæ & Ludinghusij priores Cæsares Cœnobio Ludgeriano dederant, ex integro reddidit. Testes ferè ijdem Episcopi, Principes & proceres, quos in Corbeiensibus literis produximus, quas & Morandus regalis aulae Protonotarius, vice Conradi Moguntini Archiepiscopi & Archicancellarij, consignavit. Unicum hoc Ottonis studium erat liberalitate sibi demereni corum animos, quorum consilijs in solio collocatus erat.

Annus Christi 1199.

Innocentij III Pont. 2.

Ottonis IV & Philippi Reg. 2.

Bernardi II Ep. Pad. 14.

Postquam eterque Regum Natalitia Christi, Philippus in superiori Germania, Otto in inferiori celebrarat, resumpta civilia arma. Atque Otto, ut se vicinorum auxilijs firmaret, Henrici Duci Brabantiae filiam sibi despondet in matrimonium; quo connubiali vinculo Belgarum animos & arma sibi adjunxit: contra Philippus Trevirensim

Godefrid.
Annal.
Trevor.
Werberg.
Arnold.
Lub. lib 6.
c. 1. & 2.

sem Archiepiscopum ab Ottone in suas partes abstraxit, ejusque patrocinio fatus, iterum reducto per Mosellam exercitu, in Colonensem diocesin irrupit, fatigaturus Adolphum Archiepiscopum, quod hunc remissius agere reperisset. Et propè erat, ut Coloniam praesidio nudaram intercipere, siquidem momentum victoriae in celeritate habuisset; at dum cunctatur, advolant cum exercitu Brabantini, & vicini è Westfalia Comites cum selectis copijs; quorum adventu tertius Philippus pedem retulit; ac supra Rhenum transgressus per Weteraviam atq; Hassiam in Saxoniam movit, ad opprimendum Ottонem;

Redierat per id tempus ex Oriente & Italia Conradus Moguntinus Archiepiscopus cum Marchione Montis de Ferrato, vir eatem. Moguntinus ob res præclarè gestas, & canam sapientiam summæ apud omnines auctoritatis & partium adhuc intactus, quippe qui nec Philippo nec Ottoni fidem addixerat, quamvis in Ottонem magis propendere visus. Is hoc unicè agebat, ut omnia ad pacem revocaret. Quam in dñm. rem Moguntia Boppardiā descendit; convocatoque Principum concilio, quinquennij inducias urgebat inter Ottонem & Philippum, agebaturque ut alteruter regno cederet; quod cum probrolum sibi reputaret Otto, quod jam Rex inunctus esset, Boppardiā evocatus non accessit: nec quicquam illo conventu actum. Non tamen spem pacis abjecit Moguntinus. Quare Coloniam prefectus ad consilia cum Adolfo Coloniensi Archiepiscopo, ceterisq; Episcopis & Principibus conferenda; quo & Hermannum Monasteriensem, Gerhardum Osnabrugensem, Rudolphum Verdensem, ceterosq; Episcopos ac Principes accessisse, verisimile habecas, quos ob id Philippus in sua ad Pontificem epistola suæ factio[n]i adscripterat; qui tamen non nisi medias in hoc colloquio inter utrumq; Regem partes agebant. Sed nec illo congressu quicquam ob partium pertinaciam est transactum.

Interim Philippus per æstatem cum ingenti exercitu, in quo xii Principes numerati, Saxoniam irruperat, omnia latè pervastando. In Helmstädtique cetera Oppida Helmstadum disjectis mœnibus spoliatum; ac dium & nobile illud D. Ludgeri Monasterium, odio Heriberti Abbatis, qui D. Ludgeri Cœnobium Ottonis castra sequebatur, miseranda calamitate evastatum, multos exinde annos jacuit in ruina, donec anno demum 1237 à Gerardo à Philippo everuntur.

Hunc in modum cum totam prope Orientalem Saxoniam de-populatus esset Philippus, Brunswico expugnando exercitum ad Brunswic[m] movet. Reliquerat in urbe Otto Henricum fratrem praefectum ci osculum praesidio militari, vitum bellicis artibus & fortitudine egredio, ope agium. Fidi fortisque non minus cives quam milites oppugnationem constanter sustinent, foris Ottone hostis exercitum incurvant, plorata, & annonam, ne quis castris importaretur, undique intercipiente. Trahitur interim difficilis obsidio, cum obessi ad cœlestem opem Arnold. Lub, lib. 6. conversi,

Aquisgranii feli-

is Heribertum
ta, annuam vi.
Henrico Impe-
tabulis jus mo-
Coenobio Lud-
Episcopi, Prin-
ximus, quas &
di Moguntini
m hoc Ottonis
quorum con-

ppus in superi-
ta civilia arma,
Ducis Braban-
tubiali vinculo
ppus Treviren-
sem

Crantib.
 7. Sax. c. 16.
 Broverus
 lib. 15.
 Annal.
 Trevor.
 Philippus
 reddidit
 Hartwi-
 co Arch.
 Bremen-
 si Comi-
 tatum
 Staden.
 Privilegia
 Eccles.
 Hamburg.
 rim Philippus in sequentem hyemem in Saxonia. Nam mense Ja-
 nuario Hartwico Bremensi Archiepiscopo Stadum Oppidum, to cum-
 que comitatum, ac cetera bona consignatis publicè tabulis reddidit.
 Testes hujus rei Gardolus Halberstadiensis Episcopus, Gerhardus Osnabru-
 gensis Episcopus, Bernardus Dux Saxoniae, Didericus Marchio Misnensis,
 Comes Hermannus de Ravensberg, Comes Fridericus de Zolern, Comes
 Adolpus de Schouwvvenborg, Comes Burchardus de Mansfelt, Comites de
 Hartisbury, Comes Adolpus de Dassel, Bernardus de Hurstmar, Henricus
 Dapifer de Walpurg. et alii quam plures. Acta sunt hæc anno ab Incarnatio-
 ne Domini MCXCIX Indict. III. regnante Domino Philippo Romano-
 rum Rege glorioſo, anno regni ejus secundo. Datum apud Hildesheim XIV
 Calend. Februarii. Ego Conradus Hildesheimensis Episcopus Wurtzburgensis
 electus imperialis aule Cancellarius recognovi.

Satis etiam hæ literæ produnt, quinam è Saxonibus ad Philippi
 partes transierint. Otto per hæc cum suis copijs ad Regem Daniæ te-
 contulit, Regis copias cum suis juncturus, ut ipse in epistola ad Pon-
 tificem indicare visus. Nec multò post etiam Ottocarus Bohemiæ
 Rex à Philippo ad Ottonem transiit. Idem Hermannus Thuringiæ
 Landgravius fecit, quocum Philippo gravius exinde bellum fuit.

Subinde Innocentius Pontifex ad literas, quas anno superiori
 miserant Germaniæ inferioris ac Saxonie Principes, in hanc senten-
 tiā respondet Colonensi Archiepiscopo.

Pontificis
 ad supe-
 riores
 Princi-
 pam lite-
 ras re-
 sponsio.
 Gratum gerimus et acceptum, quod tu et alii multi Principes Aleman-
 niæ dilectos filios G. Abbatem Indensem, B. Bunnensem Praepositum, H. Pri-
 orem de Werdt, H. S. Geronis Scholasticum, M. de Villa civem Mediola-
 nensem, et H. Cappellanum quandam inclite recordationis R. Regis Anglo-
 rum, G. Canonicum S. Mariae ad gradus in Colonia et Magistrum P. viros
 providos et fideles ad Sedem Apostolicam destinatis, per eos et literas vestras
 et electionis modum et coronationis processum Karissimi in Christo filiu nostri
 Ottonis, quem eligitis in Regem plenus intimantes, et petentes, ut quod à
 vobis factum fuerat, ratum habentes et firmum auctoritate vellemus Apo-
 stolica confirmare ac ipsum Ottonem ad suscipiendam coronam Imperii voca-
 remus. Nos autem nuncios ipsos propter honorem imperii et tam ipsius Ot-
 tonis quam tuam et aliorum Principum, à quibus missi fuerant, devotionem,
 honesta-

copi, quod
onis conjux
ias, & hym-
s D. Auctor,
ui tum cum
btulit; mo-
veret, & ipsi,
nere. Quæ
: hæsit inte-
m mense Ja-
dum, totum
ulis reddidit.
us Osnabru-
to Misnensis,
lern, Comes
, Comites de
ar, Henricus
ab Incarnatio-
lippo Romano-
desheim X V
irtzburgensis
as ad Philippi
em Danie le
stola ad Pon-
is Bohemiæ
s Thuringiæ
lum fuit.
no superiori
hanc senten-
cipes Aleman-
sium, H. Pri-
em Mediola-
. Regis Anglo-
strum P. viros
literas vestras
risto filio nostri
es, ut quod à
leimus Aposto-
Imperii voca-
am ipsius Ot-
, devotionem,
honesta-

bonestatem etiam et probitatem ipsorum benigne recepinus, et sicut ipsi re-
ferre poterunt curavimus benignius pertractare. Id autem per hæc Aposto-
lica Scripta tam tibi quam ipsis duximus respondendum, quod ad honorem et
projectum ipsius libenter et efficaciter, quantum cum Deo poterimus, inten-
demus, sperantes quod ipse sicut Catholicus Princeps in devotione, quam
progenitores ipsius circa Romanam Ecclesiam habuerunt, non solum sistere,
sed perficere, cum honoris augmento curabit. Datum Laterani XIIII Ca-
lendas Junii Pont. nostri anno secundo.

In candem verborum formam scriptum à Pontifice ad Minden. Quas ob-
sem, Paderbornensem, ceterosque Episcopos, ad Bremensem Archie. causas
piscopum, ejusque provinciales Episcopos, ad Ducem Lotharingiax Pontifex
& Brabantiax, Comitem Palatinum Rheni, Comitem Flandriæ, Co- Ottonis
mitem de Dasburg, atque alios Principes ac proceres Alemanniæ in- potius
terioris. Sane quod his literis promisit Pontifex, id fideliter constan- quam
terque præstabilit, Ottonis electionem probando tuendoque. Nam electio-
quibus causis Principes nostri aversati Philippum, Ottoni detulere compro- nem
regnum, iisdem & Pontifex Philippum postea rejicit. Alto nimis ubi
vulnere fiærebant in animo Pontificis & Romanorum, quibus injurijs
Philippi majores ex familia Suevica Henricus IV, Henricus V, Frideri-
cus Barbarossa, & Henricus VI Imperatores tot annis Apostolicam
Sedem traetaverant: quam scđo inter Regnum & Sacerdotium schis-
mate Ecclesiam dilacerarant: quibus spolijs patrimonium Petri Ec-
clesiae diripuerant: quibus Episcoporum & religiosorum inter se col-
lisorum dissidijs disciplinam Ecclesiae dissolverant; uti hæc satis ex su-
periorum temporum narratione repeti possunt. Contraex Saxonum
gente offerebantur Ottones M. D. Henricus, Lotharius, & ipsius Ot-
tonis parentes, Apostolicæ Sedis observantissimi. Et quam scđo
iniquumque cabona, quæ post Carolum M. & Ludovicum Pium
Saxonice gentis Imperatores Romanæ Ecclesiæ dederant, abripi ab
ipsis Suevica gentis Imperatoribus? & quid à Philippo sibi polliceri
poterat Pontifex? qui Thusciam, ceteraque patrimonij Petri posselli-
one tenebat, ob quæ à Cœlestino Pontifice anathematis vinculo in-
nexus erat. Hæc & similia haud immerito avertébant à Philippo ani-
hum Pontificis, qui hisce difficultim temporibus haud secus, quam
Gregorius aliquis VII, aut Alexander III, à Deo datus videri poterat
columna concussæ Ecclesiæ.

Hoc præterea anno Innocentius Pontifex literas dedit ad Ber- Hilde-
nardum Episcopum nostrum, & Decanum Paderbornensis Ecclesiæ, enes ex-
Abbatemque Helwardeshusianum, quibus mandat, ut Apostolicæ commun-
Sedis nomine Hildesiensis dioecesis nobilibus & ministerialibus de- ob vex-
nuncient anathematis poenas, omnemque sacrorum usum interdi- atum He-
cant; nisi Heribertum electum Hildesiensem Episcopum desistant Episco-
vexare, & impedire à quieta possessione Episcopatus, Causa litis & dis- pū suum.
cordiæ

*Arnold.
Lub. lib. 2.
Epist. De-
cret. Innoc.
Bruschius
in Episc.
Hildef.
Chron. Hil-
def. MS
Trithemius
de Orig.
Franc.
Bambergius
in Notis ad
Arnold.
Lubec.
Causa
discor-
diarum
data à
Conrado
Hildef. &
Philippi Regis favore, Herbipolensis Episcopus. Quem Episcopatum
Herbi-
pol. Epi-
scopo.*

cordia à Conrado Episcopo data. Is illustri Franconum Orientalium genere, aut Saxonum verius ortus, ex aula Friderici Imperatoris pri- mūm Lubecensis Episcopus constitutus; sed eā Ecclesiā, incertum qua ex causa, post paucos annos desertā, redijt ad aulam Barbarossæ, & ob ingenij præstantiam soleritiamque agendi, publicis Imperij ne- gotijs tractandis ab Imperatore admovetur. Inter quæ etiam expe- ditionem in Palæstinam annona instruxit; non tamen ejus profectio- nis comes fuit, quo falli dixeris Crantzium & Bruschiūm. Mortuo Barbarossa, Henrico vi Imperatori non minus carus, quod apud Pa- trem obtinuerat, Cancellarij munus gessit; ab eoque Imperatore expeditioni sacræ præfectus, in Syriam proficisciatur, in qua & Cypri Regem coronavit, & multa præclarè gessit vicario Imperatoris mune- re. Mortuo subinde Bernone Hildesiensi Episcopo, Henrici Imperatoris commendatione, anno 1196 Bernonis Successor fuit; gestoque in tertium annum Episcopatu, postulatur Canonicorum suffragijs, & Philippi Regis favore, Herbipolensis Episcopus. Quem Episcopatum cùm ille sine Pontificis auctoritate susciperet, Pontifex Conradum utroque Episcopatu spoliavit, deditq; Hildesiensibus potestatem eli- gendi alium Episcopum; à quibus Heribertus sive Haribertus summæ ædis Præpositus est deleetus. Conradus quamdiu inter spem alteru- trius Episcopatus recuperandi hærebat, modò le Hildesiensem, modò Herbipolensem Episcopum scribebat; sed quia idem Cancellarius erat Philippi Regis, ejus patrocinio subnixus, Herbipolensem Episco- patum flagranter ambibat; quod & consilia Philippi spectabant, ut potentem ex Ducatu Franconiae Episcopum suis partibus adjungeret. Sed eo minus gratus erat Pontifici, qui factionem Philippi oppressam volebat. Extant de hac controversia Innocentij Epistolæ tam ad Epis- copum nostrum Bernardum & Clerum Hildesiensem, quam ad ipsum Conradum, quibus temeritatem facti contra Canonum insti- tuta illi exprobat, ac damnat. Exemplar harum literarum hoc loco supervaneum reddere, cùm inter editas Innocentij Epistolas legi pos- sit. Perstigit tandem Conradus in Herbipolensi Episcopatu, postquam Pontificis auctoritate nova electio impetrata; nec tamen ultra tri- ennium superstes; quippe qui anno 1203, dum in domo Episcopali ad Basilicam procederet per insidias à duobus gentis nobilibus, qui se ab eo læsos ferebant, interimitur, vir capacis ad omnia ingenij, clarulique in utriusque Imperatoris & Philippi Regis aula Cancellarius; sed qui politicis rebus magis quam sacris præclaras naturæ doctes, vitamque impenderat. Memorabile tamen ad viri commendationem, quod occisi corpus cum cilicio repertum sit, singulisque hebdomadibus auri vertonem (precium est 24 Imperialium Joachimicorum) in pauperes erogatit.

Subuentum hoc anno Liyoniae ad propagandam Christi religi- onem

*Arnold.
Lub.
Crantzus.*

Orientalium
peratoris pri-
iā, incertum
Barbarossa,
s Imperij ne-
etiam expe-
us profectio-
um. Mortuo
uod apud Pa-
e Imperatore
qua & Cypri-
ratoris mune-
nici Impera-
uit; gestoque
n suffragii, &
Episcopatum
x Conradum
otestatem cli-
pertus sumim
r spem alteru-
ensem, modò
Cancellarius
ensem Episco-
pectabant, ut
us adjungeret,
pi oppressam
e tam ad Epi-
m, quam ad
nonum insti-
rum hoc loco
tolas legi pos-
tu, postquam
men ulera tri-
Episcopaliam
ibus, qui se ab
enij, clarulque
arius; sed qui
es, vitamque
ionem, quod
ebdomadibus
nicorum) in
Christi religi-
onem
onem inter barbaras gentes. Coepit hæc quidem haec tenus felici pro-
gressu; at cum vicinæ Paganorum gentes Christianorum Sacerdotum presbyt. in
operas continuò infestarent, Bertholdus Meinhardi Successor, ac se-
cundus Livoniae Episcopus, ex Lucensis ordinis Cisteriensis Cœno, Lippst.
bij Abbe delectus, Romam se ad Innocentium Pontificem contu- Oderic. in
lit, expositaque ingenti spe missis Evangelicæ, quæ inter Livones histor Ec-
haud secus, quam inter Sclavos jam Christo partas haberi posset, im- clef.
petravit à Pontifice apostolicas literas ad Saxoniam & Westfaliæ Prin- Bzovius
cipes populosque; quibus ampla nostrarum indulgentia facta, quot- in histor.
quot cruce signati in sacram hanc militiam transirent. Ijs Pontificis Fides Eccles.
literis vulgatis, multi Westfaliæ & Saxoniam nobiles ac milites incensi, christia- Ruffon, in
inter hæc civilia bella multo salubriori consilio in Livonię trans- Chron. Li.
gressi, christianam religionem adversus barbatos propugnaveré. von.
propa-
gatur.

Magno in hanc rem adjumento hortamentoque fuit Bernar-
dus de Lippia, qui per id tempus cum Bertholdo Episcopo Romam Operâ
profectus, aut certe in Westfaliam transgressus, Ipse & Bertholdus maximè
ejusdem Cisteriensis Ordinis Abbas novas secum religiosorum vi- Berthol.
rorum ac Sacerdotum Colonias ex Westfalia & Saxonia in Livonię Bernardi
traduxere, quorum ipse Bernardus moderator fuit; ut ob id à Cæsario de Lip.
Abbas Livoniae appellatus sit. Tantus nunc christianæ religionis pro- Cæsarius
pugnator, palam docendo ordinandoque res sacras, quantus ante sub lib. 9 c. 37.
signis Henrici Leonis bellator militando conspectus, quo suo exem- Dialog.
plo mirificè excitavit nobilium per Westfaliam animos ad sacram mi-
litiam transeundi.

Annus Christi 1200.

Innocentij III. Pont. 3.

Otonis IV & Philippi Reg. 3.

Bernardi II Ep. Pad. 15.

Duodecimum dehinc saeculum cum anno millesimo ducente- Godefr.
fimo claudimus, civilibus adhuc discordijs turbidum. Quippe Con- Innocent. in
radus Moguntinus Archiepiscopus, quum pacem anno superiori Regist.
Boppardiae ac Coloniae frustratentaverat, id negotium hoc anno re- Odericus
sumpsit, indictio inter Andernacum & Confluentiam Principum in histor.
conventu, de quo Godefridus, atque ipse Otto Rex in literis ad Pon- Ecc.
tificem inter cetera scribit. Nolumus ignorare sanctitatem vestram Mo- Ferdinand.
guntinum Archiepiscopum feria sexta post festum S. Jacobi Apostoli indixisse Episc. ex
colloquium inter Andernacum et Confluentiam, in quo ex parte nostra inter- reg. Vat.
sunt Colonensis Archiepiscopus, Monasteriensis Episcopus, Leodiensis Ele- Biblio.
bus, Traiectensis Episcopus, Paderbornensis Episcopus, Abbas Corbeiensis,
Dux Brabantiae, et Comes Flandriae. Ex parte vero Ducis Sueviae Salisbur-
gensis Archiepiscopus, Frisingensis Episcopus, Argentiniensis Episcopus, Basiliensis Episcopus, Trevirensis Archiepiscopus, Dux Meraniae, Marchio Con-
radus de Landassen, B. Dux Ceringia, et ipse Moguntinus tanquam media- tor,

B b b b b

tor, qui huic rei hactenus sollicitudinem, quam potuit impedit. Sollicitè autem Otto Pontificem monet, ne quid in sui præjudicium decidi patiatur. Verum ut superiori, ita & hoc colloquio altercantum partium studia casua fuerunt.

Pontifex,
re matu-
rè discus-
sa, tan-
dem pro
Ottone
pronun-
ciat.

Tandem Pontifex, post biennij deliberationem & consultationem, in Cardinalium senatu pronunciat; rejectoque Philippo, Ottонем ab omnibus Imperij Principibus Germaniae Regem acceptari, colique mandat. Quam verò maturo consilio adduētus ad luētum Imperij dissidium tollendum, quibusve rationibus & causis in utramque partem pro utroque Rege diligentissimè expensis, id fecerit Pontifex, satis ex illius epistola xxi ad universos Germaniae Principes data, tum ex epistola xxix de tribus electis Regibus constare poterit; e quibus ille Ottонем, præter merita majorum ceteraque etiam, maximè Imperio idoneum censuit, quod licet Philippi electio à pluribus, Ottonis tamen ab ijs sit facta, quibus principaliter ius eligendi fuit: nempè ab Adolpho Colonensi & Joanne Trevirensi Archiepiscopis; à quibus etiam Otto Aquisgrani in Augustali & Carolina Imperij Sede inunctus ac consecratus: Philippus verò præter jura & privilegia Germaniae nationis Moguntiæ à Tarantasiensi Archiepiscopo, alienæ gentis homine, sine Pontificis auctoritate inungi voluerit. Jam verò in ejusmodi dissidijs supremam penes Romanum Pontificem esse auctoritatem, præclarè ostendit Innocentius in ertiida epistola ad Philippi Legatos, deducitque ab Apostolica Sede, quæ in persona Caroli M. à Græcis ad Germanos transiit Imperium, quæque eligendi ac coronandi potestatem Romani Regis communicavit cum Germaniæ Archiepiscopis, quios inter Colonensis sibi primas partes vendicet.

Serrav. in
histor. Mo-
gunt.
Chron.
Mogunt.
Godfr.
Arnold.
Lub. lib. 6.
c. 3.
Moritur
Conradus Ar-
chiep.
Mogunt.
à cuius
obitu
schismæ
in Eccle-
sia Mo-
gunt. ex-
furgit.

His Romæ in senatu Cardinalium decretis, misit Pontifex Guilonem ex Abbatे Cisteriensi Cardinalem ac Prænestinum Episcopum, qui sequenti demum anno in Germaniam venit. Festo deinde Simonis ac Judæ Conradus Moguntinus Archiepiscopus Metropolitanus noster, postquam discordantes inter se fratres Ungarie Reges pacis vinculo composuisset, ex itinere in Passaviensi diceceſi moritur. Funus ejus Wolferus Episcopus honorifice Moguntiam deduxit. Celebris catempestate præluli; quippe rebus præclarè gestis, & vita integrata, decus Episcoporum, ac columna Ecclesiæ; quocum & Bernardo Episcopo nostro, ut supra diximus, magna animorum conjunctio fuit. Ejus morte scissa Moguntina Sedes, alijs, qui ex factione Philippi erant, Lupoldum Wormatiensem Episcopum, alijs Sifridum Præpositum Bingæ ob tumultus in urbe concitatos deligitibus. Quo cognito, Lupoldus cum Philippi copijs Bingam advolat. Inde Sifridus se ad Ottонem contulit; à quo benignè suscepitus, & mox regalibus donatus est, & copijs adjutus Lupoldum Bingam ejecit. Adeo

non

non tam certamen inter duos Episcopos, quam inter ipsos Reges erat, uter sibi Moguntinum adjungeret; at Pontificis auctoritate post Sifridus in Sede firmatus, quo Ottonis simul partes multum constabilitate sunt.

Annus Christii 1201.

Innocentij III Pont. 4.

Ottonis IV & Philippi Regum 4.

Bernardi II Ep. Pad. 16.

Otto deinde postquam se primus novi seculi annus aperuit, con-
tracto exercitu, in superiorē Germaniam adversus Philippum expe-
ditionem suscepit, progressus cum Adolpho Coloniensi, & Sifrido
Moguntino Archiepiscopis, & Henrico Palatino fratre, eorumque
subdīarijs copijs Heripolim usque pervenit, latē per eas regiones
terrore armorum circumlato. At quos præterea in exercitu Episcopos in expe-
ac proceres sibi conjunctos habuerit, docebit nos Ottonis Regis di-
ploma, Heripoli ea in expeditione consignatum, quo rursus Adol-
pho Coloniensi Archiepiscopo, ob fidam bello civili præstitam ope-
ram, iteratis tabulis Ducatum Westfaliae & Angariæ confirmat: in-
ductis etiam fratribus Henrico Palatino & Wilhelmo, ut quidquid ju-
ris aut ipse, autheredes obtendere possent, perpetuum renunciarent.
Testes hujus rei fuere Adolphus Coloniensis Archiepiscopus, Henricus Palati-
nus Regis frater, Sifridus Moguntinus electus, Hermannus Monasteriensis
Episcopus, Imperialis aula Cancellarius, Bruno Bonnensis Propositus, Henri-
cus Comes Seimensis, Simon Comes de Tecklenburg, Gerhardus Comes de Are,
Hemicus Comes de Cesselle, Godefridus Comes Arensbergensis, Adolphus
Comes de Monte, Bernardus de Wilepa, Burchardus de Aldenberg, Herman-
nus de Lippia, Godeschalculus de Pirremunt, Godefridus de Eppenstein, Wul-
framus Comes Rheni, Rutgerus de Merheim, Rutgerus de Brempa, Werne-
rus de Bolant, et frater eius Philippus, Hermannus advocatus Coloniensis, Her-
mannus de Alvetre, Marechallus, Otto de Schonenberg, Reimarus de Rothe,
Conradus de Wile, Simon Aquensis, et alii quamplures. Acta sunt hæc Anno
Dominica Incarnat, Millefimo ducentesimo. Datum apud Würzburg, tertio
Nonas Februarii permanum Hermanni venerabilis Monasteriensis Episcopi.
Tabulas hasce Gelenius produxit in D. Engelberto superiori anno
adscriptas; quas tamen ad initium hujus anni referre libuit, quod per
id tempus Otto Rex Heripolim accessisse referatur à Godefrido,
Istic vero cum se nulla hostili manu offerret Philippus, exercitum re-
duxit ad inferioris Rheni partes.

Et jam Guido Cardinalis, Pontificis legatus, in Galliam advenerat, ex eaque in Germaniam properabat, præmisso Philippo Notario, qui fidem ab Ottone exigeret; quam Rex Novesij vi Idus Junij in celebri Præsulum ac procerum corona juravit: fore nimurum se defen-

Juramen-
tum Ot-
tonis A-
postolicae
Sedi No-

Bbbbbb 2 forem

velsi p̄r̄ forem Apostolicæ Sedi: conservaturum omnia privilegia Romanæ
st̄tum.
Innocentius
Ep̄st. 75.
Oderic.
Ranald.
in histor.
Eccles.
Ep̄stola
Gudonis
Legati ad
Pontif.
Godefrid.
Trithem. in
Chron.
Hr̄jav.

Ecclesiæ: possessiones, quæ ablatae, restituturum; quæ recuperatae, suis
ex integro permisurum. Quemadmodum juramentum hoc recita-
tur inter epistolas Innocentij Pontificis. Post illa Guido Cardinalis
Leodio Aquisgranum honorifice accessit, occurrente Ottone Rege,
à quo Coloniam deduc̄tus; urbemque intravit, ut Godefridus etiam
refert, circa festum Apostolorum Petri & Pauli; evocatisque vicinis
Episcopis ac proceribus Regni, in Ecclesia D. Petri primum Principes
omnes, qui Friderico puero fidem dixerant, juramenti religione absol-
vit; inde Philippum Pontificis nomine Regno nequaquam idoneum
pronunciat; simulque ad ceteros Principes mandata dat cum ana-
thematis comminatione, à Philippo desciscere, atque ipsum Otto-
nem de cetero Germaniæ Regem amplecti.

Consue-
tudo pul-
sandi ad
elevatio-
nem S.
hostiæ,
& cum
ea defer-
tur ad æ-
gros, in-
troduci-
tur.

Per id tempus, dum Wido Legatus Coloniae versatur, pium mo-
rem rituumq; introduxit, ut dum in sacrificio missæ hostia elevatur, no-
la tinnitu signum daretur. Idemq; fieri jussit, quoties ad moribundos
S. Eucharistiæ Sacramentum deferretur, excitandæ adorationis & pie-
tatis causa. Den̄um in hoc congressu, rejecto Lupoldo, Sifridus verus
Moguntinus Episcopus renunciatur; qui & ab ipso Legato primum
Sacerdos, deinde Episcopus Coloniae consecratur. At quinam ex Sax-
oniæ Episcopis præter Adolphum Coloniensem Archiepiscopum
huic celebritati interfuerint in annalium memoria non reperio;
quanquam de Bernardo Episcopo nulla ferè dubitatio inferri possit.

Guido in
ep̄st. ad In-
nocentium.
Odericus
ad hunc
ann. n. 13.
In novo
Corbeiciæ
habito
conventu
Otto rex
declara-
& Philippus
rejecit.
Jbid. He-
ribertus
Hilde-
ensi Ep.
conse-
cratur à
Bernardo
Legatus,
Ep. Pa-
derb.

Colonia Guido Legatus Corbeiæ profectus; ubi pro Aposto-
lica auctoritate alium Episcoporum ac procerum conventum indix-
it; palamq; in literis ad Pontificem professus, si modò Episcopi Ger-
maniæ in fidem Ottonis adduci possint, causam Ottonis securam fo-
re. Tanta nimis tum Episcoporum auctoritas & potestas erat in
Imperio. Igitur ad hunc Corbeiensem conventum iterum tertiumq;
evocati sunt Episcopi totius Saxoniæ, in coque, ut Coloniae factum
erat, Philippus rejectus, & Otto renunciatus Rex; in absentes vero
Episcopos actum est anathematis comminatione. Ac tametsi annota-
tum non sit in annalibus, quinam Episcopi se subtraxerint, aut qui-
nam præsentes fuerint, certum tamen, Bernardum Episcopum no-
strum, & Heribertum Hildesimensem Episcopum accessisse; quod jussu
Apostolici Legati eo in conventu Heribertus Hildesimensis electus,
à Bernardo antistite nostro consecratus sit Episcopus. Qua super re ex-
stat ejusmodi Guidonis Legati testimonium inter monumenta Cor-
beiensia. Guido Dei miseratione Prænestinus Episcopus, Apostolica Sedi
Legatus, omnes ad quos litera præsentes pervenerint in Domino salutem.
Notum fieri volamus, quod consecratio venerabilis fratris nostri Hildesimensi-
sis, quæ in Corbeiensi Monasterio facta est à dilecto fratre nostro Episcopo
Paderbornensi, nostra est facta auctoritate et iussione. Unde nolumus, ut
inde

ia Romana
uperatae, suis
in hoc recita;
o Cardinalis
ttone Rege,
fridus etiam
isque vicinis
m Principes
gione absol-
um idoneum
lat cum ana-
ipsum Otto.

or, pium mo-
elevatur, no-
moribundo
tionis & pie-
fridus verus
ato primum
inam ex Sax-
ie episcopum
non reperio;
nferri posuit,
i pro Aposto-
lentum indix-
episcopi Ger-
s securam fo-
testas erat in
m tertiumq;
oniæ factum
bsentes verò
neti annota-
int, aut qui-
scopum no-
; quòd justu-
nsis electus,
a super re ex-
umenta Cor-
boftolicæ Sedi
no salutem.
i Hildesimense
ostro Episcopo
nolumus, ut
inde

inde temporibus futuris aliquod præjudicium predicto Monasterio generetur.

Exinde Pontifex Conradum Hildesimensem Episcopum, quod à Cœlestino Pontifice ob merita belli sacri illi facta esset promissio ad altiorum Ecclesiæ gradum ascendendi, in gratiam recepit. Ac postquam se Apostolicae Sedi submiserat, pœnitentiamq; commissi facti egisset, ad Hersipolensem Episcopatum admisit; ea tamen lege, si nova Canonorum electione facta deligeretur.

Per id tempus Innocentius Pontifex literas ad Bernardum Episcopum Paderbornensem dedit, plenas laudis, & sui erga illum amo- scriptis
ris; quibus cumprimitis gratias agit, quod causam Ottonis constanter ad Ber- nardum
eget. Eas, quod ab Oderico in historia Ecclesiastica prætermis- Ep. lite-
rit, hic referre nostra interest.

*Gratum gerimus et acceptum et tuae devotionis constantiam in Domi- agit pro
n commendamus, quod carissimo in Christo filio nostro Illustri Regi Ottoni in constan- ti ejus in
Romanum Imperatorem electo, quem nos recepimus jam in Regem et ad coro- nalem imperii congruo tempore disposuimus evocare, fideliter et constanter ad- fidelitate, fides, et ei auxilium tribuis et favorem. Super hoc ergo devotionem tuam pro- sequentes actionibus gratiarum fraternitatem tuam monemus et exhortamur attentius, et p. a. f. s. m. quatenus eidem Regi non obstante juramento, Si quod Duci Suevia ratione regni forsitan præstitisti, cum nos illud eo reprobato decre- verimus non servandum, viriliter et potenter assistas, et universos consanguineos et amicos tuos ad ejus fidelitatem inducas, ita quod ex hoc gratiam no- stram plenius merearis, sciturus, quod sicut prius quam ipsum acceperimus in Regem, gratum reputavimus et acceptum, non dimittimus in ultum si quis se ipso duceret opponendum, non autem te moreant maledicta quorundam.*

In hunc modum scriptum à Pontifice ad Colonensem Archi-
piscopum, Episcopum Osnabrugensem, Monasterensem, Traiecten-
sem, Hildesimensem, Mindensem: ad Abbatem Werdinensem, Ab-
batem S. Cornelij, aliosq; Præpositum Bonensem, Ducem Limbur-
ensem, ad Comitem Flandriæ, cui & Paderbornensis commenda-
tur, ut de eo benè mereri non desistat, ad Namurensem, Loëensem,
Wassenbergensem, Hochstadiensem, Ariensem, Seinensem, Epper-
steinensem, Tikenburensem, Ceselensem, Lippianensem, Hollan-
diæ, Borensem, Losensem, Teclenburgensem, Montanum, Vianen-
sem, Arisbergensem, ceterosque Comites, qui Ottonis partes cum
Pontifice suscepere. Mirum quot literis Innocentius Pontifex sollici-
tari Germaniæ Episcopos, Proceres, Reges & Principes; quantumque
laborarit pro Ottone Rege adversus Philippum, ut palam fateri nece-
sse fuerit Ottoni, scriptis ad Innocentium Pontificem literis, se post
Deum ei Regnum debere. Quorum omnium tamen post Otto im-
memor in Pontificem insurrexit, bonaque Romanæ Ecclesiæ haud
fecus quam Suevicæ gentis Imperatores invaserit.

Innocent.
Epist. 30.
Odericus
ad annum

1202.
Annus

Annus Christi 1202.

Innocentij III. Pont. 5.

Ottonis IV & Philippi Reg. 5.

Bernardi II Ep. Pad. 17.

*Odoricus in
hist. Eccles.
ex epistola
Innocent.*

Non destitit interim Pontifex per Guidonem Legatum firmare anno proximo Ottонem in Regno. Quam in rem Magdeburgensem & Bremensem Archiepiscopos, ceterosque factionis Philippianae Episcopos, anathematis comminatione percellit. Eadem constantia Trevirensim Archiepiscopum aggressus, loco movendum denunciat Legato, quod jam partem bonorum & jurisdictionis Trevrensis Ecclesiæ transcriperat Coloniensi; sed quia idem Coloniensis in fide Ottonis nutare ccepit, vehementer cum objurgat, ostenditq; quam scđum factum sit, cum desciscere à Rege, quem ipse corona verat; cum Coloniensis Archiepiscopi solummodo sit Reges in Imperatores electos coronare ex antiqua ejus Ecclesiæ dignitate. Tanta rerum in summis capitibus perturbatio erat. Qua haud parum perculsi ceteri provinciales Episcopi. Quo factum opinor, ut Hermannus Monasteriensis Episcopus, vir haec tenus constantissimus ac celeberrimus inter Imperij Principes, in Marienfeldense Monasterium secesserit, tanquam ex his Imperij fluctibus se in portum subtracturus.

*Arnold.
Lub. lib. 6.
c. 5.
Godefrid.*

Philipus Rex quo minus in ista animorum inclinatione res suas preferret, obstitit defectio Regis Bohemiae, & Hermanni Thuringiae & Hassiae Landgravij ad Ottонem, in quos arma parabat, quæ proximo anno erupere. Contra Otto, ut res suas firmaret, cum Adolpho Colonensi Archiepiscopo, e conventu habuit Trajecti ad Mosam, in quo Dux Brabantia & Gelria Comes reconciliati sunt. Sed mox inter ipsum Ottонem & Adolphum Colonensem Archiepiscopum obortalis de telonijs, monetis, & iniquis vectigalium exactionibus, quæ inter ipsos à Guidone Legato composita est, ne ex intestinis hisce dissidijs Philippi Regis causam invaleceret. Nec leve Philippo vulnus fuit hoc anno Contadum Heripolensem Episcopum, quem hactenus Cancellarium in omni consiliorum moderatione habuerat, à Siciarijs, dum ad templum procederet, interfici; quanquam id alij ad initium sequentis anni referant. Sed de hoc Episcopo supra à nobis relatū est. Ut varia de eo fuere judicia, ita Epitaphium hoc scripto proditur.

Hic proculmo solo sceleri dum parcere nolo,

Vulnra facta dolo dent habitare polo.

*Bernardus Ep. totus
est in do-
tandis &
exornan-
dis cee-
nob. &c.* Bernardus Episcopus noster, cuius hic penultimus vitæ annus fuit, ex senio ad vitæ exitum proiectus, quantum à publicis otiosis noctus fuit, totum impedit in res sacras, & dotanda sacrarum Virginum Cœnobia, ut earum precibus sibi Deum propitium demereretur. Quam in rem ternæ sunt tabulae, quibus Wilbacensi Virginum Monasterio liberali-

heraliter benefecit. Harum primis aliquot prædia donat: alteris decimas, quas vel à Bernardo Comite de Lippia consanguineo suo, vel ab alijs redemerat, transribit: tertius advocati onere liberat. Omnes hæ literæ testibus consignatae, & anno Episcopatus xvi memorantur scriptæ, qui ut supra monuimus annus ordinationis censeri debet, cum hic ab electione ejus xvii procurrat. Alijs præterea tabulis Gerdeni Virginum Cœnobio consulit, bonaque sibi transcripta Virginibus donat. Testes adscribuntur proprieijdem, qui in superioribus literis, Henricus Decanus, Lambertus Prepositus, Meinicus et Alexander Priors, Conradus Custos, Theodoricus Scholasticus. Ex Ecclesiæ fidelibus Hermanus de Lippia, Bertholdus de Schonenberg, Bertholdus et Thietmarus fratres de Buren, Anselmus vice Comes. Ex Ministerialibus Wernerus de Brakel, Conradus Camerarius, aliquæ quamplures. Et tanquam calamitola simul tempora deploraret, omnes has literas tempore dissensionis inter Ottōnem & Philippum confectas refert. Subinde III Nonas Septembris Bernardus ad Bredelariense suæ diocesis Cœnوبium profectus, cœmeterium ejus loci consecrat, convocatique populo Sacramentum confirmationis impertit. Id quia in Bredelariorum monumentis annotatum reperimus, haud dubium, quin religiosissimus Episcopus quotannis diocesis suam perlustrando ceteris quoque incolis diligentissime idem administraverit; quod multa ejusmodi ob incuniam Scriptorum, & temporum injuriati de horum temporum Episcopis desideremus, quæ per obscura quædam vestigia investiganda remanent. Quemadmodum ex Gerdeni Cœnobij literis hoc anno datis scribit Bernardus, se pro more in ecclæ Domini Synodus celebraisse cum Clero & religiosis viris, ad disciplinæ Ecclesiæ servandam;

Annus Christi 1203.

Innocentij III Pont. 6.

Ottonis IV & Philippi Reg. 6.

Bernardi II Ep. Pad. 18.

Accelerat per hæc annus hujus seculi tertius, nova expeditione Spondanus in Annal. in Palæstinam celebris; quo certatim Itali, Germani, Galli, Ungari, Belga, Angli, hortatu Innocentij Pontificis, ad crucis signa convolau- runt, tanto apparatu classis, cum primis Venetæ, tantaque exspectati- one, ut totum regnum Hierosolymitanum redditum in manus Christianorum crederetur. Hac expeditione primum Constantinopolis Mari & terra simul à Balduino Flandriæ Comite ac Bonifacio Mar- chione Montisferrati intra ostium expugnata, redditaque Isaacio Angelo, cuius filiam Philippus habebat in matrimonio. Ea in expedi- tione è Saxonie præstibus memoratur Conradus Halberstadensis Episcopus, qui multis sacrorum ornamenti Constantinopoli allatis Novam Palæsti- nam ex-

At

peditio,
qua Con-
stantino-
polis ca-
pta.

Novæ in
Imperio
ex schif-
mate tur-
bæ.

Divisio
paternoæ
heredita-
tis inter
Ottonem
R. & fra-
tres facta
Pader-
bornæ.

At in Imperio omnia ex schismate turbida. Pontifex ut Magden-
burgensem, Bremenlem & Salisburgensem Archiepiscopos à Philip-
po ad Ottonis partes traheret, extrema minatur: Trevirensis frustra
sollicitatur: Coloniensis ægrè adhuc retentus in fide Ottonis. Quose
verterent Episcopi? cum omnes propè Germaniæ Archiepiscopi, præ-
ter Moguntinum, Philippo hærerent. Interim Philippus armis infelix.
Nam quum in Hermannum Thuringiæ & Hassiæ Landgravium, qui
ad regnum quoque aspiraverat, quod sorore Friderici Imperatoris ge-
nitus esset, arma converteret, regionesque latè devastaret, Landgra-
vius subsidio Ottocari Bohemiæ Regis, & Henrici Palatini Philippum
fugat, compelliturque intra Erfurtum se recipere. Ibi in nonum diem
obsessus Rex noctu elabitur ad Theodorum Misniæ Marchionem, vi-
resque instaurat. Insequitur Rex Bohemus, & Palatinus, quibus haud
multò post Otto Rex cum novo se jungit exercitu, ex Saxonia & West-
falia contracto; indictisque Merseburgi comitijs, Bohemum iterum
festo Bartholomæi Regem coronat, quo cum simul Landgravius
fidem Ottoni jurat.

Otto quo Goslarienses Philippo Regi juratos affligeret, castrum Her-
lingsbergam, in edito propè Widelagam monte construxit, præmuni-
jtque; & quia alterum ex Occidentali parte castrum Lichtenbergam
insidebat Otto, ita ex utroq; infestabat cives ut multi urbe excesserint.

Per id tempus anni convenire tres fratres, Otto Rex, Henricus
Palatinus & Wilhelmus, Paderbornæ, stipati Episcoporum & proce-
rum multitudine. Ac ne qua ipsos dissensio armorum, animorumq;
commutatio disjungeret, partiti sunt inter se paternam hetedicatem.
Ea vero divisio, uti præsente Bernardo Episcopo nostro, qui primus
inter arbitros memoratur, facta sit, quantum Ottoni Regi cum Brun-
swicensi urbe cesserit, hæc tabula Henrici Palatini indicabit.

In nomine sancte & individue Trinitatis, Henricus Dei gratia Dux Saxonie, & palati-
nus Comes Rheni &c. Quoniam omnia quæ aguntur in tempore quadam mutabilitatis lege ten-
dunt ad interitum, cautum est litteris administriculi fulcimine facta roborari, que semper tanquam
presentia futurorum sunt memorie commendanda. Notum sit ergo tam futuri quam presentis
etri fidelibus, quod nos una cum dilectis fratribus nostris Serenissimo Domino nostro Otione Ro-
manorum Regi & semper augusto, et Wilhelmo, patrimonii nostri, divisione fraterno & una-
nimi consensu apud Paderburnam celebrata portionem jam dicto fratri Domino nostro Ottoni
Romanorum Regi a nostris segregatam & sibi provenientem istis terminorum interstitiis cer-
tissimis distinximus. Incipit itaque in hoc loco. Brunsuvi suum est & omnia ibi attinentia, &
terra usque Norburg suæ est, à Norburg usque Danilo, à Danilo usque Hanekesborre, à Hanekes-
botte usque Schreibbecke, à Schreibbecke usque Varesveld, & Varesveld suum est, & hoc loco
terra est sua usque Wadenberge, à Wadenberge usque ad naviculum Wagerbecke, à Wagerbecke
usque in monsem, qui dicitur Hart ad Villam Rembecke, & ab illo loco totus mons Hart suis est,
castrum Somerschenburg, & omnia attinentia juri sunt, quædquid in quam est in circuitu illius us-
que Brunsuvi, quod Patris nostri Henrici Ducis pia recordationis fuit in prædictis, casuit in par-
tem fratris, & Domini nostri Ottonis Romanorum Regis, in alio latere à Brunsuvi usque Flot-
vede terra sua est, & ipsum Flotvede, dimidium à Flotvede usque Hannoveræ terra sua est,
à Hannoveræ fluvius Letna superiorus usque Northeim, & juxta Northeim usq; ad montem Plesse
suum est, à monte Plesse usque Gottinge, à Gottinge usque Hanestein, à Hanestein regia strata usq;

Mogun-

x ut Magden-
pos à Philip-
rensis frustra
tonis. Quose
episcopi, præ-
armis infelix,
gravium, qui
operatoris ge-
t; Landgra-
ni Philippum
nonum diem
chionem, vi-
quibus haud
onia & West-
mum iterum
Landgravus

castrum Her-
xit, præmuni-
chtenbergam
e excederint.
ex, Henricus
um & proce-
animorumq;
hereditatem.
, qui primus
gi cum Brun-
abit.

xonia, & palati-
abilitatis lege ten-
e semper tanguam
uri quam presentis
nostro Ottone Ro-
e fraterne & una-
uno nostro Ottoni
m interficiuntur
alibi attingentur, &
aborre, à Hancos-
un est, & hoc 1000
e, à Wagerseve-
lions Hart suis est.
in circuui illorum
edius, cassis in par-
vere terra sua est,
ad montem Plese
in regia strata usq;
Mogun-

*Heguntur. Qui duidit eis infra terminum istum verus Brunus & vicem in ministeriisibus quam in predictis
Ecclesiis totum suum est. Et totum patrimonium in Thuringia quod erat patris nostri sue cessit per eum. Etsi
ipsi vestes sunt Bernwardus venerabilis eadeturmensis Episcopus, Hartberg Hildesheimensis Episcopus, Wal-
dernus Corbeiensis Abbas, Hartbertus Würtauenensis Abbas. Laci nobilis Sutor Camer de Stumpenbrunnen,
Coradius de Dinklo & Constantinus filius ejus, Hermannus de Ingria, Henricus de Danne. Ministeriales, Con-
radus de Wulcre, Simon Aquensis Camerarius, Ludolphus de Abbeke & Boldevirinus frater ejus, Friederichus
de Volkmar ade, Basilius de Osterode, Elardus de Itoberge, Ludolphus de Borstfeld, Otravensis de Kortdorp, Hart-
wig de Pfeffen, & alii quoniam plures. Atque sunt hæc anno Domini Incarnationis MCCIP. Quidam Iohannes
predicemens sancte Romana Ecclesia Pax innoecatio lugis namvis certior regnante Scenoforo Domine oratione
oratione quartæ Rerum annorum Regie, & semper euangelio anpro regnus quarto. Ut autem hæc divisione recta nobis
nec ab aliqua Successorun seu heredum nostrorum in posterum unquam retrahari valeset, prelens arripit
Monachus inde confirbit, & nostri impressione sigilli ac fratris nostri Wilhelmi precepimus communis.*

Ad proximum hunc Bernardi congettulum accedunt ex hoc po-
stremo vita ejus anno binae donationis litteræ, Gedenki Virginiu-
m Cœnobio datæ, in quibus, tanquam mortis imminentis presens,
fatur sui esse munefis, eis amorem & liberalitatem impendere, qui
laudabile & sanctum religionis institutum implexum fuit, ut eorum
precibus apud Deum adjutus mortalitatis viam feliciter decurset.
Quare Virginibus istis, inter quas innocentia cultuam & dilectionem
propositi, religionisque observantiam competerit, se cum primis ob-
ligatum agnoscat. Dominique ejus postremum suæ decimæ, & do-
mus suo ære comparata donataque. Utraq; he litteræ anno Mcccii Bernardi q
consignata leguntur, ut jam trius literis constet Bernardum in hanc
etiam annuum protogalle vitam suam, fallique Bruselium, qui anno
Mcccii obiisse scribit. Sed nec hic multum superstes, ix Calend. Maii
excessit è vita, quemadmodum id in necrologio Herisensi, aliorumq;
Monasteriorum annotatum accepimus. Gabelinus, Bruselius, Ker-
schbrochius XVI annis præfuisse scribunt. Sed si ut exordia Episcopatu-
tus male capiunt (quemadmodum supra ostendimus in obitu Sifridi
Episcopi) ita falluntur in anno mortis, quem 1202 esse volunt, cùs in
hunc 1203 protrahendus sit. Quapropter gesti Episcopatus tempora
certius publicis tabulis in XVIII annū produximus. Præful certe, quan-
tum ex tot donationum literis estimare fas est, que apud nos ex om-
nib; prope Cœnobiorum & Collegiorum tabulis collecta servantur,
quantiq; ex ebus ab eo gestis colligas, religiosissimus, & vita inte-
gerimæ, cui prima semper curæ fuit, cleri & religiosorum disciplina
conservare secundum majorū instituta, fovere pauperes & ius omni-
bus dicere, pacem colere cum vicinis Episcopis, nec publicis leuiscere,
nisi quantu necessitas posceret. Ottonis partes constanter tenuit, quod
Apostolicæ Sedi omnem venerationem & obsequium deferret, coq; in hunc
apud Innocentium Pontificem & Guidonem Legatum in magna esti-
matione fuit. Gestis Episcopatum turbatis temporibus, quoru postre. *Obit &
maliae difficultaria suæ ex dissensione Regni inter Ottonem & Phi-
Hermanum, quod toties in postremis suis etiam literis deplorat, ut vultus nus Mo-
gippum, sit Deum hoc tandem ad quietiorem coelum vitam evocare. egredie
*Hoc ipso quoq; anno, ut Godefridus scribit, mortuus est Hermannus virtutis
Mona- præful.

.ANNA

CCCCC

Mona- præful.

Monaasteriensis Episcop⁹, et facta est dissensio pro electione. Quare & hunc Episcopum, religione in Deum, morum sanctitate, & rerum gestarum gloria in paucis celebrem, post xxviii annorum labores Deus ex hisce Imperij turbis ad immortalē vitam transtulit. Nam quanta apud Fridericum & Henricum VI Imperatores in auctoritate fuerit, quæq; in expeditione sacra, & in varijs legationibus, ac Principum conventibus egerit, quantumq; ex Cancellarij munere apud Ottōnem pro pace Imperij laborārit, supra diximus. Nec minus de suo Episcopatu laudabiliter meritus, quem cognomento Pium ejus ævi Patrem Patriæ dixerat Monasteriensis. Hujus Episcopi præclara monumenta sunt Basilica Cathedralis, Urbs Monasteriensis cum portis & mœnibus ex incendij ruinis instaurata, Ejus liberalitate duo Canonorum in urbe Collegia D. Ludgeri & Martini condita. Duo præterea ab eo castra e fundamentis erecta, Nienburgum ad Di. molam fluvium, & Landeggum in Embslandia. Illud nobilissimum opum ac Ministerialium domicilium, hoc vero monumentum adversus Comites Telenburgenses & Twentios esse voluit, quod in eæ tempora inciderat, quibus saggo non minus quam toga opus erat ad defensionem Episcopatus. Quare sumptis etiam adversus Hermannum Ravensburgicū Comitem armis, qui ex Philippo Regis factione dicecet in festabat, Bilfeldiam obsedit, expugnatoq; Oppido, imperatum civibus urbis suæ mœnia demoliri; utque ad posteros etiam victoriæ signum transiret, jussi sunt præterea cives omnium queruum, quæ in vicino nemore erant, capita amputare, quarū exinde trunci sine cacuminibus, & ramis ad multos annos instar tropæi conspecti steteré. Sed omnium operum ejus pulcherrimum fuit Cœnobium Marienfeldense, quod eo auctore adjutorumque conditum fuit, & mox religiosis viris, opibusq; totius Westfaliae florentissimum extitit; in quod postremum ipse Episcopus turbarum bellorumque pertæsus fecerit, vitamque inter Cœnobitas amplexus est. Tradunt præterea Marienfeldenses, religiosum etiam apud se Monachi habitum abdicato Episcopatu induisse, quod hac sepulchri inscriptione constare volunt.

Nobilis hic Præsul à Sede sua jacet exul

Propter te, Christe, prote, sua qui dedit & se.

Hic primum templi lapidem jacens jacet isti

Subjectus lapidi, templi lapis ipse superni

Vivis, & electus sit facris adib⁹ aptus.

Et sibi jungat eum lapis, utraq; qui facit unum.

Sed hi versus nondum satis nos expedient, utrumne abdicato Episcopatu religiosam vitam sit professus, eo quod habitu Episcopi cum mitra & omnib⁹ Pontificis indumentis Cippo insculptus conspicatur, & ab obitu Hermanni, ut Godfridus memorat, primum contentio de Episcopatu exorta sit; præterquam, quod nullus Scriptorum de exilio hujus Episcopi, aut de Episcopatu abdicato, sumptoque Monachi habitu meminerit. Sed quoquo modo sc̄ ista habeant, haud ultra annum hic quietis vitæq; privatæ locus Hermanno esse potuit, quod superiori adhuc anno, ut diximus, in aula Ottonis Regis & Cancellarij munere versatus sit. Mortem Hermanni Monasteriensis & Bernardi Paderbornensis Episcopi in eundem annum contulimus, quorum hic mense Aprili, ille Junio cessit; ita prop̄ se consecuti, nimis ut quos integerima semper vita animis, consilijs, & laboribus pto Ecclesia suscep̄tis inter se devinxerat, hos pro meritis suis exitus & vita ccelo simul conjungeret.

ANNA.

